

ANKARA

HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**DERİ ÜZERİNE YAPILAN NAKIŞ TEKNİKLERİNİN
İNCELENMESİ VE ENDÜSTRİYEL NAKIŞ
UYGULAMALARI**

Emine ODABAŞI

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Melda ÖZDEMİR**

**SANATTA YETERLİK TEZİ
EL SANATLARI ANASANAT DALI**

TEMMUZ - YIL

ankara

IBM

**DERİ ÜZERİNE YAPILAN NAKIŞ TEKNİKLERİNİN İNCELENMESİ
VE ENDÜSTRİYEL NAKIŞ UYGULAMALARI**

Emine ODABAŞI

**SANATTA YETERLİK TEZİ
EL SANATLARI ANASANAT DALI**

**ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

TEMMUZ 2020

ETİK BEYAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Emine ODABAŞI

15/07/2020

DERİ ÜZERİNE YAPILAN NAKIŞ TEKNİKLERİNİN İNCELENMESİ VE
ENDÜSTRİYEL NAKIŞ UYGULAMALARI

(Doktora Tezi)

Emine ODABAŞI

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Temmuz 2020

ÖZET

Çalışmanın amacı, yurt içi müze, özel koleksiyon, online yurtdışı müze, özel koleksiyon ve kataloglarda bulunan nakış teknikleri ile yapılmış deri eserlerin incelenerek, belirlenmesi ve yeni tasarımlarla deri üzerine endüstriyel nakışta uygulanmasıdır. Çalışma örnekleme evreni temsil niteliği dikkate alınarak yurt içinden 6 müze, 1 koleksiyoncu ve 1 müzayede katalogu, online yurtdışında 13 müze, 1 koleksiyoncu ile 10 antikacıardan belirlenen ve ulaşılabilen 147 ürün oluşturmuştur. Veriler literatür taranması, müze ve koleksiyon yetkilileri ile yapılan görüşmeler, yerinde yapılan gözlem ve incelemeler ile nakışlı deri eserlerin kullanım alanı, çeşidi, ait olduğu dönem, envanter numaraları, boyutları, ürünlerde kullanılan; gereç, teknik, renk, motif ve kompozisyon özellikleri tespit edilmiştir. Elde edilen verilerden; deri üzerine yapılan nakışlı eserler ev eşya ve aksesuarı, giyim eşyası ve aksesuarı, askeri eşya ve aksesuarı olmak üzere üç bölümde sınıflandırılmış ve ev eşya ve aksesuarlarından 20 adet, giyim eşya ve aksesuarlarından 49 adet, askeri eşya ve aksesuarlarında ise 78 adet eser elde edildiği saptanmıştır. Araştırma sonucunda en fazla ev eşya ve aksesuarından tas muhafazanın, giyim eşya ve aksesuarından cüzdanın, askeri eşya ve aksesuarından ise evrak çantasının görüldüğü, eserlerin genelde 19. yüzyıla ait olduğu, işleme teknikleri yapımında 22 adet farklı gereç arasında en fazla sim kullanıldığı tespit edilmiş ve toplamda ise 57 adet farklı gerece rastlanmıştır. İnceleme altına alınan eserlerin nakış teknikleri incelendiğinde dival işi, Türk işi, basit nakış iğne teknikleri, suzeni, kordon tutturma, tel sarma, pul-boncuk tutturma tekniklerinden toplam 33 çeşit iğne tekniği ile eserlerin süslendiği tespit edilmiştir. Eserlerin işleminde 20 adet farklı rengin içinden en fazla altın sarısı, zeminde ise 12 adet farklı rengin arasından kahverengi kullanılmış olup, eserler bitkisel, geometrik, nesneli, figürlü, yazılı motifler ile bezendiği anlaşılmıştır. İncelenen eserlerde, ana motifte merkezde yer alan düzenlemeler ile kompozisyon düzenlenirken, kenar motifte bağlantılı sıralamalarla yapılan düzenlemelere yer verilmiştir. Araştırma kapsamındaki eserlerin bazılarının desenleri Corel Draw programında çizilmiş ve işleme tekniklerinin özellikleri korunarak Accurate 4 nakış desen sisteminde belirli kompozisyonlar oluşturmak suretiyle tasarlanmıştır. Tasarım aşamasında programda parametre değerleri kuzu derisi üzerine işleme yapmaya elverişli hale getirilerek geleneksel işleme tekniklerinin görünümleri elde edilmiştir. Üretim aşamasında, tasarımlar bilgisayar destekli nakış makinesine aktarılarak makinenin devir hızı ve iğne numaraları tekniğe ve kullanılan işleme gerecine göre ayarlanmış ve tasarlanan ürünlerin işlemleri yapılmıştır.

Bilim Kodu : 40616
Anahtar Kelimeler : Süsleme, İşleme, Nakış, El sanatı, Deri
Sayfa Adedi : 437
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Melda ÖZDEMİR
ORCID ID : 0000-0001-9785-0084

EXAMINATION OF EMBROIDERY TECHNIQS ON LEATHER AND INDUSTRIAL
EMBROIDERY APPLICATIONS

(Ph. D. Thesis)

Emine ODABAŞI

ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL FOR ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY

July 2020

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine and determine the leather work produced with embroidery technics in museums and special collections within the country and online museums, special collections and catalogues from abroad and to apply them on leather with new designs in industrial embroidery. The study sample comprised 147 available products which were chosen from six museums, one collector and one auction catalogue within the country and 13 online museums, one collector and ten antique dealers from abroad, based on their quality of representing the population. The data were collected via a literature review by conducting interviews with museum and collection officials, performing on-site observations and examinations and determining the usage areas, varieties, periods, inventory numbers, sizes of the embroidered leather work and the materials, technics, colors, motives and composition properties of the products. With the data acquired; the embroidered leather work were categorized in three classes as household goods and accessories, clothing and accessories, army clothing and accessories. 20 work were obtained from household goods and accessories, 49 from clothing and accessories and 78 from army clothing and accessories. The study determined that bowl conservation had the highest number among household goods and accessories, purse among clothing and accessories and briefcase among army clothing and accessories. The work generally belonged to the 19th century. Among 22 different materials, silver was used the most in embroidery technics and a total of 57 different materials were encountered. Examining embroidery technics of the aforementioned work; they were adorned with a total of 33 types of needle technics such as dival work, Turkish work, simple embroidery needle technics, kantan, cord attachment, cord quilling and flake-bead attachment technics. The work were embroidered mainly using golden yellow among 20 different colors and brown among twelve different colors for the base. The work were adorned with plants, geometric figures, objects, figurines and written motives. In the work examined, the compositions were arranged with arrangements in the center of the main motive and there were also arrangements made with connected orderings in the side motive. Patterns of some of the work within the scope of the study were drawn in the Corel Draw program and designed by creating certain compositions in the Accurate 4 embroidery pattern system protecting the properties of embroidery technics. In the design stage the parameter values in the program were made convenient for embroidering on lamb leather and the outlooks of traditional embroidery technics were obtained. In the production stage the designs were transferred to a computer-aided embroidery machine. Turnover rate and needle numbers of the machine were adjusted according to the technic and the embroidery materials used and the products designed were embroidered.

Bilim Kodu : 40616
Anahtar Kelimeler : Needlework, Embroidery, Embellishment, Handicraft, Leather
Sayfa Adedi : 437
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Melda ÖZDEMİR
ORCID ID : 0000-0001-9785-0084

TEŞEKKÜR

Çalışmalarım süresince beni yönlendiren, her türlü desteğini esirgemeyen ve kıymetli vaktini bana ayıran saygı değer hocam Prof. Dr. Melda ÖZDEMİR'e sonsuz teőekkürlerimi sunarım.

Hayatımın her alanında bana destek veren annem Asiye ODABAŞI, babam Ali ODABAŞI, kardeşlerim Harun ODABAŞI ve Gürziye ODABAŞI'na, hayatıma anlam katan ve bana güç veren canım oğlum Deniz DEMİREL'e sevgi ve minnet borçluyum.

Araştırmalarımada yardımcı olan ve çalışma ortamında her türlü desteklerini esirgemeyen, İstanbul'da bulunan Topkapı Sarayı Müzesi, Harbiye Askeri Müzesi, Beşiktaş Deniz Müzesi, Sadberk Hanım Müzesi, Türk ve İşlam Eserleri Müzesi, Ankara'da bulunan Etnoğrafya Müzesi'ndeki görevlilere, Gazi Bap Birimine, Ankara Olgunlaşma Enstitüsü Giyim bölümü hocalarına ve personeline, tez çalışmamdaki alanla ilgi her konuda hiçbir zaman yardımını esirgemeyen Sayın Serkan KUMRU'ya, teőekkürlerimi sunarım.

Tezimde emeği geçen ve adını veremediğim herkese teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	xi
RESİMLERİN LİSTESİ	xii
ÇİZİMLERİN LİSTESİ	xvi
KISALTMALAR.....	xvii
1. GİRİŞ	1
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	11
2.1. Derinin Tanımı	11
2.2. Derinin Kullanım Geçmişi	11
2.3. Deri Çeşitleri ve Kullanım Alanı.....	13
2.3.1. Deri Çeşitleri.....	14
2.3.2. Derinin Kullanım Alanları	15
2.3.2.1. Ev eşyası ve aksesuarları.....	16
2.3.2.2. Giyim eşyası ve aksesuarı	19
2.3.2.3. Askeri eşya ve aksesuarı.....	31
2.4. İşlemenin Tanımı	43
2.5. İşlemenin Tarihsel Gelişimi	43
2.5.1. Türk İşlemelerinin Anadolu Kökenli Kaynakları	44
2.5.2. Türk İşlemelerinin Anadolu Dışındaki Kaynakları.....	45
2.6. İşlemenin Sınıflandırılması	59
2.6.1. Dival İşi (Maraş İşi) Tekniği.....	61

	Sayfa
2.6.1.1. Dival işinde kullanılan araçlar	64
2.6.1.2. Dival işinde kullanılan gereçler	64
2.6.1.3. Süsleyici gereçler	65
2.6.1.4. Dival işinin iğne teknikleri	66
2.6.2. Türk İşi Tekniği.....	71
2.6.2.1. Türk işi iğne tekniklerinde kullanılan araç ve gereçler	72
2.6.2.2. Türk işi iğne teknikleri	72
2.6.3. Basit Nakış İğne Teknikleri	76
2.6.3.1. Basit nakış iğne tekniklerinde kullanılan araç gereçler....	76
2.6.3.2. Basit nakış iğne teknikleri	77
2.6.4. Suzeni Tekniği	77
2.6.4.1. Suzeni tekniğinde kullanılan araç ve gereçler	81
2.6.5. Aplike Tekniği	81
2.6.5.1. Aplike tekniğinde kullanılan araç ve gereçler	87
2.6.6. Kordon Tutturma.....	88
2.6.7. Tel Sarma Tekniği.....	90
2.6.8. Pul-Boncuk Tutturma	90
2.7. Nakış Makineleri Hakkında Genel Bilgi.....	93
2.7.1. Endüstriyel Nakış Makineleri	94
2.7.2. Endüstriyel Nakış Desen Programları	95
2.7.3. Accurate 4 Nakış Desen Sistemi	95
2.8. Endüstriyel Nakış ve Tasarım	96
2.9. Müze Hakkında Genel Bilgi.....	96
2.10. Müzayede	98
2.11. Koleksiyon.....	98
3. YÖNTEM.....	99

	Sayfa
3.1. Araştırmanın Modeli	99
3.2. Evren ve Örneklem	99
3.3. Veri Toplama Teknikleri.....	99
3.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması.....	101
4. ARAŞTIRMA BULGULARI	105
4.1. Deri Üzerine Nakış Teknikleri ile Yapılan Eserlerin Kullanım Alanları ve Ürün Çeşitleri.....	105
4.2. Deri Üzerine Nakış Teknikleri ile Yapılan Eserlerin Ait Olduğu Dönem.....	108
4.3. Deri Üzerine Nakış Teknikleri ile Yapılan Eserlerde Kullanılan Gereçler	108
4.4. Deri Üzerine Nakış Teknikleri ile Yapılan Eserlerin İşlemesinde Kullanılan İğne Teknikleri	111
4.5. Deri Üzerine Nakış Teknikleri ile Yapılan Eserlerde Kullanılan Renkler	114
4.6. Deri Üzerine Nakış Teknikleri İle Yapılan Eserlerde Kullanılan Motif Özellikleri.....	116
4.7. Deri Üzerine Nakış Teknikleri ile Yapılan Eserlerde Kullanılan Kompozisyon Özellikleri	119
4.8. Deri Üzerine Yapılan Nakış Tekniklerinin Accurate 4 Desen Programında Punchlanması.....	121
4.8.1. Dival İşi Tekniği	121
4.9.2. Türk İşi Tekniği.....	123
4.9.3. Suzeni Tekniği	125
4.9.4. Aplike Tekniği	127
4.9.5. Kordon Tutturma.....	129
4.9.6. Pul–Boncuk Tutturma	131
5. ENDÜSTRİYEL NAKIŞ UYGULANMALARI.....	133
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	155

	Sayfa
6.1. Sonuç.....	155
6.2. Öneriler	159
KAYNAKLAR.....	161
EKLER.....	175
EK-1. Bilgi Formları.....	176
ÖZGEÇMİŞ.....	433

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 3.1. Müze, koleksiyon ve katolaoglar ve online yayınlardan tespit edilen nakışlı deri eser sayısı dağılımı.....	102
Çizelge 4.1. Deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserlerin kullanım alanları ve çeşitlerine ilişkin dağılımı	106
Çizelge 4.2. Deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserlerin ait olduğu dönem dağılımı	108
Çizelge 4.3. Deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserlerde kullanılan gereçlerin dağılımı.....	109
Çizelge 4.4. Deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserlerin işleminde kullanılan tekniklerin dağılımı	112
Çizelge 4.5. Deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserlerde kullanılan renklerin dağılımı	115
Çizelge 4.6. Deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserlerde kullanılan motif özellikleri dağılımı.....	117
Çizelge 4.7. Deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserlerde kullanılan kompozisyon özellikleri dağılımı.....	119

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim	Sayfa
Resim 2.1. Dival işi tekniği ile süslenmiş cilbent kap	17
Resim 2.2. Dival işi tekniği ile süslenmiş Kur'an çantası	17
Resim 2.3. Dival işi tekniği ile işlenmiş Kur'an Çantası	18
Resim 2.4. Sarma tekniği ile süslenmiş 17. yüzyıla hamam taşı.....	18
Resim 2.5. Sarma ve kordon tutturma tekniği ile süslenmiş bardak	19
Resim 2.6. Sarma tekniği ile süslenmiş çanta	20
Resim 2.7. Dival işi tekniği ile süslenmiş cüzdan	21
Resim 2.8. Kordon tutturma tekniği ile süslenmiş pabuç	24
Resim 2.9. Dival işi tekniği ile süslenmiş terlik.....	25
Resim 2.10. Dival işi tekniği ile süslenmiş çizme.....	26
Resim 2.11. Kordon tutturma ve metal plakalarla aplike tekniği ile işlenmiş Pazırık Kurgan'ından çıkartılan Hun kadın çizmesi	26
Resim 2.12. Kordon tutturma tekniği ile işlenmiş Hun kadın çizmesi.....	27
Resim 2.13. Leopar kadın çizmesi	28
Resim 2.14. Leopar kadın çizmesinin altın ve sırma şeritlerle süslü koncu	28
Resim 2.15. Aplike işi tekniği ile süslenmiş II. Selim'in çizmesi	29
Resim 2.16. Dival işi tekniği ile süslenmiş Osmanlı Hanım Sultan çizmesi	30
Resim 2.17. Dival işi tekniği ile süslenmiş çocuk çizmesi	30
Resim 2.18. Aplike tekniği ile süslenmiş eyer	32
Resim 2.19. Metal plaka tutturma tekniği ile süslenmiş Oturma yeri kemeri.....	32
Resim 2.20. Dival işi tekniği ile süslenmiş kubur	33
Resim 2.21. Dival işi tekniği ile süslenmiş sadak	34
Resim 2.22. Aplike tekniği ile süslenmiş fişeklik boyutlarında.....	35
Resim 2.23. Dival işi tekniği ile süslenmiş silahlık.....	35
Resim 2.24. Dival işi tekniği ile süslenmiş kuburluk	36

Resim	Sayfa
Resim 2.25. Dival işi ve applike tekniği ile süslenmiş kuburluk	37
Resim 2.26. Dival işi ve applike tekniği ile süslenmiş matara.....	38
Resim 2.27. Dival işi tekniği ile işlenip, applike edilmiş sürre kesesi	39
Resim 2.28. Dival işi ve tekniği applike ile süslenmiş sürre kesesi	40
Resim 2.29. Dival işi tekniği ile işlenip, applike edilmiş sürre alay çantası.....	41
Resim 2.30. Dival işi tekniği ile süslenmiş evrak çantası.....	42
Resim 2.31. Sarma ve applike tekniği ile süslenmiş posta çantası 19.yüzyıl	42
Resim 2.32. Düz sarma ve verev sarma tekniği ile süslenmiş 19.yüzyıl mektup çantası	67
Resim 2.33. Düz sarma ve verev sarma tekniği ile süslenmiş 19. yüzyıla ait ustura kesesi genel ve detay görüntüsü	67
Resim 2.34. Düz sarma, verev sarma ve yarmalı sarma tekniği ile süslenmiş 19. yüzyıla ait sahan kapağı	68
Resim 2.35. Düz sarma, verev sarma ve yarmalı sarma tekniği ile süslenmiş 19. yüzyıla ait cüzdan.....	69
Resim 2.36. Çizme genel ve detay görüntüsü	69
Resim 2.37. Kabartmalı sarma tekniği ile süslenmiş 20. yüzyıla çocuk pabucu ..	70
Resim 2.38. Balıksırtı tekniği ile süslenmiş çocuk terliği genel ve detay görüntüsü	74
Resim 2.39. Balıksırtı tekniği ile süslenmiş 19. yüzyıla ait kaburluk genel ve detay görüntüsü.....	74
Resim 2.40. Verev pesent, gözeme ve sarma tekniği ile süslenmiş çanta	76
Resim 2.41. Suzeni tekniği ile süslenmiş salıncak	79
Resim 2.42. Suzeni tekniği ile süslenmiş salıncak detayı	79
Resim 2.43. Suzeni tekniği ile süslenmiş salıncak	80
Resim 2.44. Suzeni tekniği ile süslenmiş salıncak detayı	80
Resim 2.45. Applike tekniği ile süslenmiş eyer örtüsü	82
Resim 2.46. Applike tekniği ile süslenmiş eyer örtüsü.....	83

Resim	Sayfa
Resim 2.47. Aplike tekniği ile süslenmiş su matarası	83
Resim 2.48. 15 ve 16. Yüzyıla ait kaftan	84
Resim 2.49. Aplike ve sarma tekniği ile süslenmiş terlik genel ve detay görüntüsü	85
Resim 2.50. Aplike ve sarma tekniği ile süslenmiş ayakkabı	86
Resim 2.51. Metal plakalarla tutturma tekniği ile süslenmiş silahlık	87
Resim 2.52. Metal plakalarla tutturma tekniği ile süslenmiş silahlık detayı	87
Resim 2.53. Kordon tutturma tekniği ile süslenmiş 17. yüzyıla ait çizme	88
Resim 2.54. Kordon tutturma tekniği ile süslenmiş	89
Resim 2.55. Pul-boncuk tutturma tekniği ile süslenmiş ayakkabı	91
Resim 2.56. Pul-boncuk tutturma tekniği ile süslenmiş ayakkabı.....	92
Resim 2.57. Pul-boncuk tutturma tekniği ile süslenmiş silah zırhı	93
Resim 4.1. Dival işi tekniğinin sargı sıklık ayarları	122
Resim 4.2. Deri üzerine dival işi tekniğinin sargı alt yürüme ayarları	122
Resim 4.3. Deri üzerine dival işi tekniğinin dikiş ayarları.....	122
Resim 4.4. Deri üzerine dival işi tekniğinin punchlanan desen	123
Resim 4.5. Deri üzerine Türk işi tekniğinin sargı sıklığı ayarları	123
Resim 4.6. Deri üzerine dival işi tekniğinin sargı alt yürütme ayarları	124
Resim 4.7. Deri üzerine Türk işi tekniğinin dikiş ayarları.....	124
Resim 4.8. Deri üzerine Türk işi tekniğinin verev pesent ayarları	124
Resim 4.9. Deri üzerine Türk işi tekniğinin punchlanan desen görüntüsü	125
Resim 4.10. Deri üzerine suzeni tekniğinin dikiş ayarları	126
Resim 4.11. Deri üzerine suzeni tekniğinin punchlanan desen görüntüsü	126
Resim 4.12. Suzeni tekniğinin makine aparatı.....	127
Resim 4.13. Deri üzerine aplike tekniğinin dikiş ayarları.....	128
Resim 4.14. Deri üzerine aplike tekniğinin E dikiş ayarları	128

Resim	Sayfa
Resim 4.15. Deri üzerine applike tekniğinin ikinci dikiş ayarı.....	128
Resim 4.16. Deri üzerine applike tekniğinin sargı ayarı.....	129
Resim 4.17. Deri üzerine applike tekniğinin punchlanan desen görüntüsü.....	129
Resim 4.18. Deri üzerine kordon tutturma tekniğinin dikiş ayarları	130
Resim 4.19. Deri üzerine kordon tutturma tekniğinin punchlanan desen görüntüsü	130
Resim 4.20. Kordon tutturma tekniğinin makine aparatı.....	130
Resim 4.21. Deri üzerine pul-boncuk tekniğinin ayarları.....	131
Resim 4.22. Deri üzerine pul-boncuk tekniğinin punchlanan desen görüntüsü....	131
Resim 4.23. Pul-boncuk tekniğinin makine aparatı.....	132
Resim 5.1. Deri üzerine dival işi tekniği ile işlenmiş buluz manşeti.....	133
Resim 5.2. Deri üzerine dival işi tekniği ile işlenmiş kemer ön görüntüsü	135
Resim 5.3. Deri üzerine dival işi tekniği ile işlenmiş arka görüntüsü	136
Resim 5.4. Deri üzerine Türk işi tekniği ile işlenmiş pantolon.....	139
Resim 5.5. Pantolon üzerinde çalışırken atölye görüntüsü	139
Resim 5.6. Pantolon üzerinde çalışırken atölye görüntüsü	139
Resim 5.7. Deri üzerine suzeni tekniği ile işlenmiş büstiyer	141
Resim 5.8. Deri üzerine suzeni tekniği ile işlenmiş büstiyer arka görüntü.....	142
Resim 5.9. Büstiyerin kalıbı üzerinde çalışırken atölye görüntüsü	142
Resim 5.10. Applike tekniği ile işlenmiş ceket aksesuarı ön görüntüsü.....	145
Resim 5.11. Applike tekniği ile işlenmiş ceket aksesuarı arka görüntüsü.....	146
Resim 5.12. Ceket Aksesuarı kalıbı üzerine çalışırken atölye görüntüsü.....	146
Resim 5.13. a) Suzeni tekniğinde işlenmiş bileklik, b) Suzeni tekniğinde işlenmiş bileklik arka görüntüsü	148
Resim 5.14. Pul-boncuk tutturma tekniği ile işlenmiş yelek görüntüsü	151
Resim 5.15. Yeleğin kompozisyonunu üzerinde çalışırken atölye görüntüsü	152

ÇİZİMLERİN LİSTESİ

Çizim	Sayfa
Çizim 2.1. Kuburluk desen çizimi.....	37
Çizim 2.2. Kaburluk desen çizimi.....	75
Çizim 5.1. Buluz manşet ve korsaj kalıbı üzerinde desen çizimi	134
Çizim 5.2. Buluz tasarımı	137
Çizim 5.3. Pantolon kalıbı üzerinde desen çizimi.....	140
Çizim 5.4. Büstiyer tasarımı	143
Çizim 5.5. Büstiyer kalıbı üzerine desen çizimi	144
Çizim 5.6. Ceket aksesuarı kalıbı üzerinde desen çizimi	147
Çizim 5.7. Bileklik kalıbı üzerinde desen çizimi.....	149
Çizim 5.8. Yelek kalıbı üzerinde desen çizimi	152

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
a.g.e.	Adı Geçen Eser
bkz.	Bakınız
M.Ö.	Milattan Önce
TDK	Türk Dil Kurumu

1. GİRİŞ

Problem durumu

Toplumun kültürün özelliklerini yansıtan el sanatları, insanların ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile ortaya çıkmış ve bulunduğu toplumun yaşayış özelliklerine ve doğa koşullarına uygun şekilde gelişmeler göstermiştir.

İnsanlık tarihi kadar eski bir kullanım eşyası olan deri, insanların taş ve ağaçtan sonra ilk ve en çok kullandıkları doğal kaynaklardandır. Geleneksel el sanatlarımızın bir kolu olan dericilik sanatı Orta Asya'dan başlayarak Anadolu'ya kadar uzanan tarihimizde önemli kültür değerlerimizdendir. Derinin sanat ürünü olma özelliği ise insanların deriyi işleme keşfiyle başlamış ve insanoğlunun evrimine paralel olarak giyimden çadıra, dekorasyondan sanat eserlerine kadar sayısız alanda yerini almıştır (Kanbay, 1993: 82-88).

Derinin Anadolu'da önemli bir sanat kolu olduğunu gösteren pek çok bilgi vardır. Dünya yazıt tarihinde papirüsten sonra en meşhur yazı yazma aracı olan parşömen derisi ilk kez Bergama'da üretilmiştir. (Gökçesu, 2002: 12).

Türkler deriyi işleyip ürüne dönüştürerek, ihtiyaca cevap verebilecek fonksiyonlar kazandırmışlardır. Tarih içinde kültür ve sanat değeri taşıyan nitelikli eserler ortaya koymuşlardır. İnce işçilik ve güzel süslemeleri ile dikkat çeken bu eserlerden bazıları bugün yurt içi ve yurt dışı müzelerinde sergilenmektedir. Bu eserlerde Türk toplumunun zengin zevk ve yaratıcılığını görmek mümkündür (İşcan, 1970: 2). Osmanlılar döneminde altın çağını yaşamış olan deri sanatı, özellikle saray atölyelerinde, saray için üretilen deri örneklerinde üstün başarı göstermiştir. Bu örnekler, kitap kapları, hurçlar, değişik sandıklar, kaseler, giyim eşyası, kalkanlar, eyer ve at koşum takımları, kesici alet kılıfları, kapı perdeleri, karagöz figürleri, kemerler, çantalar v.b. gibi eserlerdir. İnsanlar ilk çağlardan itibaren günümüze kadar farklı malzemelerden yararlanarak çeşitli süsleme teknikleri geliştirmiştir. Bu teknikler, Orta Asya, Selçuklu ve Osmanlı Dönemleri gibi Türk tarihinin önemli evrelerinde, çağının özelliğini yansıtan ahşap, maden, taş, çini sanatında kullanılan desen ve bazı tekniklerin dericilik sanatında kullanıldığı görülmektedir. Bu nedenle farklı sanat dallarında kullanılan teknikler ortak özellikler göstermektedir. Örneğin, deri yüzey süsleme tekniklerinde kullanılan kakma (gömmе) tekniği, maden sanatında, oyma

tekniki, ahşap sanatında, kabartma tekniği, taş işleciliğinde, taş işleciliğinde, işleme ve aplikasyon gibi teknikler de dokuma sanatında çok kullanılan tekniklerdir (Özdemir, 2004: 110).

Eski deri örneklerinde uygulanan tekniklerden de anlaşıldığı gibi, derinin yumuşaklığı nedeniyle kolay işlenebilir olması hemen hemen kumaşın girdiği her yere girmesine imkân vermiştir. Kumaşta olduğu gibi bezeme motifleri en ince detaylarına kadar çok değişik tekniklerle uygulanabilmiştir (Erdönmez, 2002: 169).

Türklerin güzel sanatlar düzeyine çıkarmış olduğu işleme sanatı, dünyanın hiçbir yerinde Türkiye' de olduğu kadar ilgi görmemiştir. Bu yüzden Türk işleciliği el sanatlarımız içinde önemli bir yer almaktadır. Endüstriyel kalkınma ve kültürel değişime paralel olarak el ve makine yardımı ile yapılan nakış, günümüz teknolojisi doğrultusunda bilgisayar destekli elektronik nakış makineleri ile de işlenmektedir. Böylece nakış bir yandan el sanatlarının içinde yer alırken, diğer yandan endüstriyel sanatlar içinde yer almaktadır (Sürür, 1976: 5).

Nakış sektörünün bilgisayar ortamı ile birleşmesi sonucu sanayi nakışlarımız içinde önemli bir yeri olan deri üzerine nakış, görünüşünün güzel olması nedeniyle günlük hayatta kullandığımız hemen her eşya üzerinde rahatlıkla uygulanmakta ve çokça tercih edilmektedir. Deri üzerine yapılan nakışın sanayi makinesinde uygulama şekli, el işlemlerden farklıdır. Sanayideki uygulama şekli; desenin, bir desen programı yardımı ile işleme tekniklerinin belirlenmesi, daha sonra makine özelliğine göre disket, CD ya da diğer taşıma ve yedekleme üniteleri ile makinenin bilgisayar bölümüne taşınması ve gerekli komutlar verilerek işlenmesi ile olmaktadır (Megep, 2009: 1).

Günümüzde zengin bir ürün çeşitliliği ile yaşamımıza giren, kültürel öğeleri nesilden nesile aktaran, Türk el sanatları içerisinde köklü bir geçmişe sahip olan dericilik sanatının ve işlemenin yaşatılması, geliştirilmesi için yeni tasarımlara ve çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Konu ile ilgili kaynaklar (literatür) araştırıldığında deri üzerine yapılan nakışlı eserler ve endüstriyel alanda deri üzerine nakış konularında herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle araştırmanın konusu, deri üzerine yapılan nakışların renk, teknik, motif ve kullanım yeri açısından inceleme ve işleme tekniğine uygun

endüstriyel nakış alanında gelişen teknolojinin ışığı altında günün modası ve gereklerine uygun biçimde özgün tasarımlar oluşturmaktır.

Amaç

Araştırmanın genel amacı; yurt içi müze, özel koleksiyon, katalog, online yurtdışı müze, özel koleksiyon ve antikacıarda bulunan nakış teknikleri ile yapılmış deri eserlerin incelenmesi, belirlenmesi, değerlendirilmesi, belgelenmesi ve yeni tasarımların deri üzerine endüstriyel nakışta uygulanmasıdır.

Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlar belirlenmiştir;

1. Nakışlı deri eserlerin kullanım alanları ve ürün çeşitlerinin belirlenmesi.
2. Nakışlı deri eserlerin ait olduğu dönem bilgilerinin (envanter kayıtlarına göre) çeşitlerinin belirlenmesi.
3. Nakışlı deri eserlerin boyutlarının belirlenmesi.
4. Nakışlı deri eserlerde kullanılan gereçlerin belirlenmesi.
5. Nakışlı deri eserlerde kullanılan nakış tekniklerinin belirlenmesi.
6. Nakışlı deri eserlerde kullanılan renklerin belirlenmesi.
7. Nakışlı deri eserlerde kullanılan motifler özelliklerinin belirlenmesi.
8. Nakışlı deri eserlerde kullanılan kompozisyon özelliklerinin belirlenmesi.
9. Nakışlı deri eserleri desenlerinden örnek çizimlerin yapılması.
10. Deri üzerine yeni tasarımların yapılması.

Önem

El sanatları içinde yer alan deri sanatı en eski geleneksel sanatlarımızdandır. Türk el sanatları içerisinde olan önemli bir yere sahip olan işleme, Türkiye’de geleneksel olarak köklü bir geçmişe sahiptir. Geçmişten günümüze ulaşan değerleriyle Türk kültürü ve sanatı açısından önemli belgeler niteliği taşıyan işleme araştırılması ve belgelenmesi el sanatlarımıza yeni bakış açıları getiren kaynaklara sahip olunması bakımından önem taşımaktadır.

İnsanlar ilk çağlardan itibaren günümüze kadar farklı malzemelerden yararlanarak çeşitli teknikler geliştirmiş, deri sanatını yaratmışlardır. Derinin üzerine uygulanan işleme teknikleri deriye ayrı bir güzellik vermiştir. Müzelerde, özel koleksiyonlarda

ve kataloglarda bulunan bu eserleri tanıtan araştırmaların yapılması ve bu tür araştırmaların artırılması halk bilimi açısından önemlidir.

Bilimsel bir bakış açısı ile deri üzerine yapılan nakışların incelenerek, yeni tasarımlar hazırlanıp işleme tekniklerinin endüstriyel nakış makinalarında aslına uygun bir şekilde işlenmesi ve elde edilen verilerin bilimsel olarak paylaşılması, geliştirilmesi ve bu konuda yapılacak muhtemel çalışmalara ışık tutması açısından önemlidir.

Varsayımlar

- Araştırma için belirlenen yöntem ve teknikler araştırmanın amacına hizmet eder niteliktedir.
- Araştırma konusunda araştırmacı, teknik bilgi ve becerileri açısından araştırmayı yürütmeye yeterlidir.
- Araştırmada kullanılan yazılı kaynaklarda edinilen bilgiler, ifadeler doğru ve güvenilir olduğu varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

- Basılı, evrimii, sözlü ve görsel yayın organları ile erişilebilen kaynaklar,
- Yurtiçinde İstanbul'da 5, Ankara'da 1 müze, Mudurnu'da 1 antikacı, 1 adet müzayede katalogu, yurtdışında Almanya'da 4, Londra'da 2, Paris, Yugoslavya, Budapeşte, Malezya, Rusya, Viyana ve Varşova'da 1'er müze, Washington niversitesinin 1 zel koleksiyoncudan ve 10 farklı online antikacılardan elde edilen 174 adet deri üzerine yapılmış nakışlı eser ile sınırlandırılmıştır.

Tanımlar

Atlas: İnce ipekten sık dokunmuş düz renkte sert ve parlak bir kumaştır. Tel adedine ve dokusuna göre kıymetlenir. Dokunuşlarına göre yollu ve taraklı atlas diye isimlendirilir (Dıvrak, 2010: 150).

Battaniye İğnesi: Dokumanın kenarlarını temizlemek ya da temizleyerek bir başka dokumaya tutturmak için uygulanan bir iğnedir.

Biye: İçine katlanarak, elbise, çanta v.b. gibi eşyaların uçlarına ve dış çevresine dikilen, genellikle sırcalı deriden yapılan ince şerit şeklindeki malzemedir (Toptaş, 2000: 5).

Buhara Atması: Bu iğne bezeyici olarak yaprak, iek yaprağı ve kalın dalların işlenmesinde kullanılır.

Çapraz İğne: Halk arasında kanaviçe olarak bilinen bu iğnenin uzun çapraz iğne, goblen iğnesi ve yıldız iğne ile çift çapraz iğne eşitlemeleri vardır.

Ciğerdeldi: Türk işlemesinde motiflerin çevresini bezemek amacıyla kullanılan bu iğne kare bir çevreden çıkan dört yüz, dört diagonal nakış aynı merkezde birleşerek ortada bir delik oluşturmaktr.

En'am antası: Kur'an'ın "En'am Sresi" ni içine alan küçük bir kitabın taşındığı deriden yapılan antadır.

Fıstık İğne: Sarma iğnesiyle tutturma nakışının bileşimi ile yapılan bir tür doldurma iğnesidir.  dikey sarma nakışının ortasını kuşatan iki dolama nakışından oluşur.

Fisto Nakışı: Kumaşların kenarlarında atmayı önlemek amacıyla yapılan bezeyici bir iğnedir. **Girit İğnesi:** Romanya iğnesinin bir türü olup karşılıklı nakışların belli aralıklarla birbiri ile keşişmesi sonucunda elde edilir.

Hesap İğnesi: Türk işlemelerinde ya yalnız başına ya pesent ya da başka iğne bileşimleri ile uygulanan hesap iğnesinin düz ve verev iplikler üzerinde uygulanan iki türü vardır.

İğne Ardı: Yaygın olarak kullanılan bir tür serbest stil iğnesidir.

Kaz Ayağı İğnesi: Bitkisel bezemeleri özellikle filiz ve dalları bezemek için kullanılan serbest stil iğne çeşitlemesidir.

Kaytan: Pamuk veya ipek gibi sağlam ipliklerden örülen bir çeşit sicimdir.

Kum İğnesi: Bazı bölgelerde 'örme işi' ismiyle bilinen bu iğne, dokumanın yüzeyini yan yana sıralanmış gzemelerden oluşur. Dokumanın ya da ipliğin özeliğine bağlı işlenen bu iğne, kumaş yüzeyinin ya en ya da boy ipliği üzerinde yapılan basit nakış işlemi ile elde edilir.

Kur'an antası: Kur'an-ı kerim saklamak, koymak ve taşımak için kullanılan işlemeli deri antadır.

Kurt: Tırtılın daha sık ve düz olarak yapılmış şeklidir. Tırtıla göre daha parlak görünümündedir (Sönmez, 2016: 25).

Muşabbak: İşlemenin iki yüzü aynı görünümü veren sayılı bir iğnedir. Bu iğne diyagonal iplikler üzerinde işlenir. Genellikle bir motif bezemek için ya yalız başına ya da hesap iğnesi, balıksırtı vb. iğnelerle beraber çalışılır.

Mürver: İsmi Mürver ağacı çiçeğinden alan mürver, sayılı iğneler arasında yer alır. Papatya İğnesi: Her halkası ayrı bir işlemle tutturulan bir zincir iğnesidir. Serbest stilde uygulanan bu iğne yaprakların oluşumunda kullanılır.

Palaska: Bir şey asmak için bele takılan deri kemerdur (Koyunlu, 1986: 31). Askerlerin bellerine bağladıkları veya göğüslerine çaprazlama taktıkları, üzerinde fişek, kasatura vb. koymak için yerleri bulunan, genellikle köseleden yapılmış kayış (TDK, 2013).

Palmet: Bir sapın iki tarafında simetrik olarak sıralanmış uzunca yapraklardan oluşan üsluplaştırılmış bitkisel bezeme ögesi (Dıvrak, *a.g.e.*, 2010: 153).

Romanya Atması: Romanya atması geniş boyutlu yüzeylerin kapatılmasında bir atma işi türüdür.

Romanya İğnesi: Romanya atmasının bir türü olan Romanya iğnesinde atılan her nakış dokumaya bağlanarak yapılmaktadır. Bu iğne ya sarma iğnesinin yapılamayacağı büyük yüzeyli motiflerde ya da Romanya atmasının yapılamayacağı küçük motifler üzerine uygulanır. **Sarhoş Bacağı İğnesi:** Ya yalnız başına ya da buhara iğnesi gibi iğne bileşimleri ile uygulanan bir serbest stil iğnesidir.

Slav İğnesi: Türk işlemlerinde doldurma iğnesi olarak kullanılan bir tür dokumanın iplikleri sayılarak yapılan iğnedir.

Sırım: Genellikle meşin ya da köselenin çok ince kesilerek ip haline getirilmiş halidir. Deri ürünlerin kenar birleştirmelerinde, kenar temizleme ve yüzey süslemelerde kullanılmaktadır (Özdemir ve Kayabaşı, 2007: 93).

Sim: İpek veya renkli pamuklu ipliğin üzerine ince yassı madeni teller sarılarak yapılan ve kumaş üzerine işlemede kullanılan sarı, gümüş renkli madeni ipliktir (Eronç, 1984: 20).

Tırtıl: Sırmadan, fabrikasyon olarak üretilmiştir. Kesilerek süslemelerde kullanılır. Düz ve kıvrıkcık olmak üzere iki türü vardır. Altın ve gümüş rengindedir (Markaloğlu, 1996: 22).

Zencirek (Zencerek): Zincir şeklinde dizilmiş halkaların oluşturduğu bir su desenidir (Dıvrak, *a.g.e.*, 2010: 154).

Yüzeysel Pesent: Doldurma iğnesi olarak yatay ya da dikey iplikler üzerinde uygulanan bu nakışın yüzden görünümü pesente benzer.

Zırh: Savaşlarda, ok, mızrak ve kılıç darbelerinden korunmak için giyilen demir ve tel levhalardan yapılmış gömlek, miğfer, kolçak, dizlik, boyun, pabuç ve kalkan takımı v.b. gibi savunma silahıdır (Önder, *a.g.e.*, 1998: 171-172).

İlgili araştırmalar

Alyüz (2007), *Geleneksel Türk İşlemelerinden Türk İşinin Bilgisayar Destekli Nakış Makineleri İçin Desen Kalıbı Hazırlanması ve Öğretim Programı Önerisi*, isimli yüksek lisans tezinde, geleneksel Türk nakışlarından türk işini araştırmak, bilgisayar destekli nakış makinelerinde uygulamak için desen kalıbı hazırlamak ve tüm aşamaları içeren öğretim programı hazırlama amacıyla çalışılmıştır.

Arslan (2011), *Aplike Tekniğinin Bilgisayar Destekli Nakış Makineleri İçin Eos-Compucon Nakış Desen Programında Desen Kalıbı Hazırlanması ve Öğretim Programı Önerisi*, isimli doktora tezinde, applike tekniği; desen, konu, kompozisyon, kullanılan gereç, teknik, renk ve kenar temizleme özellikleri açılardan incelenerek, belirlenmiştir. Çalışmada applike tekniğini bilgisayarlı nakış makinelerinde uygulamak için desen kalıbı hazırlama ve tüm aşamaları içeren öğretim programı önerisi hazırlanmıştır.

Barışta (1984), *Türk İşleme Sanatı Tarihi*, isimli eserinde, işlemenin tanımı, kümelenmesi ve belli baslı teknikler, Anadolu ve çevresi Türk işlemeciliğinin kaynakları, Anadolu kökenli kaynakları, Türk işlemeciliğinin Anadolu dışındaki kaynakları, Anadolu Selçuklu Dönemi, Anadolu Beylikler Dönemi, Osmanlı İmparatorluğu Dönemi işlemlerini detaylı olarak aktarmıştır.

Berker (1981), *İşlemeler*, isimli eserinde, işlemenin tarihi, 16-17-18.yy işlemlerinden özellikle Topkapı Sarayındaki Türk el işlemleri salonundaki işleme örneklerine yer vermiştir. Yazar ayrıca geçmiş yüzyıllarda Türk işlemlerinin uygulandıkları yerleri anlatmıştır.

Çetinkaya (2007), *Hesap İşi İğne Tekniklerini EOS-Compucon Programına Uyarlayarak Bilgisayarlı Nakış Makinelerinde Uygulanmasına İlişkin Öğretim Programı Hazırlanması*, isimli yüksek lisans tezinde, geleneksel Türk nakışlarından hesap işi'ni araştırmak, bilgisayar destekli nakış makineleri için piyasada yaygın olarak kullanılan EOS- Compucon Nakış Desen Sistemi ile hesap işi desen kalıbı hazırlamak ve EOS- Compucon Nakış Desen Sistemi ile desen hazırlama programı önerisi hazırlanması amaçlanmıştır.

Erdal (2005), *Geleneksel Türk Nakışlarından Türk İşinin Bilgisayarlı Nakış Makinelerinde Uygulanmasının Değeriendirilmesi*, isimli yüksek lisans tezinde,

uygulamaların gelenekselliğe uygunluk, desen, kumaş, iplik renkleri, iğne teknikleri, yapılan koruma şekli, kullanılan sim renkleri ve kullanılan iğne tekniklerinin yeterlik dereceleri gibi özellikler çerçevesinde değerlendirmiştir. Desen ve kumaşların ortalamanın altında bir değerle geleneksel özellik taşıdığı, iplik renklerinin ise orta düzeyde uygun seçildiği ve uygulandığı belirlenmiştir. İşlemelerde en çok sarma tekniğinin uygulandığı, muşabak, civankaşı ve hasır iğne tekniklerinin çok az kullanıldığı tespit edilmiştir. Ürün özelliklerinin değerlendirilmesinde uzman görüşleri arasında fikir ayrılığı olduğu sonucunu ortaya koymuştur.

Gökçesu (1987), *Ankara İlindeki Dericilikle Uğraşan İşyerlerinde Kullanılan Teknikler*, isimli yüksek lisans tezinde, deri işleri sanayinde çalışanların eğitim düzeyleri, mesleki unvanlar, kullandıkları araç, gereç ve deri işlerinde kullanılan teknikleri saptamak amacıyla çalışılmıştır.

Güner (2005), *Bilgisayar Destekli Nakış Tasarımında Yaygın Olarak Kullanılan Programlar ve Accurate 4 Nakış Desen Sistemi İçin Öğretim Programı Önerisi*, isimli yüksek lisans tezinde, nakış tasarımında kullanılan programları tanıtmak ve Accurate 4 nakış desen sistemi için öğretim programı önerisi hazırlayabilmek amacıyla çalışılmıştır. Araştırmada eğitim, mesleki eğitim, nakış eğitimi, bilgisayar destekli nakış makineleri için Türkiye’de yaygın olarak kullanılan desen programları ile özellikleri tanıtılmış ve bu programlardan yaygın olarak kullanıldığı düşünülen Accurate 4 nakış desen sistemi ile bir program önerisi hazırlanmıştır.

Karpuz (2008), *Bilgisayar Destekli Tasarım ve İşleme (Nakış) Uygulamaları*, isimli yüksek lisans tezinde, Tekstil piyasası açısından merkez konumundaki Denizli Organize sanayi bölgesinde bulunan fabrika ve Konya merkezde bulunan atölyeler oluşturmuş, bilgisayarlı nakış makinelerinde yapılan işlemler kullanılan iğne tekniği, malzeme ve kullanım alanları açısından incelemiş ve nakış alanında üniversite öğrenimi gören gençlerin geleneksel el işlemeciliği çizgisinden ödün vermeden, teknolojinin kolaylıklarından gerektiği ölçüde faydalanılması amaçlanmıştır.

Katlı (1997), *İç Anadolu Bölgesi Etnografya Müzelerinde Bulunan Deri Ürünlerinin ve Kompozisyon Özellikleri Üzerine Bir Araştırma*, isimli doktora tezinde, İç Anadolu Bölgesi etnografya müzelerinde bulunan deri ürünlerini ve ürünlerde kullanılan teknik, süsleme ve kompozisyon özelliklerini incelemiş ve teknik farklılıklarını ortaya koymuştur. Ayrıca deri ürünlerin teknik, süsleme ve kompozisyon özelliklerini analiz

ederek tablolar halinde yorumlamış ve bazı örneklerin çizimlerini yaparak desenleri ayrıntılı olarak incelemiştir.

Özdemir (2004), *Geçmişte ve Günümüzde El Sanatları Çerçevesinde Üretilen Deri Ürünleri Üzerinde Bir Araştırma*, isimli doktora tezinde, Dericilikte kullanılan araç ve gereçler, geçmişte ve günümüzde yapılan deri örneklerinde kullanılan teknik, renk, desen özellikleri ile kullanım alanları incelenmiştir.

Sürür (1976), *Türk İşleme Sanatı*, isimli eserinde, Türk işlemleri ve tarihsel gelişmeleri hakkında bilgi verilmiştir.

Ther (1993), *Türk İşlemleri Osmanlı Saray İşlemlerinden Anadolu Çeyiz Sandıklarına*, isimli eserinde, Osmanlı dönemine ait işlemleri yöre yöre gezerek sandıklardan çıkartarak tür, araç, gereç, teknik, konu, biçimlendirme, renk, kompozisyon özelliklerini fotoğraflarla belgelendirip, inceleyerek açıklamıştır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Derinin Tanımı

Deri, hayvan gövdelerini kaplayan, olumsuz hava şartlarından koruyan, kalın, dayanıklı ve esnek bir dış örtüdür.

Deri piyasaya sunuluncaya kadar bazı işlemlerden geçer. Deri sektörünün temel maddesini oluşturan ham deri kesilen ya da başka şekilde öldürülen hayvanın yüzülmesiyle elde edilir. Kılı ve yünü giderilmiş ham hayvan derisi, teknik yöntemlerle uygun şekilde işlendiği takdirde, birçok alanda kullanılmaya elverişli değerli madde niteliği kazanmaktadır. Hayvandan yüzülen ve tabakhanelerde işlemeye hazır olan deriye “ham deri” işlendikten sonra ortaya çıkan deriye “mamül deri” denmektedir (Özdemir, *a.g.e.*, 2004: 78-79).

2.2. Derinin Kullanım Geçmişi

Birçok hayvanın postundan çeşitli işlemlerden geçerek elde edilen deri tarihin ilk dönemlerinden bugüne kadar yaşamın her alanında kullanılan bir malzemedir. İlk çağlardan günümüze gelene kadar kullanım amaçlarına göre biçimlenmiştir. Arkeolojik araştırmalar sonucu dericiliğin, ilk insanların giyinmek ve barınmak amacıyla deriden yararlanmaya başladığı, çeşitli metotların kullanılmasıyla birlikte bir zanaat olarak gelişerek devam ettiği anlaşılmıştır.

Yüzbinlerce yıllık geçmişi olan deri kültürünün ilk izlerine, M.Ö. 20.bin yıla tarihlenen duvar resimlerinde rastlanmaktadır (Yelmen, 2005: 24). VIII. ve IX. yüzyıllara Uygurlara ait bir duvar resminde, koşan at freskinde; dötrnala hücuma kalkan atın üzerindeki zırhlı bir süvarinin, sağ elindeki yaydan ok fırlattığı ve süvarinin sol bacağına arkasında deriden altın yıldızla işlenmiş büyük bir sadak (ok kuburu) asılı olduğu anlaşılmaktadır (Aslanapa, 2011: 17). İnsanoğlunun taş ve ağacı şekillendirip alete dönüştürmesi ve kullanmaya başlaması o devirlerde başlamaktadır. Aynı tarihlerde mağaralardaki izlerden, insanların ateşi kullandıkları bilinmektedir (Kanbay, 1993: 82). İlk insanların, besinlerini temin etmek için hayvanları öldürdüklerini, etinden ve derisinden faydalandıklarını hepimiz biliriz (Aker ve Bostancıoğlu, 1970: 394). Hiç şüphe yoktur ki ilk insanlar yaşamak için evvela besin maddelerine ve fakat aynı zamanda vücutlarını dış tesirlerden, soğuk ve sıcaklardan

koruyabilmek için etini yedikleri veya avladıkları hayvanların post ve derilerine ihtiyaç duymuşlardır (Öncü, 1968: 1).

Yine dünyanın çeşitli yerlerinde, arkeologlar tarafından yapılan kazı ve araştırmalar sonucu bulunan ve deri işlemek için kullanılan aletlerin ve deri kalıntılarının incelenmesi, analizlerinin yapılmasıyla derinin kullanımının Taş Devrinin (Paleolitik Dönem) erken tarihlerinde başladığı anlaşılmaktadır (Yıldız, 1987: 22). Paleolitik ve Mezolitik devirlerde basitçe işlenen deri, Neolitik devirde, yerleşik hayata geçişle daha bilinçli bir şekilde işlenmeye başlanmıştır. Kalkolitik ve Tunç devirlerinde deriyi işleyen aletlerin yapısı ve işlevselliği artmış, deri hemen her alanda işlenmiş ve kullanılmıştır (Yıldız, 1993: 1).

Yeryüzünde bozulmadan günümüze kadar gelebilen deri ürünlerin ilk örneklerine Mısır'da rastlanmıştır. Doğa koşullarının elverişliliği bu nesnelerin 3500 yıl bozulmadan günümüze gelebilmesini olanaklı kılmıştır. Burada yapılan mezar kazılarında, mumyalar yanında pek çok deriden yapılmış eşyalara (su, süt kapları, kemerler, pabuçlar) rastlanmıştır. Buzullar altındaki kurganlarda deri eşyalar bozulmadan kalabilmişlerdir (Yıldız, *a.g.e.*, 1993: 38). Bu buluntuların örnekleri Leningrad Hermitage Müzesinde sergilenmektedir (Yelmen, 1998: 221).

Anadolu'da dericilik önemli bir sanat kolu olduğunu gösteren pek çok örnek verilebilmektedir. Bunların başında; parşömen derisinin Anadolu'da bulunması yer almıştır. Dünya yazılı tarihinde papirüsten sonra en meşhur yazı yazma aracı parşömen derisidir (Sakaoğlu, Akbayar ve Yelmen 2002: 26).

Türklerin dericiliğin ve deri sanatının ilerlemesinde ve yayılmasında özel bir yeri olduğu ve İslamiyet'ten önceki yaşamda torba, tulum, at koşumları, çadır, çizme, ayakkabı gibi gündelik kullanım eşyaları dayanıklı ve kolay taşınabilen deriden yaptıkları araştırmalardan anlaşılmaktadır.

Türklerin İslamiyet'i kabulünden sonra sanat gücü artmış ve her alanda olduğu gibi dericilik ve deri sanatında da en güzel örnekleri ortaya çıkarmışlardır (İşcan, 1970: 15). Çeşitli kaynaklardan edinilen bilgilere göre; Türkler 'den önce Anadolu'da yaşamış uygarlıklarında dericilik zanaatıyla uğraştıkları bilinmektedir. Türkler 1071 Malazgirt savaşı sonrasında Orta Asya'dan yola çıkarak kitleler halinde Anadolu'ya yerleşmişler ve başlıca geçim kaynaklarından biri olan hayvancılık ve buna bağlı

olarak beraberlerinde getirdikleri dericilik zanaatının da birçok bölgede gelişmesine olanak sağlamışlardır (Dağtaş, *a.g.e.*, 2007: 8).

Selçuklular döneminden günümüze pek çok deri örnek kalmamıştır. Ancak, Selçukluların kürk yapımında usta oldukları ve kürkün giyim eşyası olarak yaygın biçimde kullanıldığı tarihi kaynaklarda açıklanmaktadır. Yazılı kaynaklarda, kürkün Selçuklu İmparatorları ve halk tarafından giyilen bir giysi çeşidi olduğu bilgisi yer almaktadır. Yine aynı kaynaklarca Osmanlı döneminde siyah sığır derisinden yapılan su kırbalarının da Selçuklular döneminde yapılmaya başlandığı aktarılmıştır (Dağtaş, *a.g.e.*, 2007: 8).

Osmanlı devletinin ilk günlerinden bu yana, gerek sivil gerekse askeri yönden de temel bir malzeme olan deri, özellikle 16. y.y.'ın en yaygın kullanılan sanayi ürünü olduğu belirtilmektedir (Küçükerman, 1998: 35). Dericilik Osmanlı İmparatorluğunun yükseliş döneminde hızla gelişmiş ve Türk derileri dış ülkelerde aranır olmuştur. XVI ve XVII. yüzyıllarda dericilik en parlak devrini yaşamıştır. Osmanlı imparatorluğu zamanında ince işçilik ve güzel süslemeleri ile dikkati çeken deri üzerine işlemeli Kuran kapları, çantalar, ayakkabılar, heybeler, orduda kullanılan kıyafetler, askeri malzemeler kalkanlar gibi bugün pek çok eser yurt içi ve yurt dışı müzelerinde sergilenmektedir (Güler ve Özdemir, 2004: 81). Ayrıca çeşitli müzelerde bulunan savaş elbiseleri, deri hurçlar, çok sayıda kitap ciltleri dericilik sanatının ne derece önemli olduğunu göstermektedir (Soluk, 2013: 1). Osmanlı Döneminden günümüze kalan deri eserlerden dericiliğin bu dönemde altın çağını yaşadığı anlaşılmaktadır. Tarih boyunca bir el sanatı olarak ilkel usullerle çalışan ve basit işlemler halinde bulunan dericilik sanatı Türklerde başlayıp gelişme göstererek, bir sanat haline gelmiş ve ilerleyip yayılmıştır (Demilel, 1998: 22). Yumuşaklığı sayesinde kumaşın girdiği her alana girmiş ve çok çeşitli işleme teknikleri ile süslenerek, ilk andan beri deri sanatı işleme ile birleşmiş ve ortaya muhteşem eserler çıkmıştır.

2.3. Deri Çeşitleri ve Kullanım Alanı

Deri çeşitleri; küçükbaş hayvan derileri ve büyükbaş hayvan derileri olarak iki ana grupta toplanmaktadır. Küçükbaş hayvan derileri; koyun, keçi, oğlak, kuzu ve domuzdan elde edilir. Büyükbaş hayvan derileri ise sığır, inek, dana, boğa ve öküzden

elde edilen derilerdir. Ancak derisi kullanılan başka hayvanlarda vardır bunlar ceylan, deve, karaca, balık ve sürüngen derileridir (Çoşkun, 2018: 90).

2.3.1. Deri Çeşitleri

Kösele: Sığır ve manda ham derilerinin orta ve ağır boyda olanlarına, bitkisel tanenler ve diğer organik debbağlaşıcıların tek başına veya birlikte kullanılmasıyla sepilenecek elde edilen, sert, sıkı tutumlu ve tabii renkte mamul derilere kösele adı verilir (Güler, 1994: 52).

Glase: Çok ince ve yumuşak bir deri çeşididir. Oğlak(keçi yavrusu) derilerinden yapılır. Bunlar daha kalın ve dayanıksız bir yapıya sahiptirler. Glaseler, maden tuzları ve yağdan ibaret maddelerle yani karışık sepilme yöntemleri ile sepilenecek elde edilirler (Cingöz, 2007: 60).

Rugan: Söğüt taneni ile sepilenecek deriye kayın katranı katılmış bezir yağı devamlı suretle ve azar azar sürülerek elde edilir. Yumuşaklığı ve suyu geçirmemesi en önemli özelliğidir (Özdemir, 1995: 41)

Fantezi Deriler: Antilop (ceylan), yılan, kertenkele, timsah, köpek balığı, kedi balığı derileri yağlı sepi ile mobilyacılıkta kullanılan marokenler yapılır (Türk El Sanatları Araştırma Raporu, 1989: 16). Çanta, kemer, ayakkabı gibi giyim ve giyim aksesuarı yapımında kullanılır.

Maroken: Küçükbaş hayvanların derilerinden özellikle keçi derisine krom veya tanen (sumak) sepisi yapılması ile elde edilir. Sepilenecekmesinden sonra çok açık bir renk aldığından istenilen renge boyanabilir. Yüzeyin taneli görünüşü, derinin en önemli özelliğidir. Girinti ve çıkıntılar baskı ile yapılır (Gökçesu, 2002: 18)

Meşin: İnce, yumuşak, elastiki derilerdir. Koyun ve keçi derilerinin çeşitli usullerle sepilenecek yoluyla elde edilirler. Ayakkabı astarı ve dekoratif ürünlerin yapımında ve ciltçilikte kullanılır (Gökçesu, *a.g.e.*, 2002: 18).

Sahtiyan: Keçi derilerinin işlenmesi ve çeşitli usullerle sepilenecek yoluyla elde edilen yumuşak derilerdir.

Davul derisi: Dana, domuz, eşek derileri, kılları ve yağlarından arındırılır daha sonra sünger taşı ve tebeşir tozu ile ovulur, gerilerek havada kurutulur. Şeffaf ve set bir hale

gelen deri müzik aletleri ve dekoratif süslemelerde kullanılır (Gökçesu, *a.g.e.*, 2002: 19).

Set: Derinin tersinin özel makinalarda firalanarak tylendirilmesi ile elde edilen derilerdir (Ertuğrul, 2000: 45).

Vidala: Bilhassa dana derisinden krom sepisi ile elde edilir. Glaseden daha kalın ve serttir. Spor anta ve ayakkabı yapımında kullanılır (zdemir, *a.g.e.*, 1995: 41).

Vaketa: Büyükbaş hayvan derisinden imal edilir. atlamaz ve su geçirmez olduğu için bot ve bavul gibi eşya yapımında tercih edilir.

Gderi: Geyik, ceylan, kacaca bazen de keçi ve koyun derilerinin yala sepilmesinden elde edilir. Çok yumuşak ve ince derilerdir. Temizlik işlerinde ayrıca giysi ve eldiven yapımında kullanılır (Gökçesu, *a.g.e.*, 2002: 19).

Suni (yapay) deriler: Dış görünüş bakımından tabi deriye benzer. Suyu karşı dayanıklıdır. Mobilya, anta, ayakkabı, cilt vb. eşyaların yapımında kullanılır (Gökçesu, *a.g.e.*, 2002: 20).

2.3.2. Derinin Kullanım Alanları

Deri insanoğlunun evrimine paralel olarak giyimden çadıra, dekorasyondan sanat eserlerine kadar sayısız dalda yerini almıştır (Kanbay, 1993: 86)

Eskiden yalnızca soyluların kullandığı deri, bugün dekorasyonun ana malzemelerinden biri olarak başköşeye yerleşti. Eldivenden yatağa pek çok kullanım alanı bulan deri, artık ‘lüks, ağır, resmi’ gibi sıfatlardan kurtularak, firmaların koleksiyonlarına ve hayatımıza karıştı (Barandır, 2005: 58).

Teknolojinin gelişmesi ile birlikte deri işleme Őekillleri de gelişmiştir. İşlenen deriler birçok eşyanın yapımında kullanılmaktadır. Günümüzde derinin uygulanmakta olduğu alanlar, ihtiyaçları dışında, süsleyici obje olarakta giyim ve ev aksesuarları alanında üretime girmiştir.

Araştırma kapsamına alınan deri üzeri nakış teknikleri ile yapılan eserlerin bilgi formlarından elde edilen verileri sonucunda; 147 adet eser ev eşyası ve aksesuarı, giyim eşyası ve aksesuarı, askeri eşya ve aksesuarı olmak üzere üç bölümde sınıflandırılmış ve her alan kendi içinde ürün çeşitlerine ayrılarak bilgileri verilmiştir.

2.3.2.1. Ev eşyası ve aksesuarları

Deri Türklerin yaşamında oldukça önemli yer kaplamaktadır. Orta Asya'dan itibaren her alanda deriden yapılmış birçok ev eşyası kullanılmıştır. Bu alanda yiyecek içecek kaplarını korumak amaçlı muhafazalar, taslar, çeşitli alanlarda kullanılan çantalar, kitap korumak amaçlı cilbentler, berber takımları, yastıklar, hamam taşı, bardak gibi çeşitli eserler yapılmıştır.

Anadolu'da Türk evinde, çadırda, sarayda çok çeşitli deri eşyaları kullanılmıştır. Özellikle sarayda kullanılan ev eşyaları niteliğinde olan deri ürünleri zengin işleme teknikleri ile dikkat çekmektedir. Araştırma kapsamında elde edilen ev eşya ve aksesuarlar çeşitleri ile bilgiler aşağıda verilmiştir.

Muhafazalar (Çanta Muhafaza, Tas Muhafaza, Anahtarlık, Kaşıklık, Cilbent, Kur'an Kabı): Deriden pek çok alanda eşyaları saklamak ve korumak amaçlı muhafazalar üretilmiştir. Muhafazaların saklanacak eşyanın boyuna göre ölçüleri değişmektedir. Bu kapsamda araştırmada elde edilen muhafazalar dival işi tekniği ile işlenmiş oldukça dikkat çeken örneklerine rastlanmıştır.

Kaşıklık: Kaşıkların saklanması ve korunması için yapılmış torbadır. Üzeri devrin motifleri ile bezenmiştir. Genellikle 50 cm. x 60 cm. ölçülerindedir. Ağız kordon ile büzülerek kapatılır (Berker, 1981: 25).

İçine kaşık koymak için deriden yapılmış muhafaza olarak ta tanımlanabilir. Deri sanatına örnek olabilecek eserler arasında dival işleme tekniği ile işlenmiş kaşıklık, Almanya'nın Karlsruhe şehrindeki Badisches Landes Museum'da, 17. yüzyıl sonlarına aittir, araştırma kapsamında incelenen müze koleksiyonundaki online ve literatür taramasında elde edilen önemli eserlerdendir.

Cilbent: Her tür resim ve kâğıtları korumakta kullanılan, meşin, deri, kumaş ve mukavvadan yapılan kitap kabına benzer dosyadır (Önder, *a.g.e.*, 1998: 44). Osmanlı dönemine ait örnekler arasında yer alan bu eserler üzerine dival işi tekniği kusursuz güzellikte işlenmiştir. Topkapı Sarayında Müzesi'nde bulunan 19. yüzyıla ait bitkisel ve geometrik bezemeler kullanılarak dival işi tekniği ile işlenmiş cilbent kaba bir örnektir (Resim 2.1.).

Resim 2.1. Dival işi tekniği ile süslenmiş cilbent kap (Topkapı Sarayı Müzesi, Envanter No:271) (Özel, 2015: 104)

Dini Amaçlı Kullanılan Çantalar: Deri, kumaş gibi dikilebilen, tahta cam gibi sertleşebilen, kağıt gibi yapıştırılabilen, hamur gibi form verilebilen, iplik gibi inceltip örülebilin, tezgahlarda dokunabilin, ince işçiliklerin uygulanabileceği en kalın ve geniş yüzeyleri kaplayabilin doğal bir maddedir (Erdal, 2004: 50). Binlerce yıl süreyle, kutsal bir malzeme olarak kullanılan deri, dini amaçlı çantalarda kullanılmıştır. Araştırma kapsamında, Kur'an Çantası, Enam Çantası, Cüz Kesesi olmak üzere 3 adet farklı din amaçlı çanta türü elde edilmiştir.

Resim 2.2. Dival işi tekniği ile süslenmiş Kur'an çantası (<https://i.pinimg.com/originals/92/d0/11/92d011fa1a478dca351b81ddfa1f8b4.jpg>)

Resim 2.3. Dival işi tekniği ile işlenmiş Kur'an Çantası (<https://i.pinimg.com/originals/32/5a/07/325a0748d3cd2c8b952f669ba9e8f49a.jpg>)

Cüz Kesesi: Osmanlı devrinde okul çocuklarının mektebe giderken boynuna sırmalı bir cüz kesesi geçirilirdi. Bu kese ilk birkaç gün daha okula götürülüp getirilir ve daha sonra evin duvarına süs olarak asılırdı (Özbel, 1949: 8). İçince “Elifba” adı verilen alfabe veya Kuran’ın “Tebareke”, “Amme” gibi cüzlerinin bulunduğu deriden yapılmış, üzeri işlemeli kesedir.

Ustra Kesesi: Berberin makas, ustura gibi traş sırasında lazım olacak malzemelerini bulundurduğu kılıftır.

Hamam Tası: Yıkanırken su taşımak ve dökmek için kullanılan taktır (Özdemir ve Kaya, 2011: 1264). Hamam tasları göbekli, göbeksiz, düz veya dilimli olarak farklı formlarda yapılır.

Resim 2.4. Sarma tekniği ile süslenmiş 17. yüzyıla hamam tası (<https://tr.pinterest.com/pin/589830882420540875/>)

Bardak: Su veya sıvı bir içecek içmek için kullanılan kulplu ve ya kulpsuz yuvarlak ve dikdörtgen formda olan bir eşyadır. Osmanlı Dönemi 17. yüzyıla ait kahverengi deri üzerine sim sırma iplikle sarma tekniği ile işlenmiş Resim 2.5.'de bir bardak görülmektedir. Eni 11,4 cm., boyu 24 cm.,'dir. İşlemede sarı sim sırma, sarı şerit, sarı kordon, sarı ve kahverengi pamuk iplik, kırmızı düğme kullanılmıştır. Bitkisel motiften yararlanılarak kompozisyon oluşturulmuştur. Bu kompozisyon bardağın üzerine sarma ve kordon tutturma tekniğinde işlenmiştir.

Resim 2.5. Sarma ve kordon tutturma tekniği ile süslenmiş bardak (Badisches Landes Museum, Envanter No: D235), (Petrasch, E. ve diğerleri, 1991: 299)

Yastık: Yastıklar evlerde farklı amaçlarla kullanılmak üzere yapılmış ve yastıklarda deri çok rahatça kullanıldığı araştırmada anlaşılmıştır.

2.3.2.2. Giyim eşyası ve aksesuarı

Deri, kullanışlılığı ve koruyuculuğu nedeniyle birçok eşya ve aksesuar yapımında kullanılmıştır. Ayrıca süslemede farklı malzemelerle birlikte çeşitli şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Deri giyim aksesuarları özellikle kadının süslenme güdüsü ve güzel görünme gereksinmesini karşılamak içindir. Giyimin aksesuarları çanta, cüzdan, kese, ayakkabı, çocuk ayakkabısı, terlik, papuç, çarık, gözlük kılıfı, çizme gibi giyimde ya da giyimi tamamlayıcı unsur olarak kullanılan ürünlerdir. Araştırma

kapsamında elde edilen bu giyim eşya ve aksesuarlar çeşitleri ile bilgiler aşağıda verilmiştir.

Çanta: Osmanlılar döneminde altın çağını yaşamış olan deri sanatı, özellikle saray atölyelerinde, saray için üretilen deri örneklerinde üstün başarı göstermiştir (Özdemir, *a.g.e.*, 2004, s.2). İnce işçilik ve güzel süslemeleri ile dikkati çeken bu örnekler arasında yer alan çantalar, günümüze ulaşan, sanat değeri taşıyan, kalıcı ve anlamlı belgelerdir. İstek ve ihtiyaca göre farklı boylarda yapılan, içine çeşitli eşyaları taşımaya yarayan giyim aksesuarlarının önemli bir parçası olan çanta, yapımında modeline göre değişen incelik ve sertlikte deri kullanılmaktadır (Öncü, 1968: 2).

Resim 2.6. Sarma tekniği ile süslenmiş çanta (Kumru, 2019)

Cüzdan: Türkçedeki cüzdan sözcüğü Arapça “cüz” ve Farsça “dan” eklerinin birleştirilmesi ile oluşmuş bir sözcüktür (<https://tr.wikipedia.org/wiki/Cuzdan>). Cüzdan; kimlik, para, kredi kartı, fotoğraf, kartvizit gibi nesnelere yanında kitap, yiyecek vb. şeyleri koyup taşımaya yarayan ve çoğunlukla deriden ya da deriye benzer maddelerden yapılmış küçük boyutlu katlanabilir, kapaklı, saplı ve sapsız çantadır (Püsküllü, 1978: 26; Gökçesu, *a.g.e.*, 2002: 18). İlk cüzdanların esas olarak inek ve at derilerinden yapıldığı ve yine ilk cüzdanların görünümünün enam keseleri, Kur-an keseleri ile benzerlik taşıdığı belirtilmektedir (Megep, 2008: 3; <https://mahileather.com/blogs/leather-wallet-history-origin>). Tanımlardan anlaşıldığı gibi cüzdan, kâğıt ve bozuk para, kredi kartı, kimlik kartı, vb. gibi kişisel eşyaları taşımak için bir ya da birkaç gözden oluşan, genellikle deriden ya da kumaş vb.

malzemelerden yapılan küçük düz bir çeşit çantadır (Odabaşı ve Özdemir, 2019: 6592).

İlk çağlardan günümüze kadar gelen cüzdanlar çeşitli form, boyut ve isimler almıştır (Özder ve Kırboz, 2017: 73). Günümüzde keselerin yerlerini cüzdanlar, altın ve bozuk paraların yerini ise kredi kartları, yolcu taşıma kartları vb. şeyler konulmaktadır (Megep, 2008: 3).

Böylece cüzdanın keseden geldiği ve çanta tanımlamasından dönüştüğü söylenebilir. Kâğıt paranın icadından önce madeni paraları saklamak ve taşımak için para keseleri kullanılıyordu. 1600'ler de Amerika'nın doğusunda kâğıt paranın tedavüle girmesiyle kullanılmaya başlamıştır (<http://cuzdancim.blogspot.com/>). Cüzdanların boyutu, kâğıt para boyutundaki değişikliklere uyması için değiştirilmiştir. Kâğıt para yüzyıllar boyunca küçülmüş ve cüzdanlar buna göre boyut olarak değişikliğe uğramıştır (<https://mahileather.com/blogs/news/mens-leather-wallet-history-origin>).

Genellikle gösterişli moda aksesuarlar olan çantaların aksine, cüzdan genellikle gizli tutulan özel ve kişisel bir üründür. Genellikle kültürün estetik eşyası olan cüzdanlar insanların vazgeçilmez aksesuarlarından, eski deri cüzdanlar ise dival işi tekniği ile gösterişli biçimde süslenmiş bir sanat eseri haline gelmiştir. Günümüzde müze ve özel koleksiyonlardan ulaşabildiğimiz bu eserler inanılmaz güzelliği ile sergilenmekte ve müzayedelerde yüksek fiyatlarda satılmaktadır (Odabaşı ve Özdemir, *a.g.e.*, 2019: 6592).

Resim 2.7. Dival işi tekniği ile süslenmiş cüzdan ([http://www.gateofturkey.com/section/tr/415/7/kultur-ve-sanat-moda-ve-tekstil#prettyPhoto\[mixed\]/35/](http://www.gateofturkey.com/section/tr/415/7/kultur-ve-sanat-moda-ve-tekstil#prettyPhoto[mixed]/35/))

Kese: Altın ve gümüş paraların saklanması için mahfaza (koruyucu) yerine kullanılan torba demek olan bu tanım aynı zamanda belirli bir miktar parayı bildiren bir tabirdir. Eski zamanlarda altın ve gümüşe göre kıymeti olan keseler, “kise” yazılıp, “kese” denilmiştir. Yine eski zamanlarda akça için “kese”, altın için de “sürre” tabiri kullanılmıştır (Pakalın, 1983: 247).

Türk sanatında keseler oldukça eskiye dayanmaktadır. Orta Asya’da bir Türkmen’e ait resimde, elinde kese tutan bir figür görülmektedir. Bu örnek form olarak bugünkü keselere benzemektedir (Kayadibi, 2000: 16)

Avrupa’da Orta Çağ elbiselerinde ceplerin yerine kuşağa asılan keseler kullanılmıştır. Genellikle deriden veya üstü işlenmiş kuvvetli kumaşlardan yapılmış ve içi deriyle kaplanmıştır. Bu keselerin yalnız para koymak için kullanılmayıp, İncil, mühür, baharat vesaire koymaya mahsus olanları da bulunmaktadır (Kayadibi, 2 a.g.e., 000: 16).

Osmanlı eserleri içerisinde incelenen deri keseler oldukça estetik görünümde model, renk, desen ve işçilik yönünden üstün kaliteye sahip oldukları gözlenmektedir. Deri kumaş gibi özelliğe sahip olması, yeri geldiğinde sertleşmesi gibi özellikleri bakımından keselerde tercih edilen malzemelerdendir. Dayanıklı ve uzun ömürlüdür (Özder ve Kırboz, a.g.e., 2017: 70-71). Osmanlıda köşker ve terlik imal eden esnafın bir kısmı ince derilerden keseler de imal ederlerdi. Nakışlarını fermencilerle, dival işleyenlere ya da müzehhiplere yaptırırlardı (Özbel, a.g.e., 1949: 7).

Ayakkabılar (pabuç, çarık, terlik, çizme)

Ayakkabı: İnsanlık tarihi kadar eski olan ayakkabının insan hayatında önemli bir yeri olmuştur. İlk ayakkabıların dış etkenlere karşı ayağı korumak için ağaç kabuklarından, sert yapraklardan ve sonraları hayvan derilerinden yapıldığı bilinmektedir. Zaman içinde bölgelerin fiziksel özellikleri, toplumların gelenek göreneklere, moda akımları gibi özelliklerle farklı şekillerde ayakkabı üretimine yol açmıştır (İmre, 2016: 194).

Orta Asya’dan başlayarak çeşitlenmiş ve değişik adlarla anılmıştır. Orta Asya’da başta çizme olmak üzere çarık, edük-etik, basmak gibi ayakkabı türleri giyilmiştir (Özdemir, 2007: 69; Ögel, 1991: 128). Ayak giyimin en temel formları sandaletlerdir. İlk uygarlıklar çağında sandaletler Mısırlılar tarafından M.Ö. 3000 yıllarında yaşamış

olan Firavun Narmer devrinde görülmüştür. Sandaletler kumlar üzerine ayakların kalıpları çıkarılarak palmiye yapraklarından, papirüsten ve ham deriden yapılmıştır (Güler ve Özdemir, *a.g.e.*, 2004: 582; Çelik, 2010: 15; Yelmen, *a.g.e.*, 2005: 9-10). İlk ökçeli ve üstten bağcıklı ayakkabılar Asurlularda görülmektedir (Kastan, 2007: 27).

14. yüzyıl ayakkabılarında iyi kalite deri kullanılmaya başlanmış ve görünümleri zarifleşmiştir (Ertürk, 2009: 118). 16. yüzyıl ayakkabıları yeni bir stil getirmiştir. Ayakkabılar yassı fakat değişik bir biçimde üçgen tabanlı, yırtmaçlı ve işlemelidir. Taban kalın köseleden olup topuk boyu kısadır (Komşuoğlu vd.,1986: 176). 17. yüzyılda Avrupa'da çizme modası yaygınlaşmıştır. Alçak veya yüksek topuk çeşitleri olan potinler yaygın bir biçimde kullanılmıştır (Ertürk, *a.g.e.*, 2009: 118). 18. yüzyılın başlarındaki kare burunlu ayakkabıların yerini bu yüzyılın sonlarına doğru yüksek topuklar almıştır. Topuklu zarif ayakkabılar en çok tercih edilen ayakkabı çeşidi olmuştur. Bu dönemde topuk uzunluğu 15 cm.' i bulan uzun çizmeler dikkat çekmektedir (Kastan, 2007: 29). 19. yüzyılda teknolojik gelişmelerle birlikte yeni renkler veren sentetik boyalar geliştirilmiştir. Dikiş makineleri, ayakkabı dikimindeki gerekli el ve süsleme işlerini kolaylaştırdığından sık kullanılmıştır (Ertürk, *a.g.e.*, 2009: 118).

Pabuç: Eskiden mestle birlikte giyilen yemeni gibi düz kalıpla ve tabanı köseleden yapılan ökçesiz ayakkabıya pabuç denilmiştir (Kuru ve Candan, 2008: 826). Ökçesiz olmasına rağmen tabana tek kat kösele çakılarak ayaktan çıkması önlenmiş, mestin rengine uygun olarak giyilmiş, her ikisi de siyah, sarı ve kırmızı deriden olup, halk en çok siyah ve sarı rengi tercih etmiştir. Çediğin üzerine de giyildiğinden çedik-pabuç olarak da bilinmektedir (Somçağ, 2014: 29).

Köylerde eskimiş kunduraların sert arka kısımlarının kesilerek açılması veya yemenilerin yumuşak arkasına basılarak ev ya da işe yakın yerlerde kullanılan ayakkabılarda pabuç olarak bilinmektedir. Osmanlı İmparatorluğu, Anadolu ve Avrupa yakasındaki topraklarda deri pabuç üreticilerine çok önem vermiştir (Tezcan, 1997: 93-94). Kahverengi deri üzerine altın sarısı sim iplik ile kordon tutturma tekniği ile işlenmiş Resim 2.8.'de bir pabuç görülmektedir. Bitkisel bezemeden oluşturulan kompozisyon pabucun saya ve yan kısımlarına işlenmiştir.

Resim 2.8. Kordon tutturma tekniği ile süslenmiş pabuç (Topkapı Sarayı Müzesi, Envanter No: 290) (Özel, 2015: 114).

Çarık: Tek parça derinin topuğu kapatacak şekilde ayağa sarılması ve üst kısmından sıırımlarla bağlanmasıyla oluşan, yumuşak deriden yapılan pabuçtur (Çoruhlu, 1995: 29). Osmanlı döneminde en yaygın kullanılan ayak giysisi olan çarık, köylü tarafından kalın bir yün çorapla veya baldıra sarılan bez veya yün örgüden bir dolak üzerine giyilmiştir. Çıplak ayağa giyilmeyen çarık tuz veya şap ile işlem gördükten sonra kurutulan manda ve öküz derisinden yapılmıştır. Malzemesine göre ham çarık, sığır derisinden yapılanları renginden dolayı kara çarık modellerine göre ise; yoraklı çarık, tokalı çarık, aynalı çarık, dede burnu, gibi isimler almıştır. Türkler aracılığıyla Balkanlara geçen Karadağ çarığı ve orduda yeniçerilerin giydikleri bilinen çarıklardandır. Kara çarık yapımında; deri ayağa göre kesilerek kenarları kıvrıldıktan sonra parmak üstlerini örtecek biçimde toplanmakta, yanlarına açılan deliklerden geçirilen sıırımlar ile ayak bileğine bağlanmaktadır. Dede burnunda; Hititlilerde olduğu gibi yukarı kalkık burun kısmının yanlarındaki deliklerden geçen sıırımlarla çarık ayağa bağlanır. Tokalı çarığın ön kısmı balıkgözü ile süslü olup ayak üzerinde tokası vardır, burun kısmı sivri ve yukarı kalkıktır. Çoğunlukla kadınların giydiği aynalı çarık yüz kısmında küçük bir ayna ve ponponlarla süslüdür (Dağtaş, *a.g.e.*, 2007: 56-59). Anadolu insanının tarlada, bahçede giydiği çarık kullanım alanının daralmasıyla günümüzde artık Halk Oyunlarında ve evlerin şark köşelerinde bir süs eşyası olarak kullanılmaktadır (Birinç, 2009: 18).

Terlik: Tabanı köseleden, üstü deri ya da diğer malzemelerden yapılabilen, genellikle evde giyilen farklı biçimlerde ayakkabılardır (Gargı, 2000: 53). Geçmişte Hıristiyan kadınlar sokağa çıkarken; Museviler mavi, Rumlar siyah, Ermeniler kırmızı terlik

giymişlerdir. Arkası ve yanları tamamen açık, ayağın ön kısmını örten terlikler ile yanları ve arkası kapalı olan türleri de vardır (Koçu, 1996: 228). Eskiden terlikler dallardan, ağır kumaşlardan yapılır ve üzerlerine inci işlenirdi. Üzerlerindeki süslemeler sökülüp satıldığından elde kalmamış, bir tanesi Topkapı Sarayı Müzesi'nde ulaşabilmiştir. Sultan Mecit sultanlarına ait meşin üzerine pırlanta işlenmiş bir terlikte bozularak pırlantası satılmıştır (Büngül, 1939: 88).

Resim 2.9. Dival işi tekniği ile süslenmiş terlik (Sadberk Hanım Müzesi, Envanter No: SHM 18223; Görünür, 2016: 241).

Çizme: Koncu dize kadar veya dizin üzerine çıkan ayakkabılardır. Orta Asya Türklerinden beri kullanılan çizmeler Anadolu giyiminde Hitit'lilerde burnu sivri ve uçları kalkık biçimiyle görülmektedir. Osmanlı döneminde sefere çıkılırken daima çizme giyilmiş, yeniçerilerin çizme ihtiyacını yüzyıllarca İstanbul Süleymaniye'de bir çizme atölyesi karşılamıştır (Meydan Larousse, 1992: 281). Çizme aynı zamanda halk tarafından da giyilmiştir.

Resim 2.10. Dival işi tekniği ile süslenmiş çizme
([http://www.gateofturkey.com/section/tr/415/7/kultur-ve-sanat-moda-ve-tekstil#prettyPhoto\[mixed\]/13/](http://www.gateofturkey.com/section/tr/415/7/kultur-ve-sanat-moda-ve-tekstil#prettyPhoto[mixed]/13/))

II. Pazırık kurganından yapılan arkeolojik kazılarda M.Ö.5 -3.yy. ait Proto-Türk veya Hun bir kadına ait iki çift çizme elde edilen ve bozulmadan günümüze kadar gelmiş bir örnektir (Çoruhlu, 2007: 347). Kaynaklardan elde edilen bilgilere göre kurganlardan çıkarılan çizmelerde ince işçiliği ve sanat değeri yüksek süslemeler görülmektedir. Bazılarını renkli deri parçaları ile applike edildiği, kalay, altın ve gümüş teller ile süslediği anlaşılmaktadır (Somçağ, 2014: 17).

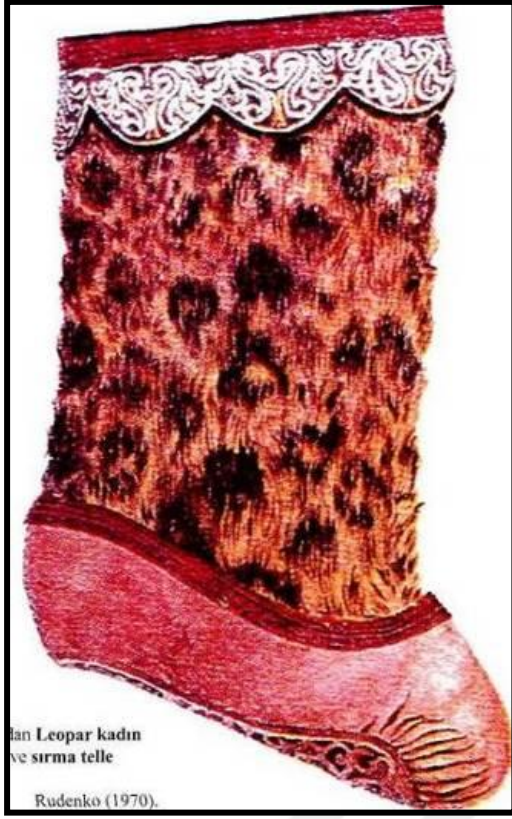

Resim 2.11. Kordon tutturma ve metal plakalarla applike tekniği ile işlenmiş Pazırık Kurgan'ından çıkartılan Hun kadın çizmesi
([http://galeri.genelturktarihi.net/pazirik-kurgani#!prettyPhoto\[images\]/75/](http://galeri.genelturktarihi.net/pazirik-kurgani#!prettyPhoto[images]/75/))

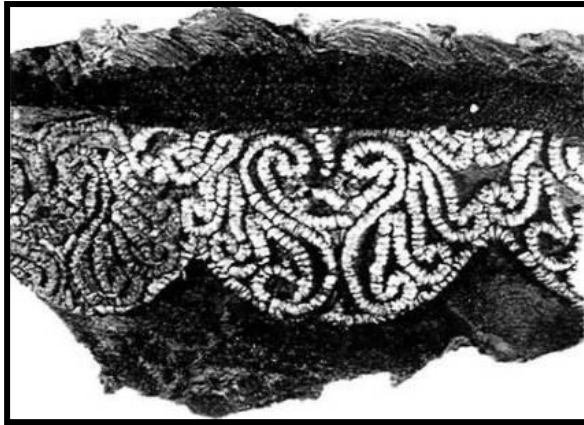

Resim 2.12. Kordon tutturma tekniği ile işlenmiş Hun kadın çizmesi (<https://semrabayraktar.blogspot.com/2013/05/pazirik-kurganlari.html?m=1>)

Kurgandan oldukça farklı görünüşte ikinci bir çizme daha çıkmıştır. Kadına ait ikinci çizme farklı şekilde leopar kürkünden yapılmış bir örnektir. Ayak ve üste geirilmif kenar kısmı yumuşak kırmızı deridendir. Krk ile st kenar arasında altın ve kalay tel ile yapılan süslemeye sahip bir parça daha vardır. izmenin taban dış yüzeyi tamamen lotus (nilüfer) deseni ile kaplıdır (Rudenko, 1970: 87).

Resim 2.13. Leopar kadın çizmesi (Rudenko, 1970: 87)

Resim 2.14. Leopar kadın çizmesinin altın ve sırma şeritlerle süslü koncu (Rudenko, 1970: 87)

İlk dönemlerden itibaren bir kıyafet olarak çizme sosyal açıdan ekonomik güç ve statü simgesi olmuştur. Toplumlara ait gelenek ve görenekleri yansıtan, görkemli görünüm kazandıran ve hâkimiyet sembolü olma özellikleri bulunmaktadır (Harmankaya, Yılmaz, Ercan ve Çetin, t.y.; 7).

Elde edilen buluntular zengin görünümlü çizmelerin Türklerde soylular ve yöneticiler tarafından kullanıldığını ve bu durumun çizmenin rütbe belirten bir nesne olduğunu göstermektedir (Çoruhlu, 2007: 162). Aynı zamanda çizmelerde kullanılan renkler de bir statü sembolü olmuştur. Anadolu Selçuklularda sarı çizme giyildiğinde bunun en yüksek mertebeye erişildiği anlamını taşıdığı kaynaklardan öğrenilmektedir (Önge, 1995: 13). Ayrıca varlıklı, zengin kişilerin giyebildiği çizme, 1950’li yıllardan sonra yaygınlaşarak kullanımını artmıştır. Kırmızı deri üzerine altın tellerle konç ağzı ve yüz kısmında dival işi tekniğinde işlemler bulunan çizmeler Topkapı Sarayı Müzesi’nde bulunmaktadır (Somçağ, *a.g.e.*, 2014: 37).

Resim 2.15. Aplike işi tekniği ile süslenmiş II. Selim’in çizmesi (Topkapı Sarayı Müzesi, Envanter No: 2/4447) (<https://islamansiklopedisi.org.tr/deri>)

Resim 2.16. Dival işi tekniği ile süslenmiş Osmanlı Hanım Sultan çizmesi (<https://i.pining.com/originals/a2/4a/6d/a24a6de29748a1f3de55746e098df55b.jpg>)

Osmanlı'da saray, halk, asker her çevreden ve her yaşta herkes çizme giymiştir. Saray çizmeleri zengin, gösterişli süslemeleri vardır. Bunları padişahlar, hanımları, vezirler giymiştir.

Resim 2.17. Dival işi tekniği ile süslenmiş çocuk çizmesi (Topkapı Sarayı Müzesi, Envanter No: 995) (<https://www.fotometrik360.com/urun/360-tarihi-eser-fotografi-cizme-padisah-elbiseleri-topkapi-sarayi-harem-eserleri/>)

Gözlük Kılıfı: Giyim aksesuarlarının vazgeçilmez parçası olan gözlüğün dış etkenlere karşı koruma görevi kılıflar Osmanlı döneminde deri üzerine dival işi tekniği kullanılarak yapılmıştır. Bunların bir örneği Ankara Etnografya Müzesi'nde bulunmaktadır.

2.3.2.3. Askeri eşya ve aksesuarı

Türkler, Orta Asya'dan başlayarak; avcı-atçı yaşamda ve savaşlarda kullandıkları bazı nesnelerin yapımında; malzeme olarak deriyi kullanmışlardır. Bu ürünlerin süslemelerinde çok çeşitli teknikler kullanılmış ve en güzel örneklerini yurtiçi ve yurt dışında müzelerde, çeşitli koleksiyonlarda bulunmak mümkündür. Türk deri tarihi incelendiğinde askeri alanda deri at eyerleri, silahlık, kuburluklar, zırhlar, mataralar v.b. gibi askeri eşya ve aksesuar ordu donanımında yaygın olarak kullanılmıştır. Türk dericiliği ve ordu için üretilen eşyada deri kullanımı ile ilgili en önemli belge Fatih Sultan Mehmet'in Kazlı Çeşme'nin kurulması için önerdiği tabakhanelere ait fermanıdır. Fatih Sultan Mehmet'in Osmanlı sınırlarını genişletme arzusu, savaş için gerekli, deri koşum takımlarına, kılıçları korumak için kınlara ihtiyaç göstermiştir. Böylece, deri önemli bir savaş malzemesi olmuş ve askeri alanda, korunma amacı ile gerek giysilerde, gerekse savunma silahlarında kullanılmıştır (Erdönmez, 2002: 96).

Araştırma kapsamında incelenen nakışlı deri eserlerin çoğunlukla silahlık, kuburluk, matara gibi eserlerde kullanıldığı görülmektedir.

- **At eşya ve aksesuarı:** At eşya ve aksesuarı eyer, eyer altı örtü, oturma yeri kemeri (eyer kolanı), koşum (binit) takımı, yular ve üzengi gibi parçaları kapsamaktadır.

Eyer: Ata binmek için hayvanın sırtına uyacak biçimde yapılmış oturtmalıktır. Orta Asya'dan başlayarak at; günlük yaşantıda ve savaşlarda, Türklerin en önemli, yardımcı olmuşur. Ata verilen bu değer aksesuarların da süslemelerine ayrı bir önem verilmesine yol açmıştır (Gargı, *a.g.e.*, 2000: 66). Orta Asya'da atlarla birlikte gömülme gelenek olduğu için; at ile ilgili aksesuarlar günümüze değin ulaşabilmiştir. Hunlara ait "Şibe, Katana, Başadar, Berel, Tüekta, Pazarık ve Noin-Ula kurganlarında atların gömüldüğü bölümlerden eyerler, koşum takımları ve eyer altı örtüleri gibi birçok zengin malzeme ele geçirilmiştir (Diyarbakirli, 1972: 40). Osmanlı'da deri at aksesuarları deri eserleri arasında başta gelen türler arasındadır. Tasarım yönünde zengin süsleme ve işçilik mevcuttur.

Resim 2.18. Aplike tekniği ile süslenmiş eyer (Varşova Ulusal Müzesi Tarafından Düzenlenen Sergi Katoloğundan Wojna i pokoj, 2000: 99).

Oturma (Bini) Yeri Kemer (Eyer Kolanı): Binicinin at üzerinde kullandığı bir tür kemerdir. Eyeri hayvanın sırtına bağlar (Dağtaş, *a.g.e.*,2007: 36). Kahverengi deri üzerine gümüş ve altın plakalarla birlikte taşlar ile metal plakalarla aplike tekniği kullanılarak işlenmiş Resim 2.18.'de kemer görölmektedir. Eni 9 cm., boyu 61 cm.,' dir.

Resim 2.19. Metal plaka tutturma tekniği ile süslenmiş Oturma yeri kemeri (Türk ve İşlam Eserleri Müzesi, Envanter No: 223; Dağtaş, 2007: 36).

- **Silah aksesuarları:** Orta Asya'dan başlayarak Türkler silah aksesuarlarında deriyi kullanmışlardır. Bunların üzerine dönemin sanat zevkine uygun süslemeler yapmışlardır (Gargı, 2 *a.g.e.*, 000: 73). Dival işi, pul boncuk tutturma, kordon tutturma, metal plakalarla applike, applike tekniği gibi pek çok teknik ile bu aksesuarları süslenmişlerdir. Araştırma kapsamında incelenen eserler silah aksesuarı arasında tirkeş (kubur), sadak, fişeklik, barutluk, silahlık, kuburluk, ok hedefi (nişangâh), palaska, süngülük gibi eserler yer almaktadır.

Kubur (Tirkeş, Kandil): Her çeşit dar ve uzun boru şeklinde kaba verilen addır (Ağakay, 1974: 518). Kubura tirkeş ya da kandile de denilmektedir. Tirkeş, ok koymaya, taşımaya ve korumaya yarayan genellikle deriden yapılmış uzun ve silindirik formda kılıf ve kaplardır (Çoruhlu, 1993: 83; Dağtaş, *a.g.e.*, 2007: 30). Bir tarafı kapalı silindir şeklinde olan okların korunduğu deri kılıflardır.

Resim 2.20. Dival işi tekniği ile süslenmiş kubur (Harbiye Askeri Müzesi) (Dağtaş, 2007: 30)

Sadak: Genellikle deriden yapılmış, üzeri kumaş ve sim ipliklerle, bitkisel ve geometrik motiflerle bezenmiş yay kılıfıdır (Tekeli, 1996: 24; Eralp, 1993: 81-82).

Yaylar oklarla birlikte bu kılıflara konulabilmektedir. Orta Asya'dan başlayarak: ok ve yay Türk askeri yaşamının en önemli silahları olmuştur.

Osmanlı deri tirkeş ve sadaklar süslemeleri ile dikkat çekmektedir. Yurt içi ve yurt dışı müzelerde pek çok örneğine rastlanmaktadır. Araştırma kapsamında yurt içi ve yurtdışı müzeler ile online koleksiyonlardan dival işi tekniği ile işlenmiş eserler elde edilmiştir.

Resim 2.21. Dival işi tekniği ile süslenmiş sadak (Wojna i pokoj, 2000: 94)

Fişeklik: Fişek koymak için yuvaları olan, bele ya da omuza takılan bir çeşit kemerdir. İçinde fişek denilen ruloların tek tek muhafaza edildiği küçük silindirik kaplardır (Çoruhlu 1991: 9).). Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri üzerine aplike tekniği kullanılarak işlenmiş Resim 2.22.'de fişeklik görülmektedir. Eni 12 cm., boyu 32 cm.,' dir.

Resim 2.22. Aplike tekniği ile süslenmiş fişeklik boyutlarında (<https://www.bayrakmuzayede.com/osmanli-donemi-deri-kutukluk.html>)

Barutluk: Tüfek ve tabanca gibi ateşli silahların çalışmasını sağlayan barutun konduğu kaptır. Deriden ya da maden, kemik, ahşap gibi başka malzemelerden de yapılabilir (Çoruhlu, *a.g.e.*, 1993: 28).

Silahlık: Tabanca koymaya yarayan ve bele takılan kat kat meşinden bir tür kemerdir. Silahlıkta kama, hançer, bıçak gibi kesici aletler, tabanca, tütün tabakası, tesbih, saat vb. eşyalar meşin katlarına yerleştirilir (Önder, 1998: 34).

Resim 2.23. Dival işi tekniği ile süslenmiş silahlık (<https://i.pinimg.com/originals/c3/fa/6d/c3fa6d7fdb84146256830c7d21c0a5a9.jpg>).

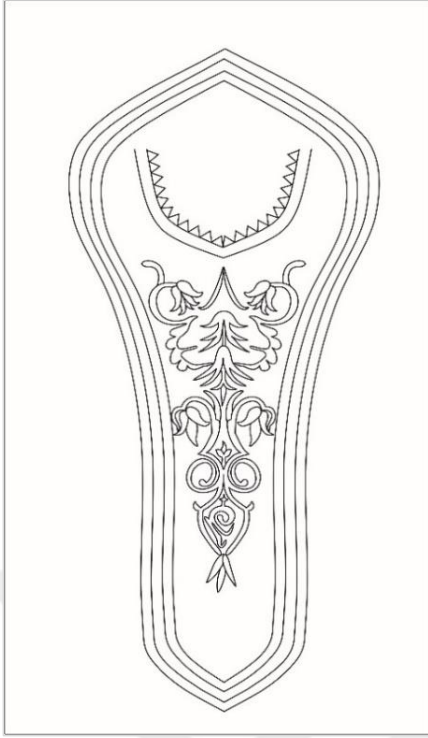
Kuburluk: Bel kemerine veya binek hayvanlarına vurulan eyerin iki yanına asılan tabanca taşımaya yarayan kalın kumaş veya deriden yapılan ve üzerleri bazen gümüş

kabartma olarak işlenmiş plaka ile kaplanmış, bazen de deri applike ve sim işlemlerle süslenmiş kılıflardır (Çoruhlu, 1992: 34).

Ok Hedefi (Nişangah): Okçuluğu geliştirmek için Osmanlı İmparatorluğu zamanında çeşitli yerlerde atış eğitimlerinin yapıldığı merkezler kurmuştur. Pek çok ok meydanlarının olduğu bilinmektedir. Bunlardan en ünlü olanı Haliç sırtlarındaki Ok Meydanıdır. Deri ok hedefleri de bu eğitimler sırasında kullanılmaktadır (Dağtaş, *a.g.e.*, 2007: 43). Üzerinde delik ve rakamlar bulunan içi pamuk ile doldurulmuş üzeri deri kaplı hedefliktir (Çoruhlu, *a.g.e.*, 1993: 83).

Resim 2.24. Dival işi tekniği ile süslenmiş kuburluk
(<http://www.vikingsword.com/vb/showthread.php?t=20799>)

Çizim 2.1. Kuburluk desen çizimi

Resim 2.25. Dival işi ve aplike tekniği ile süslenmiş kuburluk
(<http://www.vikingsword.com/vb/showthread.php?t=20799>)

Palaska: Bir şey asmak için bele takılan deri kemerdir (Koyunlu, 1986: 31).

Süngülük: Bel kemerine asılan, tüfek namlusunun ucuna takılan küçük kılıç biçiminde delici silahın takıldığı yerdir.

- Diğer eşya ve aksesuarlar

Matara: Deri, maden ve seramikten yapılan su taşımaya yarayan kaptır. Genellikle yolculuk sırasında, sırasında içerisine su veya içki doldurularak belde taşınır. İlkçağlardan beri kullanılan matara, belde kolay taşınabilmesi için yassıca yapılmış, dış yüzeyi deri veya kumaşla kaplanmıştır (Önder, *a.g.e.*, 1998: 170-171). Osmanlıda su kapları, “kırba” ve “matara”lardır bunlar askerlerin en önemli gereksinimlerinden biri olmuştur. Yapım malzemesi olarak ahşabın yanında deri de kullanılmış ve eserler çeşitli işleme teknikleri ile süslemeler yapılmıştır. Kahverengi deri üzerine altın sarısı sim ve kahverengi deri kullanılarak dival işi ve applike tekniğinde Resim 2.26.’da matara görülmektedir. Bitkisel, yazılı ve nesneli bezemelerden yararlanılarak oluşturulan kompozisyon mataranın üzerine yerleştirilmiştir.

Resim 2.26. Dival işi ve applike tekniği ile süslenmiş matara (<https://tr.pinterest.com/pin/589830882420055627/>)

Çantalar (Sürre Kesesi, Mektup Çantası, Evrak Çantası, Posta Çantası): Çeşitli eşyaların saklandığı çanta ve keseler Osmanlı İmparatorluğuna kullanılmıştır.

Bunların dayanıklı olması için deriden yapılmış ve ince, estetik süslemeler ile üzeri süslenmiştir.

Sürre Kesesi: Sürre içine altın ve para gibi kıymetli eşyaların konulduğu kesesidir (<https://islamansiklopedisi.org.tr/surre>). Her yıl hac zamanında Sultanların sürre alayı ile Mekke ve Medine'deki kutsal makamlara Hazine'den gönderdikleri paraların içine konulması için yapılmış keselerdir (Gargı, *a.g.e.*, 2000: 60). Kırmızı deri üzerine sarı sim iplik ile dival işi tekniğinde işlenmiş Resim 2.27.'de. bir sürre kesesi görülmektedir. Eni 28 cm., boyu 50 cm.,'dir. Kırmızı kordon ile ağız kısmı büzülerek kapatılmıştır.

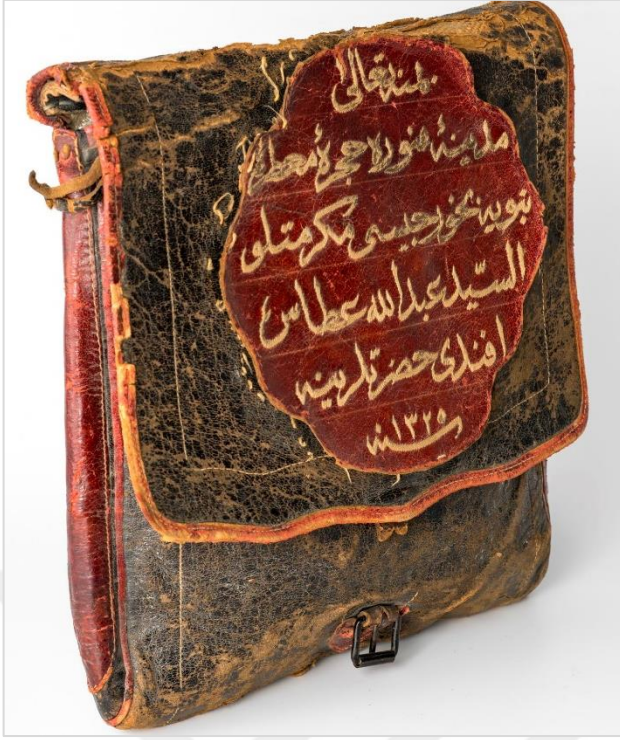

Resim 2.27. Dival işi tekniği ile işlenip, aplike edilmiş sürre kesesi (<https://i.pinimg.com/originals/15/17/1a/15171a1fbb5ed500ce93105db4571dcb.jpg>)

Resim 2.28. Dival işi ve tekniği aplike ile süslenmiş sürre kesesi (Dolmabahçe Sarayı, Envanter No:64/1968; Demirli, 2006: 221)

Sürre Alay Çantası: Postacıların taşıdığı türden, omuza asılan ve içine İstanbul'dan gönderilen hediyeler ile ve gittiği yerden karşılık olarak hatıra eşyaları konan deriden yapılan çantalardır. İçi tek gözü astarlı olup ağız açıklığı içten bir delikle, dıştan altta küçük bir tokayla kapatılır. Ön kapağında ve arkasında kapağa dikilmiş kırmızı deriden adres levhası vardır (<https://www.ekergallery.com/urun/2333709/surre-alayi-feraset-cantasi-feras%CC%A7et-c%CC%A7antaları-postacıların-tas%CC%A7idig%CC%86i>).

Resim 2.29. Dival işi tekniği ile işlenip, applike edilmiş sürre alay çantası (<https://www.istanbulunsirlari.net/bu-cantanin-onemini-biliyor-musunuz/>)

Mektup ve Evrak Çantası: Osmanlı İmparatorluğu zamanında yönetim ve sanat merkezi olan sarayda derinin çok geniş bir kullanım alanı bulunduğu ve deriden yapılan her eşyanın sanatsal boyuta ulaştığı bilinmektedir (Anonim, 2011: 20-21). Çeşitli evrak ve mektupların saklandığı çantalar da deriden ince işçilik kullanılarak yapılmış ve pek çok sanat eseri ortaya çıkmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen çantaların üzeri sarma, dival işi teknikleri ile işlenmiş olduğu görülmüştür. Daha çok Avrupa'da koleksiyonerler, antikacılar ve müzayedelerde görülen bu çantalar değişik örnekleriyle oldukça kalabalık bir gruptur. Çoğunda tarih, isim ve yapıldığı şehrin adı olan "Constantinopel" yazısı Latin harfleriyle işlemelidir. Bu yüzden bu çantalar İstanbul'a gelen yabancılar tarafından sipariş verilerek hatıra eşyası olarak yaptırılmış oldukları düşünülmektedir. Mevcut örneklerden bu çantaların yurtiçinde de yaygın olarak kullanıldığı anlaşılmıştır (<http://www.antikalar.com/osmanli-mektup-ve-para-cantaları>).

Resim 2.30. Dival işi tekniği ile süslenmiş evrak çantası (<https://www.ebay.fr/itm/PORTEFEUILLE-OTTOMAN-INSCRIT-CONSTANTINOPLE-1767-PASSEMENTERIE-OTTOMANE-/401776321241>)

Resim 2.31. Sarma ve applike tekniği ile süslenmiş posta çantası 19.yüzyıl (Mevlana Müzesi, Envanter No: 3273)

Hecin (Deve) Çantası: İslâm tarihinde haberleşmeye büyük önem verilmiş, resmî haberleşmeyi temin etmek ve bazı gizli mektupları taşımak amacıyla güvenilir kişilere görev yaptırılmıştır. Bu görevliler için menzillerde harekete hazır at, katır ve hecin devesi gibi hayvanlar bulundurulmuştur (<https://islamansiklopedisi.org.tr/peyk>). Bu develer üzerinde içinde mektup taşınan çantalar ise hecin (deve) çantası olarak adlandırılmış olduğu anlaşılmakta olup güzel bir örneğine Ankara Etnografya Müzesi'nde rastlanmaktadır.

2.4. İşlemenin Tanımı

Dikişin çeşitli şekillerde uygulanması işleme tekniklerinin oluşmasını sağlamıştır. İşleme; çeşitli dokumalar, keçe ve deri üzerine; çeşitli iplikler ya da metaller kullanarak, elde ya da makinede, iğne veya tığ gibi çeşitli gereçlerle değişik iğne teknikleri yardımı ile yapılan süslemelere denilmektedir.

Dokuma ve deri üzerine iğne ile çeşitli cins ve renkteki ipliklerle yapılan süslemeye işleme denir (Fenercioğlu, 1973:13).

Türk süsleme sanatları içinde önemli yeri olan işlemler yüzyıllar boyunca toplumumuzun ince sanat gücünü en güzel motiflerle yansıtmıştır.

Türk işlemleri sonsuz bir motif zenginliğine sahiptir (Sözen, 1983: 307). Motiflerin konuları, yapıları, renkleri ve ürünlerin üzerine yerleştirilmeleri ile daha ilginç bir görünüşü büründükleri görülmektedir.

İşlemler elbise, kaftan, cepken, cübbe, gömlek, hırka, şalvar, ayakkabı, nalın, terlik, kavuk, gibi giysiler, eğer takımları, kese, kılıf, seccade, sancak, yay torbası, yastık, başörtüsü, bohça, havlu, mendil, uçkur, çevre, pano, örtü vb. gibi çok çeşitli eşya ve örtüler üzerine yapılmıştır.

2.5. İşlemenin Tarihsel Gelişimi

İnsanlar ilk önce ihtiyaç sonucu, örtünecekleri parçaları birbirine tutturma gereksinimi duymuş ve iğneyi bulmuştur. İlk iğne kullanımı eski taş (poleolitik) çağında olmuştur. Bu da yaklaşık 40.000 yıl öncesi demektir. İğne önceleri elbise olarak da kullanılan deri parçalarını tutturmak ve daha sonraları üzerinde delik açılmak suretiyle ilk dikiş olayının gerçekleşmesini sağlayan bir buluştur (Türkoğlu, 2002: 7). İnsanlar hayvan kemiğinden, dikenden, madenden veya telden iğneyi icat etmiştir. İğnenin birçok kazılarda meydana çıkması da bunu doğrulamaktadır (Gönül, 1973: 13). İplik olarak da önceleri hayvan bağırsağı, bitkilerin sert lifleri ve at kılı kullanıldığı belirtilmektedir (Türkoğlu, *a.g.e.*, 2002: 7).

Hitit, Mısır, Mezopotamya, Asur, İran, Yunan ve Anadolu Uygarlıklarının çeşitli sanatları ile kaynağı olan Orta Asya'da yaşayanlardan kalan örnekler işlemenin tarihçesi hakkında bilgi vermektedir (Köklü, 2002: 1).

Ayrıca işleme sanatı mitoloji ve efsanelere konu olmuştur. İlyada efsanesinde; “Odeyeseus kilik değiştirerek Lykomete'nin evine gider bohçasındaki işlemleri gösterir”. Mitolojide; “Musa Peygamber kutsal sandığın örtüsünü işlemeli olmasını istediği için Noema (Nuh Peygamberin kızı) gergefi bulmuştur” şeklinde aktarılmaktadır (Berker, 1981: 3).

2.5.1. Türk İşlemelerinin Anadolu Kökenli Kaynakları

İşlemenin varlığına ait kanıtlardan biri ise yazılı kaynaklarda belirtilen, Mısırlı kadınların vücuda yapışık, uzun ve şeffaf kumaşlar üzerinde işlemler olduğu, kenarları geometrik şekillerle süslü elbiseler giydikleri belirtilmektedir. Milattan sonra IV ve VI. yüzyıllardan kalma kopt dokuma kumaş parçaları, bunlardan bazılarının üzerindeki işlemler, kabartmalar ve püsküllerde önemli işleme örnekleri arasındadır (Sürür, 1976: 8-9).

İlk çağlarda Dicle ve Fırat nehirleri arasındaki Mezopotamya adı verilen bölgeyin siyasi tarihi Sümerler ile başlamıştır. Sümerler M.Ö. 4000 – 300 yılları arasında yaşamışlardır. Sümerlerin elbiselerindeki işlemler dikkat çekmektedir. M.Ö. 2500 yıllarında Sümer kadın kıyafetlerinin işlemeli, etek kenarlarının saçaklı olduğu görülmüştür (Berker, *a.g.e.*, 1981: 3).

M.Ö.1000 –612 yılları arasında hüküm süren Asur uygarlığından kalan kalıntılardaki kabartmalarda yer alan giyim eşyaları incelendiğinde bunların kumaş değil, sanki metalden yapılmış düz ve kıvrımsız oldukları görülmektedir. Ayrıca dokunmuş, örülmüş ve işlenmiş aplike halılarda bulunmaktadır (Sürür, *a.g.e.*, 1976: 9).

İran'daki Sus şehrindeki sarayın duvar frizlerindeki kalıntılarda Perslerdeki işleme hakkında bilgi vermektedir. Bu frizlerde Pers okçuların üzerinde dar topuklarına kadar inen elbiselerinin geniş kolları vardır. Kollarının üzerinde görülen beyaz ve sarı şeritler işlemdir (Sürür, *a.g.e.*, 1976: 9; Gönül, 1974: 9).

Anadolu uygarlığında önemli bir yer tutan Hitit uygarlığı Kafkaslar üzerinden Anadolu'ya gelip Orta Anadolu'ya yerleşmişlerdir. M.Ö. 2000 yıllarında merkeze Alacahöyük ve dolaylarında yaşamıştır. Hitit mezar taşlarında görülen kabartmalı figürlerin elbiselerinin üzerindeki süslemeler işlemenin varlığına önemli bir kanıttır. Yapıtlarda kendilerine özgü bir sanat tarzı yakalamışlardır (Gönül, *a.g.e.*, 1974: 9).

Hitit uygarlığında kadın elbiseleri ile elbise üstüne giyilen tören elbisesinin ve şeffaf başörtüsünün işlemeli olduğu; altın, gümüş gibi metallerinde süslemede kullanıldığına dair belgeler bulunmuştur. Ayrıca Maraş yakınlarında yapılan kazılarda bulunan Hitit kabartmalarında görülen anne ve çocuk kompozisyonundaki çocuk elbisesi ve başlığı, ayrıca annenin başörtüsünün süslemeleri işlemenin varlığına bir başka kanıttır (Berker, *a.g.e.*, 1981: 3).

Gordion Pümülüsünde ve Ankara Frig Mekropolünde bulunan üzeri metal, cam veya fayans boncuklarla işlenmiş kumaş parçaları boncuk işinin yapıldığını ortaya koymaktadır. Ayrıca Ankara Frig Mekropolünde bulunan, M.Ö 8. yüzyılın son çeyreğine tarihlenen bazı kumaş parçalarına iplik çekilerek yapılmış antikalar ve ajur çeşitlemeleri uygulandığı görülmektedir (Barışta, 1995: 4).

M.Ö.680 – 546 yıllarında, bugünkü Gediz ve Küçük Menderes nehirleri arasında kalan bölgede yaşamış olan Lidyalılar, bilim ve sanat merkezi olan Sard şehrinin yıkıntıları üzerinde yapılan kazılarda, Lidya'nın sanatkârlarınca işlenmiş ve boyanmış kumaşlardan, deri ve maden işlerinde örneklere rastlanmaktadır (Sürür, *a.g.e.*,1976: 9). Bugün oturmakta olduğumuz topraklarda Lidyalılardan sonra birçok uygarlıklar görülmüş fakat Anadolu kültürünü pek etkilememiştir. Bu durum Roma dolayısıyla Bizans'a gelinceye kadar sürmüştür. Bizans yayılıp kökleştikten sonra burada karşılaştığı kültürlerle birleşerek yeni bir sanat meydana getirmiştir (Berker, 1985: 9).

Romalılar ve Bizans imparatorluğu zamanında VII. ve X. yüzyıldan kalan parçalar arasında Victoria and Albert Müzesi'nde bulunan örneklerde kum iğnesi ile bezenmiş dokuma örnekleri, iğneli dokuma türünde hazırlanmış bantların, panoların başka kumaşa aplike edilmesiyle yapılan bezemeler ve keten üzerine zincir işiyle işlenmiş, konularını ' İncil' deki kutsal olaylardan alan madalyon biçiminde panoların sergilendiği yeni işleme iğnelerinin uygulandığını göstermektedir (Barışta, *a.g.e.*, 1995: 5).

2.5.2. Türk İşlemelerinin Anadolu Dışındaki Kaynakları

Türk işleme sanatının ana kaynağı Orta Asya'dır. Türk boylarının Anadolu' ya gelmeden önce Asya'da yaşadıkları yörelerdeki sanat ve kültürlerini beraber götürmüşlerdir. Anadolu ve çevresinde yapılan arkeolojik kazılarda ele geçirilen parçalar, bu bölgelerdeki işlemeciliğin somut örnekleridir. Bu örnekler Hititlerden

başlayıp Türklerin Anadolu' ya gelişine kadar olan süreci göstermektedir (Barışta, *a.g.e.*, 1995: 4).

Çok zengin ürünlerden oluşan Anadolu öncesi Türk İşleme sanatının ilk örnekleri, M.Ö.3. yüzyıldan Hun Devletinin prenslerinin mezarlarından çıkartılıp günümüze ulaşan parçalardır.

Pazırık ve Noin Ula kazılarında açılan kurganların içine kar sularının donması ile bozulmadan günümüze kadar gelmiş ve o döneme ışık tutan eserler ortaya çıkartılmıştır. Halılar, kilimlerin yanı sıra işlemeli kumaşla, koşum takımları çıkartılmıştır (Gönül, *a.g.e.*,1974: 11). Bu ürünlerde hayvan mücadelesi anlatılmış ve genelde applike tekniği uygulandığı görülmüştür. Ayrıca birleştirici malzeme olarak ince deri ve keçe kullanılmıştır (Aslanapa, 2011, s. 3). Bunların üzerine daha çok hayvan figürleri yapılmış, bazıları yapıştırma tekniği bazıları ise renkli yünlerle dikilmiştir (Berker, *a.g.e.*,1981: 4). Bu işlemler Leningrad Hermitaj Müzesinde sergilenmektedir.

552 ve 745 tarihleri arasında hüküm süren Göktürklerde Türk sanatının gelişerek süregeldiği bilinmektedir. Hunlarda sonra Orhun Kitabeleri ve dikili taşlarıyla ünlü Göktürklerin tekstil ve metal gibi sanat dallarında da güzel örnekler verdikleri bilinmektedir.

Yapılan kazılarda Katanda kurganında bulunan ipekli ve kürklü elbiselerin dikiş yerlerinde bulunan süs plakaları Göktürk döneminde kordon tutturma ve metal plaka aplikenin uygulandığını ortaya koymaktadır (Barışta, 1984, s. 8). Kuray-Tuyahtı kurganlarında bulunan (VII ve VIII. yüzyıl) delikli on iki tane altın plaka dikilmiş kemer ve bitkisel bezeme ile süslenmiş altın beş plaka ile Orhun harfleri ile bezenmiş toka bu görüsü desteklemektedir. Bu kurgandan ele geçirilen ipek ve yün kumaş parçaları arasında erkek iskeleti üzerinde bulunan üst katta kırmızı, ipek, ortada yeşilimsi ipek ve iç elbisesinde görülen altın sarısı ipek; giysilerin ipek gereçleri ve renkleri hakkında bilgi vermektedir (Barışta, *a.g.e.*, 1984: 8–9).

Orta Asya'da göçebe halklarından biri olan Uygurlar (8. ve 9. yüzyıl) günümüze kadar gelen pek çok etnografik eser bırakmışlardır. Uygurlar döneminden kalan Murtuk ve Bezekli'te ki mabet duvar resimleri arasında 8Nr.1. Mabette görülen örnekler üzerinde yer alan figürlerin giysileri hem Türklerin giyinişlerinin oldukça değiştiğini

göstermekte hem de İslam dininin kabulünden önceki giyim ve giyimi bezeyen işlemler konusunda bilgi vermektedir (Barışta, *a.g.e.*, 1984: 9).

Uygur sanat ve kültürünün en köklü gelişme duvar resimleridir. Hoço'da bulunan bu duvar resimlerinde Uygur soylularının elbiselerinde zengin işlemler görülmektedir. Daha çok applike tarzındadır (Berker, *a.g.e.*, 1981: 4). Çintemani deseni Uygur'da en çok ve baskın kullanılan motiflerdendir ve etkisi Osmanlılara kadar sürmüştür. 9. yüzyılda Koko işleme tekniği Uygur resimlerinde rastlanmaktadır. Bu işlemin tekniği ipek iplikle zincir iğne, sarma ve altın tel kırmadır. 9 ve 10. Yüzyıl işlemlerinde görülür (Berker, *a.g.e.*, 1981: 4).

Uygurlardan günümüze kadar anlam değiştirmeden gelen "bezemek" sözcüğü, giyim, kuşam, çadır ve eyer takımları ile ev eşyalarının süslenmesinde kullanılmıştır (Özcan, 1999: 91-93).

Selçuklular ve Osmanlılar döneminde tamamen yerleşik düzene geçilmesi sanata ve sanatçıya da yansımıştır. Selçuklular, Orta Asya'nın göçebe ve çadır sanatı işlemeciliğini geliştirerek sürdürmüş, hayvan ve kıvrım dalları simetrik bir düzende kullanmışlardır. "Diba-i Selçuk" adıyla anılan ipekçilik sanayini yabancıların ilgisini çekecek düzeye, Selçuklular getirmişlerdir (Sürür, *a.g.e.*, 1976: 12). Bugüne kadar yapılan araştırma ve incelemelerde Selçuklular Döneminde işleme parçasının gün ışığına çıkmamasına rağmen 1072 yılında yayınlanan, bütün Türk boylarının kullandığı kelimelerden oluşan "Divan-ı Lügat-it Türk" bu konuda kapsamlı bilgiler içermektedir (Barışta, *a.g.e.*, 1984: 11). Burada, iğne karşılığı "yiğne", yüksük karşılığı "yüksek" kelimelerini kullanarak işlemede kullanılan araç ve gereçlerle ilgili verdiği bilgileri tamamlayan Kaşgarlı Mahmut; birçok kelime ile dikiş ve işleme iğnelere, tekniklerine değinmiştir. Bu kaynağın dışında Selçuklular döneminden kalan "Varka ve Gülşah" hikâyesini bezeyen minyatürlerde Gülşah'ın çadırının, atın üzerinde bulunan çulun ve Kubadabad Sarayı çinilerini bezeyen bazı figürlerin üzerindeki elbiselerin işlemlerle bezendiği görülmektedir (Barışta, *a.g.e.*, 1984:13).

Türk işlemeciliğinin en parlak dönemini ise Osmanlı İmparatorluğu dönemine rastlamaktadır. Osmanlı kültürünün bir parçası olan el sanatları, sultanlarca sosyal, ticari ve ekonomik ilişkilerle geliştirilmiştir. Sultanlar her çıktıkları sefere bilim ve sanat adamlarını da götürmüşler, gittikleri ülkelerde bilim adamı ve sanatçıyı

İstanbul'a getirmiştir. Bu durum İmparatorluğu el sanatları açısından çok zengin bir merkez olmasına sebep olmuştur (Barışta, 1988: 40).

Osmanlı toplumunda işleme sanatı; giyim-kuşam, aksesuar ve günlük yaşamda kullanılan örtüler, çadır ve askeri teçhizata kadar çok geniş uygulama alanı bulmuştur. Çoğunlukla deri, kadife gibi malzemeler üzerine sim tellerle yapılanlar ağır işlemler; keten, pamuklu ve ipekli kumaşlar üzerine renkli ipek iplik ve simle yapılanlar ise hafif işlemler olarak sınıflandırılmaktadır. Ağır işlemler atölyelerde, hafif işlemler ise hanımlar tarafından yapılmıştır (Akalin, 1998: 21).

Osmanlı işlemleri ev, çarşı, saray işlemleri olarak üçe ayrılmaktadır. Genç kızlar ilk modelleri evdeki eski parçalardan çıkartılmış veya önceden işlenmiş modellerden yararlanılmıştır. Çarşı işlemlerinde ise işlemecilik çarşı esnafları tarafından zamanın teşkilatına bağlı güzel bir sanat kolu halinde çalışmıştır. Saray işlemleri örneklerine başka yerlerde rastlanmayan, saray için özel işletilmiş ve sadece saray içinde kullanılan işleme çeşitleridir (Özbel, *a.g.e.*, 1949: 5-9). Bu işlemler atölyelerde, profesyonel işlemeciler tarafından üretilirdi. Bu ürünler Serdar ya da sultan otağları, sancaklar, deri eşya, cami kapısı perdeleri, duvar panoları, kaftanlar, berber örtüleri, Kur'an kılıfları, deriden, kadifeden ve ipekten keseler gibi örneklerdir (Ther, 1993: 8).

Saray işleme atölyelerinin ünü komşu ülkelerde ulaşmış ve Türk işlemleri tüm Balkanlarda alınıp satılan değerli bir eşya olmuştur. Örnekler sipariş verilerek İstanbul'da yapılmış ayrıca özel günlerde kullanmak üzere Türkler tarafından hediye olarak Batılı ülkelere verilmiştir (Gervers, 1982: 19-22).

Fatih Sultan Mehmed'in ölümünden sonra sarayda gelişen ölen sultanların kullandıkları eşyaları ve giysileri bohçalayarak saklama geleneği, Osmanlı İmparatorluğu Dönemi işlemlerini, 15. yüzyılda kısa bir boşluktan sonra 16. yüzyıldan 20. yüzyılın ilk çeyreğine kadar kopmadan izlenmesine olanak sağlamaktadır (Taylor, 1993: 86). Ölen padişahların üstünden çıkan ve sağlığında kullandığı eşyaları etiketlenerek bohçaların, Esvap Hazinesine gönderilir ve burada titizlikle saklanırdı. Ayrıca ölen padişah veya şehzadelerin türbelerine şahsi eşyalarının konulma geleneği olması, bu eşyaların bugüne ulaşmasını sağlamış (Tezcan, 1982: 104). Bugüne ulaşan işleme eserleri, yanı sıra bazı belgeler, yazılı kaynaklar, yerli ve yabancı sanatçıların yapmış oldukları minyatürler, gravürler, sulu boya resimler, yağlıboya resimler, fotoğraflar ve bazı mezar taşlarındaki tasvirler,

işlemelerin yapıldığı merkezler, toplumdaki yeri ve önemi, kullanım alanı, teknik, renk, konu, kompozisyon ve biçimlendirme özellikleri konusunda bilgi vermektedir (Barışta, 1999: 13). Bununla birlikte Türk işlemleri ile ilgi bilgileri yabancı gezginlerin seyahatnamelerinden öğrenebiliyoruz. Bu gezginler konuk oldukları evlerde ve sarayda gördüklerini anlatmışlar ve işlemlere de geniş bir şekilde yer vermişlerdir. Örneğin Lady Montague 3. Ahmet döneminde saraya misafir olmuş ve kadın giysilerinin gösterişinden bahsetmiştir. Kendine hediye edilen kıyafeti şu şekilde anlatmıştır;

...bacaklarımı örten topuklarıma kadar inen ince pembe, renkli ve kenarları gümüş işlemeli bir şalvarım var. Şalvarımın üzerine kısa ve geniş kollu, beyaz, ipekten ve her tarafı işlenmiş tül gibi bir gölek giyiyorum. Gömleğim o kadar incedir ki göğsümün rengi ve bütün şekli olduğu gibi gözükmemektedir. Entarim ise çiçek nakışlı ve Şam kumaşı desenindedir ve altın sırma ile işlenmiştir. Düğmeleri ve etrafı elmas ve incilerle süslüdür. Kürküm yeşil renkli ve sırma işlemelidir (Uğurlu, 1994: 13)

Bir diğer gezgin İngiliz Charles White;

...kadınları ketenler ya da başka şeylerle çalışmaları, rengarenk ipeklerle, gümüşle ve altınla, incecik, narin, içlerini gösteren kumaşlara işlemler yapmaları, hem bir yüde hem de öteki yüzde aynı resmin ortaya çıkması; hele o altınla her türlü kumaş üzerine yarattıkları gölgeler... inananın ki dünyada bu güzelliğin emsali yoktur,

diye ifade etmiştir (Ther, 1994: 31).

Anadoluda başka bir gezgin olan Braun Weisbaden, işleme ile ilgili şu ifadeleri kullanmıştır;

Türk kadınları çok güzel işlemler yapmışlardır. Haremlerde yağılan işlemlerin figürleri, renk kompozisyonu, her Avrupalının hayranlığını uyandırmıştır. Türk kadınlarının işlemleri öylesine büyük çeşitlilik ve anlamlı yeniliklerle doludur ki, bunların herhangi bir sanat duygusu olmaksızın yaratıldığı düşünülemez (Ther, *a.g.e.*, 1994: 8).

Bu gezginler gibi daha pek çok gezginin seyahatnamelerinde Türk işlemleri ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Araştırmalardan elde edilen sonuçlara göre işlemlerin en eski örnekleri 16. yüzyıla aittir. Diğer yüzyıllara göre daha az işlemeli parça bulunmaktadır. Bu yüzyıla; don, bohça, kavuk örtüsü, kaşbastı, kaftan, işlenmiş kaftan yakası, merasim mendili, peşkir, yatak örtüsü, yastık, taht örtüsü, ok ve yay torbaları günümüze ulaşan işlemeli parçalardır (Barışta, 1999: 22).

16. yüzyılda işlemler en çok elde seyrek ve düzenli dokunmuş, ince, bej keten ve deri zemin üzerine uygulanmıştır (Barışta, *a.g.e.*, 1999: 29; Gönül, *a.g.e.*, 1973: 77). Bu zeminler üzerine en yaygın uygulanan iğneler; pesent ve yüzeysel pesent ile birlikte saray mendillerinde; slav iğnesi, hesap iğnesi, akma çeşitleri ve taht örtülerinde applike, kordon tutturmanın yanı sıra altın metal plakalarla yapılmış süslemeler ile ok ve yay torbalarında yeşim plakalarla yapılmış bezemeler dikkat çekmektedir (Aydın, 1994: 6 1-62).

Bu yüzyılda işleme konuları somut, soyut ve karma konular olarak üç ana başlık altında toplanabilir. Somut konulardan narçiçeği, karanfil, sümbül, Hile, zambak, süsen, yaban gülü, rozet çiçeği vb. gibi çiçeklerden; enginar yaprağı, çınar yaprağı v.b. gibi yapraklardan; nar, kozalak, elma v.b. meyvelerden oluşan bitkisel bezemelerin (Barışta, *a.g.e.*, 1981: 30-31) yanı sıra kuş, kuzu, ejder v.b. gibi figürlü bezemeler olarak ele alınmıştır. Soyut konular ise yıldız, altıgen, geçmeli örgü, rozet, madalyon, çintemani vb. gibi geometrik bezemelerle kufi ve nesih yazı çeşitlemelerinden oluşan motif ve bordürlerdir (Barışta, *a.g.e.*, 1999: 34). Karma konular arasında güllü ejderler, çiçeklerle bezenmiş üç top motifleri (Çintemaniler) ve Rumilerle donatılmış çiçekler kullanılmıştır (Barışta, *a.g.e.*, 1984: 23). Pek çok anlam yüklü işlemler hoş görüntüleri karşımıza çıkmaktadır.

İşlemlerde tek renkli ve çok renkli renklendirmeler kullanılmıştır. Tek renkli renklendirmelerde gümüş ya da altın rengi gibi tek bir renk, çok renkli renklendirmelerde ise renk sayısı birden fazla olarak kullanılmıştır. Bu grupta ana renkler; domates kırmızısı, lal rengi, indigo mavi, boncuk mavidir. Yardımcı renkler ise; beyaz, sabun yeşili, sarı ve bejdir (Barışta, *a.g.e.*, 1984: 28). Motiflerin kenarları siyah veya kahverengi iplikle gözeme yapılmıştır. Böylece motifler daha belirgin hale getirilmiştir (Berker, *a.g.e.*, 1981: 8).

İplikleri renklendirmede kök boyalar kullanılmıştır. Bu dönemdeki işlemler zaman tahribine uğramış fakat renklerinden hiçbir şey kaybetmemiştir (Berker, *a.g.e.*, 1981: 9). Bu yüzyılda işlemler düzgün sıralamalarla yapılmış kompozisyonlar, atlamalı sıralamalarla yapılmış kompozisyonlar, bağlantılı sıralamalarla yapılmış kompozisyonlar ve bir merkeze doğru yönlendirilmiş sıralamalarla yapılmış kompozisyonlar şeklinde işlenmiştir (Barışta, *a.g.e.*, 1999: 39)

17. Yüzyıl işlemleri önceki yüzyıla göre daha fazla işlemeli örnek bulunduğu için daha çok bilgiye sahip olmaktadır. Günümüze ulaşan bu parçalar kaftan, merasim mendili, tıraş önlüğü, ok torbası, bohça, kavuk örtüsü, uçkur, çarşaf, ayna örtüsü, peşkir, nihali, seccade, taht örtüsü ve çadırıdır (Barışta, *a.g.e.*, 1999: 42).

Bu yüzyılda kaliteli çok ince bej keten, ipek atlas, ipek havlı kadife ve yünlü dokumalardan yapılmış kumaşlar kullanılmıştır. Bunlar üzerine kalın bükümlü ipek iplikler, ipek ve metal bükümlü ipliklerle işlemlerin uygulandığı görülmektedir. Saray kesiminde altın plakalar, zümrüt, yakut ve inci gibi değerli süsleyici gereçlere ve tok, kalın, bükülmüş kordonlara rastlanmaktadır (Barışta, *a.g.e.*, 1995: 37). Deri ile yapılan işlemler bu dönemde de yapılmaya devam etmiştir (Berker, *a.g.e.*, 1981: 9). Hesap iğnesi sarma, kesme ajur, balıksırtı, sarma, hasır iğne, buhara atması, sarhoş bacağı v.b. gibi karışık iğne tekniklerinin yanı sıra pesent, dival işi tekniği bu yüzyılın tekniklerindedir. Ayrıca bir grup kavuk örtüsü üzerinde beliren "ince iş" olarak nitelendirilen kum iğnesi de bu dönemde yaygın olarak kullanılmıştır (Barışta, *a.g.e.*, 1999: 56).

16. yüzyıldaki gibi bu yüzyılda da somut, soyut ve karma konular seçilmiştir. Somut konular arasında bitkisel bezemelerden küpe, bahar dalı, çınar yaprağı çarkıfelek, hurma ve selvi ağaçlarının eklendiği görülmektedir. Yeni bir konu olarak gelişim gösteren nesneli bezemeler kapsamında kandil, sütun, kemer v.b. tasvirlerle de yer verildiği fark edilmektedir (Barışta, *a.g.e.*, 1999: 58). Soyut konular arasında geometrik bezemenin azaldığı, yazılı bezeme türlerinde okunabilir yazı şeritlerinin giderek yaygınlaştığı görülmekte olup (Barışta, 1982: 20-21) karma konular arasında çiçek dalları, nar dalları ile çiçeklerle vazoların içine oturtulmuş selvi ağaçları yer almaktadır.

Renkler bu dönemde pastelleşmiştir. Acı ve sert kırmızı maviler görülmemektedir (Berker, *a.g.e.*, 1981: 9). 17. yüzyılın birinci yarısında 16. yüzyıl renkleri mercan rengi, kahverengi, açık ile birlikte mavi ve yeşilin kullanıldığı görülmektedir. Yüzyılın ikinci yarısında pembe, mavi, sarı, bej, açık kahverengi, filiz yeşili gibi pastel renklerin kullanıldığı, beyaz ile altın ve gümüş rengi de yoğun olarak kullanılmıştır (Barışta, 1988: 57).

Bu yüzyılda, giderek tek motiften oluşan kompozisyonların ve birden fazla motifin tekrarlanmasıyla oluşturulan kompozisyonlar arasında bordür biçiminde yapılan

düzenlemelerin ağırlık kazandığı görülmektedir. Bu arada bütün yüzeyi bezeyen kompozisyon çeşitleri arasında bir merkeze yönlendirilmiş, sıralamalarla düzenlenen kompozisyonlardan gelişen yeni bir düzenleme biçiminin belirdiği görülmektedir (Barışta, *a.g.e.*, 1999: 65-67).

Avrupa'nın işlemler üzerinde etkisinin fark edildiği 18. yüzyılda işlemler çok pırıltılı, gösterişli bir üsluba bürünmüş, sanatsal ve geleneksel yaklaşımdan uzaklaşmıştır.

Bu yüzyılda makrame, uçkur, mendil, traş önlüğü, kaftan, beşikörtüsü, entari, peşkir, ayna örtüsü, kavuk örtüsü, bohça, taban halısı ve çadır gibi parçalar sergilenmektedir (Barışta, *a.g.e.*, 1995: 51).

18. yüzyılda ince, kaliteli, bej ketenlerin kullanıldığı ama pamuklu dokumalara ağırlık verildiği görülmüştür. Bu dokumalara yollu, dökmeli özellikle eklenmiş bu yüzyılın ikinci yarısında geniş uygulama alanlarına yer verilmiştir. Ayrıca atlas ve kadife türleri pamuk ile bileşiminden oluşan çuha da kullanıldığı görülmektedir (Barışta, *a.g.e.*, 1999: 71). Bu türlerde üzerine ipek iplik, metal iplik ve metal bükümlü ipliklerle yapılan işlemlerde harç, kordon, yakut, zümrüt, inci gibi gereçlerle süslemeler rastlanmaktadır (Barışta, *a.g.e.*, 1995: 52). Dokumaların dışında ilgi çeken bir grupta deri ve keçe kullanılarak yapılmış işlemlerdir (Barışta, *a.g.e.*, 1999: 76). Deri üzerine yapılan işlemlerde, klaptan ve boncuk kullanılmaya başlandığı görülmüştür (Berker, *a.g.e.*, 1981: 12). Bu yüzyılda altın ve gümüş alaşımli teller işlemlerde kullanımı hızlı bir yükselişe geçmiştir.

18. yüzyılda aplike, kordon tutturma, ilme, Çin iğnesi, gölgeli pesent, sarma çeşitleri ve muşabbak tekniklerinin ilgi gördüğü anlaşılmaktadır. Bordürlerde susma ve kesme ajurların devam ettiği iğne sayısının yüzyılın sonuna doğru arttığı fark edilmiştir (Barışta, *a.g.e.*, 1999: 78). Desenin doldurulması ile yapılan kum iğnesi tekniği ise bir başka ilgi çeken teknik arasında yer almıştır (Barışta, *a.g.e.*, 1995: 34-38).

Bu yüzyılda kimyasal boyanın elde edilmesiyle ipliklerin çeşitli tonlarda boyanmasını sağlamış, işlemler daha renkli canlı bir görünüm almıştır (Berker, *a.g.e.*, 1981: 11; Özcan, 1999: 4). Bir ürün üzerinde sekiz veya on renge ve bunların tonlarına ulaşmak mümkündür (Gönül, *a.g.e.*, 1973: 61). Bu renkler; mercan rengi, kiremit rengi, pembe, açık pembe, yakut rengi, sklamen, amatis moru, mavi, boncuk mavisi, lacivert, camgöbeği, yeşil, sabun yeşili, türbe yeşili, sarı, kavuniçi, turuncu, gülkurusu, beyaz,

beyaz sim, sarı sim, kahverengi, sütlü kahverengi, taba ve siyahtır (Barışta, *a.g.e.*, 1995: 57).

16 ve 17. yüzyıllarda görülen somut, soyut ve karma konuların bu yüzyılda da devam etmiş, somut konular arasında bitkisel bezemelerin krizantem, karanfil, boru çiçeği, bahar açmış ağaç, armut v.b. gibi bezemeler dikkat çekmektedir. Dallar ve güllerden oluşturulan motiflerin ya da "C" kıvrımlı dallar çevresine serpiştirilmiş sümbül, mineler görülmektedir. Figürlü bezemeler arasında kuşlar fark edilmektedir (Barışta, *a.g.e.*, 1999: 81-83). Nesneli bezeme türlerinde köprü, köşk, cami, gemi, yelken, hançer gibi motiflerin yer aldığını göze çarpmaktadır (Barışta, *a.g.e.*, 1995: 22). Karma konular arasında ilgi çeken bileşimler bitkisel bezemeler ve yazılı bezemelerle yapılmıştır. Bazıları yansıtılan tasardan farklı bazıları okunamaz nitelikte olan yazılı bezemeler arasında hat sanatının seçkin örnekleri de vardır (Barışta, *a.g.e.*, 1999: 83). İşlemeler Osmanlı ordusunun üniformalarına kadar yayılmasıyla yeni bir adım atılmış ve 19.yüzyılda işlemeler zirveye ulaşılmıştır.

Osmanlı Sultanlarının yabancı ülkelere elçilerle gönderdikleri işlemeli hediyeler, 1851 yılında I. Uluslararası Londra Sergisi'nde sergilenmiş ve büyük beğeni kazanmıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nun çeşitli bölgelerinden gelen geleneksel ürünler içinde işlemeler, en çok ödül alan dallar arasındadır. 1855 yılının nisan ayında İmparator M. Napolyon tarafından Paris'te açılan Uluslararası Sergide ise Osmanlı ürünleri 27 madalya ve 20 mansiyon almıştır. Bunlar arasında işleme ve danteller için İstanbul'dan Gülmezoğlu'na, işlemeler için Bayan Murad Marie'ye verilen madalyalar dikkat çekicidir (Küçükerman ve Mortan, 2007: 183-185).

19. yüzyılda İşlemelerde genel olarak renk, desen, teknik ve malzeme yönünden bir artış görülmektedir. Bu dönemde diğer dönemlere ek olarak geleneksel iğnelere pul-boncuk işi, astragan iğnesi, tohum işi, goblen gibi yeni nakış iğnelerinin eklendiği görülür (Sözen, 1998: 200-207). Bunlara ilave olarak deri üzerine sırmalı sarma, dival, anavata, kordon tutturma, ilme gibi teknikleri uygulanmıştır. Ayrıca zincir işi yapan makinenin icadı ile işlemecilik farklı bir boyut kazanmıştır (Barışta, *a.g.e.*, 1995: 66-67). Doğayı gerçekçi bir üslupla yansıtan tohum işi ve Çin iğnesi teknikleri defazlaca kullanılan teknikler arasındadır. Bu yüzyılda deri üzerine yapılan klaptanla sarma tekniği, inci ve boncuk süslemeler ayrı bir önem kazanmıştır.

Türk işlemeciliği doruk noktasına ulaşmış dünyadaki birçok medeniyeti etkilemiştir (Özcan, *a.g.e.*, 1999: 93). Bu dönemden kalan örnek bezi, makrame, çevre, başörtüsü, dolama, kemer, hırka, paçalık, gelin duvağı, bindallı, traş önlüğü, yelek, ceket, şalvar, taht saçağı, peşkir, havlu, çarşaf, karyola eteği, masa örtüsü, yorgan yüzü, yatak takımları, duvar halısı, kapı perdesi, entari, cilbent, cüz kesesi, mehter bandosu takımları, çadır gibi örnekler işlemenin ulaştığı boyutları işaret etmektedir (Barışta, *a.g.e.*, 1995: 65). Deri üzerine yapılan dival işi ve applike teknikleri ile ok torbaları, kaburgalıkları, saka giysileri, kapı örtüleri ilgi çekicidir (Barışta, *a.g.e.*, 1999: 100). Bir başka grupta işleme ceylan derisi üzerine yapılmıştır. Bu yüzyılın ilginç örnekleri arasında çocuk sandukalarını kaplayan puşideler yer almaktadır (Barışta, 1997: 93-103).

Ayrıca İngiliz gezginlerinden Moryson, Osmanlı kadın giyim kuşamını anlattığı seyahatnamesinde Osmanlı işlemelerinden bahsetmiş ve kadınların bilek ve eteklerinin ipek iğne işi ile işlemeli olduğunu, ince bezden elbiseler giydiklerini, çorap ve ayakkabılarının da çoğunlukla açık renk deriden, altın gümüş, değerli taşlar ve incilerle işlemeli olduğunu belirtmiştir (Reyhanlı, 1983: 70-73). 19. yüzyılda fabrikasyon kumaşlar da kullanılmaya başlanmıştır. Bunların yanında yine el dokumaları kumaşlar kullanılan gereçler arasında yer alırken deri ve keçe de sıklıkla kullanılmaya devam etmiştir.

El dokumalarından ince yollu keten, ipek keten, fabrikasyon dokumlardan ise ince ipek, yollu ipek, atlas, tafta, pamuklu atlas, organze, kadife havlu kullanılmıştır. Atlas ve kadife türlerinin pamuk bileşimleriyle elde edilen çuhalarda ilgi görmüştür (Barışta, *a.g.e.*, 1999: 98). Ayrıca bu dönemde işlemelerde kullanılan kumaşlar arasında ithal kumaşlar da yerini almıştır (Lecomte, 1970: 89). Bu kumaşlar üzerine iplikler ipek, pamuklu, yün, buklet, kadife iplikler ve metal iplikler ile işlemler yapılmıştır (Barışta, *a.g.e.*, 1999: 104). Çeşitli harç kordon ve oya çeşitleri ise süsleyici gereç olarak kullanılmıştır. Ayrıca düz tel, tırtıl, kurt gibi çeşitli teller ile pul ve boncuklarla işlemler zenginleştirilmiştir daha gösterişli hale bürünmüştür. Yüzyılın süsleyici gereçler açısından ilgi geçen bir diğer gereç ise ipek kozalarıdır. Bu kozalardan çiçek yaprakları ve oyalar yapılmıştır.

19. yüzyılda somut, soyut konular ve her ikisinin birleşiminden oluşan karışık konular kullanılmıştır. Somut konulara diğer yüzyıllarda kullanılanlara yeni bitkisel

bezemelere; kavun, karpuz, üzüm, sarmaşık, asma, salkım söğüt, palmiye, mimoza, ay çiçeği, fındık, çilek eklenmiştir. Fügürlü bezemelerden at, balık, geyik, horoz vb. gibi hayvanlar kullanılmıştır (Barışta, *a.g.e.*, 1999: 112-113). Nesneli bezemelerden ise hançer, sepet, saray, kule, kuyu, kapı, minber, avize, selsebil, havuz, ev, türbe, kümbet, cami, kayık, gemi ve yelkenli kullanılmıştır. (Berker, *a.g.e.*, 1981: 12).

Soyut konularda ise geometrik bezemelerin azaldığı üçgen, kare, yıldız v.b. gibi birimlerle oluşturulmuş süslemeler yapıldığı görülmektedir (Barışta, *a.g.e.*, 1999: 130).

Manzara tasvirleri, arma, tuğra ve Arapça yazı formları bu dönemde sıklıkla kullanılan süsleme konuları arasında yer alırken bitkisel, geometrik, figürlü ve nesneli bezemeler birlikte kullanılarak karışık konular elde edilmiştir.

19. yüzyılda da işlemler tek renkli (monokrom) ve çok renkli (polikrom) olarak görülmektedir. Tek renkli işlemler altın, gümüş, beyaz rengi iplikler, çok renkli iplikler de ise çoğunlukla mor, kırmızı, bordo, lacivert ve yeşilin neredeyse her tonu kullanılmıştır Ayrıca çok renkli kullanımlarda ebruli adı verilen aynı rengin tonlarıyla boyanmış iplikler yaygın kullanılmıştır (Barışta, *a.g.e.*, 1999: 142-144).

Renklerin tonları ile kullanılması işlemlere derinlik ve gölge verilerek gerçeğe yaklaşılmaya çalışılmıştır.

Bağlantılı sıralamalarla, geçmeli sıralamalarla yapılan kompozisyonlar ve bir merkezden dağılan, bir merkeze doğru yönlendirilen motif sıralamalarıyla düzenlenmiş kompozisyonlar işlemlerde kullanılmıştır.

Önceki yüzyılda olduğu gibi 20. yüzyıl ilk çeyreğinden günümüze ulaşan işleme türleri arasında beşikörtüsü, divan örtüsü, yastık, kavuk örtüsü, bohça, nihali vb. gibi evleri süsleyen perde, tepelik, koltuk yüzü, paravan, cibinlik askısı, konsol örtüleri, tırnak örtüleri, vb. gibi mobilyaları süsleyen, yanı sıra şalvar, yelek, cepken, hırka, bindallı, uçkur, çevre, başörtüsü vb. gibi giysi ve giysi donanımlarını süsleyen işlemeli ürünler olduğu görülmektedir (Barışta, *a.g.e.*, 1999: 152-159).

Bu yüzyılın işlemlerin fabrikasyon ve yöresel dokumaların yanı sıra kök boyalar ile hazırlanan ipekli dokumalarda kullanılan kumaşlar arasında yer almaktadır.

Bu dokumalar arasında düz, yollu, haneli adıyla bilinen hadim dokumaları gibi pamuklu dokumalar, pamuk keten elyaf bir arada kullanılarak yapılmış dokumalar,

ipekli dokumalar, renkli ipek atlas ve kadife türlerinde pamuk çözümlü kumaşlar vardır (Barışta, 1994: 1-15). Dokumalar dışında keçe ve deri de kullanılan gereçlerde çeşitlilik arz etmektedir. Deri ile yapılan çalışmaların örneği çoktur. Bazı yörelerde salıncaklar, beşikler zincir işi ve sarma iğneleriyle süslenmiş parçalar vardır. Ayrıca deri ile yapılmış çalışmalar arasında sancak kılıfı önemli ürünlerdir (Barışta, *a.g.e.*, 1999: 164).

İplikler önceki yüzyıllara kıyasla daha kalınlaşmış ve daha ince ya gümüş ya da altınla kaplanmış bakır metal iplikler, Avrupa'dan ithal edilmiş kaliteli iplikler kullanılmıştır. Kadife iplikler ebruli çeşitleri, pamuklu, yün iplikle işlemlerde yer almaktadır (Barışta, *a.g.e.*, 1999: 16).

Süslemelerinde kullanılan yün, orlon, pamuk, naylon gibi iplikler 16. ve 17. yüzyılda kullanılan ipek ipliğinin yerini almıştır. Daha önceki yüzyıllarda görülen incelik ve emeğe bu yüzyıl işlemlerinde rastlanmaktadır (Eronç, 1984: 4). Süsleyici gereçler olarak pul, boncuk gibi malzemenin de kullanıldığı görülmektedir (Barışta, *a.g.e.*, 1999: 165).

20. yüzyıl ilk çeyreğinde işleme teknikleri önceki yüzyıllara göre sayısı artmıştır. Geçen yıllara ek olarak sarma, sarhoş bacağı, kordon tutturma, boncuk işi ve ajur kullanılan teknikler arasındadır (Barışta, *a.g.e.*, 1999: 165).

Bu yüzyılda seçilen konular önceki yüzyıllardaki konuların aynısı olduğu görülmüştür. Bitkisel bezemelerden, mimoza, gül, mine, leylak, krizantem, kasımpatı, karanfil, lale, sümbül, boru çiçeği, palmet vb. gibi çiçeklerin yanı sıra elma, armut, üzüm, karpuz, çilek vb. gibi meyvelerle tasarlanmış işlemlerin salkım söğüt, selvi, gibi ağaçların manzara biçimleri içinde kullanılmıştır. Üçgen, kare, çokgen, yıldız vb. gibi geometrik birimlerden ve gemi, vazo, saksı, kümbet, cami, ev vb. gibi nesneli bezemeler ile birlikte görülmektedir. Kuş, deve, köpek, at, horoz, balık vb. gibi figürlü bezemeler işlemler de yoğun olarak görülmektedir (Barışta, *a.g.e.*, 1999: 171).

19. yüzyılda başlayan yazılı bezemeler 20. yüzyılda da devam etmiş, bitkisel, geometrik ve nesneli bezemelerin işlemede kullanıldığı araştırılan kaynaklardan anlaşılmıştır.

Önceki yüzyıllarda kullanılan somut ve soyut biçimlendirmeler bu yüzyılda da devam etmiştir. Doğa ile ilgili işlemler ön plana çıkmış ve daha gerçekçi görünüm elde edilmeye çalışılmıştır (Barışta, *a.g.e.*,1999: 185-188).

20. yüzyılda, geçen yüzyıl renklerine ilave olarak mor, turuncu, çingene pembesi, yeşili ve sarı renkler tüm tonlarıyla kullanılmış, sarı ve beyaz sim ile kırma tel işlemlerdeki yerini korumuştur. Bu yüzyılda bir merkeze yönlendirilmiş motiflerle düzenlenen kompozisyon ve atlamalı sıralamalarla düzenlenmiş kompozisyon türlerinin bileşimiyle yapılmış düzenlemeler kullanılmıştır (Barışta, *a.g.e.*,1999: 191-193)

20. yüzyılda teknolojik gelişmenin ilerlemesi ile makine nakışı giderek yaygınlaşmış olup işlemeciliğe farklı bir boyut katmıştır (Sözen, *a.g.e.*,1998: 200-207). Makine işlemlerinin daha hızlı olması el işlemlerine göre tercih edildiği görülmüştür (Barışta, 2001: 42 - 44).

29 Ekim 1923'te Cumhuriyetin ilan edilmesiyle başlayan süreç içerisinde işleme sanatına, Osmanlı İmparatorluğunun son döneminden bugüne değişen sosyal yaşantı ve kültüre bağlı olarak, yeni kullanım alanlarında, yeni türlerle uygulanmaya devam edilmiştir (Altun, 2004: 7). Cumhuriyet Döneminde işleme sanatının halkın özel günlerde kullandığı eşyalara daha yaygın olarak uygulandığı görülmektedir. Cumhuriyetin ilk yıllarında işlemecilik çoğunlukla giyim, giyim aksesuarlarıyla ilgili kullanım alanlarında uygulanmış, daha sonra 1925'te kabul edilen kıyafet inkılâbı ile bu durum değişen giyim kültürüne bağlı olarak azalmıştır (Barışta, 2001:15).

Yöresel kıyafetlerin yerini, yeni giyim türlerine bırakmasının yanında evin her yerinde kullanılan işlemeli eşyaların sayısında da azalma olmuştur. Buna rağmen özellikle fantezi kadın kıyafetlerinde önemini muhafaza etmekte, günlük kadın ve çocuk kıyafetlerinde seyrekte olsa uygulanmaktadır. Diğer yandan ev dekorasyonunu oluşturan, yatak takımları, sehpa örtüleri, raf örtüleri, peçeteler, kırlentler, televizyon ve buzdolabı örtüleri, perdeler, masa örtüleri, çamaşır makinesi örtüsü, pano ve abajur gibi eşyalar üzerinde yoğun olarak uygulandığı görülmektedir (Barışta, 1984: 10).

İşlemlerde keten dokumalar, pamuklu dokumalar, yöresel dokumalar çarşıdan (fabrika imali) alınan dokumalardan oluşan birçok kumaş çeşidi kullanılmıştır. İşlemede kullanılan ipliklerin bazılarının evde hazırlanmasının yanında, çarşıdan

alınan Bursa ipek ipliği, pamuklu iplikler ile metal tel ve simlerinde kullanıldığı görülmektedir (Barışta, *a.g.e.*,1984: 16-17).

Cumhuriyet döneminde o güne kadar uygulanan bütün iğne çeşitlemelerinin yanı sıra yurtdışı kaynaklı değişik iğne tekniklerinin de eğitim uygulanmaya başlandığı gözlemlenmektedir. İşlemelerin renklendirilmesinde ise tek renkli ve çok renkli uygulamalar görülmektedir. Çok renkli uygulamaların arasında; tek renk tonlarının kullanıldığı işlemlerin yanı sıra, sert kontrastların ve sıcak-soğuk etkisinin kullanıldığı işlemler de bulunmaktadır (Barışta, *a.g.e.*,1984: 29-31).

Bu dönemde yapılan işlemlerde; dua şeritleri biçiminde düzenlenen yazılı bezemelerin giderek azaldığı, bunun yanında; çeşitli çiçek, yaprak, ağaç ve meyvelerin kullanıldığı bitkisel bezemeler, geometrik bezemeler ve nesneli bezemelerin kullanıldığı görülmektedir. İşlemlerde belirli bir üslubun belirlenmesinin imkânsız olduğu bu dönemde, bir grup işlemin dış ülkelerden gelen dergilerden alınan örneklerle, bir grup işlemin de günümüze kadar ulaşan Osmanlı döneminde yapılan örneklerden kopya edilerek yapıldığı anlaşılmaktadır. Bunların dışında özgün bir yapıya sahip olan işlemlerde bulunmaktadır (Barışta, *a.g.e.*,1984: 26-27).

İşlenecek parçanın fonksiyonu ve biçimi göz önüne alınarak tek motifin oluşturduğu ya da birden çok motifin oluşturduğu kompozisyonların kullanıldığı gözlemlenmektedir. Resim ağır bastığı tek motiften oluşan kompozisyonlar genellikle; duvar panosu, ocak örtüsü, yastık vb. gibi ürünlerde motifin bir kez kullanıldığı, terlik, uçkur, bindallı gibi ise motifin karşılıklı olarak iki kere kullanıldığı görülmektedir. Birden fazla motifin tekrarlanması ile oluşan kompozisyonlar arasında ise tek yerleştirilen, geçmeli oluşan ya kopuk içine serpiştirilen motiflerden oluşan süslemelerde, motiflerin bir detayı serpmeye olarak ta kullanılmaktadır. Az olmakla birlikte düzgün, atlayarak ve bağlantılı sıralamalarla hazırlanan kompozisyonlara da rastlanmaktadır (Barışta, *a.g.e.*,1984: 3 -32).

İşleme sanatının ülkemizin, sosyal kültürel ve ekonomik alanlarda başta olmak üzere önemli bir yeri ve birçok yararı bulunmaktadır. Günümüzde geleneksel yollarla yapılmakta olan işlemler, aynı zamanda Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı örgün ve yaygın eğitim programları kapsamında içinde de yer almaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü' ne bağlı olarak; Anadolu Kız Meslek liseleri, Pratik Kız Sanat Okulları, Kız Teknik Öğretim Olgunlaşma Enstitüleri, Milli Eğitim

Bakanlığı Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü'nde; Halk Eğitim Merkezi Nakış Kursları'nda eğitim ve öğretim yapılmaktadır. Endüstriyel kalkınma ve kültürel değişmeye paralel olarak el ve makine yardımı ile yapılan işleme sanatı, günümüz teknolojisi ile artık bilgisayarlı makineler ile de yapılmaya başlanmıştır. Böylece bir yandan el sanatlarının içinde yer alırken, diğer yandan da endüstriyel sanatlarının içinde de yeni bir kimlik kazanmaktadır (Köklü, 2002: 5).

2.6. İşlemenin Sınıflandırılması

İşlemenin sınıflandırılması kaynaklarda değişik şekillerde yapılmıştır;

Sain'e göre; kullanılan araçlara göre; el işlemleri ve makina işlemleri (Sain, 1987: 5).

Özbel, Sürür ve Pamir'e göre; uygulanan tekniklerin dokuma kumaşının yüzünde ve tersindeki görüntülerine göre; aynı olan tek yüzlü işlemler, ayrı olan çift yüzlü işlemler (Özbel, *a.g.e.*,1949: 6; Sürür, *a.g.e.*,1976:7; Pamir, 1970: 25).

Barışta'ya göre; işlenecek dokumayı oluşturan iplikler üzerinde yapılan işlemlerin sistematik doğrultusuna göre. Burada ipliğin dokumanın atkı ve çözgü ipliklerinin yönlendirilmesi ile iğne hareketleri tekniklerin oluşmasını sağlamaktadır. Bu grup 5 ana başlık altında toplanmıştır.

- **Dokuma iplikleri üzerinde yürütülen iğneler:** Bu grupta dokumanın en ve boy iplikleri serbest stil ve sayılarak yapılan iğneler vardır.

Serbest stil iğneler: Gözeme, sarma, iğne boyası (Çin iğnesi), balıksırtı, zincir iğnesi, blonya burada kullanılan iğnelerdir (Barışta, 1997: 1).

İplik sayılarak yapılan iğneler: Hesap iğnesi, kum iğnesi, yüzeysel pesent, pesent, muşabak, mürver, sayı lısarma iğneleri, ciğerdeldi ve tel kırma civankaşı, susma (Barışta, *a.g.e.*,1997: 4).

- **Dokuma iplikleri kapatılarak yapılan iğneler:** Burada yer alan nakışlar, kullanılan araç ve gereçler göz önünde alınarak iki başlık altında toplanılabilir; Atma iğneleri ve kapama iğneleri (Barışta, *a.g.e.*,1997: 7).

Atma iğneleri: Kordon işi, Romanya atması, Buhara atması, dival işi (Barışta, *a.g.e.*, 1997: 7).

Kapama iğneleri: Aplike, boncuk işi, pul işi, başlıca iğnelerdir (Barışta, *a.g.e.*,1997: 12).

- **Dokuma iplikleri kesilerek yapılan iğneler:** Kenar süsleme iğneleri ve kumaş süsleme iğneleri şeklinde iki başlık altında toplanılabilir.

Kenar süsleme iğneleri: Fisto nakışı, **kumaş süsleme iğnelerine ise** delinerek yapılan çiğerdeldi örnek verilebilir (Barışta, *a.g.e.*,1997: 13-14).

- **Dokumanın iplikleri çekilerek yapılan iğneler:** tek yönde iplik çekilerek yapılan iğneler ve çift yönde iplik çekilerek yapılan iğneler olarak ayrılır.

Tek yönde iplik çekilerek yapılan iğneler: Antika ve kesme ajurdur.

Çift yönde iplik çekilerek yapılan iğneler: Antep işi olarak isimlendirilen delik işi ve Hardanger işi çeşitlemeleridir (Barışta, *a.g.e.*,1997: 13).

- **Dokumanın veya dokumaların iplikleri bağlanarak yapılan iğneler:** Bağlama iğneleri ve geçme iğneleri olarak ayrılırlar.

Bağlama iğneleri: yamama ve kumru gözü iğneleridir.

Geçme iğneleri: Osmanlı döneminden başlayarak, giderek yok olmuş olan geçme işi günümüzde hiç uygulanmamaktadır. Türk sanatının ahşap geçme bezemeciliğine çok benzeyen bu iş bez mozaigi olarak da isimlendirilebilir (Barışta, *a.g.e.*,1997: 15).

Köklü ve Milli Eğitim Bakanlığının bir yanına göre ise; geçmiş ve günümüzde geleneksel işleme teknikleri; Türk işi, hesap işi, tel kırma, dival işi, applike, metal plakalar applike, Antep işi (Mektupla Yükseköğretim, 1976: 10), kordon tutturma, suzeni, pul -boncuk tutturma teknikleridir (Köklü, 2004: 31).

Herhangi bir maddenin doğal karakterini ve işlevini değiştirmeden onu güzelleştirmek amacıyla yüzeyin üstüne renkli, renksiz, çizme, boyama, kesme, kakma, kabartma, dövme, yakma, işleme v.b. tekniklerle form verme sanatına “süsleme” denir (Akar ve Keskiner, 1978: 10).

Deri insanoğlunun gelişim süreciyle şekil almış, işlenmiş ve bugünkü yerine kavuşmuştur. Bu süreç insanoğlu geliştikçe var olacak ve ilerleyecektir (Köse, Ceylan ve Bektaş, 2004: 18). Deri kullanılışlığı ve koruyuculuğu nedeniyle birçok eşya ve aksesuar yapımında kullanılmaktadır (Willcox, 1971: 13). Derinin kumaş gibi

yumuşak bir malzeme olması nedenlerle çeşitli nakış tekniklerinden yararlanılarak göze hitap eden pek çok ürün yaratılmıştır. Günümüzde de nakışlı deri eşyalar gittikçe önem kazanmakta ve hayatımızın her alınana girmektedir.

Araştırma kapsamına alınan deri üzeri nakış teknikleri ile yapılan eserlerin bilgi formlarından elde edilen verileri sonucunda; 147 adet nakış teknikleri kullanılarak süslenmiş deri eser tespit edilmiş olup, eserler üzerinde 8 farklı işleme tekniği saptanmıştır. Kumaş iplikleri sayılarak yapılan teknikler deri üzerine uygulanırken çizerek işlendiği düşünülmektedir. Her tekniğe ilişkin bilgi eser fotoğrafları ile birlikte verilmiştir.

2.6.1. Dival İşi (Maraş İşi) Tekniği

Yüzü ve tersi birbirinden farklı, üstte çok sayıda sim ipliğin bir arada kullanılarak yüzünden sarma, tersinden hiristo teyeli görüntüsü oluşturulan bir işleme çeşididir. Bu teknik dokuma iplikleri kapatılarak yapılan iğnelere; atma iğneleri grubunda yer almaktadır.

Deseni kartondan özel bıçağı ile oyularak hazırlanıp, kumaşa yapıştırılan ve kartona gerilen, cülde denilen özel tezgâhta üstten, çok katlı sırma veya sim ile alttan mumlanmış iplikle karşılıklı tutturularak yapılan bir işleme türüdür (Markaloğlu, *a.g.e.*,1996: 6). İşleme tekniği olarak alt iplik üstten, üst iplik alttan görünmez. Yüzeysel sarma olan bu işin atma ve tutturma iğnelerinin bileşiminden oluşmaktadır (Barışta, *a.g.e.*,1999: 204). Bazı kaynaklarda dival işi, Bursa işi, zerduz işi olarak geçen dival işinin, halk arasında “mukavva işi”, “basdırma” olarak ta adlandırıldığı görülmüştür (Sürür, *a.g.e.*,1976: 41). Bu teknikte düz sarma, verev sarma, balıksırtı, hasır iğne gibi çeşitli teknikleri de bulunmaktadır. Sim, sırma, klaptan vb. gibi parlak ipliklerle yapılıp üzeri tırtıl, kurt, pul, boncuk gibi materyallerle süslenerek zenginleştirildiğinde ortaya oldukça görkemli ve pırıltılı bir işleme tekniği çıkmaktadır.

Özellikle kadife, atlas, tafta ve canvas gibi dokumalar üzerine yapılır. Eski yıllarda dival işinde deri de kullanılmış, iplikle alt dolgusu yapılarak da işlenmiştir (Markaloğlu, *a.g.e.*,1996: 7). Dival işi, işlenecek desene uygun, karton ve mukavvadan hazırlanan kalıpların, kumaş üzerine yerleştirildikten sonra kartona gerilerek, sim,

sırma, klaptan gibi metal ipliklerle, kumaş rengindeki ipliklerin birlikte kullanılmasıyla oluşturulur (Sönmez, 2016: 13).

Osmanlı devletinde “çarşı işi” denilen bu teknik yüzyıllar boyu Osmanlı saraylarında padişah ve sultanların kıyafet ve eşyalarını süslemiştir.

Saray koleksiyonunda yoğun olarak kullanılmış olan bu teknik kordon tutturma ve sarma iğneleri ile zenginleştirilmiştir. 19. yüzyılda saray dışında da yoğun olarak kullanılması, bu tekniğin dönemin modası olarak görüldüğünü göstermektedir (Demirli, 2006: 170).

Dival işinin Anadolu kaynaklı tarihine baktığımızda, çeşitli kaynaklara ve ulaşılan eski örneklerle dayanarak Anadolu’da Selçuklular döneminde ilk defa uygulanmaya başlandığı görülmektedir (Meriç, 1991: 23).

Beylikler döneminde büyük kervan yolları üzerinde bulunan, nüfus ve ekonomik yönden komşu yerleşim yerlerinden üstün bir konuma sahip olan Maraş ilinde, zengin bir iktisadi hayat sonucunda her türlü sanat dalında büyük ilerlemeler kaydedildiği görülmüştür. Bu devirde Maraş işi sırmacılık işlemleri şehirdeki saraçhanelerde erkek ustalar tarafından yapıldığı kaynaklarda ifade edilmektedir. Bu işleme tekniği daha sonra her şehirde kullanılmasına karşın ilk olarak ve en yaygın bir şekilde Maraş da kullanıldığı için “Maraş İşi” adını almıştır (Maraş İl Yıllığı, a.g.e.,1967: 171). İncelenen kaynaklarda Osmanlı sarayına Çelebi Mehmet’e gelin giden Emine hatunun çeyizi arasında bulunan sırma işleri ilk defa Osmanlı sarayına girmiş, bu şekilde saraya giren sırma saray ve çevresinde büyük dikkat çektiği ve beğenildiği belirtilmektedir (Meriç, a.g.e.,1991: 24). Maraş’tan Osmanlı sarayına gelin giden sultanların beraberinde götürdükleri yöresel motifler ve işlemler Osmanlı sanatına yeni değerler katarken, bu şehrin sanatına da büyük yenilikler getirmiştir. Kaynaklarda Maraş’ta bu tarihlerden sonra zengin ailelerinin kızlarının çeyizleri arasında sırma ile işlenmiş işler bulunması adet haline geldiği, köylere, aşiretlere kadar yayıldığı ifade edilmektedir (Maraş İl Yıllığı, a.g.e.,1967: 172). 14. yüzyılda yaşamış gezginlerden İbni Batuta seyahatnamesinde altınla işlemeli pamuklu elbiselerin yapıldığından bahsetmiştir (Parmaksızoğlu, 1971: 14).

15. yüzyılda Fatih devrinde, erkeklerin, üzerine sarık sardıkları külah biçimi başlığın aynısını, kadınların, özellikle de gelinlerin giydiği görülmektedir (Aşa, 1996: 68-69).

16. yüzyılda Şehzade Mehmet’in olduğu düşünülen, kaftanlarda ve bir grup kitap

kabında “zerduz işi” olarak bilinen dival işi çeşitlemeleri görülmektedir (Barışta, *a.g.e.*,1999: 30). Bu yüzyılda daha gelişmiş olarak yaygınlaşan sırma işçiliği ve işlemecilik, Osmanlı kadınlarının saray ve konaklarında giderek günlük uğraşları arasında yer almıştır (Yetimoğlu, 1992: 72). Ayrıca altın ve gümüş sim yoğun olarak kullanılmış, simler İstanbul’da kurulan simkeşhanelerde çekilmiştir (Özcan, 1994: 4).

Yazılı kaynaklarda altın ve gümüşün çekildiği yere simkeşhane, bu işi yapan kişilere ise simkeş denildiği belirtilmektedir. 17. ve 18. yüzyılda Dival işinin iyice arttığı, 19. Yüzyılda halk arasında “mıhlama” denilen dival işi ürünlerinin zenginliği gözden kaçmamakta, işlemler ev, saray, çarşı, okul, ordu, tekke gibi merkezlerde yapılmaktadır. Önceden aşına kadınlarca yaygın eğitim biçiminde öğretilen iğnelerin giderek okullarda örgün eğitim kapsamına alındığı görülmektedir (Barışta, *a.g.e.*,1999: 109). II. Mahmut devrinde, işlemlerde, tırtıl ve pulla süslemeler yapılarak abartılı bir süsleme dönemine girilmiştir (Yakar ve Yakar, 2011: 17). Bu teknik; Türk işlemlerinde her yüzyılda uygulanmış ancak 19 yüzyıldan sonra daha yaygınlaşmıştır (Barışta, *a.g.e.*,1997: 54). 20. yüzyılın ilk çeyreğinde çarşı işlemlerine bakıldığında İstanbul, İzmir, Selanik gibi merkezlerde hazır giyim eşyalarında, bindallı olarak isimlendirilen gelinlik giysilerde, misafir odası için sedir örtülerinde, yastıklar ve perdelerde, beşik takımlarında dival işi tekniğiyle ürünler üretildiği gözlenmektedir (Barışta, 1999: 166).

Dival işi tekniği ile deri üzerine yapılan işlemlerde ise klaptan ve boncuk malzemeleri kullanılmaya başlanmıştır (Berker, *a.g.e.*,1981: 11-12). Yapıldığı dönemler de uygulandığı yerler ve kullanım alanlarından dolayı tercih edilen işlemlerdendir. Günümüzde de aynı öneme sahiptir.

Araştırma kapsamında incelenen eserlerde deri üzerine dival işi tekniğinin pek çok farklı eserde uygulandığı görülmüştür. İçinde süsleme arzusu olan insanoğlu, giydiği kıyafetin aksesuarlarını büyük bir zevkle süslemiştir. Giyim aksesuarlarının vazgeçilmesi olan çanta Osmanlı döneminde deri üzerine dival işi tekniği yapılarak hem Osmanlı Sarayındaki kadınlar hem de yurtdışından gelen misafirler için hediyelik eşya olarak yapılmıştır. Ayrıca resmi işlerde kullanılan evrakların saklanması, taşınması ve Kur’an kılıfı için tasarlanmıştır.

2.6.1.1. Dival işinde kullanılan araçlar

Cülde, askı, çağ, çıkırık, biz, möhlüke ve makat'dır. **Cülde:** Maraş işinde kullanılan tezgâh mukavvaya gerilmiş olan kumaşı tezgâhın cımbız şeklindeki ağzına sıkıştırıp tutturmaya yararken sıkıştırılmış kumaş iki el ile kolayca işlenmektedir. Büyük ve küçük olmak üzere iki tip cülde vardır. Genellikle küçük boy tezgâh evlerde kullanılırken büyük boy tezgâhlar ise atölyelerde kullanılmaktadır (Korkusuz, 1980: 348).

Askı: Dival işinde "cülde"ye sığmayan büyük iş parçasının asılması için hazırlanmış ters "L" biçiminde, uzun kolu zemine bağlanılarak sabitleştirilmiş, kısa kolunda ağırlığı diremek için bir askı bulunan araç (Özcan, *a.g.e.*,1994: 288).

Çağ (Makaralık): Metal iplik makaralarının takılması için yapılmış, dikdörtgen bir kaide üzerine çakılmış büyük boy çivilerinden oluşan, kolay ve düzgün iplik çekmeye yarayan araç" (Barışta, 1997: 10).

Çıkırık: İplik eğirmeye veya kordon bükmeye yarayan, tahta bir dikdörtgen kaide üzerine yerleştirilmiş, iplik takmak için bir çivisi ve bir yönetme kolu olan araçtır (Özcan, *a.g.e.*,1994: 289). **Biz:** Tahta sapı, çelikten yapılmış ince ve uzun ucu olan bir araçtır. İşleme sırasında kartonu delerek alttaki iğneyi üste çıkarmak için kullanılır. İyi bir bizin sapı küçük, ucu ince uzun ve sivri olmalıdır (Markaloğlu, *a.g.e.*,1996: 20).

Möhlüke (Kesme Bıçağı): Deseni kartondan oyarak çıkarmak için kullanılır. Tahta saplı ucu kıvrık ve sivri bir bıçaktır. Tahta bölümü avuç içine alınır. Sivri ucu kartona batırılıp çıkarılarak kesme işlemi yapılır. Deseni oymak, kabartmak ve tırtıl kesmek için kullanılır (Markaloğlu, *a.g.e.*,1996: 20).

Makat: Desen yapıştırılırken, işleme kartonu hazırlanırken, iki kâğıdın arasında kalan boşlukları gidererek düzgün yapışmasını sağlayan tahtadan yapılmış bir araçtır (Markaloğlu, *a.g.e.*, 1996: 20).

2.6.1.2. Dival işinde kullanılan gereçler

Balmumu, çiriş beyaz, sarı, gri karton, graft kâğıdı, kuru sabun, sim, sırma, kılaptan, süsleyici malzeme olarak ise tırıl, kurt ve puldur.

Balmumu: Alt ipliği mumlamak için kullanılır. Balmumu üst ipliklerin kaymamasını sağlar ve ipliği sağlamlaştırır. İplik çok mumlanırsa çürüyebilir. İplik üzerindeki fazla mumlar kumaş parçası ile alınmalıdır. Mum silinmezse kumaşa leke bırakabilir (Markaloğlu, *a.g.e.*,1996:21).

Çiriş: Çiriş otunun kök yumrularının kurutulup öğütülmesinden elde edilen toz halinde bir yapıştırıcıdır. Sulandırılarak kullanılır. Desenin beyaz kartona yapıştırılmasında, işleme kartonu ve kumaşın hazırlanmasında kullanılır (Markaloğlu, *a.g.e.*,1996:21).

Beyaz karton: İnce ve iki yüzü parlak olmalıdır. Desenleri yapıştırmak için kullanılır.

Sarı karton: İşleme ve kabartma kartonu hazırlamak için kullanılır.

Gri karton (ince mukavva): İşlenecek kumaşı germek için kullanılır.

Çimento kâğıdı (graft kâğıdı): İşleme kartonu hazırlamak için kullanılır.

Kuru beyaz sabun: Köşeli beyaz sabun desen yapıştırmak işleme ve kabartma kartonu hazırlamak için kullanılır.

Kumaş: Genellikle kadife, saten gibi dayanıklı kumaşlar kullanılır. Ancak yünlü kumaşlara, ipek, deri ve süet üzerine de uygulanır. İşleme kumaşı (çirişli) hazırlanırken sık dokulu ince kumaşlardan patiska veya opal kullanılır.

Astar kumaşı: Üstteki kumaşın kalınlığına göre; organze, mermerşahin, tafta, yıkanmış patiska, yün tela astar olarak kullanılır.

Sim: Astar iplik üzerine yassı metal telin sarılması ile elde edilir. İnce ve kaliteli olanı seçilmelidir. Genellikle altın ve gümüş rengindedir. Üst iplik olarak günümüzde daha çok üretilmekte ve kullanılmaktadır (Markaloğlu, *a.g.e.*,1996:20).

Sırma: Çok ince madensel bir teldir. Üst iplik olarak kullanılır. İnce, yumuşak ve iyi cins olanı seçilmelidir. Altın ve gümüş rengindedir (Markaloğlu, *a.g.e.*,1996:20).

Kılaptan: Sırmanın ipek veya pamuk iplikle birlikte eğrilmesiyle elde edilen ve dival işinde üst iplik olarak kullanılan bir malzemedir.

2.6.1.3. Süsleyici gereçler

Tırtıl: Madeni telden yuvarlak ya da köşeli spiral şeklinde yapılan süsleyici gereçtir.

Kurt: Tırtılın daha sık ve düz olarak yapılmış şeklidir. Tırtıla göre daha parlak görünümündedir. **Pul:** Çeşitli madenlerden yapılabilen, ortası delik, yuvarlak levhalardır. Bu gereçlerin dışında dival işinde çeşitli boncuklar, inciler ve hazır harçlar da süslemede kullanılan diğer gereçlerdir.

2.6.1.4. Dival işinin iğne teknikleri

İncelenen eserlerde dival işi iğnelerinden; düz sarma, verev sarma, delikli sarma, yarmalı sarma, kabartma sarma, balıksırtı, hasır iğne, civankaşı ve verev pesent teknikleri uygulanmış ve teknikler ile ilgili bilgiler aşağıda açıklanmıştır.

Düz sarma: Dival işinin en çok kullanılan tekniklerinden biridir. Desen üzerinde yapılacak sarmanın yönünü bozmamak ve birleşme noktalarında başarılı bir sonuç elde etmek için sarmanın yönü işleme kartonu üzerinde hafif bir biçimde çizilmelidir. Sarmanın yönü desenin ortasından geçen hatta dik açı oluşturmalıdır. Simetrik motiflerde sarmanın yönü iki motifte de aynı olmalı, birleşme noktalarında açıklık ya da sıkışıklık olmamalıdır. Desen sivri uçlardan merkeze doğru işlenmelidir (Köklü, *a.g.e.*,2002: 136).

Osmanlı Dönemi 18. yüzyılın sonuna (1782) ait kırmızı deri üzerine dival işi tekniği ile işlenmiş bir mektup çantası Resim 2.32.'de görülmektedir. Eni 19 cm., yüksekliği 11,5 cm.,'dir. İşlemede sarı sim kullanılmıştır. Bitkisel, yazılı, nesneli, geometrik ve hayvansal motiften yararlanılarak kompozisyon oluşturulmuştur. Sepetin içinden çıkartılan çiçeklerden oluşan kompozisyon bir yuvarlağın içine alınarak dal ve yapraklardan oluşturulan kompozisyon çantanın kapağına, dal, yaprak, çiçek ve salyangoz motiflerden oluşturulan kompozisyon ise simetrik bir şekilde çantanın önüne yerleştirilmiştir. Kapağın alt kısmına gelen yerine "Costantinople 1782" yazısı işlenmiştir. Çantanın arkasına ise bir yuvarlağın içine sepetin içinden çıkartılan çiçekler, etrafına kıvrım dallardan oluşturulan kompozisyon yerleştirilmiştir. Çantanın kenarı verev sarma yapılarak tamamlanmıştır.

Resim 2.32. Düz sarma ve verev sarma tekniği ile süslenmiş 19.yüzyıl mektup çantası (Bilgi ve Zanbak, 2012: 348)

Verev sarma: Dival işinde daha çok bordürlerde kullanılan bir tekniktir. Bu teknik düz sarma iğne tekniğinin verev olarak yapılmasından meydana gelmektedir.

Osmanlı Dönemi 19. yüzyıl başına ait kahverengi deri üzerine dival işi tekniği ile işlenmiş bir ustura kesesi Resim 2.33.'de görülmektedir. Eni 18,3 cm., yüksekliği 20,4 cm.,'dir. İşlemede altın sarısı sim iplik ve bakır tırtıl kullanılmıştır. Bitkisel ve nesnel motiflerden yararlanılarak kompozisyon oluşturulmuştur. Bu kompozisyon kesenin ön ve arka yüzeyine yerleştirilmiştir. Kesenin yüzeyi tamamen sargı tekniği ile işlenmiş olup tırtıl ile süsleme yapılmıştır.

Resim 2.33. Düz sarma ve verev sarma tekniği ile süslenmiş 19. yüzyıla ait ustura kesesi genel ve detay görüntüsü (Bilgi ve Zanbak, 2012: 364)

Osmanlı döneminde yiyeceklerin üzerinin kapatılması için tasarlanan sahan kapakları ihtişamlı bir görünüme sahiptir.

Osmanlı Dönemi 19. yüzyıla (1873-1879) ait kırmızı deri üzerine dival işi tekniği ile işlenmiş Resim 2.34'de bir sahan kapağı görülmektedir. Çapı 17 cm., yarıçapı 10,9 cm.'dir. İşlemede altın sarısı sim iplik ve altın sarısı tırtıl kullanılmıştır. Bitkisel, geometrik ve nesnel motiflerden yararlanılarak kompozisyon oluşturulmuştur. Ay, yıldız tam ortaya gelecek şekilde kıvrım dal ve yapraklardan oluşturulan simetrik kompozisyonun aralarına yuvarlaklar yerleştirilerek kompozisyon tamamlanmıştır. Bu kompozisyondan üç adet tasın etrafına yerleştirilmiş, etrafına düz sarma tekniği işlenmiştir. Her motifin kenar kısımları tırtıl ile süsleme yapılmıştır.

Resim 2.34. Düz sarma, verev sarma ve yarmalı sarma tekniği ile süslenmiş 19. yüzyıla ait sahan kapağı (Bilgi ve Zambak, 2012: 341)

Yarmalı sarma: Dival işinde sık kullanılan tekniklerden biridir. Geniş desenlerin daha düzgün ve rahat işlenmesini sağlamak, yaprak motiflerinin damarlarını belirginleştirmek ve işlemeye estetik bir görünüm katmak amacıyla, sarmanın yarmalı olarak yapılmasından oluşur (Köklü, *a.g.e.*, 2002: 139). 19. yüzyıla ait kahverengi deri üzerine dival işi tekniği ile işlenmiş Resim 2.35'de bir cüzdan görülmektedir. Eni 7cm., boyu 11cm.'dir. 10,9 cm.'dir. İşlemede altın sarısı sim iplik kullanılmıştır. Lale, kıvrım dallardan oluşturulan bitkisel motif cüzdanın ön yüzüne ve kapağının üzerine yerleştirilmiştir. Desenin kenarları düz sarma tekniği ile çevrelenmiş olup, desen dışında kalan kısımlar cüzdanın zemini gözükmeyecek şekilde civankaşı ve verev sarma tekniğinde işlenmiştir.

Resim 2.35. Düz sarma, verev sarma ve yarmalı sarma tekniği ile süslenmiş 19. yüzyıla ait cüzdan (https://i.pinimg.com/originals/39/4e/b9/394eb98ed3aaade2ec72a7359c2981dc.jpg)

Delikli sarma: Genellikle dairesel desenlerde ve çiçek motiflerinde kullanılan, yüzeyde delikli bir görünüme sahip olan iğne tekniğidir. Osmanlı Dönemi 18. yüzyılın sonu, 19.yüzyılın başına ait taba rengi deri üzerine dival işi tekniği ile işlenmiş Resim 2.36.'da bir çizme görülmektedir. Taban uzunluğu 26 cm., yüksekliği 63 cm.'dir. İşlemede sarı sim ve sarı tırtıl kullanılmıştır. Çizme konç ve saya kısmı iki ayrı parçadan elde edilmiştir. İki birleştirilirken birleşim yerlerindeki dikişlerin kapanması için dört sıra ince verev sarma yapılmış ve ortası tırtıl ile süslenmiştir. Bitkisel motiften yararlanılarak kompozisyon oluşturulmuştur. Kıvrım dallardan oluşturulmuş bu kompozisyon çizmenin koncun dışında kalan kısmına ve saya yüzüne yerleştirilmiştir.

Resim 2.36. Çizme genel ve detay görüntüsü (Görünür, 2016: 65)

Kabartma sarma: Dival işlemede kabartma kartonla, iplikle, sertleştirilmiş kumaşla ve pamukla yapılmaktadır. Kabartmalar genellikle düz sarma, verev sarma, balıksırtı gibi teknikler ile işlenir. Kabartma sarmaya geçilmeden önce desen tamamı işlenmeli, kabartma sarma sona bırakılmalıdır. İşleme sırasında sarmanın kabartmayı daha düzgün örtebilmesi için düz sarmadan 2-3 kat fazla iplik kullanılır” (Markaloğlu, *a.g.e.*, 1996: 50-51). Sadberk Hanım müzesinde bulunan, Pabuç sohes kataloğundan Osmanlı Dönemine 20. yüzyılın başına ait kahverengi deri üzerine dival işi tekniği ile işlenmiş Resim 2.37.’de bir çocuk pabucu görülmektedir. Taban uzunluğu 13,5 cm., yüksekliği 3,5 cm.’dir. İşlemede altın sarısı sim iplik ve tırtıl kullanılmıştır. Bitkisel motiften yararlanılarak kompozisyon oluşturulmuştur

Resim 2.37. Kabartmalı sarma tekniği ile süslenmiş 20. yüzyıla çocuk pabucu (Görünür, 2016: 261)

Balıksırtı: Dival işinde balıksırtı görüntüsü, tek yönlü ya da çift yönlü verev sarma yapılarak verilebilmektedir. Çift yönlü verev sarma özellikle bordürlerde daha sık kullanılmaktadır (Köklü, *a.g.e.*,2002: 143). Genellikle dal motiflerinde ve kıvrımların oluşumunda kullanılan bir tekniktir. Bu teknik motifin kenarlarından içe doğru veya motifin ortasından kenara doğru uygulanır.

Hasır iğne: Dival işinde, pesente olduğu gibi, geniş motiflerde ve özellikle bordürlerde sıklıkla uygulanan tekniktir. Hasır iğne düz pesent tekniğine göre yapılır. Motifin özelliğine göre üç veya dört sıra metal iplik, eşit aralıklarla aynı hizada tutturulur. Bu işlem ilk sırada aynı şekilde devam eder. İkinci sırada, ilk sırada oluşan dikdörtgen biçiminin tam ortasına gelecek şekilde batılarak aynı işlemlere devam edilir. Tekniğin görüntüsü hasır biçiminde olduğu için bu ismi almıştır.

Pesent: Geniş motiflerde ve bordürlerde uzun işleme ipliklerini bölmek amacı ile işleme kartonuna belirli bir düzende batılması ile oluşan tekniktir. Düz pesent, verev pesent, A pesent, zikzak pesent (civankaşı) gibi isimler almaktadır (Köklü, *a.g.e.*,2002: 140).

Deri örneklerinde uygulanan tekniklerden de anlaşıldığı gibi, derinin yumuşaklığı nedeniyle kolay işlenebilir olması kumaşın kullanıldığı her alanda yer almasına olanak sağlamış ve süsleme motiflerinin en ince detaylarına kadar çok değişik teknikler uygulanabilmiştir.

Osmanlı döneminde yiyeceklerin üzerinin kapatılması için tasarlanan sahan kapakları ihtişamlı bir görünüme sahiptir.

2.6.2. Türk İşi Tekniği

Kasnak veya gergef üzerine gerilen kumaşlar üzerine; iplik, tel ve sim kullanarak işlenen, mürver iğne tekniği dışında tersi yüzü aynı görünüşte olan işleme çeşididir. Geleneksel işlemelerimizden olan bu işleme türü kumaşa desen çizilerek geçirilir (Sain, 1994:17). Dokuma iplikleri üzerinden yürütülerek yapılan iğne tekniklerinden; sayılarak yapılan iğneler grubunda yer almakla birlikte sayılarak yapıldığı gibi çizilerek te yapılan bir tekniktir.

Türk işlemelerinden elde bulunan en eski kaynaklar 16. yüzyıl örnekleridir. Bu yüzyıl işlemelerinde, motifler çok sade, iddiasız ve doğadaki görünümünden oldukça farklı stilize edilmiştir (Özcan, *a.g.e.*,1994: 3).

16. yüzyılda dokumacılığın çok ilerlediği ve işlemelerde kalın bükümlü, doğal boyalı ipek iplikler, çok ince çekilmiş altın, gümüş ve metal iplikler vb. gereçlerin kullanıldığı günümüze ulaşan örneklerden anlaşılmaktadır (Köklü, *a.g.e.*,2002: 75).

17. yüzyıl işlemeleri incelendiğinde, kaliteli keten dokumaların ve metal bükümlü ipek ipliklerin giderek yaygınlaştığı dikkati çekmektedir. Bu dönemde 16. yy. 'a göre; pesent ve hesap iğnelerinin artış gösterdiği bu iğne teknikleri ile birlikte hasır iğne, sarma balıksırtı, civankaşı iğne tekniklerinin de kullanıldığı anlaşılmaktadır. Tüm bu yüzyıllarda kullanılan iğne teknikleri, yardımcı teknikler, renkler, kompozisyonlar ve motifler günümüze ışık tutmaktadır. İncelemeler yaptığımız takdirde bu yapılan çalışmalardan esinlenerek yeni motifler yaratılabilir (Köklü, *a.g.e.*,2002: 76).

2.6.2.1. Türk işi iğne tekniklerinde kullanılan araç ve gereçler

Cetvel, mezur, kâğıt makası, kalemler (sert ve yumuşak kurşun kalem, boya kalemleri), kâğıtlar (beyaz karton, kopya kâğıdı, parşömen kağıdı, kareli kağıt, milimetrik kağıt), silgi, makaslar (kumaş makası, nakış makası), iğneler (dikiş iğnesi, nakış iğnesi, toplu iğneler), kasnak, kasnak bezleri, kumaşlar, iplikler (çeşitli iplikler, sim, tel vb.) (Köklü, *a.g.e.*,2002: 86-87).

Kumaşlar: İşlemenin kolay ve rahat uygulanması, yapılacak ürünün uzun süre kullanılabilmesi, gerektiğinde yıkanması veya temizletilmesi için seçilecek kumaş kullanışlı ve dayanıklı olmalıdır.

Türk işinde, bazı teknikler iplik sayılarak yapıldığından kumaş iplikleri aynı kalınlıkta ve sıklıkta olmalıdır. En uygun kumaşlar, atkı ve çözgü ipliklerinin birbirlerini bir alt, bir üst (bez ayağı dokuma örgüsüyle) sık dokunmuş olanlarıdır.

Türk işi ipliği sayılmayan kumaşlara da uygulanabilir (ipek, saten, tafta, yün, ve pamuk vb. kumaşlar). Bu tür kumaşlarda iplik sayılarak yapılan teknikler yerine, şekle göre yapılan teknikler tercih edilir (Sain, 1994: 20).

İplikler: Kullanılan iplikler teknolojik bakımdan dokumanın aslına uygun olarak seçilir (örneğin ipek üzerine ipek iplikle). Ayrıca ince kumaşlar üzerine ince iplikler, kalın kumaşlar üzerine kalın ipliklerle çalışılmasına dikkat edilir. Bu ipliklerin solmayan, pürüzlenmeyen, sağlam ve işlenecek kumaşla renk uyumu yapacak nitelikte olması lazımdır. Türk işi işlemlerinde; pamuk, ipek, yün, sentetik, madensel ve yassı tel gibi iplik çeşitleri kullanılmaktadır (Sain, 1987: 7-8).

2.6.2.2. Türk işi iğne teknikleri

Düz pesent, verev pesent, tahrilli pesent, gözeme, dolgulu sarma, verev sarma, balıksırtı, civankaşı, hasır iğne, susma, muşabak, mürverdir. (Köklü, *a.g.e.*,2002: 84).

Araştırma kapsamında elde edilen eserlerde verev pesent, civankaşı, balıksırtı, düz sarma, verev sarma, gözeme ve susma teknikleri uygulanmış ve bu teknikler ile ilgili bilgiler aşağıda açıklanmıştır.

Düz pesent: Türk işi tekniğinin en önemli iğne tekniklerinden biridir. Pesent boyları iplik, kumaş ve desen özelliğine göre değişebilir. Gölge ya da tek renk olarak uygulanabilmektedir (Köklü, *a.g.e.*,2002: 108).

Verev Pesent: Adından da anlaşıldığı gibi verev bir görünümü vardır. Türk işinde sıkça kullanılan bir tekniktir. İpliği sayılabilen kumaşlara uygulandığı gibi sayılamayan kumaşlara çizilerek uygulanmaktadır (Köklü, *a.g.e.*,2002: 109). Deri üzerine de teknik uygulanırken çizerek yapıldığı düşünülmektedir.

Civan Kaşı: Dokuma üzerinde dokuma ya da brokar etkisi yaratmak için kullanılan bu iğne sarma ile yapılan üçgenlerden oluşur. Osmanlı İmparatorluğunda özellikle kalın bordürlerin bezemesinde kullanılmıştır (Barışta, *a.g.e.*,1997: 43). Türk işi tekniğinde kenar sularını yapmada, desenin içini doldurmada sıklıkla kullanılan bir tekniktir (Köklü, *a.g.e.*,2002: 99).

Balık Sırtı: İnsanlar, duygu ve düşüncelerini bazen sözlü, bazen yazılı, bazen de çeşitli zeminler üzerine motiflerle süsleyerek dile getirmişlerdir. El emeğiyle yaratılan bu eserler, ustalık isteyen, zengin anlamlarla yüklü ve çeşitli tekniklerle süslüdür. Bu teknikler arasında yer alan balıksırtı tekniği Türk işlemlerinde tek başına ya da yardımcı iğne tekniği olarak uygulanmaktadır.

Balıksırtı yapraklar dallar gibi küçük birimlerin bezenmesinde kullanılan bir tekniktir. Bazı yörelerde “karını yarık” olarak adlandırılır (Barışta, *a.g.e.*,1997: 29). Bir atkının aralığı ortalama olarak merkez yapılı, bunun sapına ve soluna verev olarak iplikler sarılması yoluyla yapılarak oluşturulan tekniktir (Art Of Embroidery, 2010: 78). İki yüzünde aynı görünüme sahip, istenilen uzunlukta ve genişlikte işlenebilir ve görünüşü balık kılıçına benzemesi nedeniyle adına balıksırtı denmiştir. Balıksırtı tekniği desenin şekline göre işlenmektedir. 17. yüzyılda yalnız başına doldurma iğnesi olarak kullanıldığı görülmüştür (Barışta, *a.g.e.*,1997: 30). Sadberk Hanım Müzesi’nde bulunan, Pabuç sohes kataloğundan Osmanlı Dönemi 19. Yüzyıla ait haki rengi deri üzerine ipek iplik kullanılarak süslenmiş Resim 2.38 ‘de bir çocuk terliği görülmektedir. Taban uzunluğu 14,5 cm., yüksekliği 5 cm.’dir. İşlemede vişne çürüğü ipek iplik kullanılmıştır. Bitkisel motiften yararlanılarak “S” kıvrımlı dalların üzerine yapraklardan oluşturulan kompozisyon terliğin sayısı üzerine yerleştirilmiştir.

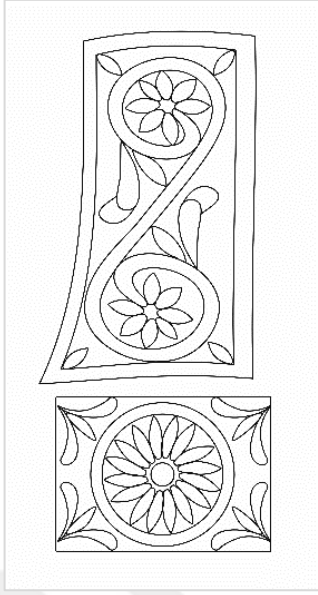

Resim 2.38. Balıksırtı tekniği ile süslenmiş çocuk terliği genel ve detay görüntüsü (Görünür, 2016: 255)

Online antikacıda bulunan 19. yüzyılın başları ve ya ortalarına ait taba rengi deri üzerine ipek iplik kullanılarak balıksırtı tekniği ile işlenmiş Resim 2.39.'da bir kaburluk görülmektedir. Ölçüleri sitede bulunmamaktadır. İşlemede sarı, mavi, yeşil, beyaz ipek iplik kullanılmıştır. Bitkisel ve geometrik motiften yararlanılarak kompozisyon oluşturulmuştur. Dikdörtgenin içine, “S” kıvrımlı dalların üzerine yapraklar, kıvrım yerlerin uç kısımlarına yıldız çiçeği yerleştirilmiş olup kaburluğun üzerine yerleştirilmiştir.

Resim 2.39. Balıksırtı tekniği ile süslenmiş 19. yüzyıla ait kaburluk genel ve detay görüntüsü (<http://www.vikingsword.com/vb/showthread.php?t=20799>)

Çizim 2.2. Kaburluk desen çizimi

Sarma (verev sarma, düz sarma): Çok eski zamanlarda günümüze kadar kullanılan bir işleme tekniğidir. İşleme yapılan malzemenin yan yana sıralanması ile oluşur. Arada boşluk kalmaması için iğne bir önceki sıranın hemen yanına batırılması gerekmektedir (Art Of Embroidery, *a.g.e.*,2010: 74-76). Çizilen desenin sınır çizgileri üzerinde iğne ile ipliğin karşılıklı olarak bir noktadan batırılıp, bir noktadan çıkarılması işlemiyle uygulanan bir iğnedir (Barışta, *a.g.e.*,1999: 223).

Bu iğne yalnız başına uygulandığı gibi başka iğnelerle birlikte kullanılmıştır. Türk işlemlerinde çiçeklerin dalları ya da küçük yapraklar gibi küçük birimlerin üzerinde uygulanırken 19 ve 20. yüzyılın başlarında büyük yüzeyleri doldurmada kullanılmıştır (Barışta, *a.g.e.*, 1997: 120).

Düz sarma desenin iki çizgisi arasında kalan kısım altı dolgu yapıлып üzerinden iplik ya da simlerin düz atılması ile sarılır. Vev sarma ise desenin şekline göre vev şekil verilerek sarılır.

Gözeme: Motiflerin dış veya iç çizgilerini göstermek için uygulanır.

Susma: Bu teknik ile çeşitli su ve desen oluşturma mümkündür. Üçgen, dikdörtgen, kare, şekilli v.b. şekillerde işlenmektedir (Köklü, *a.g.e.*,2002: 102).

Resim 2.40. Verev pesent, gözeme ve sarma tekniği ile süslenmiş çanta (Tezcan ve Delibaş, 1989: 170)

2.6.3. Basit Nakış İğne Teknikleri

İşlemeye yeni başlayanların kolayca yapabilecekleri tekniklerdir. Tek ya da birkaç iğne tekniğinin bir arada kullanılması ile meydana getirilen iğne tekniklerinden oluşmaktadır. Yapımı çok vakit almayan kolay bir teknik olması nedeni ile her türlü üründe, özellikle gündelik kullanılan ürünlerde rahatlıkla uygulanabilir (Köklü, a.g.e.,2002: 51).

Basit nakış iğne teknikleri, bir üründe tak başına kullanılabildiği gibi çeşitli iğne teknikleri ile birlikte de kullanılmaktadır.

Uygulama yaparken kullanılan malzemenin birbirine uyum içinde olması gerekmektedir. Zeminde kullanılan kumaş, deri veya keçenin iplik ile uygun kalınlıkta olmasına dikkat edilmelidir. Aski takdirde kumaş ince iplik kalın olursa teknik çok kaba gözükür, kumaş kalın iplik ince olursa iplik kumaşın içine gömülür ve kaybolur. Bu teknikte pek çok iğne çeşidi vardır.

2.6.3.1. Basit nakış iğne tekniklerinde kullanılan araç gereçler

Kasnak (el kasnağı), Makas, İğneler (toplu iğne, etamin iğnesi, dikiş iğnesi), Kasnak bezleri, Kalem (HB-sert kalem), Cetvel, İplikler, Kumaş, Desen, Renk katalogları, Parşömen kâğıdı

2.6.3.2. Basit nakış iğne teknikleri

Makine dikişi, çöp işi, oyulgama, demet iğnesi, sap işi, hristo teyeli, gölge işi, eğrelti otu iğnesi, balıksırtı, battaniye iğnesi, zincir iğnesi, papatya iğnesidir.

Araştırma kapsamında incelenen eserler üzerinde sap işi, makine dikişi, zincir işi, hristo teyeli teknikleri uygulanmış ve teknikler ile ilgili bilgiler aşağıda açıklanmıştır.

Sap işi: En sık kullanılan iğne tekniklerindedir. İğne ardı olarakta isimlendirilmektedir. Tersinden makine dikişi görüntüsü elde edilir.

Makine dikişi: Genellikle ürünlerin kenarında kullanılır. İş tamamlamak için yapılan bir tekniktir. Tersinden sap işi görüntüsü elde edilir.

Zincir işi: Eski dönemlerden beri bilinen halkalı iğne çeşitlemesidir.

Hristo teyeli: Genellikle ürünlerin kenarlarını süslemek için kullanılmaktadır.

2.6.4. Suzeni Tekniği

Geleneksel işleme tekniklerimizden biri olan suzeni tekniği buldan işi, kasnak işi isimleri de almıştır. Ters makine dikişi görünümündedir.

İşleme motifin sınırı içinde bir zincir halinde sürdürülür ve birbiri içinden geçen halkalardan oluşur. İlmek içinden geçirilerek yapılan ve ilmeklerin uçları kapalı olan bir işleme tekniğidir (Berker, 1971: 50). Dokumanın iplikleri üzerinde yürütülen iğnelere; serbest stil iğneler grubunda yer alır.

Bu teknik son derece emek gerektiren, tığ ve iğne ile yapılan bir çalışmadır. Tığ ile yapılacak suzeni işi, sık dokunuşlu bütün kumaşlar üzerine uygulanabilir. Bu kumaşlar çizgili ve kareli de olabilir. İğne ile yapılacak suzeni işi ise ipekten yapılmış bürümcük kumaşlar üzerine hayvansal ve bitkisel liflerden elde edilen bükümlü ince iplikler kullanılarak yapılabilir (Gürcüm, Baykasoğlu ve Yerdenova, 2019: 226). İlk defa Türkistan ve Kafkasya'da Türklerin yaşadığı bölgelerde görülmüştür. Türkistan'da ilme adı verilen ve yaygın uygulanan bu iğnenin elimize geçen XVIII. ve XIX. yy. örnekleri bu dönemde yoğunlaşan Rus savaşları kanalı ile bu işleme türünün saraya girmiş olabileceğini düşündürmektedir (Özbel, *a.g.e.*,1949: 3).

Geçmiş dönemlerde suzeni tekniğinin, işlenen zemin görünmeyecek şekilde yan yana yapılmasına dikkat edilmiştir. Ancak günümüzde değişen şartlar ve estetik görünüm

bakımından daha seyrek işlemler de yapılmakta ve aynı zamanda yardımcı iğne tekniği olarak da kullanılmaktadır (Megep, 2014: 1).

Yuvarlak ve geometrik çizgilere sahip desenler kullanılır. Kıvrımlı detaylar içeren desenlerin kullanımında ise ayrıntılı noktalar yardımcı iğne teknikleri ile tamamlanabilir (Megep, *a.g.e.*, 2014: 6). Bu teknik zamanla İtalya'ya geçmiş ve bu tarzda işlemler yapan, halk arasında kasnak makinesi adı verilen ayaklı dikiş makinesine benzeyen bir makinenin ilk defa planları İtalyanlar tarafından hazırlanmıştır (Özbel, *a.g.e.*,1949: 3). Kuzey Alman Balthasar Krems tek iplikle zincir işi yapan makineyi bulmuş ve süzeni tekniği makinede yapılmaya başlamıştır (Ergün, *v.d.*, *a.g.e.*,1991: 5). Bu bilgiye dayanarak; işlemin makineleşme sürecine başlangıç yapılmış diyebiliriz. Süzeni sofa ve çay takımları, çeşitli örtüler, oda takımları, elbise, seccade vb. ürünlerde kullanılan bu teknik deri eserler üzerine de uygulanmıştır.

Araştırma sürecinde ele geçirilen deri üzerine yapılan zincir işi tekniği eserler incelenmiştir. Bu eserlerden salıncaklar dikkat çekmektedir.

Osmanlı Dönemi 19. yüzyıl sonu - 20. yüzyıl başına ait siyah deri üzerine süzeni tekniği ile işlenmiş Resim 2.40.'da bebeklerin uyutulmasında kullanılan bir salıncak bulunmaktadır. Eni 60 cm., uzunluğu 95 cm.,'dir. İşlemede sarı, kahverengi, beyaz, kırmızı, turuncu ipek iplik, sarı pul, sarı boncuk kullanılmıştır. Bitkisel motiflerden yararlanılarak kompozisyon oluşturulmuştur. Bu kompozisyon beşiğin dörtkenarına kenar suyu olarak ve iç kısmına ortasına göbek deseni yerleştirilmiş olup desenin simetrisi alınarak salıncığın üzerine yerleştirilmiştir. Pullar ile süsleme yapılmıştır.

Resim 2.41. Suzeni tekniği ile süslenmiş salıncak (Akbyar, 2002: 320)

Resim 2.42. Suzeni tekniği ile süslenmiş salıncak detayı (Akbyar, 2002: 320)

Resim 2.43. Suzeni tekniği ile süslenmiş salıncak (Barışta, 1999: 363)

Resim 2.44. Suzeni tekniği ile süslenmiş salıncak detayı (Barışta, 1999: 363)

2.6.4.1. Suzeni tekniğinde kullanılan araç ve gereçler

Kasnak (el kasnağı), Makas, İğneler (toplu iğne, etamin iğnesi, dikiş iğnesi), Kasnak bezleri, Kalem (HB-sert kalem), Cetvel, İplikler, Kumaş, Desen, Renk katalogları, Parşömen kâğıdı.

2.6.5. Aplike Tekniği

Halk arasında ‘kapama’ ‘yama işi’ ismiyle bilinen bu iğne kumaşın üzerine başka kumaştan hazırlanmış motifin tutturulması ile yapılır. Aplike, bir kumaş üzerinde desen oluşturmak için farklı şekillerde kesilen kumaş parçalarının anlamlı bir bütün oluşturarak çeşitli dikiş teknikleriyle sabitlenmesidir. Kaşgarlı Mahmud’un Dîvânu Lugâti't-Türk adlı eserinde applike yerine yama kelimesini kullandığını görülmektedir (Dıvrak, *a.g.e.*,2010: 33).

Aplike bir zemin kumaşına boyut ve doku katan dekoratif bir yüzey tasarım tekniğidir. Birleştirme, ekleme, tutturma anlamlarına gelen Fransızca ‘appliquer’, Latince ‘applicare’ kelimelerinden türetilmiştir (Theufel, 2003: 90).

İlk çağlarda yıpranmış alanları güçlendirecek veya deliklere karşı bir yama görevi görecek gibi görünse de, applike yüzyıllarca birçok kültür tarafından kullanılan yaratıcı bir sanat biçimine dönüşmüştür. XVI. ve XVII. yüzyıllarda Osmanlılarda çok sıklıkla uygulanmış nakış tekniklerinden biridir.

Kumaş ve giysi tasarımında yüzey düzenlemeyi iki boyuttan üç boyuta taşıyan süsleme tekniklerinden biri olan applike tekniği modanın yanı sıra tekstil ve deri sanat kavramı çerçevesinde de önemli bir yere sahiptir (Ayranpınar, 2001: 206).

Aplike tekniğinin yapılış biçimi göz önüne alındığında iki çeşit uygulaması vardır. Açık applike ve kapalı applike olarak bilinen çeşitlerinin birincisinde, hazırlanan motif zemindeki malzeme üzerine yerleştirilerek oyulgama, makine dikişi, sarma vb. dikiş tekniklerinden biriyle tutturulur; sonra motifin sınır çizgilerinden kenarları kesilir. İkinci uygulama ise daha çok büyük desenlerde tercih edilir. Hazırlanan motifin sınır çizgilerinden uçta bırakılan pay arasındaki bölüm önce makasla çıtlatılır; sonra içeri doğru kıvrılarak gizli dikişle zemindeki malzemeye tutturulur. Kapalı applike denilen bu teknikte eğer applike parçalarında kabartma yapmak istenirse parçaların ölçüsünde elyaf kesilir ve parçaların altına koyulup kıvrılarak teyellenir. Parçalar birbirine sap, zincir isi, hiristo teyeli, ilmekli iğne tekniklerinden biri kullanılarak tutturulur (Barışta, *a.g.e.*,1997: 101).

İşlemenin ve süslemenin bilinmediği ilk çağlarda bile aplikenin yapıldığı söylenmektedir. Tarih süreci içinde en önemli applike örneklerinden bazıları çeşitli kaynaklarda aktarıldığı gibi Orta Asya Türklerine aittir. Türk el sanatlarının ilk örneklerinin bulunduğu Pazırık Kurganı çok önemli bir yere sahiptir. Burada bulunan kırmızı, mavi, sarı ve beyaz renkli keçe parçaları ile yapılmış eyer örtüleri, örtüler, perdeler Asyalıların M.Ö. 1. yüzyıl'da kumaş boyama ve applike yapmaktaki ustalıkları göz önüne sermektedir (Barışta, *a.g.e.*,1995: 6).

Yapılan arkeolojik kazılarda da Sibiry'a'nın Altay Dağları eteklerinde Noin Ula ve Pazırık kurganlarında bulunan Hunluların kullandıkları eğer altı örtüleri, keçe yaygıları eyerleri ve bunların sarkıtları üzerinde, deri kürk ve keçeden kesilen değişik biçimlerde fevkalade süsleyici applike örneklerine rastlanmıştır (Eronç, *a.g.e.*,1981: 72).

Hunlar, geometrik veya hayvan figürleri şeklinde kestikleri deri parçaları keçe ya da deri yüzeye yapıştırarak ya da dikerek applike yapmışlardır. Bulguları arasında yer alan koşum takımları; ince ve renkli derilerden oluşan desenleri keçe üzerine monte etmek suretiyle oluşturulan bu teknik ile kaftanlar, çizmeler, pabuçlar, örtüler, savaş malzemeleri vb. gibi deri eşyalar süslenmiştir. Birinci Pazırık kurganından çıkarılmış bordo keçe üzerine deri ile applike tekniği ile yapılmış bir eyer buna bir örnektir. Eyerin işleminde kahverengi, siyah, gri deri, ipek iplik ve keçe kullanılmıştır (Diyarbakirli, 1972: 5).

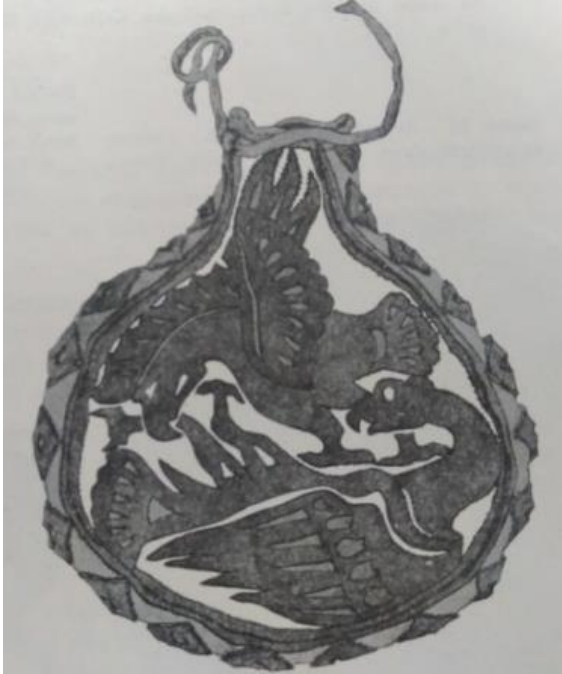

Resim 2.45. Applike tekniği ile süslenmiş eyer örtüsü (Tekçe,1993: 80)

Birinci Pazırık kurganından çıkarılmış bordo keçe üzerine deri ile applike tekniği ile yapılmış bir eyer görülmektedir. İşlemede Kahverengi, siyah, gri deri, ipek iplik ve keçe kullanılmıştır. Bu eser Leningrad Hermitaj Müzesin’de bulunmaktadır.

Resim 2.46. Applike tekniği ile sülenmiş eyer örtüsü (Diyarbakirli, 1969: 158)

Resim 2.47. Applike tekniği ile sülenmiş su matarası (Diyarbakirli, 1969: 146)

Türklerin İslam dinini kabul etmesinden sonra gelişen süreçte, değişik coğrafyalarda yarattıkları sanat ürünleri, Türk-İslam sentezi içinde gelişmiştir (Kuban, 1978: 70). Bu

dönemde sanat gücü artmış her alanda olduğu gibi dericilik alanında da güzel örnekler ortaya çıkmıştır. Bunun en güzel örneklerinden biri de Macaristan Ulusal Müzesinde bulunan deri Türk kaftanıdır. Feher bu kaftanın “Mohaç Savaşı (1526) sırasında giyilmiş ve Alması ailesinin atalarından birinin aracılığı ile Avusturya’daki Burgenlang Borostyankö şatosuna getirildiği, Müzenin bu elbiseyi Janos Alması’nın eşi Maria Esterhazy’den satın aldığı” belirtmiştir (Feher, 1992: 56).

Resim 2.48. 15 ve 16. Yüzyıla ait kaftan (Feher,1992: 56-58.).

Osmanlı Devleti’nde aplike, metal aplike, yama işi gibi iğnelerle antinaturalist veya non-figüratif olarak nitelendirilebilecek yepyeni görüntüler elde etmişlerdir (Barışta, 1998: 131). 16. yy da aplike, kordon tutturmanın yanı sıra altın metal plakalarla yapılmış süslemeler fark edilmektedir. Bir grup ok ve yay torbasında yeşim plakalarla yapılmış bezemeler görülmektedir (Barışta, *a.g.e.*,1998: 30). Bunların yanı sıra derilerde aplike ve baskıda görülmüştür (Berker, 1981: 7). 17. yüzyıl işlemlerinde önceki dönemlere göre iğne sayısında bir artış gözlenmiştir. Bu iğne teknikleri arasında aplike ve metal plaka aplike de bulunmaktadır (Barışta,1995: 38). 18 ve 19.

yüzyıllarda da diğerk dönemlerde olduğu gibi birçok iğne tekniğinin ile birlikte applike ve metal plaka applike kullanılmıştır (Barışta, *a.g.e.*,1995: 52).

Resim 2.49. Applike ve sarma tekniği ile süslenmiş terlik genel ve detay görüntüsü (Görünür, 2016: 101)

Derinin ilk kullanımını doğa koşullarına karışı korunmak olsa da, kolay şekil alabilen bir malzeme olması ile üzerine çok çeşitli süslemeler yapılmasına neden olmuştur. Eski Türklerde çizme, ayakkabı veya benzeri deri giysiler üzerine çeşitli renklerde küçük deri parçalarını desen oluşturacak şekilde applike edilerek süslenmeye başlanılmıştır (Türkoğlu, *a.g.e.*,2002: 154). Sadberk Hanım Müzesinde bulunan, Pabuç sohes kataloğundan Osmanlı Dönemi 18. yüzyılın sonu, 19. yüzyılın başına ait taba rengi deri üzerine sarma tekniği kullanılarak yapılan, Resim 2.47.'de kırmızı kadife kumaş üzerine applike tekniği ile monte edilmiş bir terlik görölmektedir. Taban uzunluğu 25 cm., yüksekliği 5 cm.' dir. İşlemede sarı simi iplik, sarı pul ve sarı tırtıl kullanılmıştır. Bitkisel motiften yararlanılarak kompozisyon oluşturulmuştur. Bu kompozisyon terliğin ön orta kısmına yerleştirilmiş, pul ve tırtıl ile süsleme yapılmıştır.

Sadberk Hanım Müzesinde bulunan, Pabuç sohes kataloğundan Osmanlı Dönemi 18. yüzyılın sonu, 19. yüzyılın başına ait taba rengi deri üzerine verev sarma tekniği kullanılarak yapılan, lacivert kadife kumaş üzerine applike tekniği ile monte edilmiş Resim 2.47.'de bir terlik görölmektedir. Taban uzunluğu 22 cm., yüksekliği 10,5 cm.' dir. İşlemede sarı simi iplik kullanılmıştır. Bitkisel motiften yararlanılarak kompozisyon oluşturulmuştur. Bu kompozisyon pabucun üstüne yerleştirilmiştir. Kenar süslemesi ince sarma ile tamamlanmış olup, ayağın üst kısmına gelecek şekilde çiçek formu verilmiştir

Resim 2.50. Aplike ve sarma tekniği ile süslenmiş ayakkabı (Görünür, 2016: 97)

Metal Plaka Aplike: Osmanlı Dönemi'nde uygulanan bir aplike türüdür. Azerbaycan' da "çakma" olarak bilinir. Dokumanın iplikleri kapatılarak yapılan iğnelerden; kapama iğneler grubunda yer alır. Metal plaka aplike normal aplike gibi uygulanır, yalnız burada kullanılan gereç diğerlerinden farklıdır.

Bu tekniği yapabilmek için uygulanacak yere desen çizildikten sonra zümrüt, yakut, inci, plaka gibi tutturulacak gereçlerin yerleri belirlenerek delikler açılır ve bu deliklerden tutturulur. Eğer plaka çok ağır ise klips ile sıkıştırılır. Plaka delikli ise delikleri kıymetli taşlarla tutturulmuşsa, sınır çizgileri kordon ile temizlenir (Barışta, a.g.e.,1997: 99).

Online antikacıda bulunan Osmanlı Dönemi ait kahverengi deri üzerine metal plaka aplike tekniği ile işlenmiş Resim2.49 ve 2.50'de bir silahlık görülmektedir.

Resim 2.51. Metal plakalarla tutturma tekniği ile süslenmiş silahlık
(<https://tr.pinterest.com/pin/589830882429780267/>)

Resim 2.52. Metal plakalarla tutturma tekniği ile süslenmiş silahlık detayı
(<https://tr.pinterest.com/pin/589830882429780267/>)

2.6.5.1. Aplike tekniğinde kullanılan araç ve gereçler

Kasnak (el kasnağı), Makas, İğneler (toplu iğne, etamin iğnesi, dikiş iğnesi), Kasnak bezleri, Kalem (HB-sert kalem), Cetvel, İplikler, Kumaş, Desen, Renk katalogları, Parşömen kâğıdı.

2.6.6. Kordon Tutturma

“Yatırma” olarak da isimlendirilen bu atma işi ipliklerin bükülmesi ile oluşturulan kordonun kumaş üzerine serilerek başka bir iplikle tutturulması ile yapılır. Türk işlemlerinde geleneksel bir dekoratif iğne olarak eski dönemlerden beri süregelen bu iğnenin örnekleri Orta Asya’ya kadar uzanmaktadır (Barışta, *a.g.e.*, 1997: 87). Hatta Pazırık Kurganından çıkartılan bir çizmede kordon tutturma tekniği kullanıldığı görülmüştür. Bu teknik dokuma iplikleri kapatılarak yapılan iğne tekniklerinden; atma iğneler grubunda yer alır. Osmanlı Dönemi 17. yüzyıla ait bordo deri üzerine kordon tutturma tekniği ile işlenmiş bir Resim 2.51.’de çizme görülmektedir. İşlemede gümüş beyazı kordon, gümüş beyazı ve altın sarısı ve sim iplik kullanılmıştır. Bitkisel motiflerden yararlanılarak bir kompozisyon oluşturulmuştur. Bu kompozisyon ayakkabının saya üzerine ve bacağın üst kısmına yerleştirilmiştir.

Resim 2.53. Kordon tutturma tekniği ile süslenmiş 17. yüzyıla ait çizme (Berker, 1981: 37)

Kordon tutturma, bir rengin birkaç tonu kullanılarak, koyudan açığa, açıktan koyuya doğru sıralar halinde işlendiği gibi birden fazla kordon yürütülerek de uygulanabilir (Eronç, 1984: 57). Desenin içini tamamen dolduracak şekilde kordonları yan yana tutturularak uygulandığı gibi kenar sularında tek sıra da uygulanabilir (Oyman, 2007: 999). Tek başına kullanıldığı gibi değişik iğne teknikleri ile birlikte de yardımcı olarak kullanılabilir (Köklü, a.g.e.,2002: 176). Bu teknik applike tekniğinde malzemeleri birbirine tutturmakta sıklıkla uygulanmıştır.

Değişik yöre ve kaynaklarda blonya iğnesi olarak bilinen bu iğne çeşidi yapımında sim, koton, sim kordon, pamuklu kordon, ipek kordon, sutaşı, yün, orlon, ipek iplik ve çeşitli harçlar gibi malzemelerle işlenebilir. Ev dekorasyonunda, dekoratif örtülerde, aksesuarlarda, çanta ve terliklerde bunun yanı sıra çocuk, spor ve abiye kıyafetlerin süslenmesinde ve derinin üzerinde birçok alanda kullanılmaktadır.

Online bir antikacıdan bulunan Osmanlı Dönemi 18. yüzyıla ait kahverengi deri üzerine kordon tutturma tekniği ile işlenmiş Resim 2.52.'de bir ayakkabı görülmektedir. Boyutları hakkında bilgi bulunmamaktadır. İşlemede altın sarısı kordon kullanılmıştır. Bitkisel motiflerden yararlanılarak bir kompozisyon oluşturulmuştur. Kıvrım dallardan oluşturulan bu kompozisyon ayakkabının üzerine yerleştirilmiştir.

Resim 2.54. Kordon tutturma tekniği ile süslenmiş
(<https://tr.pinterest.com/pin/589830882420125108/>)

2.6.7. Tel Sarma Tekniği

Tel sarma, tel kırma tekniği ile kullanılan malzeme yönünden aynı özelliğe sahiptir. Bu özellik hiç iplik ve renk kullanılmadan sadece özel iğnesi ve telle çalışılmasıdır. Tel sarma iplik ile yapılan sarmanın tel ile yapılmasıdır. Bu teknik dokuma iplikleri üzerinden yürütülerek yapılan iğne tekniklerinden, serbest stil iğneler grubunda yer alır.

Günümüzde altın, gümüş, bakır ya da sentetik telle işlenmektedir (Yüksel, 1997: 347). 19. ve 20. yüzyılın başlarında sarmanın Türk işlemlerinde yaygınlaşan uygulama biçimidir (Barışta, *a.g.e.*,1997: 120).

Bu teknik deri üzerinde de muntazam bir şekilde yapıldığı araştırılan eserlerde görülmüştür.

2.6.8. Pul-Boncuk Tutturma

Pul, boncuk, straz, inci, kurt, tırtıl gibi malzemelerin kumaş üzerine tutturulması ile yapılan bir işleme tekniğidir (Köklü, *a.g.e.*,2002: 55). Bir şeyi güzelleştirmek ve daha zengin göstermek amacıyla objenin üzerine ilave edilen malzeme veya işlemler olarak tanımlanabilir (Anonim, 1993: 8). Dokuma iplikleri kapatılarak yapılan iğne tekniklerinden; kapama iğneler grubunda yer alır.

Bu süsleme MÖ 1000-700 yılları arasında Frigyalılar döneminde rastlanmıştır. O dönemlere ait kıyafetler üzerine renkli taşlar, metal, cam ve fayans boncuklarla işlenmiş kumaş parçaları bulunmuştur (Megep, 2011: 2).

Pul, boncuk, inci ve taş tutturmaları çok çeşitli şekillerde uygulanabilmektedir. Pul ve boncuklar çeşitli tekniklerde işlenmesi oldukça yaygın süslenmelerdir. Seçilen pul ve boncuklar üzerinde uygulanacak malzemeye ve desene uygun olması gerekir (Harmankaya, Yılmaz, Ercan ve Çetin, 2012: 634).

Günümüzde de bu süsleme işlemleri pul, boncuk, inci, sim, straz materyalleriyle yapılmaktadır. Pul boncuk vb. materyallerle süslenen abiye kıyafetler, çocuk kıyafetleri, spor kıyafetler, takılar, aksesuarlar, çanta ve terlikler, ev dekorasyonu ve dekoratif örtüler günümüzde çok yoğun kullanılmaktadır. Günümüzde çok rağbet gören pul boncuk işlemleri deyim yerindeyse altın çağını yaşamaktadır. Öyle ki yalnızca el işlemleri olarak kalmayıp çok başlı sanayi makinelerinde seri olarak

üretilmeye başlanmıştır (Megep, 2011: 2). Pul, boncuk ve parlak taşlar ile oluşturulan bu parıltılı süslemeler deri üzerinde de oldukça sık kullanıldığı incelenen eserlerde görülmüştür.

Sadberk Hanım Müzesinde bulunan, Pabuç sohes kataloğundan Osmanlı Dönemine ait krem rengi deri üzerine boncuk ile süslenmiş Resim 2.56.'da bir ayakkabı görülmektedir. Taban uzunluğu 25 cm., yüksekliği 11 cm., topuk yüksekliği 4,5 cm.'dir. İşlemede cam rengi boncuk, sarı düğme, metal, sarı zımba, krem rengi file kullanılmıştır. Geometrik motiften yararlanılarak kompozisyon oluşturulmuştur. Ayakkabının üstünde çapraz iki bant bulunmaktadır. Bu bantların üzerine, zımbaların kenarı boncuklar ile süslenecek yerleştirilmiştir. Bu bantlar düğme ile ayakkabıya tutturulmuştur. Ayakkabının üzerinde ise filenin kenarına zımbalar, boncuklardan oluşturulan yuvarlaklar, bunların ortasında ise düz bir şekilde iki sıra metal yerleştirilmiş olup kompozisyon tamamlanmıştır.

Resim 2.55. Pul-boncuk tutturma tekniği ile süslenmiş ayakkabı (Görünür, 2016: 223)

Sadberk Hanım Müzesinde bulunan, Pabuç sohes kataloğundan Osmanlı Dönemine ait krem rengi deri üzerine boncuk ile süslenmiş Resim 2.57.'de bir ayakkabı görülmektedir. Taban uzunluğu 25 cm., yüksekliği 4 cm., topuk yüksekliği 4,5 cm.'dir. İşlemede metal boncuk, krem ipek dokuma, pamuk iplik kullanılmıştır. Geometrik motiften yararlanılarak kompozisyon oluşturulmuştur. İpek iplikten yapılan yuvarlak

ajurların etrafı boncuklarla süslenmiştir. Bu kompozisyon terliğin sayısı üzerine yerleştirilmiştir. Terliğin üst kısmına ise İpekli dokumadan fiyonk ve üzerine toka yerleştirilmiştir.

Resim 2.56. Pul-boncuk tutturma tekniği ile süslenmiş ayakkabı (Görünür, 2016: 193)

Online bir antikacıda bulunan Osmanlı Dönemi 18. yüzyılın ait bordo deri üzerine pul ve boncuklar ile süslenmiş Resim 2.58.'de bir silah zırhı görülmektedir. İşlemede sarı pul, sarı boncuk ve metal plaka kullanılmıştır. Geometrik motiften yararlanılarak kompozisyon oluşturulmuştur. Baklava dilimi ve yuvarlaklardan oluşturulan kompozisyon zırhın üzerine yerleştirilmiştir. Boncuk ile baklava dilimi şekli verilip, ortasından bir çizgi şeklinde boncuklar ve bu çizginin iki yanına baklava dilimlerinin ortasına birer pul işlenmiş olup zırhın üzerine yerleştirilmiştir. Zırhın üst kısmına da kare şeklinde başka bir deri parçasının üzerine büyük bir baklava dilimini dört eşit parçaya ayıran yine baklava dilimleri oluşturulmuş ve zırhın üzerine işlenen kompozisyon tekrar etmiştir. Deri parçasının dört köşesine metal plaka eklenmiştir.

Resim 2.57. Pul-boncuk tutturma tekniği ile süslenmiş silah zırhı
(<http://www.vikingsword.com/vb/showthread.php?t=20799>)

2.7. Nakış Makineleri Hakkında Genel Bilgi

İnsanlığın çağlar boyunca yaratıp ürettiği kültür varlıkları gelişim ve değişim içinde sürekli olarak kendini yenileyerek devam etmiştir. İşlemede bu gelişen ve ilerleyen teknolojiye ayak uydurmuştur.

İlk dikiş makinesi 1750 yılında Alman asıllı Charles F. Weisenthal tarafından yapılmıştır. Bu makinede ortası delik, iki ucu sivri makine iğnesi kullanılmıştır (Yılmazkurt, 2002: 2). 1800 yılında, Kuzey Alman Balthasar Krems tek iplikle zincir işi yapan makineyi bulmuş (Ergün, v.d., a.g.e.,1991: 5) ve 1830 da Barhelemy Thimannier bu makinenin patentini almıştır. Böylece işleme sanatı yeni bir döneme girmiştir (Çırakoğlu, 1994: 1-2). Yine 1830 yılında, Fransız terzi Rhône Thimonnier tığ biçiminde iğne ile diken bir makine bulmuştur. 1846 yılında, Amerikalı Elias Howe iğne ile birlikte çalışan bir mekik kullanarak ilk modeli geliştirmiştir (Ergün, v.d., a.g.e., 1991: 5). 1851 yılında Isaac M. Singer, bütün eski icatların iyi taraflarını birleştirerek

ilk kollu dikiş makinelerini yapmıştır. 1852 yılında delikli mekik yuvasını ilave etmiş, sonra ayaklı, daha sonra da elektrikle çalışan makineleri işler hale getirmiştir (www.singer.com.tr). Bugünkü makinelerin çalışma tarzına en çok benzeyen ve modern tipteki bütün makineler bu tip türemiştir.

1862 yılında Almanya'da George M. Pfaf adında bir müzisyenin imal ettiği dikiş makinesi piyasada büyük rağbet görmüştür. Zamanla oğulları George ve Jakob bugünkü fabrikaları kurup, makineleri daha da geliştirerek mükemmel hale getirmişlerdir. 1900 yılında Villeox ve Gibbs tarafından triko, korse ve çamaşır sanayinde çok süratli dikiş yapan makineler geliştirilmiş, I. Dünya Savaşından itibaren sanayi tipi makineler kullanılmaya başlanmıştır. 1940 yılından sonra biye çeviren, ilik açan, düğme diken diğer makineler yapılmıştır. Teknik buluşların ilerlemesi ile 1960 yılından itibaren tam ve yarı otomatik dikiş ve nakış makineleri kullanılmaya başlanmıştır (Yılmazkurt, *a.g.e.*,2002: 2).

2.7.1. Endüstriyel Nakış Makineleri

Endüstriyel kalkınma ve kültürel değişmeye paralel olarak makinelerin bilgisayar ortamına girmesi ile bilgisayarlı makineler üretilmiş ve işleme bilgisayar ortamında yapılmaya başlanmıştır. Böylece işleme bir yandan el sanatları içerisinde yer alırken diğer yandan da endüstriyel sanatların içinde de yer almaktadır (Köklü ve Koçak, 2008: 310).

Teknolojinin hızla ilerlediği ve zamanın değerli olduğu günümüzde, kısa zamanda çok kaliteli işlemlerin üretilmesini sağlayan bilgisayarlı nakış makineleri, insanların bu alandaki taleplerini kısa sürede karşılamaktadır.

Piyasada pek çok marka ve modeli olan bu makineler, sürekli olarak geliştirilmekte ve hizmete sunulmaktadır (Çırakoğlu, 2003: 12-13).

Günümüzde nakış sektöründe Tajima, ZSK, SWF, Feiya, Happy, Barudan, Pfaff, Melko, Zhuguang, Celere vb. gibi elektronik nakış makinesi markalarına rastlanmaktadır. İşletmeler işleme tercihlerine göre bu makineleri ithal etmektedirler (Karakaş, 2006: 72). Bu makinelerin çok sayıda iplik kullanabilme, değişik yüzeylere (kumaş, deri, tela vb.) işleme yapabilme, otomatik iplik kesip değiştirebilme, hafıza donanımına sahip olma, desen büyültme ve küçültme, çeşitli derecelerde motif

çevirme ve döndürme, desendeki vuruş sayısına göre mevcut dikiş sayısını artırma veya azaltma, devir seçimi ayarlanma gibi genel özellikleri vardır (Arslan, 2011: 43).

2.7.2. Endüstriyel Nakış Desen Programları

Nakış makinesinde işlenen nakış desenlerini bir katalog halinde düzenleyen, onları daha düzgün ve işlemeye elverişli hale getiren çeşitli bilgisayar programları bulunmaktadır (Erdal, *a.g.e.*, 2005: 5). Desen programlarından bazıları; punch, stitchshoppro, melce letera, peritomoduto, eoscompucun, punto, edsdesignshop, melce sizer, gıs, accurate, millennium III, embird pus, wilcom es8, tajima. Bu programlardan biride Accurete 4 nakış desen programıdır. Bu programlar arasında piyasada sıkça kullanılan Accurate 4 çeşitli tekniklerin yapılabildiği alanlar bulunmaktadır (Güner, 2005: 195). Desen programlarında dikiş, sargı ve kompleks dolgu (çin iğnesi) metodları mevcuttur.

2.7.3. Accurate 4 Nakış Desen Sistemi

Accurate4 nakış desen sistemi bilgisayar desteği ile nakış tasarlamak üzere hazırlanmış bir yazılımdır. Yazılımı oluşturan programların ve kullanım kitaplarının tüm telif ve yasal hakları “Best Bilgisayara” aittir (Accurate4 Kullanım Kılavuzu, s.5). Accurate, windows işletim sistemleri üzerinde çalışan scanner tabanlı bir nakış desen sistemidir. Bir CAD/CAM programı sayılabilecek olan Accurate tamamen vektör tabanlı çalıştığı için evrensel tasarım standartlarına tam uygundur (Güner, *a.g.e.*, 2005: 196; Çıttır, 2009: 38).

Programda tasarlanan desen, “arşiv” bölümüne kayıt edilir ve kayıt altına alınan desen kayıta bulunduğu sürece kullanılabilir. Kaydedilmiş tasarımların renk, teknik, kompozisyon ve boyutlarında değişiklikler yapılabilir. Accurate 4 nakış desen sisteminde 5 bölüm mevcuttur. Bu bölümler düz dikiş, sargı, Çin iğnesi, makro ve alfabledir. Bu başlıklar altında 44 adet işleme tekniği mevcut olup, işlenecek teknikler bunların içinden belirlenip tasarlanmaktadır.

Bu yapılan araştırmada, geleneksel tekniklerin deri üzerinde programda uygulanabilirliği denenmiştir. Tasarım programında parametre değişiklikleri yapılarak ve teknikler üzerinde efektler uygulayarak geleneksel işleme teknik görünümleri deri üzerinde elde edilmiştir. Araştırma kapsamında yapılan dival işi tekniği; sargı

bölümünden, Türk işi tekniğindeki pesentler Çin iğnesi bölümünden, makine dikişi ve kordon tutturma tekniği; düz dikiş bölümünden, suzeni, aplike ve pul-boncuk teknikleri ise makro bölümünden yapılmaktadır. Geleneksel işleme teknik görünümlerinin Accurate 4 nakış desen sisteminde elde edilebilmesi için, elde işleme tekniklerinin ve işlem basamaklarının çok iyi bilinmesi gerekmektedir.

2.8. Endüstriyel Nakış ve Tasarım

Bir ürün ortaya koymaya yönelik yenilikçi, pratik ve üretime uygun düşünsel çalışma sürecidir.

Tasarımcıya göre endüstriyel işleme tasarımı; sadece görünüm özellikleri değil, ürünün yapısı, işlevi, dayanıklılığı, çalışma kolaylığı, güvenliği, ergonomisi ve çevreye etkileşimi gibi pek çok anlamlar ifade etmektedir (Onur, 2011: 6). Bu açıdan değerlendirildiğinde tasarım, ürünle ilgili tüm düzenlemeleri ve ürünün görünümüyle ilgili tüm yönleri içine alan oldukça geniş bir kavramdır (Dworkin ve Taylor, 1990: 138).

Endüstriyel işleme, endüstri makinalarında seri olarak üretilen tasarımlardır. Bu tasarımlar yapılırken işleme tekniklerine ve günümüz moda anlayışına uygun olarak yapılması işlemenin günümüzde yaşatılması için önemli bir hususdur.

İşlemenin endüstrisinin ihtiyacı olan tasarımcıların eğitimine genel olarak bakıldığında, bilgisayar teknolojisinin her alana girmesi ile birlikte mesleki eğitim veren kurumlarında kendi yapılarını değiştirdikleri görülür. Teknolojik gelişmelere paralel olarak Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaöğretim kurumları ile Yükseköğretim düzeyinde tasarım eğitimi veren Meslek Yüksekokulları ve Fakültelerin, ders programlarını yeniledikleri ve çağın gereklerine uygun olarak bilgisayar destekli tasarım ve üretim süreçlerini eğitim programlarına dahil ettikleri görülmektedir (Can, 2016: 268).

2.9. Müze Hakkında Genel Bilgi

Müzeler geçmişle ilgili bilgi, belge ve eseri saklamak, korumak, sergilemek ve tanıtmak için oluşturulmuş kuruluşlardır. Aynı zamanda bu kuruluşlar ziyaretçilerini

bilinçlendirirken; yaptıkları çalışmalarla kültürün önemli parçalarından biri olarak öne çıkmaktadır.

Müzeler ulusların, devletlerin, ekonomik, kültürel toplumsal, sanatsal oluşumunun ve gelişiminin göstergesi olan, aynı zamanda bir ulusun en küçük yerleşme biriminden büyük kentlerine ve yönetim merkezine uzanan coğrafi alanın da geçmişte yaşayan insanların izlerini günümüze aktaran bir kurumdur. Bu yönüyle müzeler ulusların geçmişi ile geleceklerini birbirine bağlayan bellekleridir (Öztürk, 2005: 62).

Mouseion sözcüğü ilk olarak MÖ. 290 civarında Yunanlar tarafından “derin düşüncelere dalma ve kutsal emanetleri saklama yeri” anlamında kullanılmıştır (Tagi ve Rasheed, 1979: 88). Aynı sözcük, Romalılar tarafından da “felsefi tartışma yeri” anlamında kullanılmıştır. 17. yüzyıl itibarıyla müze tuhaf eşyalar koleksiyonlarını ifade etmek için kullanılmıştır ve 18. yüzyıl itibarıyla terim “halka ait ve halka açık bir koleksiyonu saklamak ve sergilemek amacıyla kurulan bir kuruluş” anlamında kullanılmaya başlamıştır (Woodhead ve Geofferey, 1989: 70).

Günümüzde çeşitli eserlerin toplanması, kaydedilip en iyi şartlarda korunması ve halk yararına sunulması tüm müzelerin görevidir. Bu görevin başarıyla yerine getirilebilmesinde, amaçlarının tanımlanması önemli rol oynar. Genel olarak müzelerin amaçları beş ana grupta toplanmakta olup bunlar toplama, koruma, bakım onarım, belgeleme, sergileme ve eğitimidir (Demir, 2001: 3-5).

Bilişim teknolojilerinin gelişmesi ve toplumun geneline yayılması ile birlikte diğer tüm kurumlar gibi müzelerde sayısallaşmaya başlamışlar ve sanal müze olarak adlandırılan yeni bir müze türü ortaya çıkmıştır (inettr.org.tr/inetconf11/bildiri/47.pdf).

Sanal Müze, müze mekânı ve müzede sergilenmekte olan eserlerin sanal ortamda aslına uygun olarak yeniden inşası ve izleyiciye klavye ve/veya mouse işaretçileri aracılığıyla bu mekanları gezerek eserleri izleme ve inceleme sağlayacak ve internet, cd, dvd gibi ortamlarda yayınlanarak doğrudan ya da uzaktan erişilmesi mümkün olan etkileşimli bir bilgisayar uygulamasıdır (www.entegresoft.com).

Sanal müzeler içeriklerine göre “broşür sanal müzeler”, “içeriksel sanal müzeler”, “eğitsel sanal müzeler” ve “sanal müzeler” olmak üzere dört başlıkta gruplandırılabilir “Broşür sanal müzeler”; var olan bir müzeye ait genel bilgilerinin bulunduğu internet

uygulamalarıdır. Müze koleksiyonu ile ilgili kısıtlı bilgi vermelerinden ötürü, sanal müzeden çok tanıtım amaçlı internet sayfası niteliğindedirler. “İçeriksel sanal müzeler”; koleksiyonları çevirim içi sunan ve ziyaretçinin koleksiyondaki nesnelere keşfetmesini amaçlayan sanal müze uygulamalarıdır (inet-tr.org.tr/inetconf11/bildiri/47.pdf).

2.10. Müzayede

Mezat ya da açık artırma da denilmektedir. Taşınır ya da taşınmaz malların en yüksek meblağı teklif eden kişiye satıldığı bir satış yöntemidir. Geleneksel müzayede, alıcıların birbirini izleyen artırma önerilerinin müzayede yöneticisi tarafından kabul edilecek en yüksek bedele ulaşması sürecidir.

Dünyadaki en büyük ve tanınmış antika ve sanat eserleri müzayede firmaları Christie's ve Sotheby's'dir. Değişen dünya şartları müzayedenin de ortamını değiştirmiştir. Günümüzde ebay gibi pek çok internet sitesi müzayedeyi sanal ortamda gerçekleştirmektedir (<https://tr.wikipedia.org/wiki/M%C3%BCzayede>).

Müzayedeye çıkacak eserlerin fotoğraflarının ve gerekli bilgilerinin olduğu bir katalog oluşturularak bastırılır.

2.11. Koleksiyon

Kökeni Fransızca olan kelime öğrenme, yarar sağlama veya zevk amacıyla bir araya getirilmiş ve özelliklerine göre sınıflara ayrılmış nesnelere bütünü, derlemedir (<https://kelimeler.net/koleksiyon-kelimesinin-anlami-nedir>). Aynı zamanda elde edilmesi zor şeylerin takım haline geldiği zaman değerlerinin artmasını sağlayan bir bireysel aktivitedir. İnsanlar yıllar boyunca gezip gördükleri, karşılaştıkları birçok şey için koleksiyon yapmayı denemiş ve kimileri de bunu başarmıştır. Koleksiyon sahibi toplamakta olduğu şeylere dair yeterli bilgiye sahip olmalı ve topladığı eserleri iyi koruyup muhafaza etmelidir (<https://www.biobilgi.com/koleksiyon-nedir-koleksiyon-nasil-yapilir/>).

Araştırma kapsamında eserler çeşitli kamu, özel ve sanal müzelerden, koleksiyon ve kataloglardan elde edilmiştir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren, örneklem, verilerin toplanması ve analizi hakkında bilgi verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, müze ve özel koleksiyonlarda bulunan nakış tekniği ile üretilmiş deri eserlerin, kullanım alanlarını, çeşidini, ait olduğu dönemi, kullanılan gereç, nakış türü, renk, motif ve kompozisyon özelliklerini betimlemeye yönelik tarama modelinde bir araştırmadır. Ayrıca endüstriyel nakış programlarından Accurate 4 nakış desen sisteminde bulunan makine dikiş, kordon tutturma, dival işi, Türk işi pesentleri, suzeni, aplike ve pul-boncuk işleme tekniklerini deri üzerine işlemeye ve geliştirmeye yönelik uygulamalı bir araştırmadır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, resmi ve özel müzelerde, koleksiyonlarda ve kataloglarda yer alan geçmişte nakış tekniği ile üretilen deri eserler ve Accurate 4 nakış desen sisteminde uygulanan iğne tekniklerinin deri üzerine uygulanması oluşturmaktadır. Örneklem belirlenmesinde araştırmaya katılma hususunda isteklilik ve veri sağlama açısından ulaşılabilirlik kriterler dikkate alınmıştır.

Araştırma örneklemini, 6 adet yurt içi müzeden 62 adet eser, 1 yurt için antikacıdan 13 adet eser, 1 müzayede kataloğunda 2 adet eser, 13 yurt dışı online müzeden 28 adet eser, 1 yurt dışı koleksiyoncudan 1 adet eser, 10 yurt dışı antikacıdan 41 adet nakış teknikleri ile yapılmış toplam 147 adet deri eser ve Accurate 4 nakış desen sisteminde uygulanan iğne tekniklerinden makine dikişi, kordon tutturma, dival işi, Türk işi pesentleri, suzeni, aplike ve pul-boncuk tekniklerinden kuzu derisi üzerine 7 adet tasarım uygulaması oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Teknikleri

Araştırmanın kavramsal çerçevesi derinin tanımı, kullanım geçmişi, işlemenin ve endüstriyel nakışın tanımı, tarihsel gelişimi, Accurate 4 nakış desen sistemi ve işlemenin sınıflandırılmasına ilişkin literatür bilgileri doğrultusunda oluşturulmuştur.

Bilgiler konular ile ilgili kitaplardan, süreli yayınlardan, internet tabanlı ortamda bulunan yazılı kaynaklardan elde edilmiştir. Araştırma kapsamına alınan eserlere ait tüm bilgiler müzedeki, özel koleksiyoncudaki yetkili kişilerle karşılıklı görüşme tekniği uygulanarak, online üzerinden ulaşılan müze ve koleksiyoncularla e-posta yolu ile yetkiliden alınan envanter bilgilerinden, araştırmacı tarafından eserlerin incelenmesi sonucu elde edilmiş olup, bilgi formlarına kaydedilmiştir. Topkapı Sarayı Müzesi, Türk ve İslam Eserleri Müzesi, Sadberk Hanım Müzesi, Ankara Etnografya Müzesi'nden yetkili kişilerden alınan izin ile araştırma-inceleme bilgi formu için uygun tarihler belirlenmiştir. 1-4 Temmuz 2019, 7-9 Ağustos 2019- tarihlerinde İstanbul ve 28 Haziran-3 Temmuz 2018 tarihinde Ankara ilinde bulunan müzelerde gözlem ve incelemelerde bulunulmuştur. 147 adet esere ait, kullanım alanı, ait olduğu dönem, kullanılan gereç, nakış türü, renk, motif ve kompozisyon özellikleri ile ilgili veriler için EK 1'de sunulan bilgi formu kullanılmıştır.

Her esere ait Topkapı Sarayı Müzesi, Türk ve İslam Eserleri Müzesi, Ankara Etnografya Müzesi'nden yetkili kişilerden görüşülerek eserlerin fotoğrafları ve envanter bilgileri alınmıştır. Sadberk Hanım Müzesi'nden yetkili kişi ile görüşülüp, eserlerin fotoğrafları e-posta yolu ile eser bilgileri ise müzenin kataloğundan elde edilmiştir. Antikacı Serkan Kumru'nun eserlere ait fotoğraf ve bilgileri kendisinden alınmıştır. Harbiye Askeri Müzesi, Beşiktaş Deniz Müzesi'nden araştırmacı tarafından eserlerin fotoğraflarının çekimleri yapılmış, ölçüleri alınmış, teknikleri belirlenmiştir. Online yurtdışı müze, özel koleksiyonlardan ve antikacıardan ise yetkili kişiler ile e-posta yolu ile görüşülerek online kataloglarından, kendilerine ait resmi internet sitelerinden eserlerin fotoğrafları alınmıştır. Her eserin fotoğrafları ve envanter bilgileri, bilgi formlarında sunulmuştur.

20 adet eser üzerinde bulunan desenlerin çizimleri "Corel Draw" programı ile bilgisayar ortamında vektörel olarak çizilmiş, ilgili esere ait bilgi formunun arkasında yer verilmiştir. 7 adet giyim aksesuarının tasarımı yapılmış, kalıpları çıkartılmış ve elde edilen eserlerin desenlerden yararlanılarak desen kompozisyonları yapılarak tasarlanan kalıpların üzerine yerleştirilmiştir.

Giyim aksesuarlarından buluz manşetinin ve korsajın kalıbı çıkartılmıştır. Çizilen desenlerde dival işi tekniğine uygun desen kalıp üzerine yerleştirilmiş ve kalıp üzerinde çizimi yapılmıştır. Çizimi yapılan desen bilgisayar ortamına aktarılarak

Accurate 4 desen sisteminde dival işi tekniğine uygun bir şekilde punchlanması yapılmıştır.

Giyim aksesuarlarından pantolonun kalıbı çıkartılmıştır. Çizilen desenlerde Türk işi tekniğine uygun desen kalıp üzerine yerleştirilmiş ve kalıp üzerinde çizimi yapılmıştır. Çizimi yapılan desen bilgisayar ortamına aktarılarak Accurate 4 desen sisteminde Türk işi tekniğine uygun bir şekilde punchlanması yapılmıştır.

Bir adet büstiyerin kalıbı çıkartılmıştır. Çizilen desenlerde suzeni tekniğine uygun desen kalıp üzerine yerleştirilmiş ve kalıp üzerinde çizimi yapılmıştır. Çizimi yapılan desen bilgisayar ortamına aktarılarak Accurate 4 desen sisteminde suzeni tekniğine uygun bir şekilde punchlanması yapılmıştır.

Bir adet ceket aksesuarının kalıbı çıkartılmıştır. Çizilen desenlerde aplike tekniğine uygun desen kalıp üzerine yerleştirilmiş ve kalıp üzerinde çizimi yapılmıştır. Çizimi yapılan desen bilgisayar ortamına aktarılarak Accurate 4 desen sisteminde aplike tekniğine uygun bir şekilde punchlanması yapılmıştır.

Giyim aksesuarlarından bileklik kalıbı çıkartılmıştır. Çizilen desenlerde kordon tutturma tekniğine uygun desen kalıp üzerine yerleştirilmiş ve kalıp üzerinde çizimi yapılmıştır. Çizimi yapılan desen bilgisayar ortamına aktarılarak Accurate 4 desen sisteminde kordon tutturma tekniğine uygun bir şekilde punchlanması yapılmıştır.

Bir adet yeğin kalıbı çıkartılmıştır. Çizilen desenlerde pul-boncuk ve makine dikiş tekniğine uygun desen kalıp üzerine yerleştirilmiş ve kalıp üzerinde çizimi yapılmıştır. Çizimi yapılan desen bilgisayar ortamına aktarılarak Accurate 4 desen sisteminde pul-boncuk ve makine dikiş tekniğine uygun bir şekilde punchlanması yapılmıştır.

Accurate 4 desen sisteminde punchlanması yapılan desenler endüstriyel nakış makinesinin devir hızı, iğne numarası ve verilen parametre değerleri kuzu derisine uygun bir şekilde işlenmiştir.

3.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Elde edilen tüm veriler araştırmanın alt amaçları paralelinde oluşturulan başlıklar altında açıklayıcı metinler halinde, gerektiğinde ayrıntılı fotoğraf ve tablolarla desteklenerek sunulmuştur. Tablolar SPSS 13.0 programı aracılığı ile frekans (f) ve %

değerleri alınarak sayısal verilere dönüştürülmüş ve çizelgeler halinde (Çizelge 4.1., 4.2., 4.3., 4.4., 4.5., 4.6., 4.7.) gösterilmiştir.

Araştırmada elde edilen veriler sonucunda, nakışlı deri eserleri, ev eşya ve aksesuarı, giyim eşya ve aksesuarı, askeri eşya ve aksesuarı olmak üzere üç grup altında toplanarak incelenmiş, literatür çalışmaları ve fotoğraflarla desteklenerek açıklanmıştır. Müze, özel koleksiyon ve kataloglarda yer alan nakışlı deri eserler için bilgi formları hazırlanmış, eserlerin kullanım alanı, çeşidi, ait olduğu dönem, envanter numaraları, boyutları, eserlerde kullanılan; gereç, teknik, renk, motif ve kompozisyon özellikleri bilgi formlarından toplanan veriler ışığında çizelgeler haline getirilmiş ve yorumları yapılmıştır.

Araştırma kapsamına alınan müze, koleksiyon, katalog ve online yayınlarda tespit edilen nakışlı deri eser sayısı çizelge 3.1’de sunulmuştur.

	Bulunduğu Kaynak	Ev Eşya ve Aksesuarı	Giyim Eşya ve Aksesuarı	Askeri Eşya ve Aksesuarı	Toplam
Yurt İçi	Antikacı Serkan Kumru	2	11	-	13
	Ankara Etnografya Müzesi	5	5	2	12
	Topkapı Sarayı Müzesi	5	2	1	8
	Türk İslam Eserleri Müzesi	1	4	5	10
	Sadberk Hanım Müzesi	-	5	3	8
	Beşiktaş Deniz Müzesi	-	-	11	11
	Harbiye Askeri Müzesi	1	-	12	13
	Katalog	-	-	2	2
	Antikacı	4	17	20	41
Yurt Dışı	Germanisches National Museum - Almanya	-	1	-	1
	MKG Museum for Art and Industry-Hamburg/Almanya	-	-	1	1
	Badisches Landes Museum - Karlsruhe-Almanya	1	1	4	6
	Museumlandschaft Hessen Kassel - Almanya	-	-	2	2
	The Metropolitan Museum of Art - Paris	-	-	2	2
	Museum Maritimum-Kotor-Karadağ-Yugoslavya	-	-	1	1
	Islamic Arts Museum- Malezya	1	-	-	1
	Hermitage Museum-Rusya	-	-	1	1
	Kunsthistorisches Museum – Viyana/Avusturya	-	-	2	2
	The British Museum-Londra	-	1	1	2
	Victoria and Albert Museum - Londra	-	2	-	2
	National Museum in Warsaw - Varşova	-	-	1	1
	Uygulamalı Sanatlar Müzesi - Budapeşte	-	-	6	6
	Walter B. Denny Islamic Art Slide Collection	-	-	1	1
Toplam		20	49	78	147

Çizelge 3.1. Müze, koleksiyon ve katolaoglar ve online yayınlardan tespit edilen nakışlı deri eser sayısı dağılımı

Çizelge 4.1. incelendiğinde araştırma kapsamında 6 adet yurt içi müzeden 62 adet eser, 1 yurt için antikacıdan 13 adet eser, 1 müzayede kataloğunda 2 adet eser, 13 yurt dışı online müzeden 28 adet eser, 1 yurt dışı koleksiyoncudan 1 adet eser, 10 yurt dışı antikacıdan 41 adet eser elde edilmiştir.

Elde edilen verilere göre Topkapı Sarayı Müzesinde 8 adet eser, Harbiye Askeri Müzesinde 13 adet eser, Beşiktaş Deniz Müzesinde 11 adet eser, Türk ve İslam Eserleri Müzesinde 10 adet eser, Sadberk Hanım Müzesinde 8 adet eser, Ankara Etnografya Müzesinde 12 adet eser, Antikacı Serkan Kumrunun özel koleksiyonunda 13 adet eser, Almanya’da bulunun Germanisches National Museumda 1 adet eser, MKG Museum for Art and Industryde 1 adet, Badisches Landes Museumda 6 adet eser, Museumslandschaft Hessen Kasselde 2 adet eser, Paris’te bulunan The Metropolitan Museum of Artta 2 adet eser, Yugoslavya’da bulunan Museum Maritimum’da 1 adet eser, Malezya’da bulunan Islamic Arts Museum’da 1 adet eser, Rusya’da bulunan Hermitage Museum’da 1 adet eser, Viyana’da bulunan Kunsthistorisches Museum’da 2 adet eser, Londra’da bulunan The British Museum’da 2 adet eser ve Victoria and Albert Museum’da 2 adet eser, Varşova’da bulunan National Museum in Warsaw’da 1 adet eser, Budapeşte’de bulunan Uygulamalı Sanatlar Müzesin’de 6 adet eser, Walter B. Denny ‘ın Islamic Art Slide Collection isimli özel koleksiyonunda 1 adet eser, müzayede kataloğunda 2 adet eser ve online antikacıardan 41 adet eser olmak üzere toplam 147 adet nakışlı deri eser tespit edilmiştir.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde; deri üzerine yapılan nakışlı eser kullanım alanları, çeşitleri, ait olduğu dönem, işlemesinde, zeminde ve diğer alanda kullanılan gereçler, işlemesinde kullanılan teknikler, işlemesinde ve zeminde kullanılan renkler, ana ve kenar motif özellikleri ve kompozisyon özelliklerine ilişkin bilgiler çizelgeler olarak sunulmuş ve endüstriyel nakış programı olan Accurate 4 nakış desen sisteminde uygulanan tekniklerin devir hız ayarı, iğne numaraları ve parametrelere değerleri açıklanmıştır.

4.1. Deri Üzerine Nakış Teknikleri ile Yapılan Eserlerin Kullanım Alanları ve Ürün Çeşitleri

Araştırma kapsamına alınan deri üzeri nakış teknikleri ile yapılan eserlerin bilgi formlarından elde edilen verileri sonucunda; 147 adet eser ev eşyası ve aksesuarı, giyim eşyası ve aksesuarı, askeri eşya ve aksesuarı olmak üzere üç bölümde sınıflandırılmış ve her alan kendi içinde ürün çeşitlerine ayrılarak değerlendirilmiştir.

Araştırma kapsamında incelenen deri üzerine yapılan nakışlı eserlerin kullanım alanları ve çeşitlerine ait veriler değerlendirilerek sonuçları çizelge 4.1.'de verilmiştir.

Kullanım Alanları	n	%	Ürün Çeşitleri	n	%
Ev Eşya ve Aksesuarı	20	13,60	Kur'an Çantası	2	1,36
			Kur'an Kabı	1	0,68
			Enam Çantası	1	0,68
			Hacı Çantası	1	0,68
			Cüz Kesesi	2	1,36
			Çanta Muhafazası	1	0,68
			Kaşık Kılıfı	1	0,68
			Bardak	2	1,36
			Yastık	1	0,68
			Tas Muhafazası	3	2,04
			Ustura Kesesi	1	0,68
			Anahtar Kılıfı	1	0,68
			Cilbent Kap	1	0,68
			Hamam Tası	2	1,36
Giyim Eşya ve Aksesuarı	49	33,33	Cüzdan	18	12,24
			Kese	2	1,36
			Çanta	3	2,04
			Gözlük Muhafazası	1	0,68
			Terlik	6	4,08
			Pabuç	2	1,36
			Minyatür Çarık	1	0,68
			Çocuk Pabucu	3	2,04
			Ayakkabı	11	7,50
Çizme	2	1,36			
Askeri Eşya ve Aksesuarı	78	53,06	Donanma Çantası	1	0,68
			Evrak Çantası	15	10,20
			Kask Çantası	1	0,68
			Mektup Çantası	2	1,36
			Hecin (Deve) Çantası	1	0,68
			Terhis Çantası	1	0,68
			Sürre Alay Çantası	1	0,68
			Posta Çantası	4	2,72
			Silahlık	9	6,12
			Fişeklik	1	0,68
			Sadak	6	4,08
			Kubur	3	2,04
			Ok hedefi	1	0,68
			Barutluk	3	2,04
			Kuburluk	5	3,40
			Eyer	6	4,08
			Oturma Yeri Kemer	1	0,68
			Muhafaza	2	1,36
			Süngülük	1	0,68
			Kılıç Kayışı	1	0,68
			Palaska	1	0,68
Eyer Parçası	1	0,68			
Matara	10	6,80			
Cepken	1	0,68			
TOPLAM	147	100		147	100

Çizelge 4.1. Deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserlerin kullanım alanları ve çeşitlerine ilişkin dağılımı

Çizelge 4.1. incelendiğinde araştırma kapsamına alınan deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserler ev eşyası ve aksesuarı, giyim eşyası ve aksesuarı, askeri eşya ve aksesuarı olmak üzere üç bölümde sınıflandırılmıştır. İnceleme altına alınan eserlerden; % 53,06 oranında askeri eşya ve aksesuarı, % 33,33 oranında giyim eşya ve aksesuarı, % 13,60 oranında ev eşya ve aksesuarı olduğu tespit edilmiştir.

İnceleme altına alınan eserlerden ev eşya ve aksesuarlarından % 2,04 oranında tas muhafazası, % 1,36 oranında kese, Kur'an çantası, cüz kesesi, bardak ve hamam taşı, % 0,68 oranında Kur'an kabı, enam çantası, hacı çantası, çanta muhafazası, kaşık kılıfı, yastık, ustura kesesi, anahtar kılıfı, cilbent kap olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında incelenen eserlerden giyim eşya ve aksesuarlarından % 12,24 oranında cüzdan, % 7,50 oranında ayakkabı, % 4,08 oranında terlik, % 2,04 oranında çanta, çocuk pabucu, % 1,36 oranında pabuç, çizme, kese, % 0,68 oranında gözlük muhafazası, minyatür çarık olduğu belirlenmiştir.

İnceleme altına alınan deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserlerden askeri eşya ve aksesuarlarında % 10,20 oranında evrak çantası, % 6,80 oranında matara, % 6,1 oranında silahlık, % 4,08 oranında sadak ve eyer, % 3,40 oranında kuburluk, % 2,72 oranında posta çantası, % 2,04 oranında kubur ve barutluk, % 1,36 oranında mektup çantası ve muhafaza, % 0,68 oranında donanma çantası, kask çantası, hecin (deve) çantası, terhis çantası, sürre alay çantası, fişeklik, ok hedefi, oturma yeri kemeri, süngülük, kılıç kayışı, palaska, eyer parçası ve cepken olduğu tespit edilmiştir.

İncelemede elde edilen bilgilere göre; 78 adet eser askeri eşya ve aksesuarlar, 49 adet eser giyim eşya ve aksesuar, 20 adet eser ev eşya ve aksesuar olduğu saptanmıştır.

Araştırma kapsamında yapılan inceleme sonucunda; deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserlerden 24 çeşit askeri eşya ve aksesuarlar, 14 çeşit ev eşya ve aksesuarı, 10 çeşit giyim eşya ve aksesuar olmak üzere toplam 48 adet ürün çeşidine rastlanmıştır. Bu veriler doğrultusunda eserlerin en çok giyim eşya ve aksesuarlar çeşidinden cüzdan olduğu saptanmasına karşın genel olarak bakıldığında askeri eşya ve aksesuarların fazla sayıda olduğu görülmektedir.

Eserler içinde yer alan cepkenin askeri eşya ve aksesuar çeşidine girdiği ve Kalyoncu Çavuşunun giydiği bir kıyafetin parçası olduğu tespit edilmiştir.

4.2. Deri Üzerine Nakış Teknikleri ile Yapılan Eserlerin Ait Olduğu Dönem

Araştırma kapsamında incelenen deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserlerin ait olduğu dönemlere ilişkin veriler envanter kayıtlarından alınan bilgiler ışığında değerlendirilerek sonuçları çizelge 4.2.'de verilmiştir.

Ait Olduğu Dönem	Toplam	
	n	%
15 . yüzyıl	1	0,68
16 . yüzyıl	8	5,44
17 . yüzyıl	20	13,60
18 . yüzyıl	38	25,82
19 . yüzyıl	52	35,37
20 . yüzyıl	7	4,80
Bilinmeyen	21	14,28
TOPLAM	147	100

Çizelge 4.2. Deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserlerin ait olduğu dönem dağılımı

Çizelge 4.2. incelendiğinde araştırma kapsamına alınan deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserlerin % 35,37 oranında 19. yüzyıl, % 25,82 oranında 18. yüzyıl, % 13,60 oranında 17. yüzyıl, % 5,44 oranında 16. yüzyıl, % 4,80 oranında 20. yüzyıl, % 0,68 oranında 15. yüzyıl dönemine ait olduğu belirlenmiştir. Elde edilen verilere göre eserlerin % 14,28 oranında envanter bilgilerinde hangi döneme ait olduğu bilgisinin yer almadığı tespit edilmiştir.

4.3. Deri Üzerine Nakış Teknikleri ile Yapılan Eserlerde Kullanılan Gereçler

Araştırma kapsamında incelenen deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserlerin işleminde, zemininde ve diğer alanda kullanılan gereçlere ait veriler değerlendirilerek sonuçları çizelge 4.3.'de verilmiştir.

Kullanılan Gereçler		Toplam	
		n	%
Zeminde	Deri	132	89,80
	Kadife	14	9,52
	Atlas	1	0,68
İşlemede	Sim	116	78,91
	Yassı Tel	6	4,08
	İpek İplik	52	35,37
	Pamuk İplik	4	2,72
	Yün İplik	1	0,68
	Sırım	8	5,44
	Kordon	9	6,12
	Deri	30	20,40
	Pul	7	4,80
	Kurt	13	8,84
	Tırtıl	4	2,72
	Boncuk	3	2,04
	Taş	2	1,36
	İnci	1	0,68
	Mercan	1	0,68
	Hazır Harç	4	2,72
	Metal Zimba	3	2,04
	Metal Plaka	2	1,36
	Keçe	1	0,68
	Kumaş	1	0,68
	Kadife	2	1,36
	Altın Plaka	1	0,68
	Ürünü Tamamlayan Malzeme	Metal Toka	36
Metal Halka		9	6,12
Metal Zimba		7	4,80
Metal Düğme		1	0,68
Metal Plaka		2	1,36
Kopça		2	1,36
Dokum Bez		1	0,68
İpek Astar		5	3,40
Deri Astar		1	0,68
Astar		1	0,68
Atlas Kumaş		1	0,68
Zil		1	0,68
Zincir		2	1,36
Hazır Harç		4	6,1
Şerit		3	2,04
Örgü Şerit		1	0,68
Deri Şerit		18	12,24
Pamuk İplik		1	0,68
İpek İplik		5	3,40
Kordon		17	11,56
Kaytan		1	0,68
Püskül		5	3,40
Sim Düğme		3	2,04
Boncuk		1	0,68
Tahta Boncuk		1	0,68
Tırtıl Püskül		1	0,68
Pirinç		5	3,40
Bağcık		1	0,68
Sırım		2	1,36
Fil Dişi		3	2,04
Ahşap Tıpa		6	4,08
YünSağa Örtüsü		1	0,68

* Birden fazla şıkka cevap verildiği için toplamları alınmamıştır.

Çizelge 4.3. Deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserlerde kullanılan gereçlerin dağılımı

Çizelge 4.3. incelendiğinde araştırma kapsamına alınan deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserlerin zemininde % 89,80 oranında deri, % 9,52 oranında kadife, % 0,68 oranında atlas kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu verilere dayanarak zeminde kadife ve atlas kullanılan eserlerin üzerine yapılan işlemlerin önce derinin üzerine işlendiği daha sonra kenarından kesilerek zemin üzerine applike edildiği görülmektedir.

Araştırma kapsamında ele alınan eserlerin işleminde % 78,91 oranında sim, % 31,37 oranında ipek iplik, % 20,40 oranında deri, % 8,84 oranında kurt, % 6,1 oranında kordon, % 5,44 oranında sırim, % 4,80 oranında pul, % 4,08 oranında yassı tel, % 2,72 oranında pamuk iplik, tırtıl, hazır harç % 2,04 oranında boncuk ve metal zımba, % 1,36 oranında taş, metal plaka ve kadife, % 0,68 oranında yün iplik, inci, mercan, keçe, kumaş ve altın plaka kullanıldığı tespit edilmiştir.

Elde edilen veriler doğrultusunda en çok sim ipliğin kullanıldığı, bunu ipek iplik, deri ve kurtun takip ettiği görülmektedir. Araştırma kapsamında incelenen eserlerin işleminde gereç olarak kullanılan deri, üzerine işleme yapıldıktan sonra kenarında kesilerek eserin yapılacağı zemin üzerine applike edildiği anlaşılmaktadır. İncelenen eserlerin işleminde ışıltı ve görkem katmak için pul, kurt ve tırtılın kullanıldığı dikkat çekmektedir. Ayrıca elde edilen verilere göre bir adet cüzdanın işleminin ortalarında düşük ayar altın tespit edilmiştir. Bu altın plakalar cüzdanın değerini artırdığı düşünülmektedir. İnceleme altına alınan eserlerin işleminde 21 adet farklı gereç kullanıldığı anlaşılmaktadır.

İncelenen eserleri tamamlayan malzemelerde % 24,49 oranında metal toka, % 12,24 oranında deri şerit, % 6,1 oranında metal halka, % 4,80 oranında metal zımba, % 4,08 oranında ahşap tıpa, % 3,40 oranında ipek astar, ipek iplik, püskül ve pirinç, % 2,72 oranında hazır harç, % 2,04 oranında şerit, sim düğme ve fildişi, % 1,36 oranında metal plaka, kopça, zincir ve sırim, % 0,68 oranında metal düğme, dokuma bez, deri astar, astar, atlas kumaş, zil, örgü şerit, pamuk iplik, kaytan, boncuk, tahta boncuk, tırtıl püskül, bağcık, yün sağa örtüsü kullanıldığı tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında ele alınan eserlerde kullanılan metal toka, kopça, çanta ve cüzdanların kapağının kapatılmasını sağlamak amaçlı kullanıldığı görülmektedir. Elde edilen verilere göre ahşap tıpa ve fildişi ise mataraların tamamında yakınında ve bir barutlukta ağzını kapatmak için kullanıldığı anlaşılmaktadır. İncelenen eserlerde kullanılan her türlü astar ise çantaların içini astarlamak için kullanıldığı görülmektedir.

Araştırma kapsamında görülen kaytan, cepkenin kenarlarında, yün sağa örtüsü, eyerin arka tarafında atın üzerine gelen kısımda kullanıldığı tespit edilmiştir. İnceleme altına alınan eserlerin işleme ve zemin dışında 32 adet farklı gereç kullanıldığı anlaşılmaktadır.

4.4. Deri Üzerine Nakış Teknikleri ile Yapılan Eserlerin İşleminde Kullanılan İğne Teknikleri

Araştırma kapsamına alınan deri üzeri nakış teknikleri ile yapılan eserlerin bilgi formlarından elde edilen verileri sonucunda; 147 adet nakış teknikleri kullanılarak süslenmiş deri eser tespit edilmiş olup, eserler üzerinde 8 farklı işleme tekniği saptanmıştır. Kumaş iplikleri sayılarak yapılan teknikler deri üzerine uygulanırken çizerek işlendiği düşünülmektedir. Her tekniklere ilişkin eser fotoğrafları verilmiştir.

Araştırma kapsamında incelenen deri üzerine yapılan nakışlı eserlerin işleminde kullanılan tekniklere ait veriler değerlendirilerek sonuçları çizelge 4.4.'de verilmiştir.

Kullanılan teknikler		Toplam	
		n	%
Dival İşi	Düz Sarma	75	51,02
	Verev Sarma	66	44,90
	Yarmalı Sarma	36	24,48
	Delikli Sarma	6	4,08
	Kabartmalı Sarma	4	2,72
	Balıksırtı	16	10,88
	Hasır İğne	3	2,04
	Cıvan Kaşı	3	2,04
	Verev Pesent	7	4,80
Türk İşi	Düz Pesent	2	1,36
	Verev Pesent	8	5,44
	Düz Sarma	14	9,52
	Verev Sarma	15	10,20
	Balık Sırtı	1	0,68
	Cıvan Kaşı	4	2,72
	Gözeme	6	4,08
	Susma	1	0,68
Basit Nakış İğne Teknikleri	Düz Sarma	19	12,92
	Verev Sarma	13	8,84
	Balık Sırtı	1	0,68
	Sap İşi	24	16,32
	Makine Dikişi	20	13,60
	Tohum İşi	1	0,68
	Zincir İşi	3	2,04
	Hristo Teyeli	1	0,68
	Harç Tutturma	5	3,40
Suzeni		4	2,72
Aplike		37	25,17
	Metal Plakalarla Aplike	2	1,36
Kordon Tutturma		12	8,16
Tel Sarma	Düz Sarma	1	0,68
	Verev Sarma	3	2,04
Pul- Boncuk Tutturma		3	2,04
Süsleme Teknikleri	Pul Tutturma	3	2,04
	Boncuk Tutturma	9	6,12
	Taş Tutturma	3	2,04
	İnci Tutturma	1	0,68
	Kurt Tutturma	2	1,36
	Tırtıl Tutturma	1	0,68

* Birden fazla şıkka cevap verildiği için toplamları alınmamıştır.

Çizelge 4.4. Deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserlerin işleminde kullanılan tekniklerin dağılımı

Çizelge 4.4. incelendiğinde araştırma kapsamına alınan deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserlerin işleminde dival işi iğne tekniklerinden; % 51,02 oranında düz sarma tekniği, % 44,09 oranında verev sarma tekniği, % 24,48 oranında yarmalı sarma tekniği, % 10,88 oranında balıksırtı tekniği, % 4,08 oranında delikli sarma ve verev pesent tekniği, % 2,72 oranında kabartmalı sarma tekniği % 2,04 oranında ise hasır iğne ve civankaşı tekniği kullanıldığı tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında incelenen eserlerin işleminde Türk işi iğne tekniklerinden; % 10,20 oranında verev sarma tekniği, % 09,52 oranında düz sarma tekniği, % 5,44 oranında verev pesent tekniği, % 4,08 oranında gözeme tekniği, % 2,72 oranında civankaşı, % 1,36 oranında düz pesent tekniği, % 0,68 oranında ise balıksırtı tekniği kullanıldığı anlaşılmıştır.

İncelenen eserlerin işleminde basit nakış iğne tekniklerinden; % 16,32 sap işi tekniği, % 13,60 oranında makine dikiş tekniği, % 12,92 oranında düz sarma tekniği, % 8,84 oranında verev sarma tekniği, % 3,40 oranında harç tutturma tekniği, % 2,04 oranında zincir işi tekniği, % 0,68 oranında balıksırtı, tohum işi ve hristo teyeli tekniği kullanıldığı tespit edilmiştir.

İncelemeler doğrultusunda eserlerin işleminde % 25,17 oranında applike tekniği, % 1,36 oranında metal plaka applike tekniği saptanmıştır.

Araştırma kapsamında incelenen eserlerin işleminde tel sarma tekniğinde % 0,04 oranında verev sarma, % 0,68 oranında ise düz sarma tekniğine anlaşılmıştır.

İncelenen eserlerin işleminde % 8,16 oranında kordon tutturma tekniği, % 2,72 oranında suzeni tekniği, % 2,04 oranında pul-boncuk tutturma tekniğinin kullanıldığı görülmüştür.

İnceleme altına alınan eserlerin işleminde süsleme tekniklerinden % 6,12 oranında boncuk tutturma tekniği, % 2,04 oranında pul tutturma ve taş tutturma tekniği, % 1,36 oranında kurtu tutturma tekniği, % 0,68 oranında ise tırtıl tutturma ve inci tutturma tekniklerinin kullanıldığı saptanmıştır.

Elde edilen bilgilere göre deri üzerine; dival işi tekniklerinden; düz sarma, verev sarma, yarma sarma, delikli sarma, kabartmalı sarma, balıksırtı, hasır iğne, civankaşı, verev pesent iğnelerinin, Türk işi tekniklerinden; düz pesent, verev pesent, düz sarma, verev sarma, civankaşı, balıksırtı, gözeme, susma iğnelerinin, basit nakış iğne tekniklerinden; düz sarma, verev sarma, balıksırtı, sap işi, makine dikişi, tohum işi, zincir işi, hristo teyeli, harç tutturma tekniklerinin, tel sarma tekniklerinden; düz sarma, verev sarma tekniklerinin, applike, metal plakalarla applike, kordon tutturma, suzeni, pul-boncuk tutturma tekniklerinden toplam 33 iğne tekniği ile eserlerin süslendiği tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında incelenen eserlerin işlemlerinden en fazla dival işi iğnelerinden; düz sarma, verev sarma ve yarmalı sarma tekniklerinin, Türk işi iğnelerinden; düz sarma ve verev sarma tekniklerinin, basit nakış iğnelerinden; sap işi, makine dikişi ve düz sarma tekniklerinin, aplike ve kordon tutturmanın yoğun olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Sap işi tekniğinin kompozisyonun kenarında kullanıldığı saptanmıştır.

Elde edilen veriler doğrultusunda incelenen eserlerin işlemleri, boncuk tutturma, pul tutturma, taş tutturma, inci tutturma, kurt tutturma, tırtıl tutturma tekniklerinden toplam 6 adet teknik ile süslendiği anlaşılmıştır.

Eserlerin işlemlerinin süslemesinde en fazla boncuk, pul ve taş tutturma tekniklerinin kullanıldığı görülmüştür. Eserlerin süslemesinde pul, kurt ve tırtıl tutturma teknikleri daha çok dival işi tekniklerini süslemek için kullanıldığı tespit edilmiştir.

4.5. Deri Üzerine Nakış Teknikleri ile Yapılan Eserlerde Kullanılan Renkler

Araştırma kapsamında incelenen deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserlerin işlemlerinde kullanılan renklere ait veriler değerlendirilerek sonuçları çizelge 4.5.'de verilmiştir.

Kullanılan Renkler		Toplam	
		n	%
Zeminde	Bordo	13	8,84
	Turuncu	3	2,04
	Sarı	3	2,04
	Taba	12	8,16
	Yeşil	8	5,44
	Siyah	28	19,04
	Lacivert	2	1,36
	Mor	2	1,36
	Patlıcan Moru	1	0,68
	Koyu Mor	1	0,68
	Kahverengi	58	39,45
	Krem Rengi	2	1,36
İşlemede	Altın Sarısı	122	82,99
	Gümüş Beyazı	29	11,72
	Beyazı	4	2,72
	Krem Rengi	14	9,52
	Pembe	3	2,04
	Kırmızı	8	5,44
	Bordo	5	3,40
	Turuncu	3	2,04
	Sarı	14	9,52
	Taba	12	8,16
	Yeşil	13	8,84
	Mavi	7	4,80
	Siyah	2	1,36
	Bakır	2	1,36
	Mor	3	2,04
	Kahverengi	11	7,50
	Renksiz Opak Cam	1	0,68
	Gri	1	0,68
	Füme	1	0,68
	Bej	1	0,68

* Birden fazla şıkka cevap verildiği için toplamları alınmamıştır.

Çizelge 4.5. Deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserlerde kullanılan renklerin dağılımı

Çizelge 4.5. incelendiğinde araştırma kapsamına alınan deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserlerin zemininde ise; % 39,45 oranında kahverengi, % 19,04 oranında siyah, % 5,44 oranında yeşil, % 8,84 oranında bordo, % 8,16 oranında taba, % 2,04 oranında turuncu ve sarı, % 1,36 oranında lacivert, mor ve krem rengi, % 0,68 oranında patlıcan moru ve koyu mor kullanıldığı tespit edilmiştir.

İnceleme kapsamına alınan eserlerin zemininde çoğunlukla kahverengi kullanıldığı anlaşılmakta olup siyah, bordo ve taba da kullanılan renkler arasındadır. Eserler arasında zemin rengi olarak azda olsa mor tonlarına rastlanmaktadır. İnceleme altına alınan eserlerin zemininde 12 adet farklı renkte deri, kadife ve atlas kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Araştırma kapsamına alınan deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserlerin işleminde; % 82,99 oranında altın sarısı, % 11,72 oranında gümüş beyazı, % 9,52 oranında krem rengi ve sarı, % 8,84 oranında yeşil, % 8,16 oranında taba, % 7,50 oranında kahverengi, % 5,44 oranında kırmızı, % 4,80 oranında mavi, % 3,40 oranında bordo, % 2,72 oranında beyaz, % 2,04 oranında pembe, turuncu ve mor, % 1,36 oranında siyah ve bakır, % 0,68 oranında renksiz opak cam, gri, füme ve bej renklerinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Elde edilen verilere göre; eserlerin işleminde çoğunlukla altın sarısının kullanıldığı bunu gümüş beyazı, sarı ve krem renginin takip ettiği görülmekte olup, 20 adet farklı renk kullanıldığı anlaşılmıştır.

4.6. Deri Üzerine Nakış Teknikleri İle Yapılan Eserlerde Kullanılan Motif Özellikleri

Araştırma kapsamında incelenen deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserlerde kullanılan motif özelliklerine ait veriler değerlendirilerek sonuçları çizelge 4.6.'da verilmiştir.

Kullanılan Motif Özellikleri		Toplam	
		n	%
Bitkisel	Kıvrım Dal	98	66,67
	'S' Kıvrımlı Dal	4	2,72
	'C' Kıvrımlı Dal	13	8,84
	Yaprak	109	74,15
	Spiral	27	18,36
	Başak	1	0,68
	Dalga	6	4,08
	Tomurcuk	14	9,52
	Papatya	7	4,80
	Karanfil	11	7,50
	Lale	31	21,09
	Rozet Çiçek	24	16,32
	Yıldız Çiçeği	25	17,00
	Lotus Çiçeği	1	0,68
	Mine Çiçeği	11	7,50
	Gül	9	6,12
	Sümbül	1	0,68
	Palmet	4	2,72
	Selvi	4	2,72
	Geometrik	Çarkıfelek	3
Zambak		3	2,04
Nar		1	0,68
Üçgen		6	4,08
Yuvarlak		30	20,40
Kare		2	1,36
Dikdörtgen		2	1,36
Elips		3	2,04
Nesneli	Baklava Dilimi	12	8,16
	Çizgi	5	3,40
	Zencerek	4	2,72
	Ay (Hilal)	10	6,80
	Yıldız	6	4,08
	Bulut	1	0,68
	Tuğra	5	3,40
	Fiyonk	4	2,72
	Kayık	1	0,68
	Saksı	2	1,36
	Ok	2	1,36
	Yay	2	1,36
	Kurdele	9	6,12
	Flama	1	0,68
	Mızrak	1	0,68
Yazılı	Arma	1	0,68
	Püskül	1	0,68
Figürlü	Vazo	1	0,68
	Kuş	1	0,68
	Balık	1	0,68

* Birden fazla şıkka cevap verildiği için toplamları alınmamıştır.

Çizelge 4.6. Deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserlerde kullanılan motif özellikleri dağılımı

Çizelge 4.6. incelendiğinde araştırma kapsamına alınan deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserlerde kullanılan bitkisel bezemelerden; % 74,15 oranında yaprak, % 66,67 oranında kıvrım dal, % 21,09 oranında lale, % 18,36 oranında spiral, % 17,00 oranında yıldız çiçeği, % 16,32 oranında rozet çiçeği, % 9,52 oranında tomurcuk, % 8,84 oranında “C” kıvrımlı dal, % 7,50 oranında mine çiçeği ve karanfil, % 6,12 oranında gül, % 4,80 oranında papatya, % 4,08 oranında dalga, % 2,72 oranında “S” kıvrımlı dal, palmet ve selvi, % 2,04 oranında çarkifelek ve zambak, % 0,68 oranında başak, lotus çiçeği, sümbül ve nar motifinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında incelenen eserlerde kullanılan geometrik bezemelerden; % 20,40 oranında yuvarlak, % 8,16 oranında baklava dilimi, % 4,08 oranında üçgen, % 3,40 oranında çizgi, % 2,72 oranında zencerek, % 2,04 oranında elips, % 1,36 oranında kare ve dikdörtgen motifinin kullanıldığı saptanmıştır.

İnceleme altına alınan eserlerde kullanılan nesneli bezemelerden; % 6,80 oranında ay (hilal), % 6,12 oranında kurdele, % 4,08 oranında yıldız, % 3,40 oranında tuğra, % 2,72 oranında fiyonk, % 1,36 oranında saksı, ok ve yay, %0,68 oranında bulut, kayık, flama, mızrak, arma, püskül ve vazo motifinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca eserlerde % 18,36 oranında yazılı, % 0,68 oranında ise figürlü bezemelerden; kuş ve balık motiflerine rastlanmaktadır.

Elde edilen veriler doğrultusunda deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserlerde bitkisel, geometrik, nesneli, yazılı ve figürlü bezemelerin kullanıldığı anlaşılmaktadır. İncelenen eserlerde bitkisel bezemeden çoğunlukla yaprak ve kıvrım dal kullanılırken geometrik bezemelerden yuvarlak ve baklava dilimi, nesneli bezemelerden ay, az da olsa figürlü bezemeler kullanıldığı görülmektedir.

Araştırma kapsamında incelenen eserlerde tek başına bir bezemenin kullanılabilirdiği gibi çok sayıda bezemenin bir arada kullanıldığı motiflerin olduğu anlaşılmaktadır. Yazılı bezeme genel olarak bitkisel bezeme ile bir arada görülmektedir.

4.7. Deri Üzerine Nakış Teknikleri ile Yapılan Eserlerde Kullanılan Kompozisyon Özellikleri

Araştırma kapsamında incelenen deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserlerde kullanılan kompozisyon özelliklerine ait veriler değerlendirilerek sonuçları çizelge 4.8.'de verilmiştir.

Kompozisyon Özellikleri		Toplam n = 147	
		n	%
Ana Motif Ana Motif	Merkezde Yer Alan Düzenlemeler	46	31,29
	Bir Merkeze Yönlendirilmiş Düzenlemeler	4	2,72
	Simetrik Yapılan Düzenlemeler	41	27,89
	Atlamalı Sıralamalarla Yapılan Düzenlemeler	3	2,04
	Bağlantılı Sıralamalarla Yapılan Düzenlemeler	1	0,68
	Simetrik Yapılan Düzenlemeler + Bağlantılı Sıralamalarla Yapılan Düzenlemeler	2	1,36
	Merkezde Yer Alan Düzenlemeler+ Bağlantılı Sıralamalarla Yapılan Düzenlemeler	1	0,68
	Merkezde Yer Alan Düzenlemeler + Düzgün Sıralamalarla Yapılan Düzenlemeler	4	2,72
	Merkezde Yer Alan Düzenlemeler + Atlamalı Sıralamalarla Yapılan Düzenlemeler	1	0,68
	Merkezde Yer Alan Düzenlemeler+ Bir Merkeze Yönlendirilmiş Düzenlemeler	1	0,68
	Düzgün Sıralamalarla Yapılan Düzenlemeler + Simetrik Yapılan Düzenlemeler	2	1,36
	Merkezde Yer Alan Düzenlemeler + Simetrik Yapılan Düzenlemeler	30	20,40
	Merkezde Yer Alan Düzenlemeler + Bir Merkeze Yönlendirilmiş Düzenlemeler+ Simetrik Yapılan Düzenlemeler	1	0,68
	Merkezde Yer Alan Düzenlemeler + Bağlantılı Sıralamalarla Yapılan Düzenlemeler + Simetrik Yapılan Düzenlemeler	2	1,36
	Merkezde Yer Alan Düzenlemeler + Simetrik Yapılan Düzenlemeler+ Atlamalı Sıralamalarla Yapılan Düzenlemeler	2	1,36
	Merkezde Yer Alan Düzenlemeler + Bir Merkeze Yönlendirilmiş Düzenlemeler + Simetrik Yapılan Düzenlemeler+ Bağlantılı Sıralamalarla Yapılan Düzenlemeler	2	1,36
Kenar Motif	Bir Merkeze Yönlendirilmiş Düzenlemeler	4	2,72
	Merkezde Yer Alan Düzenlemeler	1	0,68
	Düzgün Sıralamalarla Yapılan Düzenlemeler	9	6,12
	Bağlantılı Sıralamalarla Yapılan Düzenlemeler	20	13,60
	Atlamalı Sıralamalarla Yapılan Düzenlemeler	1	0,68
	Bağlantılı Sıralamalarla Yapılan Düzenlemeler+ Atlamalı Sıralamalarla Yapılan Düzenlemeler	1	0,68
	Bir Merkeze Yönlendirilmiş Düzenlemeler+ Atlamalı Sıralamalarla Yapılan Düzenlemeler	1	0,68

* Birden fazla şıkka cevap verildiği için toplamları alınmamıştır.

Çizelge 4.7. Deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserlerde kullanılan kompozisyon özellikleri dağılımı

Çizelge 4.7. incelendiğine araştırma kapsamında incelenen eserlerin kompozisyon özelliklerine ilişkin veriler ana motif ve kenar motif olarak ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

Araştırma kapsamında incelenen eserlerin ana motifinde; % 31,29 oranında merkezde yer alan düzenlemeler, % 27,89 oranında simetrik yapılan düzenlemeler, % 20,40 oranında merkezde yer alan düzenlemeler + simetrik yapılan düzenlemeler, % 2,72 oranında bir merkeze yönlendirilmiş düzenlemeler, merkezde yer alan düzenlemeler + düzgün sıralamalarla yapılan düzenlemeler, % 2,04 oranında atlamalı sıralamalarla yapılan düzenlemeler, % 1,36 oranında simetrik yapılan düzenlemeler + bağlantılı sıralamalarla yapılan düzenlemeler, düzgün sıralamalarla yapılan düzenlemeler + simetrik yapılan düzenlemeler, merkezde yer alan düzenlemeler + bağlantılı sıralamalarla yapılan düzenlemeler + simetrik yapılan düzenlemeler, merkezde yer alan düzenlemeler + simetrik yapılan düzenlemeler + atlamalı sıralamalarla yapılan düzenlemeler ve merkezde yer alan düzenlemeler + bir merkeze yönlendirilmiş düzenlemeler + simetrik yapılan düzenlemeler+ bağlantılı sıralamalarla yapılan düzenlemeler, % 0,68 oranında bağlantılı sıralamalarla yapılan düzenlemeler, merkezde yer alan düzenlemeler+ bağlantılı sıralamalarla yapılan düzenlemeler, merkezde yer alan düzenlemeler + atlamalı sıralamalarla yapılan düzenlemeler, merkezde yer alan düzenlemeler+ bir merkeze yönlendirilmiş düzenlemeler ve merkezde yer alan düzenlemeler + bir merkeze yönlendirilmiş düzenlemeler+ simetrik yapılan düzenlemeler düzenlemelerin kullanıldığı saptanmıştır.

Elde edilen verilere göre; eserlerde en fazla tek kompozisyon, bunu takiben iki kompozisyon, az da olsa üç kompozisyonun bir arada kullanıldığı tespit edilmiştir.

İncelenen eserlerin kenar motifinde; % 13,60 oranında bağlantılı sıralamalarla yapılan düzenlemeler, % 6,1 oranında düzgün sıralamalarla yapılan düzenlemeler, % 2,72 oranında bir merkeze yönlendirilmiş düzenlemeler, % 0,68 oranında ise merkezde yer alan düzenlemeler, atlamalı sıralamalarla yapılan düzenlemeler, bağlantılı sıralamalarla yapılan düzenlemeler+ atlamalı sıralamalarla yapılan düzenlemeler ve bir merkeze yönlendirilmiş düzenlemeler+ atlamalı sıralamalarla yapılan düzenlemelerin kullanıldığı saptanmıştır.

Eserlerin kenar motifinde genel olarak bordür şeklinde bağlantılı sıralamalar düzenlenen kompozisyonların yer aldığı anlaşılmaktadır.

Araştırma konun belirlenmesindeki amaç deri ve nakışı birleştirip, devamlılığını sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda araştırma sonucunda elde edilen eserlerin desenlerinden faydalanılarak desen çizimleri yapılmış ve bunları endüstriyel nakışta uygulamak için Accurate 4 desen çizim programında punchlaması yapılmıştır. Ürünlerin planlaması yapılarak çeşitli giyim aksesuarlarının kalıpları çıkartılarak desenler bu kalıplara uygun şekilde yerleştirilmiştir. Desenlerin deri üzerinde endüstriyel nakışta makinenin hız ayarları, iğne numaraları, sıklık ayarları, kullanacak renklerin denemeleri yapılmış ve esas işleme kısma uygun ayarlar bulunduktan sonra geçilmiştir. Giyim ürünlerin işlenmesi bittikten sonra süslemeleri yapılmış ve dikim işlemleri Ankara Olgunlaşma Enstitüsü Giyim Atölyesi hocaları tarafından yapılmıştır.

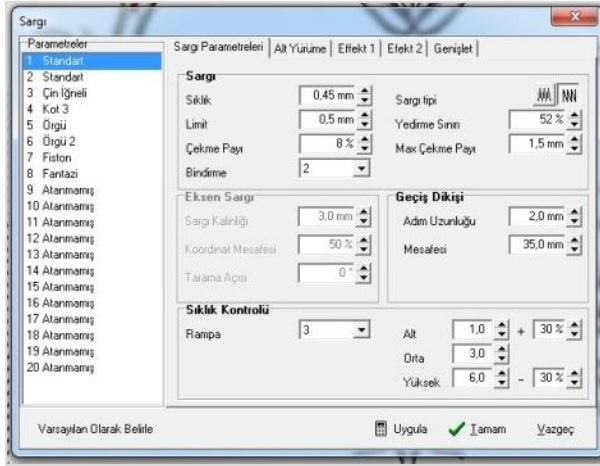
4.8. Deri Üzerine Yapılan Nakış Tekniklerinin Accurate 4 Desen Programında Punchlanması

Araştırma kapsamında elde edilen eserlerin desenlerinden yararlanılarak desen tasarımları yapılmış ve giyim aksesuarlarının kalıpları çıkartılarak bu kalıpların üzerine desenler yerleştirilmiştir. Hazırlanan desenin Accurate 4 nakış desen programında punchlanması yapılmış, makinenin hız ayarı, iğne numarası belirlenmiş ve işleme tekniğinin parametre ayarları denemelerden sonra deriye uygun şekilde ayarlanarak nakış tekniklerine uygun şekilde işlenmesi yapılmıştır.

Accurate 4 nakış desen sisteminde işleme tekniklerinin isimleri aynı şekilde bulunmamaktadır. Sistemdeki tekniklerden işleme tekniğine uygun olan seçilip desenin punchlanması yapılmaktadır. Araştırma kapsamında ele alınan eserlerin üzerindeki işleme tekniklerinden yararlanılarak oluşturulan tasarımlarda uygulanan dival işi tekniği sistemde sargı bölümünden, Türk işi pesentleri Çin iğnesi bölümünden, makine dikiş ve kordon tutturma tekniği düz dikiş bölümünden, suzeni, applike ve pul-boncuk teknikleri ise makro bölümünden yapılmıştır.

4.8.1. Dival İş Tekniği

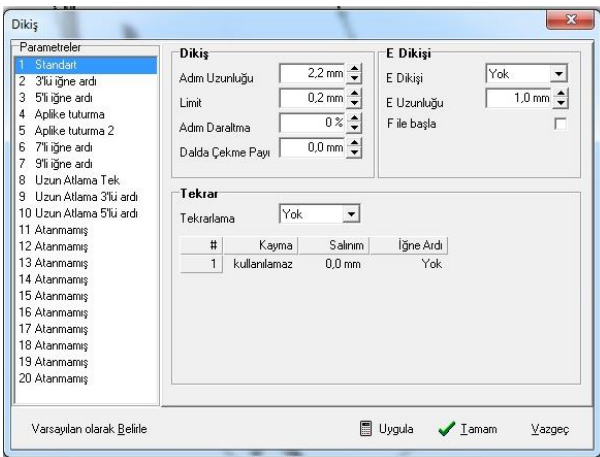
Accurate 4 Desen Sisteminde sargı bölümünde yapılmaktadır. Dival işi tekniğinin parametre ayarları Resim 4.1, 4.2. ve 4.3.'de verilmiştir.

Resim 4.1. Dival işi tekniğinin sargı sıklık ayarları

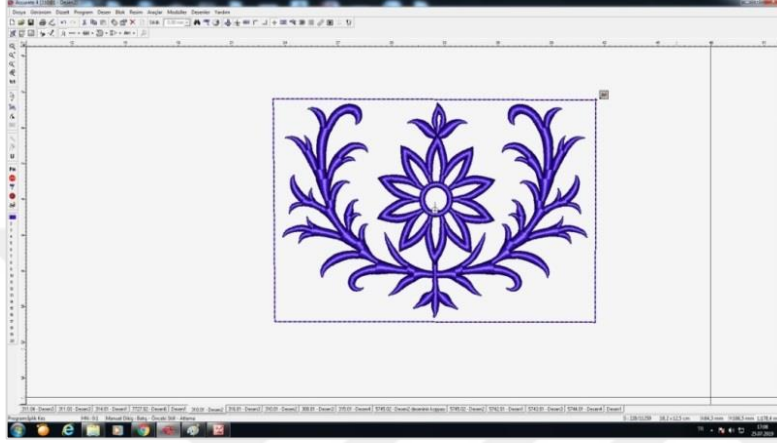

Resim 4.2. Deri üzerine dival işi tekniğinin sargı alt yürüme ayarları

Resim 4.3. Deri üzerine dival işi tekniğinin dikiş ayarları

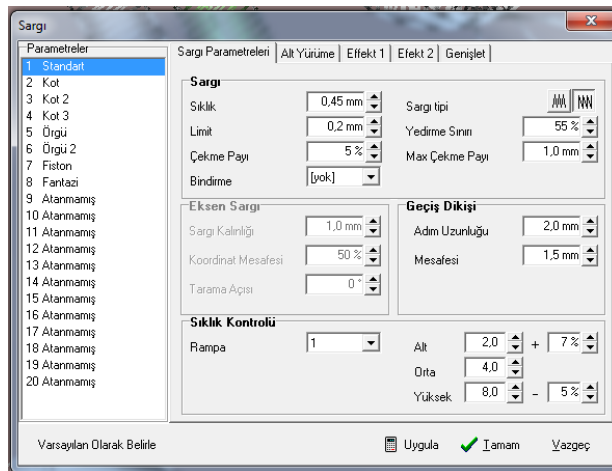
Dival işi tekniğini yaparken makinenin hızı 600 devire ayarlanmış ve 75 numara iğne kullanılmıştır. Bu tekniğin sargı sıklığı 0,45 mm., çekme payı %8, maksimum çekme payı 1,5 mm. değerlerinde (bkz. resim 4.1); dikiş alt yürütme adım uzunluğu 2.2 mm., mesafe ayarı 0,5 mm. değerlerinde (Bakınız Resim 4.2); dikiş parametreleri ise adım uzunluğu 2.2 mm. değerlerinde verildiği görülmektedir (bkz. resim 4.3).

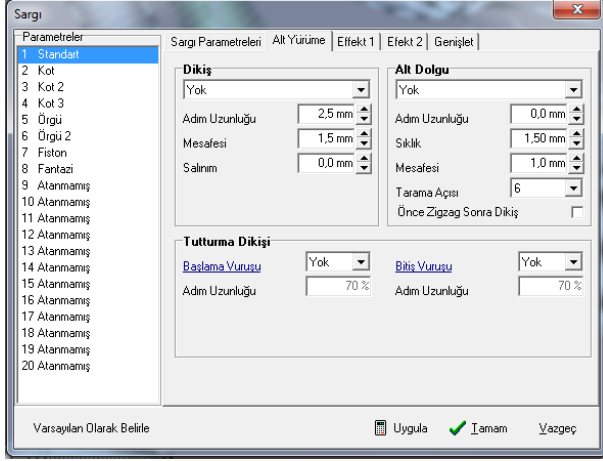
Resim 4.4. Deri üzerine dival işi tekniğinin punchlanan desen

4.9.2. Türk İşi Tekniği

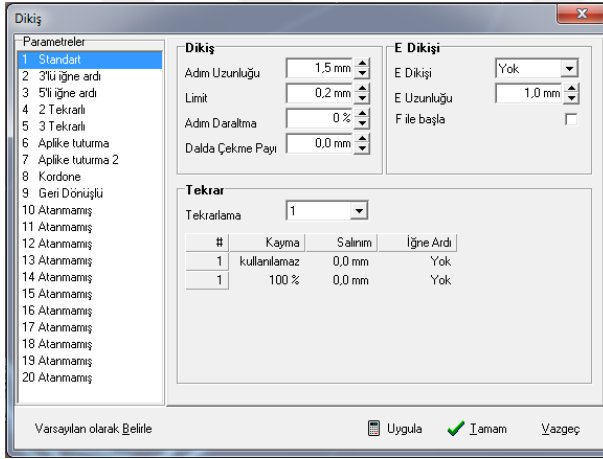
Bu tekniğin sargı teknikleri; Accurate 4 Desen Sisteminde sargı bölümünden, gözeme teknikleri; düz dikiş bölümünden, pesent ise Çin iğnesi bölümünden yapılmaktadır. Türk işi tekniğinin parametre ayarları Resim 4.5., 4.6., 4.7., 4.7., 4.8.'de verilmiştir.

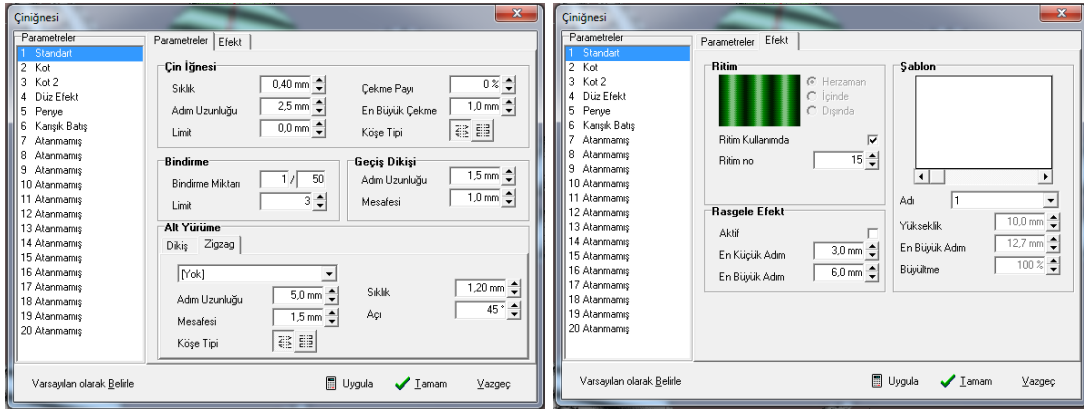
Resim 4.5. Deri üzerine Türk işi tekniğinin sargı sıklığı ayarları

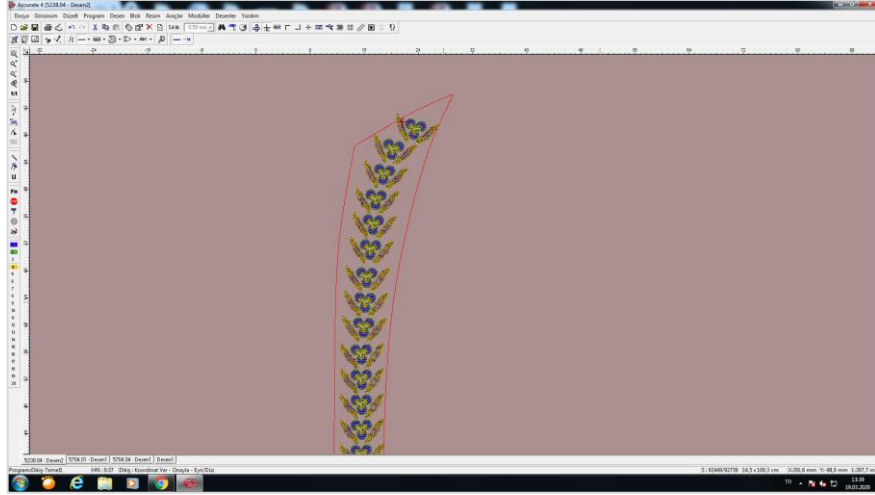
Resim 4.6. Deri üzerine dival işi tekniğinin sargı alt yürütme ayarları

Resim 4.7. Deri üzerine Türk işi tekniğinin dikiş ayarları

Resim 4.8. Deri üzerine Türk işi tekniğinin verev pesent ayarları

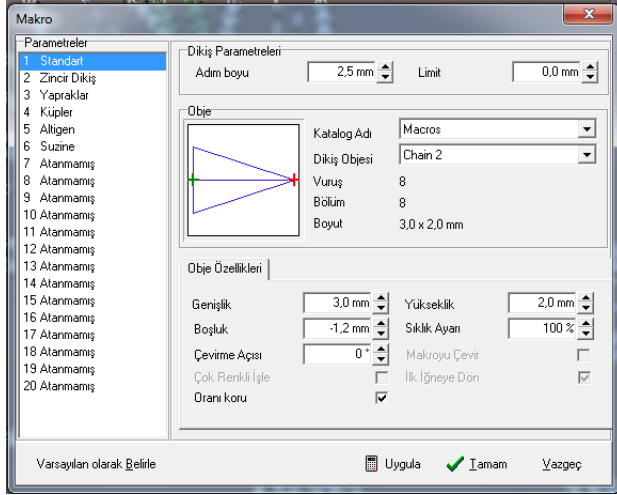

Resim 4.9. Deri üzerine Türk işi tekniğinin punchlanan desen görüntüsü

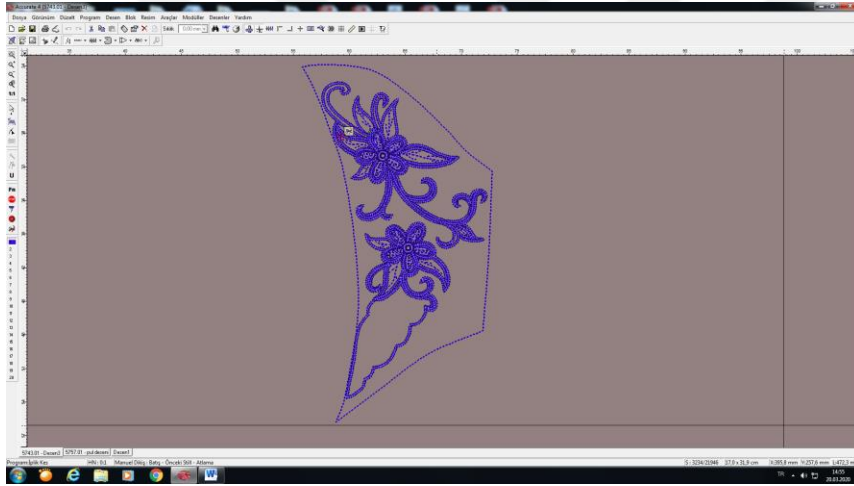
Türk işi tekniğinin pesentlerini yaparken makinenin hızı 700 devire ayarlanmış ve 75 numara iğne kullanılmıştır. Bu tekniğin sargı sıklığı 0,45 mm., çekme payı %5, maksimum çekme payı 1,00 mm. değerlerinde (bkz. resim 4.5); dikiş alt yürütme adım uzunluğu 2.5 mm., mesafe ayarı 1,5 mm. değerlerinde (bkz. resim 4.6); dikiş parametreleri ise adım uzunluğu 1.5mm. değerlerinde (bkz. resim 4.6); verev pesent sıklığı 0.40 mm., adım uzunluğu 2.5 mm. değerlerinde (bkz. resim 4.7); verev pesentin en küçük adım 3.0 mm., en büyük adım ise 6.0 mm. değerlerinde verildiği görülmektedir (bkz. resim 4.7).

4.9.3. Suzeni Tekniği

Accurate 4 Desen Sisteminde makro bölümünde yapılmaktadır. Bu bölümden dikiş tekniği verilerek desenin punchlanması yapılır. Tekniği yapabilmek için nakış makinesinin uygun aparatları olması gerekir. Türk işi tekniğinin parametre ayarları Resim 4.10.'da verilmiştir.

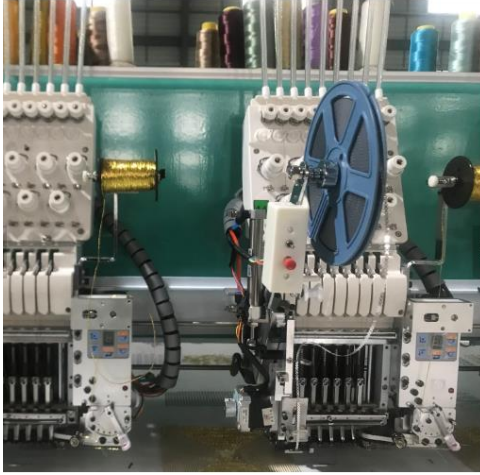

Resim 4.10. Deri üzerine suzeni tekniğinin dikiş ayarları

Resim 4.11. Deri üzerine suzeni tekniğinin punchlanan desen görüntüsü

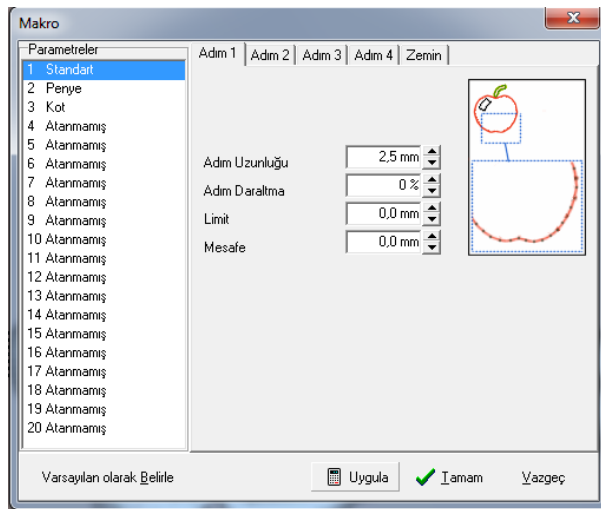
Suzeni tekniğini yaparken makinenin hızı 900 devire ayarlanmış ve 80 numara iğne kullanılmıştır. Bu tekniğin dikiş adım boyu 2,5 mm. değerlerinde verildiği görülmektedir (bkz. resim 4.10).

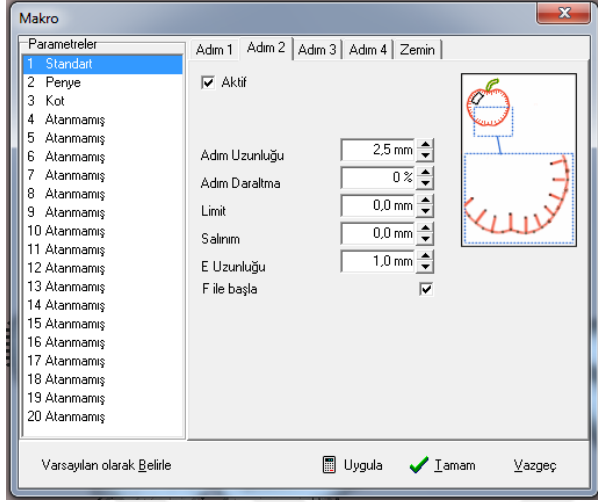
Resim 4.12. Suzeni tekniğinin makine aparatı

4.9.4. Aplike Tekniği

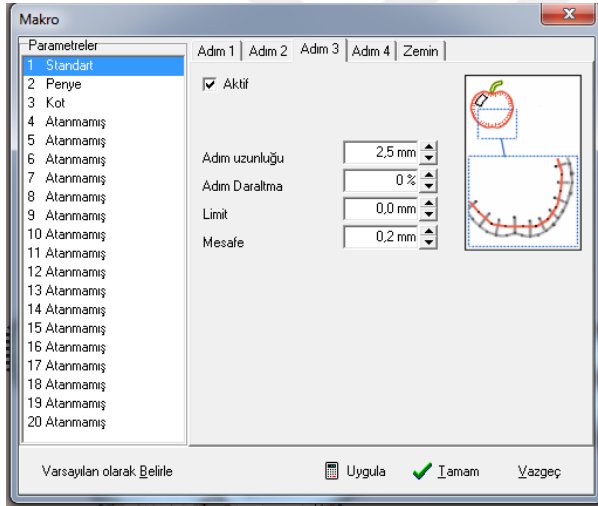
Accurate 4 Desen Sisteminde makro bölümünde yapılmaktadır. Bu bölümden dikiş ve sargı tekniklerinden yararlanılmaktadır. Aplike tekniği desen sisteminde dört adımda gerçekleşmektedir. Birinci adımda desen üzerine makine dikişi yapılmaktadır. İkinci adımda applike edilecek deri zemin deri üzerine konulur ve zig-zag veya E dikişi yapılmaktadır. Üçüncü adımda aplikelik deri kesildiğinde atmayı önlemek amacı zig-zag veya E dikişin biraz dışından makine dikişi yapılmakta ve makine durdurulup dikişin 0 noktasından deri kesilmektedir. Dördüncü adımda ise sargıları yapılıp işleme tamamlanır. Aplike tekniğinin parametre ayarları Resim 4.13., 4.14., 4.15. ve 4.16.'da verilmiştir.

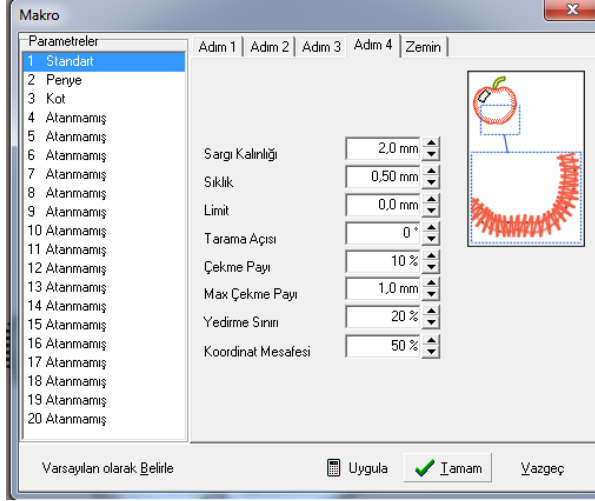
Resim 4.13. Deri üzerine aplike tekniğinin dikiş ayarları

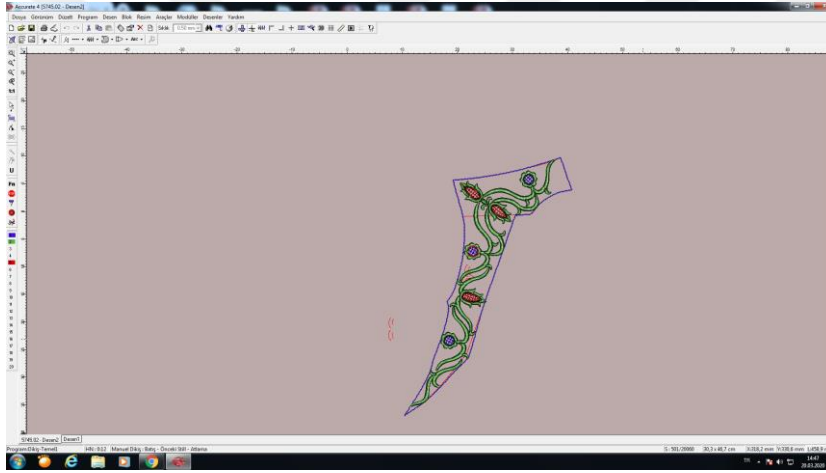
Resim 4.14. Deri üzerine aplike tekniğinin E dikiş ayarları

Resim 4.15. Deri üzerine aplike tekniğinin ikinci dikiş ayarı

Resim 4.16. Deri üzerine aplike tekniğinin sargı ayarı

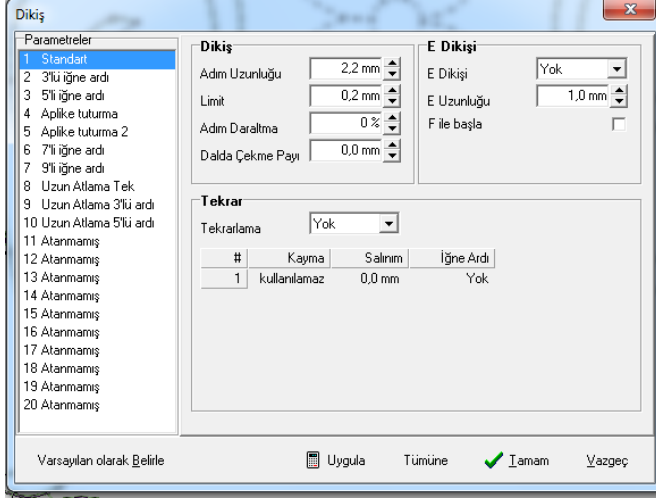

Resim 4.17. Deri üzerine aplike tekniğinin punchlanan desen görüntüsü

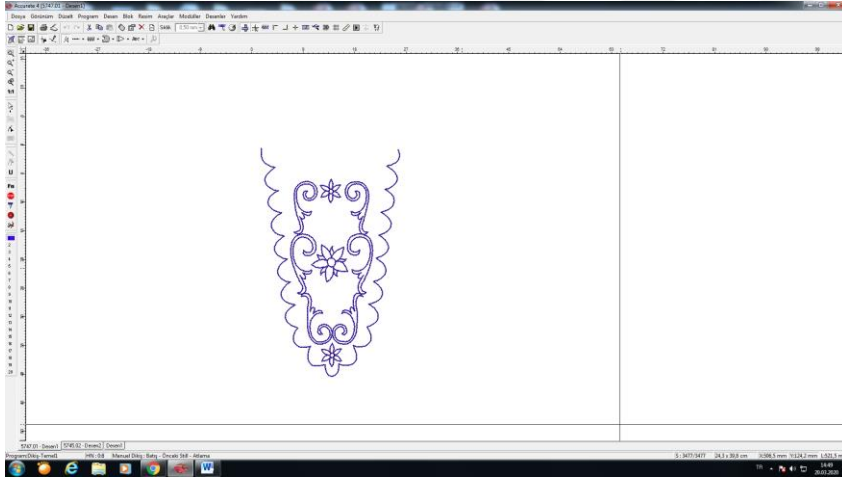
Aplike tekniğini yaparken makinenin hızı 800 devire ayarlanmış ve 80 numara iğne kullanılmıştır. Tekniğin birinci, ikinci ve üçüncü adımdaki dikiş adım uzunluk değerleri 2.5 mm., dördüncü adımdaki sargı kalınlığı 2.0 mm., sargı sıklığı 0,50 mm., çekme payı %10, maksimum çekme payı 1,0 mm. değerlerinde verildiği görülmektedir (bkz. resim 4.13., 4.14., 4.15. ve 4.16).

4.9.5. Kordon Tutturma

Accurate 4 Desen Sisteminde düz dikiş bölümünde yapılmaktadır. Tekniği yapabilmek için nakış makinesinin kordon tutturma aparatları olması gerekir. Kordon tutturma tekniğinin parametre ayarları Resim 4.18. 'de verilmiştir.

Resim 4.18. Deri üzerine kordon tutturma tekniğinin dikiş ayarları

Resim 4.19. Deri üzerine kordon tutturma tekniğinin punchlanan desen görüntüsü

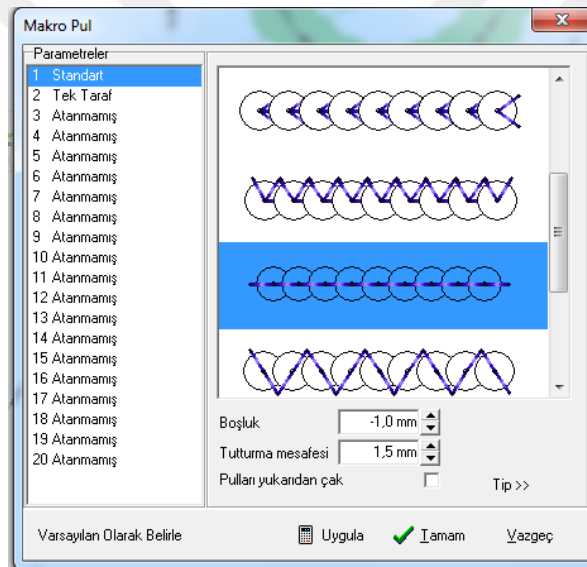

Resim 4.20. Kordon tutturma tekniğinin makine aparatı

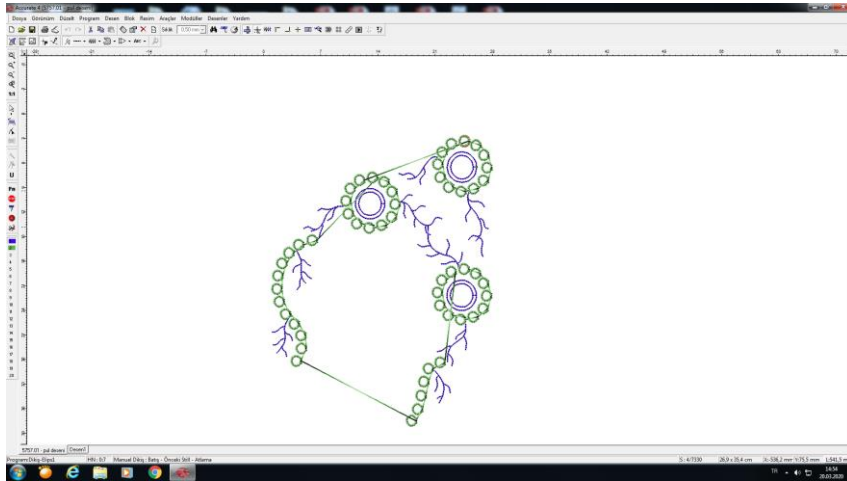
Kordon tutturma tekniğini yaparken makinenin hızı 800 devire ayarlanmış ve 80 numara iğne kullanılmıştır. Tekniğin dikiş adım uzunluğu 2,2 mm. değerlerinde verildiği görülmektedir (bkz. resim 4. 18).

4.9.6. Pul-Boncuk Tutturma

Bu tekniğin makine dikiş teknikleri; Accurate 4 desen sisteminde düz dikiş bölümünden, pul-boncuk teknikleri; Accurate 4 desen sisteminde makro bölümünde punchlanması yapılır. Tekniği yapabilmek için nakış makinesinin uygun aparatları olması gerekir. Pul-boncuk tekniğinin parametre ayarları Resim 4.21.'de verilmiştir.

Resim 4.21. Deri üzerine pul-boncuk tekniğinin ayarları

Resim 4.22. Deri üzerine pul-boncuk tekniğinin punchlanan desen görüntüsü

Resim 4.23. Pul-boncuk tekniğinin makine aparatı

Pul-boncuk tekniğini yaparken makinenin hızı 500 devire ayarlanmış ve 80 numara iğne kullanılmıştır. Teknik punchlanırken iki pul arasındaki boşluk -1.0 mm., tutturma mesafesi 1,5 mm. değerlerinde verildiği görülmektedir (bkz. resim 4.21). Pul – boncuk deseni hazırlanırken makinede işlenecek malzemenin nerede kullanılacağı önceden belirlenip desen programında ona göre desenin punchlaması yapılmalıdır.

5. ENDÜSTRİYEL NAKIŞ UYGULANMALARI

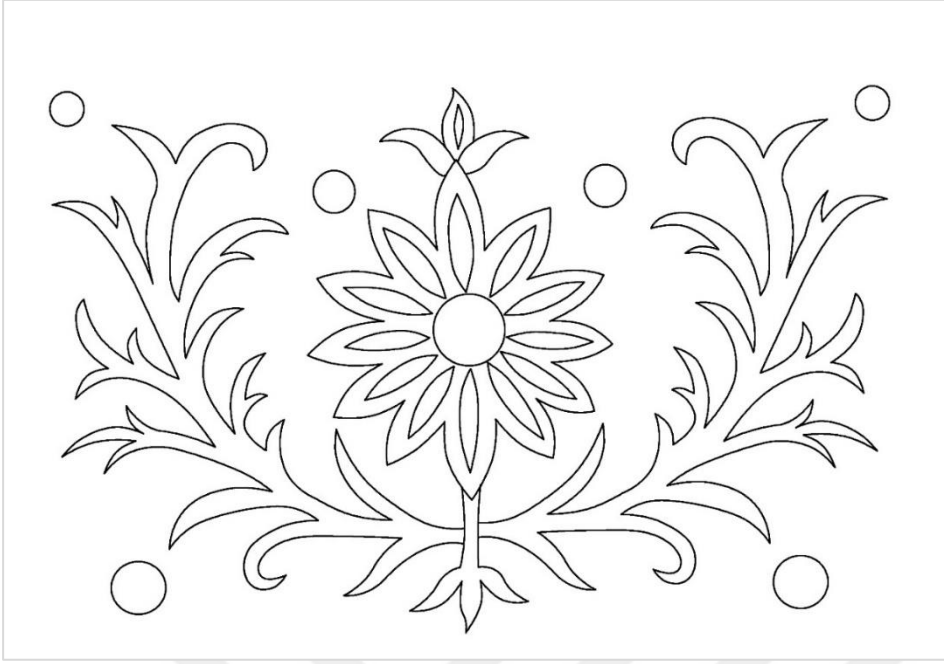
Araştırma kapsamında elde edilen deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserler üzerindeki tekniklerden ve desenlerden yararlanılarak oluşturulan desenlerden yeni tasarımlar yapılmıştır.

Ürün 1

Yapılan tasarımlardan buluz manşetinin kalıbı manken ölçüsüne göre çıkartılmıştır. Manşet üzerine dival işi tekniği uygulamaya karar verildikten sonra manşet kalıbı üzerinde desenin kompozisyonu Antikacı Serkan Kumru'dan elde edilen cüzdan deseninden yararlanılarak (bkz. bilgi formu 5, Çizim 11) yapılmıştır. Desen Accurate 4 nakış desen sisteminde dival işi tekniğine uygun biçimde punchlanması yapılmıştır. Punchlanması yapılan desenin endüstriyel nakış makinesinin devir hızı, iğne numarası ve parametre değerleri tekniğe ve deriye uygun biçimde çeşitli denemelerden sonra deri üzerine işlenebilir ayarlar elde edilmiştir. Desenin kalıbı eva üzerine lazer makinesinde kesilmiş ve işlemesi deri üzerine yapılmıştır. Tekniğin işlemesi yapılırken makine 600 devir hız ile ve 75 numara iğne takılarak işlenmiştir. Parametre değerleri ise Resim 4.1, 4.2. ve 4.3.' de verilmiştir. Ürünün süslemesinde pul, kurt, tırtıl ve boncuk kullanılmıştır. Tülden hazırlanan buluzun manşet kısmına yerleştirilmiş ve kolun arka kısmından çıtçıt ile kapatılmıştır.

Resim 5.1. Deri üzerine dival işi tekniği ile işlenmiş buluz manşeti

Çizim 5.1. Buluz manşet ve korsaj kalıbı üzerinde desen çizimi

Tasarım Türü : Buluz manşeti

Yapım Tarih : 2019

Boyutları : Boy: 21cm, en:13 cm

Malzeme : Kuzu derisi, sim, pul, kurt, tırtıl, boncuk, çıtçıt

Teknik : Dival işi; düz sarma, pul tutturma, boncuk tutturma, kurt tutturma,
tırtıl
tutturma

Ürün 2

Yapılan tasarımlardan korsaj kalıbı manken ölçüsüne göre çıkartılmıştır. Korsaj üzerine dival işi tekniği uygulamaya karar verildikten sonra korsaj kalıbı üzerine desenin kompozisyonu Antikacı Serkan Kumru'dan elde edilen cüzdan deseninden yararlanılarak (bkz. bilgi formu 5, Çizim 11) yapılmıştır. Desen Accurate 4 nakış desen sisteminde dival işi tekniğine uygun biçimde punchlanması yapılmıştır. Punchlanması yapılan desenin endüstriyel nakış makinesinin devir hızı, iğne numarası ve parametre değerleri tekniğe ve deriye uygun biçimde çeşitli denemelerden sonra deri üzerine işlenebilir ayarlar elde edilmiştir. Desenin kalıbı eva üzerine lazer makinesinde kesilmiş ve işleme deri üzerine yapılmıştır. Tekniğin işleme yapılırken makine 600 devir hız ile ve 75 numara iğne takılarak işlenmiştir. Parametre değerleri ise Resim 4.1, 4.2. ve 4.43.' de verilmiştir. Ürünün süslemesinde pul, kurt, tırtıl ve boncuk kullanılmıştır. Tülden hazırlanan buluzun manşet kısmına yerleştirilmiş ve kolun arka kısmından çıtıt ile kapatılmıştır.

Resim 5.2. Deri üzerine dival işi tekniği ile işlenmiş kemer ön görüntüsü

Resim 5.3. Deri üzerine dival işi tekniği ile işlenmiş arka görüntüsü

Çizim 5.2. Buluz tasarımı (Kaynak: Balkış, 2020)

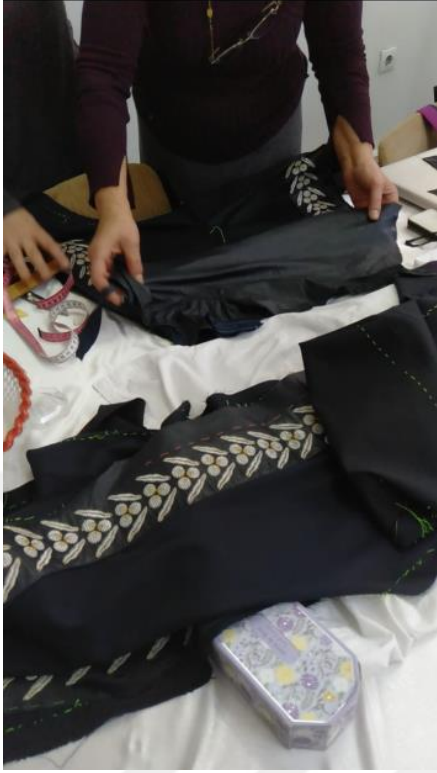
Tasarım Türü	: Korsaj
Yapım Tarih	: 2019
Boyutları	: Boy: 93cm, en:16 cm
Malzeme	: Kuzu derisi, sim, pul, kurt, tırtıl, boncuk, çitçit
Teknik	: Dival işi; düz sarma, pul tutturma, boncuk tutturma, kurt tutturma, tırtıl tutturma

Ürün 3

Yapılan tasarımlardan pantolonun kalıbı manken ölçüsüne göre çıkartılmıştır. Pantolonda deri olacak yeri ayarlanmış ve ayrıca kalıbı çıkartılmıştır. Kalıp üzerine Türk işi tekniği uygulamaya karar verildikten sonra desen kompozisyonu yapılmış ve desen Accurate 4 nakış desen sisteminde Türk işi tekniğine uygun biçimde punchlanması yapılmıştır. Punchlanması yapılan desenin endüstriyel nakış makinesinin devir hızı, iğne numarası ve parametre değerleri tekniğe ve deriye uygun biçimde çeşitli denemelerden sonra deri üzerine işlenebilir ayarlar elde edilmiş ve işleme deri üzerine yapılmıştır. Tekniğin işleme yapılırken makine 700 devir hız ile ve 75 numara iğne takılarak işlenmiştir. Parametre değerleri ise Resim 4.5, 4.6., 4.7., 4.8.'de verilmiştir.

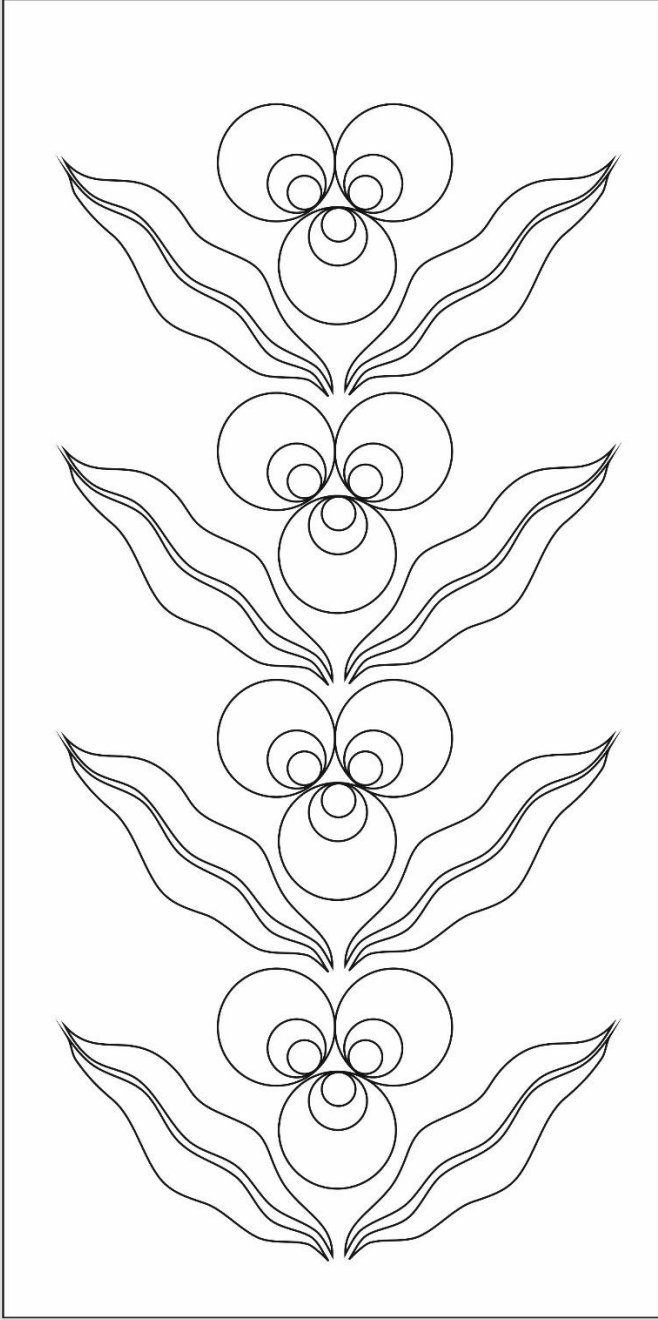
Resim 5.4. Deri üzerine Türk işi tekniği ile işlenmiş pantolon

Resim 5.5. Pantolon üzerinde çalışırken atölye görüntüsü

Resim 5.6. Pantolon üzerinde çalışırken atölye görüntüsü

Çizim 5.3. Pantolon kalıbı üzerinde desen çizimi

- Tasarım Türü : Pantolon yanı
Yapım Tarih : 2019
Boyutları : 38 beden
Malzeme : Kuzu derisi, sim
Teknik : Türk işi; verev sarma, verev pesent

Ürün 4

Yapılan tasarımlardan büstiyer kalıbı manken ölçüsüne göre çıkartılmıştır. Büstiyer üzerine suzeni tekniği uygulamaya karar verildikten sonra büstiyer kalıbı üzerine desenin kompozisyonu Topkapı Sarayı Müzesi'nden elde edilen evrak çantası deseninden yararlanılarak yapılmıştır (bkz. bilgi formu 90, Çizim 27). Desen Accurate 4 nakış desen sisteminde suzeni tekniğine uygun biçimde punchlanması yapılmıştır. Punchlanması yapılan desenin endüstriyel nakış makinesinin devir hızı, iğne numarası ve parametre değerleri tekniğe ve deriye uygun biçimde çeşitli denemelerden sonra deri üzerine işlenebilir ayarlar elde edilmiş ve işleme yapılmıştır. Tekniğin işleme yapılırken makine 900 devir hız ile ve 80 numara iğne takılarak işlenmiştir. Parametre değerleri ise Resim 4.10.' da verilmiştir. Bu teknik makineye farklı bir aparat takılarak işleme yapılmaktadır (bkz. resim 4.12) . Ayrıca işleme yapılırken desenin farklı yerlerine petek tül yerleştirilmiştir. Büstiyerin kenarlarına hazır harç dikilmiştir.

Resim 5.7. Deri üzerine suzeni tekniği ile işlenmiş büstiyer

Resim 5.8. Deri üzerine suzeni tekniği ile işlenmiş büstiyer arka görüntü

Resim 5.9. Büstiyerin kalıbı üzerinde çalışırken atölye görüntüsü

Çizim 5.4. Büstiyer tasarımı (Kaynak: Balkış, 2020)

Çizim 5.5. Büstiyer kalıbı üzerine desen çizimi

Tasarım Türü : Büstiyer

Yapım Tarih : 2019

Boyutları : 38 beden

Malzeme : Kuzu derisi, pamuklu iplik, petek tül, hazır harç

Teknik : Suzeni

Ürün 5

Yapılan tasarımlardan ceket aksesuar kalıbı manken ölçüsüne göre çıkartılmıştır. Aksesuar üzerine aplike tekniği uygulamaya karar verildikten sonra aksesuar kalıbı üzerine desenin kompozisyonu Antikacı Serkan Kumru'dan elde edilen cüzdan deseninin damla ve dallarından (bkz. bilgi formu 5, Çizim 11); Topkapı Sarayı Müzesi'den elde edilen ustura kesesi desenin çiçeklerinden yararlanılarak yapılmış (bkz. bilgi formu 56, Çizim 21) ve desen Accurate 4 nakış desen sisteminde aplike tekniğine uygun biçimde punchlanması yapılmıştır. Punchlanması yapılan desenin endüstriyel nakış makinesinin devir hızı, iğne numarası ve parametre değerleri tekniğe ve deriye uygun biçimde çeşitli denemelerden sonra deri üzerine işlenebilir ayarlar elde edilmiş ve işleme yapılmıştır. Tekniğin işleme yapılırken makine 800 devir hız ile ve 80 numara iğne takılarak işlenmiştir. Parametre değerleri ise Resim 4.13, 4.14., 4.15., 4.16.' da verilmiştir. Ürünün süslemesinde dikme boncuk, zincir, deri ve metal yapraklar aksesuarın üzerine dikilmiştir.

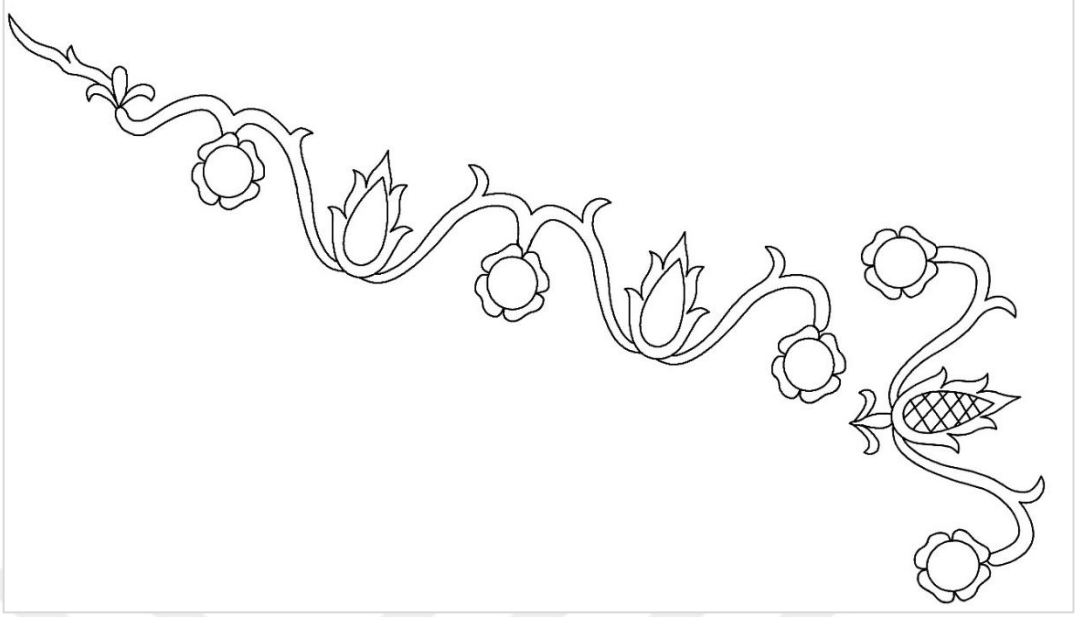
Resim 5.10. Aplike tekniği ile işlenmiş ceket aksesuarı ön görüntüsü

Resim 5.11. Aplike tekniği ile işlenmiş ceket aksesuarı arka görüntüsü

Resim 5.12. Ceket Aksesuarı kalıbı üzerine çalışırken atölye görüntüsü

Çizim 5.6. Ceket aksesuarı kalıbı üzerinde desen çizimi

Tasarım Türü : Ceket Aksesuarı

Yapım Tarih : 2019

Boyutları : Boy: 54cm, en:13 cm

Malzeme : Kuzu derisi, floş iplik, dikme boncuk, zincir, deri yaprak, metal yaprak

Teknik : Aplike

Ürün 6

Yapılan tasarımlardan bileklik kalıbı manken ölçüsüne göre çıkartılmıştır. Bileklik üzerine kordon tutturma tekniği uygulamaya karar verildikten sonra bilekliğin kalıbı üzerine desenin kompozisyonu online tarama sonucunda Hermitage Museum'da elde edilen kuburluk deseninden yararlanılarak yapılmıştır (bkz. bilgi formu 116, Çizim 28). Desen Accurate 4 nakış desen sisteminde kordon tutturma tekniğine uygun biçimde punchlanması yapılmıştır. Punchlanması yapılan desenin endüstriyel nakış makinesinin devir hızı, iğne numarası ve parametre değerleri tekniğe ve deriye uygun biçimde çeşitli denemelerden sonra deri üzerine işlenebilir ayarlar elde edilmiş ve işlemesi yapılmıştır. Tekniğin işlemesi yapılırken makine 800 devir hız ile ve 80 numara iğne takılarak işlenmiştir. Parametre değerleri ise Resim 4.18.'de verilmiştir. Bu teknik makineye farklı bir aparat takılarak işleme yapılmaktadır (bkz. Resim 4.20). Ürünün süslemesinde dikme

taş kullanılmıştır. İşlemenin kenarlarında kesilerek tül üzerine monte edilmiş, arka kısımları birbirine dikiş ile tuturulmuş ve parmağa geçilmek üzere bir lastik yüzük biçiminde dikilmiştir.

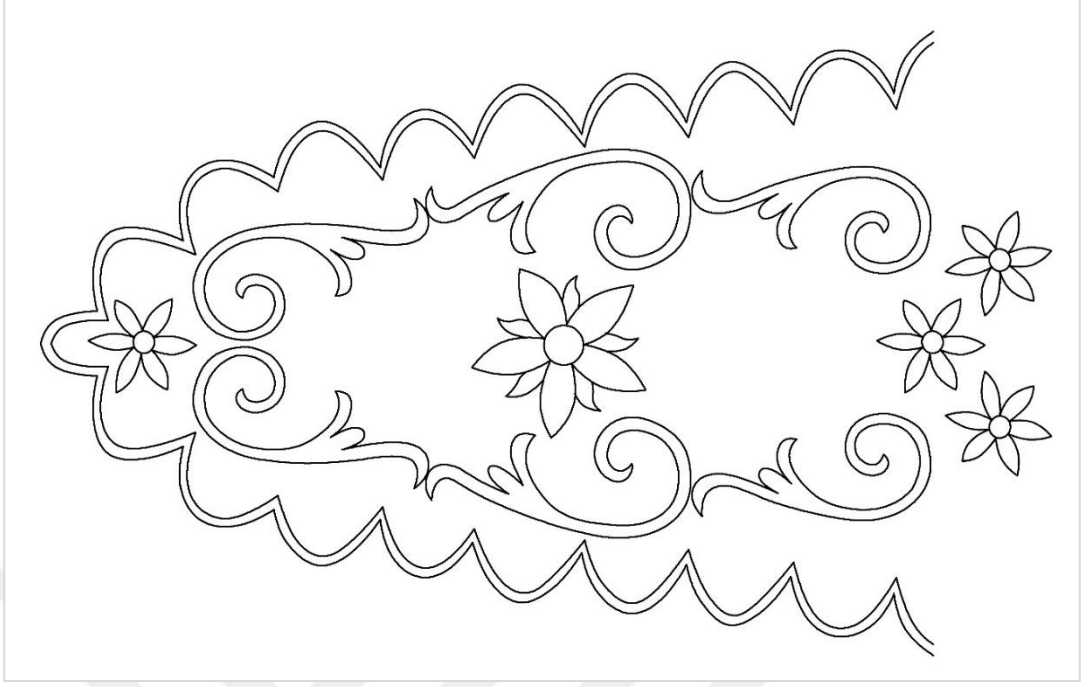

a)

b)

Resim 5.13. a) Suzeni tekniğinde işlenmiş bileklik, b) Suzeni tekniğinde işlenmiş bileklik arka görüntüsü

Çizim 5.7. Bileklik kalıbı üzerinde desen çizimi

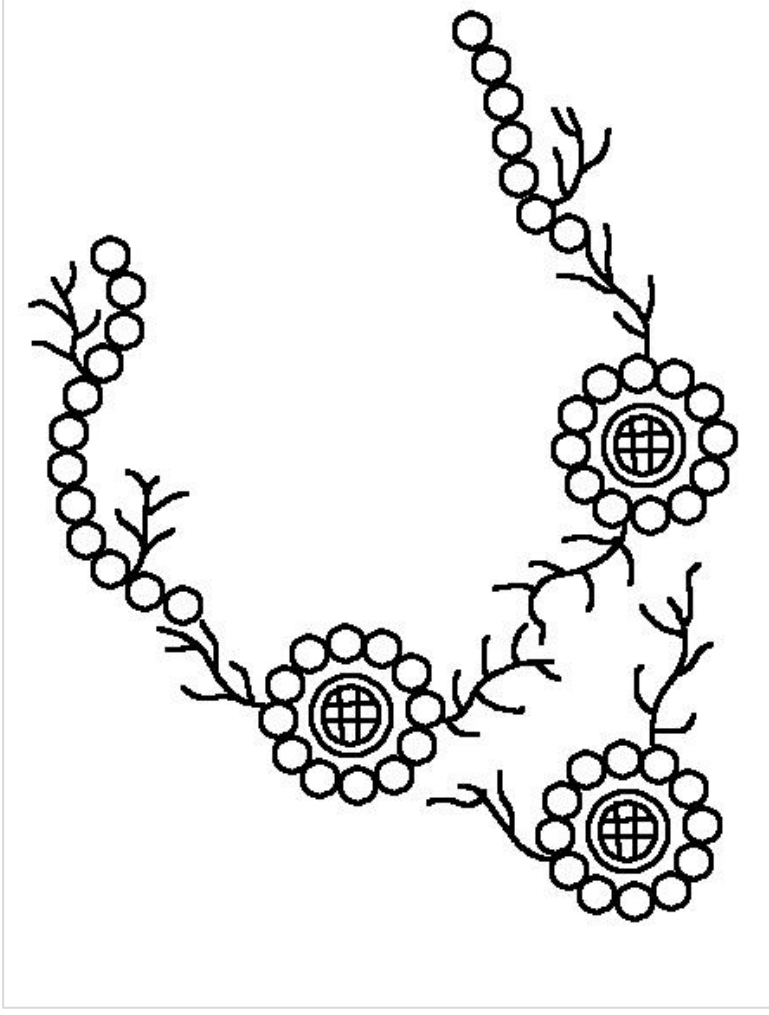
Tasarım Türü : Bileklik
Yapım Tarih : 2019
Boyutları : Boy: 33cm, en:10 cm
Malzeme : Kuzu derisi, tül, kordon, dikme taş
Teknik : Kordon Tutturma

Ürün 7

Yapılan tasarımlardan yelek kalıbı manken ölçüsüne göre çıkartılmıştır. Yelek üzerine pul-boncuk ve makine dikiş teknikleri uygulamaya karar verildikten sonra yelek kalıbı üzerine desenin kompozisyonu Sadberk Hanım Müzesi'den elde edilen ayakkabı deseninden yararlanılarak yapılmıştır (bkz. bilgi formu 69, Çizim 23). Desen Accurate 4 nakış desen sisteminde pul-boncuk ve makine dikiş tekniklerine uygun biçimde punchlanması yapılmıştır. Punchlanması yapılan desenin endüstriyel nakış makinesinin devir hızı, iğne numarası ve parametre değerleri tekniğe ve deriye uygun biçimde çeşitli denemelerden sonra deri üzerine işlenebilir ayarlar elde edilmiş ve işlemesi yapılmıştır. Pul-boncuk tutturma tekniğinin işlemesi yapılırken makine 500 devir hız ile dikiş tekniğinde ise 1000 devir hız ile çalıştırılmıştır. Her iki teknikte 80 numara iğne takılmış, parametre değerleri ise Resim 4.21'de verilmiştir. Bu teknik makineye farklı bir aparat takılarak işleme yapılmaktadır (bkz. Resim 4.23). Yeleğin kalıbı hazırlanmış güderiden çıkartılmıştır. İşlemenin kenarlarında kesilerek yelek üzerine kompozisyona uygun şekilde yerleri belirlenmiştir. Ürünün süslemesinde, çeşitli boyutlarda yaprak kalıpları hazırlanarak, deriden kesilmiş ve yelek üzerinde kompozisyona göre desen ile birlikte yerleştirilmiş ve dikilmiştir. Yaprakların üzerine çeşitli renk ve boyutta boncuklarla süsleme yapılmış olup, yeleğin arka etek kenarına ve ön yaka kenarına hazır şerit geçirilmiştir.

Resim 5.14. Pul-boncuk tutturma tekniği ile işlenmiş yelek görüntüsü

Çizim 5.8. Yelek kalıbı üzerinde desen çizimi

Resim 5.15. Yeleğin kompozisyonunu üzerinde çalışırken atölye görüntüsü

Tasarım Türü : Yelek
Yapım Tarih : 2020
Boyutları : 38 beden
Malzeme : Kuzu derisi, güderi, yapıştırma taş, dikme taş, hazır şerit
Teknik : Pul-Boncuk Tutturma

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Araştırma sonucunda elde edilen deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserler ev eşyası ve aksesuarları, giyim eşyası ve aksesuarları, askeri eşya ve aksesuarları olmak üzere üç bölümde sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma sonucunda araştırmada en fazla askeri eşya ve aksesuarı giyim eşya ve aksesuarı ve ev eşya ve aksesuarı elde edilmiştir.

Askeri eşya ve aksesuarları; at, silah ve diğer aksesuarlar olarak kendi içinde sınıflandırılmış; at aksesuarları içinde; eyer ve oturtma kemeri, silah aksesuarları içinde; tirkeş (kubur), sadak, fişeklik, barutluk, silahlık, kuburluk, ok hedefi (nişangah), palaska, süngülük, diğer aksesuarlar; matara, sürre alay çantası, posta çantası, mektup ve evrak çantası, hecin çantası, cepken eserleri yer almaktadır. Giyim eşya ve aksesuarları; çanta, cüzdan, kese, ayakkabı, çocuk ayakkabısı, terlik, papuç, çarık, gözlük kılıfı, çizme gibi eserler bulunmaktadır. Ev eşya ve aksesuarları; çanta, tas, anahtarlık, kaşıklık, cilbent ve Kur'an çantası gibi çeşitli eşyaların korunduğu muhafazalar, hamam tası, bardak, yastık eserleri olarak çeşitlenmiştir.

Nakışlı deri eserler araştırma kapsamında incelendiğinde en fazla cüzdan, evrak çantası, ayakkabı, silahlık, sadak, eyer ve terliğe rastlanmış olup, 48 adet ürün çeşidi bulunduğu anlaşılmıştır. Bu veriler doğrultusunda eserlerin en çok giyim eşya ve aksesuarlar çeşidinden cüzdan olduğu saptanmasına karşın genel olarak bakıldığında askeri eşya ve aksesuarların fazla sayıda olduğu görülmüştür. Askeri eşya ve aksesuarlardan 78 adet eser, giyim eşya ve aksesuarlardan 49 adet eser, ev eşya ve aksesuarlardan ise 20 adet eser elde edildiği saptanmıştır. Eser çeşitlerinden askeri eşya ve aksesuar çeşitlerinden 24 adet eser, ev eşya ve aksesuar çeşitlerinden 14 adet eser, giyim eşya ve aksesuar çeşitlerinden 10 adet eser tespit edilmiştir.

Deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserlerin envanter kayıtlarına göre genel olarak 19. yüzyıla ait oluşu anlaşılacakla birlikte 15. yüzyıla ait eserlerin de olduğu saptanmıştır. Eserler incelendiğinde 21 adet eserin envanter kayıtlarında ait olduğu dönemle ilgi bilgiye rastlanmamıştır.

Nakış teknikleri ile yapılan deri eserlerin zemininde kadife ve atlasında kullanıldığı görülmüştür. Kadife ve atlas kullanılan eserlerin üzerine yapılan işlemlerin önce

derinin üzerine işlendiği daha sonra kenarından kesilerek zemin üzerine applike edildiği görülmüştür.

Eserlerin işleminde; çoğunlukla sim ipliğin kullanıldığı, bunu ipek iplik ve derinin takip ettiği anlaşılmıştır. İncelenen eserlerin işleminde gereç olarak kullanılan deri, üzerine işleme yapıldıktan sonra kenarında kesilerek ürünün yapılacağı zemin üzerine applike edilmiştir. Ayrıca Serkan Kumru'dan elde edilen bir adet cüzdan işleminde desenin ortalarında düşük ayar altın plakalar tespit edilmiştir. Bu altın plakalar cüzdanın değerini artırdığı düşünülmektedir. İnceleme altına alınan eserlerin işleminde 22 adet farklı gereç kullanıldığı anlaşılmıştır.

Tamamlayıcı malzeme olarak çoğunlukla metal toka, deri şerit, metal halka, ahşap tıpa kullanılmış olup az oranda ise metal düğme, dokuma bez, deri astar, atlas kumaş, zil, örgü şerit, pamuk iplik, kaytan, boncuk, tahta boncuk, tırtıl, bağcık, yün sağa örtüsüne rastlanmıştır. İncelenen veriler doğrultusunda eserlerin tamamlayıcı malzemesinde toplam 32 adet farklı gereç tespit edilmiştir.

Metal toka, kopça, çanta ve cüzdanların kapağının kapatılmasını sağlamak amaçlı kullanıldığı görülmüştür. Elde edilen verilere göre ahşap tıpa ve fildişi ise mataraların tamamına yakınında ve bir adet barutluk eserde ağızını kapatmak için kullanıldığı anlaşılmıştır. İncelenen eserlerde kullanılan astarlar ise çantaların içini astarlamak için kullanıldığı tespit edilmiştir. Araştırma kapsamında görülen kaytan, cepkenin kenarlarında, yün sağa örtüsü, eyerin arka tarafında atın üzerine gelen kısımda kullanıldığı anlaşılmıştır. İnceleme altına alınan eserlerin zemininde, işleminde ve tamamlayıcı malzemesinde toplam 57 adet farklı gereç kullanıldığı saptanmıştır.

Elde edilen bilgilere göre deri üzerine; dival işi tekniklerinden; düz sarma, verev sarma, yarmalı sarma, delikli sarma, kabartmalı sarma, balıksırtı, hasır iğne, civankaşı, verev pesent iğnelerinin, Türk işi tekniklerinden; düz pesent, verev pesent, düz sarma, verev sarma, civankaşı, balıksırtı, gözeme, susma iğnelerinin, basit nakış iğne tekniklerinden; düz sarma, verev sarma, balıksırtı, sap işi, makine dikişi, tohum işi, zincir işi, hristo teyeli, harç tutturma tekniklerinin, tel sarma tekniklerinden; düz sarma, verev sarma tekniklerinin, applike, metal plakalarla applike, kordon tutturma, suzeni, pul-boncuk tutturma tekniklerinden toplam 33 iğne tekniği ile eserlerin süslendiği tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında incelenen eserlerin işlemlerinden en fazla dival işi iğnelerinden; düz sarma, verev sarma ve yarmalı sarma tekniklerinin, Türk işi iğnelerinden; düz sarma ve verev sarma tekniklerinin, basit nakış iğnelerinden; sap işi, makine dikişi ve düz sarma tekniklerinin, applike ve kordon tutturmanın yoğun olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Sap işi tekniğinin kompozisyonun kenarında kullanıldığı saptanmıştır.

Elde edilen veriler doğrultusunda incelenen eserlerin işlemleri, boncuk tutturma, pul tutturma, taş tutturma, inci tutturma, kurt tutturma, tırtıl tutturma tekniklerinden toplam 6 adet teknik ile süslendiği anlaşılmıştır.

Eserlerin işlemlerinde görülen pul, kurt ve tırtıl tutturma teknikleri daha çok dival işi tekniklerini süslemek için kullanıldığı tespit edilmiştir.

Elde edilen verilere göre; eserlerin zemininde çoğunlukla kahverengi kullanıldığı anlaşılmakta olup, siyah, bordo ve taba rengi kullanılan renkler arasında olduğu görülmüştür. Eserler arasında zemin rengi olarak az sayıda da olsa mor tonlarına rastlanmıştır. İnceleme altına alınan eserlerin zemininde 12 adet farklı renkte deri, kadife ve atlas kullanıldığı anlaşılmıştır. Eserlerin işlemlerinde ise çoğunlukla altın sarısının kullanıldığı bunu gümüş beyazı, sarı ve krem renginin takip ettiği görülmekte olup, 20 adet farklı renk kullanıldığı anlaşılmıştır.

Elde edilen veriler doğrultusunda deri üzerine nakış teknikleri ile yapılan eserlerde bitkisel, geometrik, nesneli, figürlü ve yazılı bezemelerin kullanıldığı saptanmıştır. İncelenen eserlerde bitkisel bezemeden çoğunlukla yaprak ve kıvrım dal kullanılırken geometrik bezemelerden yuvarlak ve baklava dilimi, nesneli bezemelerden ay, az miktar da olsa figürlü bezemeler kullanıldığı görülmüştür. Eserlerde tek başına bir bezemenin kullanılabildiği gibi çok sayıda bezemenin bir arada kullanıldığı tespit edilmiştir. Yazılı bezeme genel olarak bitkisel bezeme ile bir arada görülmüştür. Eserlerde bitkisel 22 çeşit bezeme, nesneli 15 çeşit bezeme, geometrik 8 çeşit bezeme, figürlü 2 çeşit bezeme, yazılı Osmanlı ve Latince olmak üzere 2 çeşit bezeme kullanıldığı saptanmıştır.

Nakış teknikleri ile yapılan eserlerin kompozisyon özellikleri ana motif ve kenar motif olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir. Ana motifte çoğunlukla merkezde yer alan düzenlemeler, simetrik yapılan düzenlemeler, merkezde yer alan düzenlemeler + simetrik yapılan düzenlemelerin kullanıldığı anlaşılmıştır. Elde edilen verilere göre;

eserlerde en fazla tek kompozisyon, bunu takiben iki kompozisyon, az miktar da olsa üç kompozisyonun bir arada kullanıldığı tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında incelenen eserlerin kenar motifinde genel olarak bordür şeklinde bağlantılı sıralamalarla düzenlenen kompozisyonların yer aldığı anlaşılmıştır.

Gelişen teknoloji nakış alanını da etkilemiş ve bilgisayar destekli nakış makinelerinin kullanımını yoğunlaştırmıştır. Böylece daha düşük maliyette, daha kısa zamanda, daha az insan gücü ile üretim yapılması sağlanmıştır. Ancak işlemlerin, ticari amaç ve eğitimsiz bireyler tarafından yapılması, geleneksel işlemlerimizden uzaklaşılmasına neden olmuştur.

Bu bağlamda Accurate 4 Nakış Desen Sistemi ele alınmış, araştırma kapsamında incelenen eserler üzerindeki işlemler baz alınarak dival işi, Türk işi, basit nakış iğne teknikleri, suzeni, applike, kordon tutturma, pul-boncuk tutturma tekniklerinin deri üzerinde uygulanabilir devir hızı, iğne numarası ve parametre değerleri üzerinde durulmuştur. Araştırma kapsamında kuzu derisi üzerine uygulanan tekniklerin ayarları denemeler sonucunda elde edilerek, en iyi değerler belirtilenmiş ve değerler yorumlar kısmında verilmiştir. Bu değerler dışında verilen değerler incelendiğinde devir hızı ve iğne numarası işlemede kullanılacak gerece göre değişmiştir. Buna göre sim iplikte devir hızı arttırıldığında, ince iğne numarası kullanıldığında simde sıyrılmalar olduğu ve derinin yırtıldığı saptanmıştır. Devir hızı yavaşlatıldığında ise fazla zaman harcandığı görülmüştür. Sıklık derecesi düşürüldüğünde ise deride yırtılmalar meydana geldiği, sim iplikte kopmalar olduğu anlaşılmış olup, yükseltildiğinde ise simler arasında boşluklar olduğu görülmüştür.

Accurate 4 nakış desen sisteminin uygulanan tekniklerin sabit ayarları bulunmadığından, tekniklerin oluşturulma aşaması uzun deneme sürecini gerektirmiştir ve en uygun ayarlar saptanmıştır. Bu aşamaya oranla, elde edilebilmiş geleneksel işleme tekniklerinin motifler üzerine uyarlanması daha hızlı sonuçlanmıştır. Tasarım bir kez tamamlandıktan sonra, sistemde bulunduğu sürece, motifin boyutu, sayısı, kompozisyonu ve renkleri değiştirilerek birçok farklı ürün oluşturulabilir. Bu durum, daha kısa zamanda el işlemlerine benzeyen görünümde ürünler elde edilebilmesi açısından fayda sağlamaktadır.

Araştırmaya kaynaklık eden eserlerden hareketle değişen modanın etkisiyle kıyafetlerin farklı yerlerinde kullanılarak çeşitli ürünler ortaya konmuştur. İşlemler

tamamlandıktan sonra süslemeleri ve dikimleri yapılmıştır. Araştırma kapsamında; kol manşeti, kemer, pantolon, bileklik, ceket aksesuarı ve yelek ürün türleri oluşturulmuştur. Tamamlanmış ürünler 5. bölümde fotoğrafları ve detaylı bilgileriyle yer almıştır.

Tel sarma tekniği ve metal plakalarla applike tekniği makineden uygulanamadığı için işlemesi yapılmamıştır.

6.2. Öneriler

Çok zengin ve köklü bir geçmişe sahip olan el sanatı dallarından olan dericilik ve işleme sanatını gelecek nesillere aktarmak için daha geniş bir araştırma ve inceleme olanakları sunulmalıdır.

Gelenek ve göreneklerimizi yansıtan işlemler müze depolarında ve koleksiyonlarda hapsolmemeli ve bunun gibi araştırmalarla gün ışığına çıkarılarak belgelenmeli ve gelecek nesillere aktarım sağlanmalıdır.

Müzeler internet üzerinden bütün topluma açılmalı ve panoramik görüntüleri halka sunulmalıdır.

İşlemeli deri eserlerin doğru tanımlanması bakımından müzelerde bulunan uzmanların yanı sıra el sanatları ve nakış mezunlarının görevlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Geleneksel Türk nakış desenleri endüstriyel nakış desen programlarında gelenekselliği bozulmadan aslına uygun bir şekilde çalışılmalıdır.

Endüstriyel nakışta nakış tekniklerini uygulayabilmek için teknik ve malzeme bilgisi seminerleri düzenlenmelidir.

Endüstriyel nakış sektöründe nitelikli ve yeni ürünlerin oluşturulması için sektörde çalışan tasarımcılara geleneksel Türk nakışları seminerleri düzenlenmelidir.

Endüstriyel nakış sektöründe kullanılan deri, kumaş, iplik, araç-gereçlerin kullanımına ilişkin seminerler düzenlenmelidir.

Üretilen ürünlerde kültürel kimliğimizi korumamız açısından suni deri yerine doğal derinin kullanımı desteklenmelidir. Bunun için işlemeli deri ürünleri üreten ve

pazarlamasını yapan atölyeler yerel yönetimler tarafından desteklenmeli ve yurtiçi - yurtdışı fuar imkânları sağlanmalıdır.

Turizme açık bölgelerde işlemeli deri ürünlerinden turistik ürünler yapılmalı ve satışa sunulmalıdır.

KAYNAKLAR

- Accurate 4, *Nakış Desen Sistemi Kullanım Kılavuzu*.
- Ağakay, A. M. (1974). *Türkçe Sözlük*, Ankara: Bilgi Basımevi.
- Akalın, Ş. (1998, 19-20 Mart). *Osmanlı İşlemelerinin 17. y.y.daki Motif ve Kompozisyon Örnekleri, 17. yüzyıl Osmanlı Kültür ve Sanatı Sempozyumu*, İstanbul: Sanat Tarihi Derneği Yayınları: 21.
- Akar, A. ve Keskiner, C. (1978). *Türk Süsleme Sanatlarında Desen ve Motif*, İstanbul: Güzel Sanatlar Matbaası.
- Akbayar, N. (2002). *Osmanlı döneminde dericilik, Derinin Anadolu'da Bin Yıllık Öyküsü*, Ankara: Creative Yayıncılık.
- Aker, M. ve Bostancıoğlu, H. (1970). *Genel Teknoloji*, 1. Basım, Ankara: Güneş Matbaacılık.
- Altun, G. (2004). *Muğla Yöresi Peşkirlerinden Örnekler*, Selçuk Üniversitesi, Konya: *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.
- Alyüz, A. (2007). *Geleneksel Türk İşlemelerinden Türk İşinin Bilgisayar Destekli Nakış Makineleri İçin Desen Kalıbı Hazırlanması ve Öğretim Program Önerisi*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, El Sanatları Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Anonim, (1993). *Türk El Sanatları*, Halk Kültürlerin Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü El Sanatları Şubesi, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Anonim, (2011). *Deri Baskı Altında, Deri LeatherFashion Dergisi*, 14,1-3.
- Arslan, S. (2011). *Aplike Tekniğinin Bilgisayar Destekli Nakış Makineleri İçin Eos-Compucon Nakış Desen Programında Desen Kalıbı Hazırlanması ve Öğretim Programı Önerisi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, El Sanatları Ana Bölüm Dalı, Ankara.
- Art of Embroidery (2010). *İşleme Sanatı*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü, 1. Baskı.
- Aslanapa, O. (2011). *Türk Sanatı*, İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Aşa, H., E. (1996). *Kadın Kıyafetleri*, Osmanlı Ansiklopedisi Tarih/Medeniyet/Kültür, İstanbul: Cilt 5, s. 68-73.
- Atasoy, N. (1992). *Splendors Of Ottoman Sultans*. U.S.A: Themem Series.
- Aydın, H. (1994). *Sanat Şaheserleri Söğüt Kalkanlar, Tarih ve Medeniyet Dergisi*. 10/60

- Aydın, N. (1996). *Deri Ev Aksesuarları Üzerine Bir Araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ayrıncı, K. S. (2001). The Applique Method That Adds Dimension And Texture To Clothing Fashion. *Inonu University Journal of Arts And Design*, 7(16). 202-217. Doi: 10.16950/İujad.335155.
- Balkış, M. (2020). *Tasarım Çizimleri*, Ankara.
- Barandır, S. (2005). *Deri Artık Her Yerde*, *Art Dekor Dergisi*, İstanbul: Doğan Ofset Matbaacılık.
- Barışta, H. Ö. (1981). *Osmanlı İmparatorluk Dönemi Türk İşlemelerinden Örnekler*, Ankara: Yüksek Teknik Öğretmen Okulu Matbaası.
- Barışta, H. Ö. (1982). *XVI. Yüzyıl Türk İşleme Sanatı*, Ege Üniversitesi, 1, İzmir, s. 21 -30.
- Barışta, H. Ö. (1995). 10. Uluslararası Türk Sanatı Kongresi'nin Ardından - Cenevre'de Açılan Sergilerdeki Osmanlı İmparatorluk Dönemi İşlemeleri, *Sanat Kültür Bakanlığı*, 8/1 995, 34-38.
- Barışta, H. Ö. (1997). *Türk El Sanatları*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Barışta, H. Ö. (1999). *Osmanlı İmparatorluğu Dönemi Türk İşlemeler*, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları / 2342, Yayınlar Dairesi Başkanlığı, Sanat Eserleri Dizisi / 253, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Barışta, H. Ö. (2001). *Cumhuriyet Dönemi Türk Halk İşlemeciliği Desen ve Terminolojisinden Örnekler*, Ankara.
- Barışta, H. Ö. (2015). Geçmişten Günümüze Türk El Sanatları, *İsmek El Sanatları Dergisi* 7, Geleneksel El Sanatları. 2 Haziran (<http://ismek.ist/blog/icerik.aspx?p=717>)
- Barışta, H. Ö.(1984). *Türk İşleme Sanatı Tarihi*, Ankara: Gazi Üniversitesi Yayın No: 45.
- Barışta, H. Ö.(1988). *Türk El Sanatları*. Ankara.
- Barışta, H.Ö. (1998). *Türk El Sanatları*,. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Baykasoğlu, N. (1980). *İlme (Kasnak İşi - Suzeni)*, Ankara.
- Berker, N. (1971). *Türk İşlemelerinden Örnekler*, Akbank, İstanbul.
- Berker, N. (1981). *İşlemeler*, Topkapı Sarayı Müzesi: 6, Yapı ve Kredi Bankası Kültür ve Sanat Hizmetlerinden, İstanbul.
- Berker, N. (1985). *Türk İşlemeleri - The Turkish Embroidery*, Yapı Kredi Koleksiyonları, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları,

- Bilgi, H. ve Zambak, İ. (2012). El Emeği Göz Nuru, Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonundan, Osmanlı İşlemeleri, İstanbul.
- Birinç, E. (2009). Bursa İlindeki Deri Giyim Aksesuarlarının İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Dekoratif Ürünler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Büngül, R. N. (1939). Eski Eserler Ansiklopedisi. 2. Cilt, Tercüman 1001 Temel Eser, İstanbul: Kervan Kitapçılık A.Ş.
- Can, M. (2016). Endüstriyel Nakışta Tasarımın Gelecekteki Önemi, *Tmd Uluslararası Hakemli Tasarım ve Mimarlık Dergisi*, 7; 264-272.
- Cingöz, H. (2007). Celal Bayar Üniversitesi Salihli Meslek Yüksek Okulu Deri Konfeksiyon Bölümü Programının İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Coşkun, B. (2018). Ankara Büyükşehir Belediyesi Çankaya Bölgesi Belediye Meslek Edindirme Kursları (Belmek) El Sanatları Teknolojisi Kösele Çanta Yapımı Programının İncelenmesi, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi El Sanatları Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çelik, N. (2010). *Anadolu'nun Geleneksel Ayakkabı Formlarından Günümüz Tasarım Anlayışına Ayakkabı Kültürü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çetinkaya, Z. (2007). Geleneksel Türk İşlemelerinden Hesap İşini Araştırma ve Eos-Compucon Nakış Desen Programı İle Hesap İş Deseni Hazırlama Öğretim Programı Önerisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Nakış Eğitimi Bilim Dalı, Ankara.
- Çırakoğlu, H. (1994). *Makine Nakışları*. Ankara: Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Yayın No: 9.
- Çırakoğlu, H. (2003). Dünden Bugüne Nakış Makineleri, *Nakışçının Dünyası*, İstanbul.
- Çıttır, T. (2009). Bilgisayar Destekli Nakışlı Tekstil Ürünlerinin Desen Özelliklerinin ve Nakış Sektörünün Sorunlarının Belirlenmesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çoruhlu, T. (1991). Kütüklükler, Fişeklikler, *İlgi Dergisi*, 65; 8-11.
- Çoruhlu, T. (1992). Askeri Müze'deki Ateşli Silah Teçhizatından Bir Grup, *İlgi Dergisi*, 68; 32-35.
- Çoruhlu, T. (1993). *Osmanlı Tüfek ve Teçhizatları*, Ankara: Genelkurmay Basımevi Yayın No: 92/30.
- Çoruhlu, T. (1995). Eski Ayakkabılar, *İlgi Dergisi*, 81; 29-31.

- Çoruhlu, Y. (2007). *Orta ve İç Asya'da Kazı ve Araştırmalarda Elde Edilen Materyale Göre Erken Devir Türklerinde Çizme, Ayakkabı Kitabı*, (2. Baskı), İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Dabbagh, T. ve Rasheed, F.(1979). *Museology. Ministry Of High Education and Scientific Research*, Baghdad.
- Dağtaş, L. (2007). *Anadolu'da Dericilik*. İstanbul: Dönence Yayınları.
- Demirel, Y. S. (1998). *Deri Giyim Sanayinin Kalite ve Kalite Kontrolü İle İlgili Sorunları ve Bir Kalite Uygulaması*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demir, C. (2001). *Müzelerde Çağdaş Pazarlama*. İstanbul: Tunç Ofset.
- Demirli, Ö. A. (2006). *Sandıklarda Saklı Saray Yaşamı*, İstanbul: TBMM Milli Saraylar Yayınları.
- Dıvrak, M. (2010). *Klasik Dönem Osmanlı Çadır Süslemelerinden Kıvrıma, Oturtma, Çırpma (Aplike) Tekniğinin Günümüz Gereksinimlerine Uyarlama Önerileri*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı, İstanbul.
- Diyarbakirli, N. (1969). *Türk Sanatının Kaynaklarına Doğru*, Türk Sanatı Tarihi Araştırma ve İncelemeleri, İstanbul: II. Basım.
- Diyarbakirli, N. (1972). *Hun Sanatı*, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Kültür Yayınları, Milli Eğitim Basımevi.
- Dworkin, T. and Taylor, R. (1990). *Blackstone's Guide to the Copyright Designs and Patent Act 1988*, 2. Ed., London: Blackstone Pres Limited.
- Eralp, N. (1993). *Tarih Boyunca Türk Toplumunda Silah Kavramı ve Osmanlı İmparatorluğunda Kullanılan Silahlar*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Erdal, D. (2005). *Geleneksel Türk Nakışlarından Türk İşinin Bilgisayarlı Nakış Makinelerinde Uygulanmasının Değerlendirilmesi*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Erdal, S. (2004). *Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Dekoratif Anabilim Dalı'nda Uygulanan Deri Eğitiminin Değerlendirilmesi*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Erdönmez, C. (2002), *Askeri Kültür Varlıkları İçinde de Aksesuarların Üretim, Kullanım ve Süsleme Teknikleri*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. No 342.
- Ergün, A., Dündar, A., Ölçen, Z., Işık, F., Gülsen, Y., Akkar, G., Aydemir, N. ve Çelik, V., (1991.) *Makine Nakışları*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

- Eroç, Y. P. (1981). *Giyim Süsleme Teknikleri*, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Eronç, Y. P. (1984). *Giyim Süsleme Teknikleri*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Ertuğrul, İ. (2000). *Ankara Piyasalarında Bulunan Dekoratif Deri Ürünler*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Ertürk, N. (2009). Anadolu'da Ayakkabı Özellikleri, *18-24 Ekim Uluslararası Katılımlı Güzel Sanatlar ve Tasarım Sempozyumu*, Eskişehir, 7-120.
- Feher, G. (1986). *Macaristan Milli Müzesi'ndeki Türk Sanat Eserleri*, Çeviri Yaşar Yüzel, Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Feher, G. (1992). 16. Yüzyıla Ait Deri Kaftan, *Kültür ve Sanat Dergisi*, (13); 56-58.
- Fenercioğlu, S. (1973). *Türk İşlemelerinden Motifler*. Ankara.
- Gargı, Z. (2000). Orta Asya'dan Osmanlı'ya Türk Deri Sanatı ve Aksesuarları Üzerine Bir Kimlik Araştırması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Gervers, V. (1982). The Influence Of Otoman Turkish Textil Sand Costumer İn Eastern Europa, *History Of Technologyand Art*, Hungary: Royal On Tario Museum.
- Gökçesu, Z. (1987). Ankara İli Dericilikle Uğraşan İş Yerinde Kullanılan Teknikler. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Gökçesu, Z. (2002). *Deri Teknikleri*, İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Gönül, M. (1973). *Türk El İşleri Sanatı*, Türkiye İş Bankası Yayınları, Sanat Dizisi 13, Kültür Yayınları, 129.
- Gönül, M. (1974). *Turkish Embroideries XVI-XIX. Centuries*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Görünür, L. (2016). *Pabuç – Shoes*, Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonundan, İstanbul: Mas Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş.
- Güler, M. ve Özdemir, M. (2004). Osmanlı İmparatorluğu Dönemine Ait (18-19. y.y.) Deri Ürünler Üzerine Bir Araştırma, *I. Ulusal Deri Sempozyumu*, İzmir: 7-8 Ekim 2004, 581-597,
- Güler, M.(1994). Kösele ve Köseleden Yapılan Dekoratif Ürünler, *Kültür ve Sanat Dergisi*, Ankara: Türkiye İş Bankası Yayınları, x23.
- Güner, S.(2005). *Bilgisayar Destekli Nakış Tasarımında Yaygın Olarak Kullanılan Programlar ve Accurate 4 Nakış Desen Sistemi İçin Öğretim Programı Önerisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Nakış Eğitimi Bilim Dalı, Ankara.

Gürcüm, B., H., Baykasoğlu, N. ve Yerdenova, A. (2019). *Bir Suzeni Sanatçısı Zeynelkhan Mukhamedzhanuly*, Art Sanat, 11 Ocak 2019, İstanbul Üniversitesi Yayınevi, 225-239.

Harmankaya, H., Yılmaz, A. ve Çetin, A. (t.y.). Türklerde Ayakkabı Kültürü Selçuk Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Moda Tasarımı Bölümü, Konya.

İmre, H. M. (2016). Tarihsel Gelişim İçerisinde İnsan, Moda, Ayakkabı İlişkisi, *International Journal of Cultural and Social Studies*, August, 2; 189-204.

İnternet: Harmankaya, H., Yılmaz ve A., Ercan, D. ve Çetim, A . (2012). Giysi Süslemelerinde Pul-Boncuk Kullanımının Yeri ve İşleme Teknikleri, *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1(1), 627-638. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/buyasambid/issue/29824/320915> Erişim Tarihi: 03.02.2018.

İnternet: <http://cuzdancim.blogspot.com/> Erişim tarihi: 15.01.2019

İnternet: [http://galeri.genelturktarihi.net/pazirik-kurgani#!prettyphoto\[images\]/75/](http://galeri.genelturktarihi.net/pazirik-kurgani#!prettyphoto[images]/75/) Erişim tarihi: 20.11.2017

İnternet: <http://www.antikalar.com/osmanli-mektup-ve-para-cantaları> Erişim tarihi: 11.10.2017

İnternet: [http://www.gateofturkey.com/section/tr/415/7/kultur-ve-sanat-moda-ve-tekstil#prettyphoto\[mixed\]/35/](http://www.gateofturkey.com/section/tr/415/7/kultur-ve-sanat-moda-ve-tekstil#prettyphoto[mixed]/35/) Erişim Tarihi: 20.11.2017

İnternet: <http://www.vikingsword.com/vb/showthread.php?t=20799> Erişim Tarihi: 19.01.2017

İnternet:
<https://i.pinimg.com/originals/15/17/1a/15171a1fbb5ed500ce93105db4571dcb.jpg> Erişim Tarihi: 05.01.2018

İnternet:
<https://i.pinimg.com/originals/32/5a/07/325a0748d3cd2c8b952f669ba9e8f49a.jpg> Erişim Tarihi: 05.01.2018

İnternet:
<https://i.pinimg.com/originals/39/4e/b9/394eb98ed3aaade2ec72a7359c2981dc.jpg> Erişim Tarihi: 09.12.2018

İnternet:
<https://i.pinimg.com/originals/92/d0/11/92d011fa1a478dca351b81ddf1f8b4.jpg> Erişim Tarihi: 05.01.2018

İnternet:
<https://i.pinimg.com/originals/a2/4a/6d/a24a6de29748a1f3de55746e098df55b.jpg> Erişim Tarihi: 05.01.2018

İnternet:

<https://i.pining.com/originals/c3/fa/6d/c3fa6d7fdb84146256830c7d21c0a5a9.jpg> Erişim Tarihi: 05.01.2018

İnternet: <https://islamansiklopedisi.org.tr/deri> Erişim Tarihi: 10.05.2018

İnternet: <https://islamansiklopedisi.org.tr/peyk> Erişim Tarihi: 10.05.2018

İnternet: <https://islamansiklopedisi.org.tr/surre> Erişim Tarihi: 10.05.2018

İnternet: <https://kelimeler.net/koleksiyon-kelimesinin-anlami-nedir> Erişim Tarihi: 17.06.2020

İnternet: <https://mahileather.com/blogs/leather-wallet-history-origin> Erişim Tarihi: 15.01.2019

İnternet: <https://mahileather.com/blogs/news/mens-leather-wallet-history-origin> Erişim Tarihi: 15.01.2019

İnternet: <https://tr.pinterest.com/pin/589830882420055627/> Erişim Tarihi: 05.01.2018

İnternet: <https://tr.pinterest.com/pin/589830882420125108/> Erişim Tarihi: 05.01.2018

İnternet: <https://tr.pinterest.com/pin/589830882420540875/> Erişim Tarihi: 05.01.2018

İnternet: <https://tr.pinterest.com/pin/589830882429780267/> Erişim tarihi: 16.07.2018

İnternet: <https://tr.wikipedia.org/wiki/cüzdan> Erişim Tarihi: 15.01.2019

İnternet: <https://tr.wikipedia.org/wiki/M%C3%BCzayede> Erişim Tarihi: 20.11.2017

İnternet: <https://www.bayrakmuzayede.com/osmanli-donemi-deri-kutukluk.html> Erişim Tarihi: 06.03.2020

İnternet: <https://www.biobilgi.com/koleksiyon-nedir-koleksiyon-nasil-yapilir/> Erişim Tarihi: 10.05.2020

İnternet: <https://www.ebay.fr/itm/portefeuille-ottoman-inscrit-constantinople-1767-passementerie-ottomane-/401776321241> Erişim Tarihi: 17.11.2017

İnternet: <https://www.ekergallery.com/urun/2333709/surre-alayi-feraset-cantasi-feras%CC%A7et-c%CC%A7antalari-postacilarin-tas%CC%A7idig%CC%86i> Erişim Tarihi: 17.06.2020

İnternet: <https://www.fotometrik360.com/urun/360-tarihi-eser-fotografi-cizme-padisah-elbiseleri-topkapi-sarayi-harem-eserleri/> Erişim Tarihi: 20.11.2017

İnternet: inettr.org.tr/inetconf11/bildiri/47.pdf Erişim Tarihi: 17.06.2020

İnternet: Sarıoğlu, H. ve Özdemir, M. (2007). İstanbul Askeri Müzesi'ndeki Deri Askerî Eşya ve Aksesuarlardan Örnekler, *Erdem İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 16(48), 85-108.
<https://dergipark.org.tr/pub/erdem/issue/44053/542754>, Erişim Tarihi: 02.01.2017.

İnternet: www.entegresoft.com Erişim Tarihi: 17.06.2020

İnternet: www.singer.com.tr Erişim Tarihi: 04.03.2019

İşcan, H. (1970). *Türk Süsleme Sanatı*, Eskisehir: Ülkü Matbaası.

Kanbay, H. (1993). Derinin Öyküsü, *Art Dekor Aylık Dekorasyon ve Sanat Dergisi*, (7); 82-88.

Karakaş, M. G. (2006). *Geleneksel Türk İşlemelerinden Dival İşini Araştırma ve Eos Compucon Nakış Desen Programı İle Eva (Dival) İş Deseni Hazırlama Öğretim Programı Önerisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Karpuz, E. (2008). *Bilgisayar Destekli Tasarım ve İşleme (Nakış) Uygulamaları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kastan, C. (2007). *Modern Yöntemle Stampa Çıkarma*, Bursa.

Katlı, T. (1998). *İç Anadolu Bölgesi Etnoğrafya Müzelerinde Bulunan Deri Ürünlerinin Süsleme ve Kompozisyon Özellikleri Üzerine Bir Araştırma*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kayadibi, P. (2000). *Bursa Yöresinde Bulunabilen Tığ Örgüsü Para, Saat ve Tütün Keseleri Üzerine Bir Araştırma ve Yeni Tasarımlar*, Sanatta Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Koçu, R., E. (1996). *Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü*. Ankara.

Komşuoğlu, Ş., İmer, A., Seçkinöz, M., Alparşlan, S. ve Etike, S. (1986). *Resim II Moda Resmi ve Giyim Tarihi*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Korkusuz, Y. S. (1980). *Nakış Temel Bilgileri, Tekniği, Uygulamaları ve Örnekleri*, Ankara: Tisa Matbaacılık Sanayi.

Koyunlu, A. (1986). Kaybolan El Sanatlarından Deri ve Dericilik. *Arkeoloji ve Sanat Dergisi*, (34-35); 26-31.

Köklü, H. (2002). *El İşlemeleri*, İstanbul: Ya-Pa Yayınları.

Köklü, H. (2004). *İç Anadolu Bölgesindeki El İşlemeli Peşkirler*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Köklü, H. ve Koçak, E. (2008 24-26 Nisan). *Bilgisayar Destekli Nakış Eğitimi, I. Uluslararası El Sanatları Sempozyumu*, Gazi Üniversitesi Türk El Sanatları Araştırma ve Uygulama Merkezi, Ankara, 310-316.
- Köse, B., Ceylan H.,H. ve Bektaş, Ç. (2004). *Deri Sanayinin Çevre ve İnsan Sağlığı Üzerine Etkisi (Uşak'ta Bir Araştırma)*, I. Ulusal Deri Sempozyumu Bildiri Kitabı, 7-8 Ekim 2004 İzmir / Türkiye.
- Kuban, D. (1978). *100 Soruda Türkiye Sanatı Tarihi*, İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Kumru, S. (2018). *Kişisel Koleksiyon*, Prestij Antik, Bursa.
- Kuru, S. ve Candan, P. (2008). *Anadolu'da Ayakkabı ve Cumhuriyet Dönemi Ayakkabı Kültürü*, 38. İcanas Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi, 10-15 Eylül 2007, II. Cilt, Ankara, 2008: 821-836.
- Küçükerman, Ö. (1998). *Geleneksel Türk Dericilik Sanayi ve Beykoz Fabrikası*, İstanbul: Sümerbank Yayınları.
- Küçükerman, Ö. ve Kenan, M. (2007). *Kapalıçarşı*, Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul.
- Lecomte, P. (1970). *Türkiye'de Sanatlar ve Zeneatlar (XIX. y.y. Sonu)*, Baskıya Hazırlayan: Ayda Düz, Tercüman 1001 Temel Eser: 59, Kervan Kitapçılık A.Ş.
- Maraş İl Yıllığı. (1967). Dönmez Ofset. Ankara.
- Markaloğlu, Ş. (1996). *Dival İşleme (Sırma-Maraş İşi)*. Ankara: Özkan Matbaacılık.
- Mektupla Yüksek Öğretim. (1976). Ankara: Mektupla Öğrenim Merkezi.
- Meriç, A. (1991). Kahramanmaraş Altın-Gümüş Sırmalar İçinde, *Kültür ve Sanat Dergisi*: 10. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Meydan Larousse. (1992). Cilt 3, İstanbul: Meydan Yayınevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2008). *Erkek Cüzdanı*, Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi. Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2008). *Bayan Cüzdan-1*, Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi. Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2009). *Deri Üzerine Nakış*, Ankara: Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi. Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2009). *Pul ve Boncuk Dikişleri*, Ankara: Mesleki Eğitim ve Öğretim.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2011). *Pul ve Bocuk Dikişleri*. Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi. Ankara.

- Milli Eğitim Bakanlığı. (2014). *Elde Suzeni*. Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi. Ankara.
- Odabaşı, E. ve Özdemir, M. (2019). Dival İşi Tekniği İle Yapılmış Deri Cüzdanlar, *International Social Sciences Studies Journal*, 5 (50), 6586-6597.
- Onur, M. (2011). *Ülkesel Tasarım Stratejilerinin Oluşturulmasında Tasarım Konseplerinin Rolü ve Önemi*, Basılmamış Uzmanlık Tezi, T.C. Türk Patent Enstitüsü Endüstriyel Tasarım Dairesi Başkanlığı, Ankara.
- Oyman, N. R. (2007). Burdur Müzesindeki Yöresel Kadın Giysileri, Süsleme ve İşlemeleri, *Icanas 38 (Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi)*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, 10-15 Eylül 2007, Ankara.
- Ögel, B. (1991). *Türk Kültür Tarihine Giriş V*, Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.
- Öncü, C. (1968). *Mezbaha Mahsülleri Teknolojisi I. Dericilik Temel Bilgileri*, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Önder, M. (1998). *Antika ve Eski Eserler Kılavuzu*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları No: 341, Ankara.
- Önge, E. (1995). *Türk Giyim Tarihi Ders Notları*, Selçuk Üniversitesi. Konya: Mesleki Eğitim Fakültesini Yaşatma ve Geliştirme Vakfı Yayınları.
- Özbel, K. (1949). *Eski El İşlemeleri*, El Sanatları Kılavuz Kitaplar IV, Ankara.
- Özcan, F. (1999). Isparta ve Çeşitli Yörelere Ait Geleneksel İşlemeler, *Mesleki Eğitim Dergisi*, 2, 95-101, Temmuz.
- Özcan, T. F. (1994). *Türk Nakışları Öğretim Yaprakları*, Ankara: Önder Matbaacılık Ltd. Şti.
- Özdemir, M. (1995). *Ankara İli Piyasalarında Bulunan Dekoratif Deri Ev ve Giyim Aksesuarları Üzerine Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Özdemir, M. (2004). *Geçmişte ve Günümüzde El Sanatları Çerçevesinde Üretilen Deri Ürünleri Üzerinde Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi.
- Özdemir, M. (2007). Türk Kültüründe Dericilik Sanatı, *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı:20. Ankara.
- Özdemir, M. ve Kayabaşı, N. (2007). *Geçmişten Günümüze Dericilik*, Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Özdemir, M. ve Ozan, K. F. (2011). Günümüzde Gaziantep İlinde Bakırcılık, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Ankara, 1249-1270.

- Özder, L.ve Kırboz, T. (2017). Keselerdeki Tarihsel Değişim, Akademik Sanat, *Sanat Tasarım ve Bilim Dergisi*, Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, 3: 68-75.
- Özel, S. (2015). *XVII. XVIII. ve XIX. Yüzyıl Osmanlı Dönemi Deri Ürünlerinde Kullanılan Motifler*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mayıs, Ankara.
- Öztürk, İ. (2005, 20-22 Ekim), *Müzecilik ile İlgili Yayınlar Işığında Türkiye’de Etnografya Müzeleri ve Yenilikler*, 7. Müzecilik Semineri, Askeri Müze ve Kültür Sitesi Komutanlığı Harbiye, İstanbul.
- Pakalın, M. Z. (1983). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü II*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Pamir A. F. (1970). *Türk El Sanatlarından Örnekler*, İstanbul.
- Parmaksızoğlu, İ. (1971), *İbn Batuta Seyahatnamesi’nden Seçmeler*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Petrasch, E ve Diğerleri. (1991). *Die Karlsruher Turken Beute*, Germany: Hirmer Verlag Müncher (Badisches Landesmuseum Karlsruhe)
- Püsküllü, A. (1978). *Türkçe Sözlük*, İstanbul: Milliyet Yayınları,
- Reyhanlı, T. (1983). *İngiliz Gezginlerine Göre XVI. Yüzyılda İstanbul’da Hayat (1582-1599)*, Ankara.
- Rudenko, I. S. (1970). *Frozentombsof Seberiat Hepazyryk Burials of Iron Age Horsemen*, Çev: M.W. Thompson Berkeley And Los Angeles: University of California Press, 87–96.
- Sain, B. (1987). *Hesap İşİ El İşlemeleri*, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Sain, B. (1994). *Türk İşİ*, Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Lisans Tamamlama Programı, Ders Notları, Ankara.
- Sakaoğlu, N., Akbayar, N.ve Yelmen, H. (2002). *Derinin Anadolu’da Bin Yıllık Öyküsü*, İstanbul: Creative Yayıncılık.
- Sanayii ve Ticaret Bakanlığı. (1989). *Türk El Sanatları Araştırma Raporu*, Ankara.
- Soluk, R. (2013). *Temel Deri Teknolojisi Ders Notları*, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Gerede Meslek Yüksekokulu Deri Teknolojisi Programı.
- Somçağ, H. (2014). *Ayakkabı Dünyası Arşivindeki Kumaş Sayalı Geleneksel Ayakkabıların İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Geleneksel Türk Sanatları Ana Sanat Dalı, Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.

- Sönmez, K. (2016). *Konya Müzelerinde Bulunan Dival İşi Tekniğinde Yapılmış Eserler*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı, Konya.
- Sözen, M. (1983). *Tarihsel Gelişim İçinde Türk Sanatı Anadolu*, İstanbul: Bankası Kültür Yayınları.
- Sözen, M. (1998). *Geleneksel Türk El Sanatları*, İstanbul: Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık,
- Sürür, A.(1976). *Türk İşleme Sanatı*, İstanbul: Apa Ofset Basımevi.
- Taylor, R. (1993). *Ottaman Embroidery*, İstanbul, Turkish Ministry Of Culture Publications.
- Tekçe, F. (1993). *Pazırık Altaylarında Bir Halının Öyküsü*, Ankara: Levent Matbaacılık.
- Tekeli, S. (1996). *Türk Yay-Ok Tarihçesi*. Askeri Müze Koleksiyonlar, İstanbul: Askeri Müze ve Kültür Sitesi Yayınları, (18-33).
- Teufel, C., L. (2003). *Koos Couture Collage, Inspiration & Techniques*, Printed In Thailand,
- Tezcan, H. (1982). Topkapı Sarayı'ndaki Halı Seccadeler, *Türkiyemiz - Kültür ve Sanat Dergisi*, Ekim 13, İstanbul: Akbank Kültür Yayınları, (38).
- Tezcan, H. (1997). Topkapı Saray Müzesi Osmanlı Pabuçları, *P Sanat Kültür Antika Dergisi*, (5); 91-104.
- Tezcan, H. ve Delibaş, S. (1989). *Costumes, Embroideries and Other Textiles*, The Topkapı Saray Museum, Edited by: J. Michael Rogers, Boston.
- Ther, U. (1993). *Türk İşlemeleri Osmanlı Saray İşlemelerinden Anadolu Çeyiz Sandıklarına*, İstanbul: Yeni Çiğir Kitapevi.
- Ther, U. (1994). 16.-20. Yüzyıl Gezi Edebiyatında Yerli Türk İşlemeleri, *Türkiyemiz Dergisi*, Yıl, 24, Sayı 72, Mayıs.
- Toptaş, A. (2000). *Yedi Dilde Deri, Ayakkabı, Konfeksiyon, Sarraciyeye Teknik Sözlüğü*, İstanbul. Sade Ofset Matbaacılık.
- Türk Dil Kurumu (Tdk). (2013). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Türkoglu, S. (2002). *Tarih Boyunca Anadolu'da Giyim Kuşam*, İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Uğurlu, A. (1994). Osmanlı Dokumlarında Süs ve İhtişam, *İlgi Dergisi*, Kış 1994 Sayı, (76), 10-13.

- Willcox, D. (1971). *Modern Leather Design*, Newyork: A Watson-Guption Publications.
- Wojna I Pokój , (2000). *Savaş ve Barış, 15. yüzyıldan 19. yüzyıla Kadar Polonya Koleksiyonlarından Türk Sanatının Hazineleri*, Varşova Ulusal Müzesi Tarafından Düzenlenen Sergi Katoloğu, 25 Şubat-3 Mayıs, İstanbul: Mas Matbaacılık A.Ş.
- Woodhead, P. ve Stansfield, G. (1989). *Keyguide to Information Sources in Museum Studies*, London: Mansell.
- Yakar, E. ve Yakar, E. B. (2011). *Maraş İşi Sim Sırma ve Bindallılar*, Kahramanmaraş Belediyesi Yayınları, Kahramanmaraş: Halim Ofset.
- Yelmen, H. (1998). *Kazlıçesme'de 50 Yıl II*, İstanbul: Ezgi Ajans Reklamcılık ve Yayıncılık.
- Yelmen, H. (2005). *Türk Dericiliği 2400 Yaşında*, Derimod, İstanbul: Kesişim Yayıncılık.
- Yetimoğlu, P. (1992). Beypazarı'nda Sırma İşçiliği, *Kültür Sanat Dergisi*, Kahramanmaraş Özel Sayısı, 72-74, Ankara.
- Yıldız, N. (1987). Tarih İçine Deri, *Deri Dergisi*, Deri Sanayicileri Derneği Yayın Organı, (40), Ekim: 22- 23.
- Yıldız, N. (1993). *Eski Çağda Deri Kullanımı ve Teknolojisi*, İstanbul: Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Matbaası, Yayın no: 540.
- Yılmazkurt, G. (2002). *Makine Nakışı*. Ankara: Kozan.
- Yüksel, K. S. (1997). *Makina Nakışları*, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı (Meb) Yayınları.

EKLER

EK-1. Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 1

Fotoğraf No :1

İnceleme Tarihi	:14 Kasım 2017
Eser Türü	:Cüzdan
Bulunduğu Kaynak	:Prestij Antik (Serkan Kumru: Halitpaşa Mahallesi Yeşil Vadi Evleri No:43/D Blok-Mudurnu)
Envanter Numarası	:-
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:20. yüzyıl başı (1900 -1930)
Boyutları	:8 cm. x 10 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metal toka
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; verev sarma, sap işi
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, gümüş beyazı
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Yazılı
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri cüzdan, dikdörtgen formudur. Cüzdanın kapağı zarf şeklinde olup, ortada sivrilen kısmı iki yuvarlak altın sarısı metal toka ile kapatılmıştır. Cüzdanın kapağı; yazılı bezmeden bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğiyle süslenmiştir. Kapağın üç kenarı ve cüzdanın alt kısmının kenarlarına verev sarma tekniği yapılmış olup, en dış kenarı ise sap işi tekniği ile tamamlanmıştır.

BİLGİ FORMU 2

Fotograf No:2

Fotograf No:3

İnceleme Tarihi	:20 Kasım 2017
Eser Türü	:Cüzdan
Bulunduğu Kaynak	:Prestij Antik (Serkan Kumru: Halitpaşa Mahallesi Yeşil Vadi Evleri No:43/D Blok-Mudurnu)
Envanter Numarası	:-
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:20. yüzyıl başı (1900-1935)
Boyutları	:6,3 cm. x 9,5 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, pul, kurt, deri
Zeminde	:Kadife
Diğer	:Kopça
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, applike, sap işi
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, taba
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel, nesneli
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı dönemine ait kahverengi kadife cüzdan dikdörtgen formudur. Cüzdanın kapağı zarf şeklinde, ortaya doğru sivrilmiş olup, altın sarısı kopça ile kapatılmaktadır. Cüzdanın ön yüzü ve kapağı; kıvrım dal, yaprak ve lalelerden oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak dival işi tekniğinde işlenmiştir. Cüzdanın arka ortası ise yıldız motifi ile bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Kompozisyon deri üzerine çalışılarak kadife kumaşa applike edilmiştir. Cüzdanın kenarları sap işi, kapak kenarları ise ince sarma tekniği yapılarak tamamlanmıştır. Kompozisyonun aralarına pul ile süsleme yapılmıştır.

BİLGİ FORMU 3

Fotograf No: 4

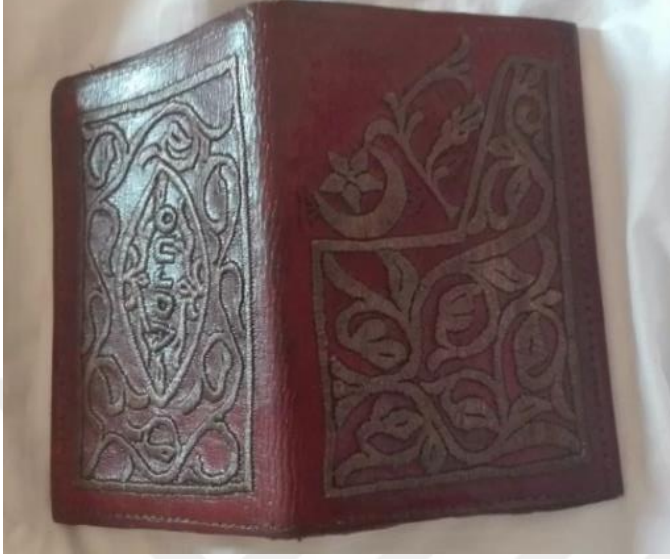

Fotograf No: 5

İnceleme Tarihi	:24 Kasım 2017
Eser Türü	:Cüzdan
Bulunduğu Kaynak	:Prestij Antik (Serkan Kumru: Halitpaşa Mahallesi Yeşil Vadi Evleri No:43/D Blok-Mudurnu)
Envanter Numarası	:-
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:18. yüzyıl
Boyutları	:11,5 cm. x 20 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Deri şerit
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, yarmalı sarma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Siyah
Motif Özellikleri	:Bitkisel
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı dönemine ait siyah deri cüzdan dikdörtgen formudur. Cüzdanın kapağı zarf şeklinde olup, ortada hafif sivrilmiş ve deri şerit ile kapatılmaktadır. Cüzdanın ön yüzü ve kapağı; kıvrım dal ve yapraklardan, bitkisel bezemeden oluşan simetrik bir kompozisyon ile dival işi tekniği ile süslenmiştir. Cüzdanın kapak kenarları üç sıra ince sarma tekniği yapılarak işleme tamamlanmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 4

Fotograf No: 6

Fotograf No: 7

Fotograf No: 8

İnceleme Tarihi
Eser Türü
Bulunduğu Kaynak

:17 Kasım 2017
:Cüzdan
:Prestij Antik (Serkan Kumru: Halitpaşa Mahallesi Yeşil Vadi Evleri No:43/D Blok-Mudurnu)

Envanter Numarası
Koleksiyona Gelişi
Ait Olduğu Yıl
Boyutları
Kullanılan Gereçler

:-
:-
:20. yüzyıl
:11 cm. x 16 cm.

İşlemede
Zeminde
Diğer

:Sim iplik
:Deri
:-

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kullanılan Teknik

İşlemede

:Dival işi; düz sarma, verev sarma, yarmalı sarma

Kullanılan Renkler

İşlemede

:Altın sarısı

Zeminde

:Kırmızı

Motif Özellikleri

:Bitkisel, geometrik, nesneli, yazılı

Kompozisyon Özellikleri

:Osmanlı Dönemine ait olan kırmızı deri cüzdan

dikdörtgen formudur. Cüzdanın ön yüzünde; kıvrım dallar ve yapraklardan oluşan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiş olup, kenarına ince sarma tekniği yapılmıştır. Cüzdanın ön yüzünün sağ üst köşesine; ay ve yıldız motifine dival işi tekniğinde yer verilmiştir. Cüzdanın arka yüzünde ise kıvrım dallar ve yapraklardan oluşan bitkisel bezeme dival işi tekniğinde işlenmiştir. Bu kompozisyonun ortasına elips şeklinde ince sarma yer almış, içine yazılı bir bezeme yerleştirilmiş ve kenarlarına ince sarma tekniği yapılmıştır. Cüzdanın kenarları makine dikiş tekniği ile tamamlanmıştır.

BİLGİ FORMU 5

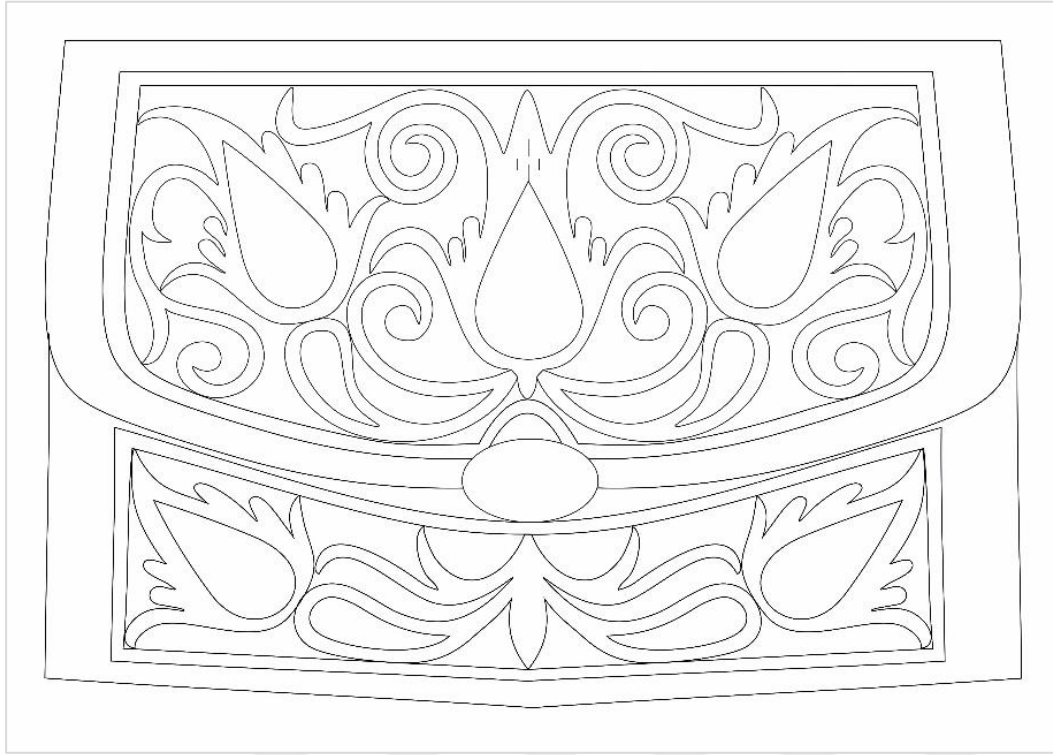
Fotograf No: 9

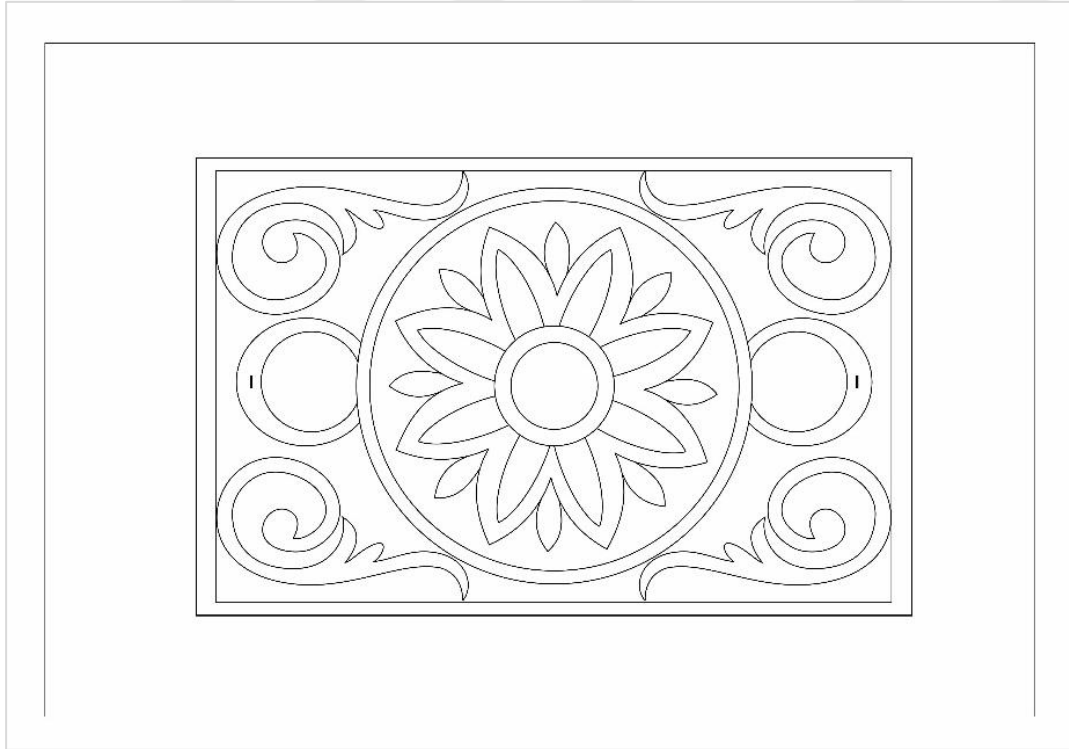
Fotograf No: 10

İnceleme Tarihi	:01 Mayıs 2018
Eser Türü	:Cüzdan
Bulunduğu Kaynak	:Prestij Antik (Serkan Kumru: Halitpaşa Mahallesi Yeşil Vadi Evleri No:43/D Blok-Mudurnu)
Envanter Numarası	:-
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:20. yüzyıl başı
Boyutları	:10 cm. x 15 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, kurt
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metal toka, altın plaka
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, yarmalı sarma, sap işi
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Bordo
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait bordo deri cüzdan dikdörtgen formludur. Cüzdanın kapağı zarf şeklinde olup, yuvarlak altın sarısı metal bir parça ile kapatılmıştır. Cüzdanın ön yüzü ve kapağı; lale, kıvrım dal ve spirallerden oluşan bitkisel bezeme ile simetrik olarak düzenlenmiş kompozisyon dival işi tekniğinde yapılmıştır. Lalelerin içinde 12 ayar altın plaka mevcut olup, kenarları kurt ile sap işi tekniğinde süslenmiştir. Cüzdanın arka yüzünün orta kısmında yuvarlak geometrik bir bezeme mevcut olup, içinde bir yıldız çiçeği dival işi tekniğinde işlenmiştir. Bu kompozisyonun etrafında, cüzdanın dört köşesinde kıvrım dal, spiraller ve yapraklardan oluşan bitkisel bezeme ile bir merkeze yönlendirilmiş kompozisyon yine dival işi tekniği ile yapılmıştır. Kompozisyonun kenarları ince sarma yapılmış olup, cüzdanın kenarları sap işi tekniği ile tamamlanmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

a)

b)

Çizim 11: Cüzdanın a) ön yüzünün b) arka yüzünün desen çizimi

BİLGİ FORMU 6

Fotograf No: 11

Fotograf No: 12

İnceleme Tarihi
Eser Türü
Bulunduğu Kaynak

:28 Ağustos 2019
:Cüzdan
:Prestij Antik (Serkan Kumru: Halitpaşa Mahallesi Yeşil Vadi Evleri No:43/D Blok-Mudurnu)

Envanter Numarası
Koleksiyona Gelişi
Ait Olduğu Yıl
Boyutları

:-
:-
:19. yüzyıl sonu (1850-1900)
:7,5 cm. x 12 cm.

Kullanılan Gereçler
İşlemede
Zeminde
Diğer

:Sim iplik
:Deri
:Metal toka (telkarı)

Kullanılan Teknik
İşlemede

:Dival işi; düz sarma, verev sarma, yarmalı sarma sap işi

Kullanılan Renkler
İşlemede
Zeminde

:Altın sarısı
:Kahverengi

Motif Özellikleri

:Bitkisel

Kompozisyon Özellikleri

:Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri cüzdan

dikdörtgen formudur. Cüzdanın kapağı zarf şeklinde, ortaya doğru sivrilmiş olup, metal telkâri toka ile kapak kapatılmış ve dört gözden oluşmaktadır. Cüzdanın ön yüzü ve kapağı; yapraklar, kıvrım dallar ve spirallerden oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak dival işi tekniğinde süslenmiştir. Kompozisyonun kenarlarında dalga motifi bağlantılı sıralamalarla düzenlenmiş olup, onun dışında ise ince sarma yer almıştır. Cüzdanın arka yüzünün üst kısmında ise lale formu sap işi tekniğinde işlenmiş ve içine dival işi tekniğinde lale motifi mevcuttur. Cüzdanın kenarları sap işi tekniği ile tamamlanmıştır.

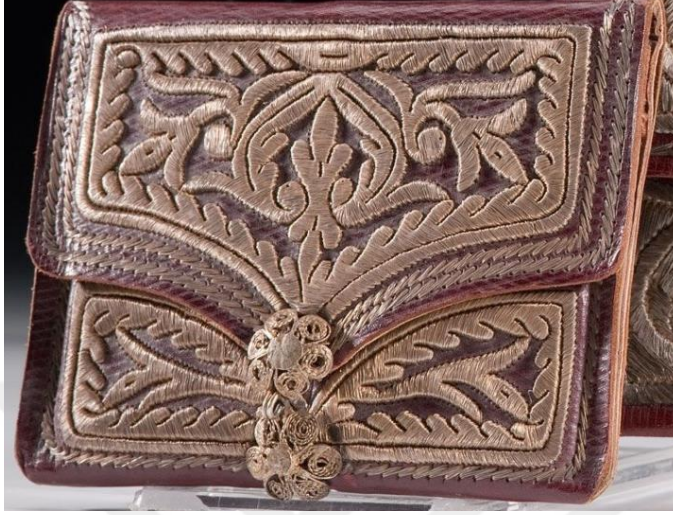
BİLGİ FORMU 7

Fotoğraf No: 13

İnceleme Tarihi	:28 Ağustos 2019
Eser Türü	:Cüzdan
Bulunduğu Kaynak	:Prestij Antik (Serkan Kumru: Halitpaşa Mahalesi Yeşil Vadi Evleri No:43/D Blok-Mudurnu)
Envanter Numarası	:-
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl
Boyutları	:5 cm. x 7 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; verev sarma, balıksırtı, hasır iğne
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Turuncu
Motif Özellikleri	:Bitkisel, nesneli
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait turuncu deri cüzdan dikdörtgen formudur. Cüzdanın ön yüzü; orta kısmı Osmanlıca “Fettah” olan yazılı bezme merkezde yer alan kompozisyon iplik dival işi tekniğinde işlenmiştir. Cüzdanın köşelerinde yıldızdan oluşan nesneli bezeme merkeze yönlendirilmiş kompozisyon balıksırtı tekniğinde işlenmiştir. Cüzdanın üzeri hasır iğne tekniği ile tamamen doldurulmuştur. Kompozisyonun kenarı verev sarma tekniğinde işlenmiş, cüzdanın kenarları ise makine dikiş tekniği ile tamamlanmıştır.

BİLGİ FORMU 8

Fotograf No: 14

İnceleme Tarihi	:28 Ağustos 2019
Eser Türü	:Cüzdan
Bulunduğu Kaynak	:Prestij Antik (Serkan Kumru: Halitpaşa Mahallesi Yeşil Vadi Evleri No:43/D Blok-Mudurnu)
Envanter Numarası	:-
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl
Boyutları	:8 cm. x 12 cm
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metal toka (telkari)
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, yarmalı sarma, sap işi
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri cüzdan dikdörtgen formudur. Cüzdanın kapağı zarf şeklinde, ortaya doğru sivrilmiş olup, metal telkâri toka ile kapak kapatılmış. Cüzdanın ön yüzü ve kapağı; yapraklar, kıvrım dallar, spiral ve lalelerden oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak dival işi tekniğinde işlenmiştir. Kompozisyonun kenarlarında dalga motifi bağlantılı sıralamalarla düzenlenmiş olup, onun dışında ise ince sarma yer almıştır. Cüzdanın kenarları sap işi tekniği ile tamamlanmıştır.

BİLGİ FORMU 9

Fotograf No: 15

İnceleme Tarihi	:28 Ağustos 2019
Eser Türü	:Cüzdan
Bulunduğu Kaynak	:Prestij Antik (Serkan Kumru: Halitpaşa Mahallesi Yeşil Vadi Evleri No:43/D Blok-Mudurnu)
Envanter Numarası	:-
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl
Boyutları	:18 cm. x 14 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metal toka (telkari)
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, yarmalı sarma, sap işi
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri dikkörtgen formudur. Cüzdanın kapağı zarf şeklinde, ortaya doğru sivrilmiş olup, metal telkâri toka ile kapak kapatılmış. Cüzdanın ön yüzü ve kapağı; yapraklar, kıvrım dallar, papatya ve laleden oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak dival işi tekniğinde işlenmiştir. Kompozisyonun kenarlarında ince sarma yer almış ve içi sarılarak komple doldurulmuştur. Cüzdanın kenarları sap işi tekniği ile tamamlanmıştır.

BİLGİ FORMU 10

Fotograf No: 16

İnceleme Tarihi	:28 Ağustos 2019
Eser Türü	:Kese
Bulunduğu Kaynak	:Prestij Antik (Serkan Kumru: Halitpaşa Mahallesi Yeşil Vadi Evleri No:43/D Blok-Mudurnu)
Envanter Numarası	:-
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl
Boyutları	:15 cm. x 13 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, kurt, deri
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metal toka, metal halka, hazır harç
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Düz sarma, apliance
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, taba
Zeminde	:Kırmızı
Motif Özellikleri	:Bitkisel, nesneli
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı dönemine ait kırmızı kadife kese dikdörtgen formudur. Kesenin küçük bir kapağı mevcuttur. Bu kapak zarf şeklinde, ortaya doğru sivrilmiş olup, altın sarısı kopça ile kapatılmaktadır. İki yanından metal halka içinden mavi renkli hazır harç geçirilerek sap kısmı yapılmıştır. Kesenin ön

EK-1. (devam) Bilgi Formları

yüzü; 'C' kıvrımlı dal ve yapraklardan oluşan bitkisel bezemenin içinde ay nesneli bezemeden oluşan simetrik bir kompozisyon sarma tekniği ile işlenmiş olup, kenarı ise bir sıra düz bir sıra dalgalı sap işi tekniği ile tamamlanmıştır. Kesenin kapağı; kıvrım dal ve yapraktan oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak sarma tekniği ile işlenmiş olup, kenarı ise bir sıra sap işi ile tamamlanmıştır. Kompozisyon taba rengi deriye işlenip, kadife üzerine applike edilmiştir.

BİLGİ FORMU 11

Fotograf No: 17

İnceleme Tarihi	:28 Ağustos 2019
Eser Türü	:Kur'an Çantası
Bulunduğu Kaynak	:Prestij Antik (Serkan Kumru: Halitpaşa Mahallesi Yeşil Vadi Evleri No:43/D Blok-Mudurnu)
Envanter Numarası	:-
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl
Boyutları	:17 cm. x 22 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, yarmalı sarma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel, nesneli
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri Kur'an çantası dikkörtgen formudur. Çantanın kapağı zarf şeklinde, ortaya doğru sivrilmiştir. Cüzdanın kapağı; bir fiyonktan nesneli bezemenin içinden 'C' kıvrım dallar ve yapraklardan oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak dival işi tekniğinde süslenmiştir. Kompozisyonun orta kısmı; kıvrım dal, yaprak ve spirallerden bitkisel bezeme ve Osmanlı tuğrasından nesneli bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğinde süslenmiştir. Çantanın kapak üst kısmı ve ön yüzü alt kısmı; ay ve yıldızdan oluşan nesneli bezeme dival işi tekniğinde süslenmiştir. Çantanın ön ve kapak kenarları ince sarma tekniği ile işlenmiştir.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 12

Fotograf No: 18

Fotograf No: 19

İnceleme Tarihi	:28 Ağustos 2019
Eser Türü	:Enam Çantası
Bulunduğu Kaynak	:Prestij Antik (Serkan Kumru: Halitpaşa Mahallesi Yeşil Vadi Evleri No:43/D Blok-Mudurnu)
Envanter Numarası	:-
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl
Boyutları	:10 cm. x 15 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Deri şerit
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; verev sarma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel, nesneli
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri Enam çantası dikkörtgen formludur. Cüzdanın kapağı zarf şeklinde olup, ince deri şerit ile kapak kapatılmıştır. Çantanın arka yüzünün orta kısmı 2. Abdülhamit'in tuğrası olan yazılı bezeme ve yanında yapraklar ve kıvrım dallardan oluşan bitkisel bezeme merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Ayrıca dört köşesi; üç yapraktan oluşan bitkisel bezeme bir merkeze yönlendirilmiş kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiş olup kompozisyonun kenarlarında ince sarma yer almıştır. Çantanın kenarları makine dikiş tekniği ile tamamlanmıştır.

BİLGİ FORMU 13

Fotograf No: 20

İnceleme Tarihi	:4 Temmuz 2019
Eser Türü	:Cüz Kesesi
Bulunduğu Kaynak	:Topkapı Sarayı Müzesi
Envanter Numarası	:TMS, 31-1643
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl
Boyutları	:10 cm. x 14 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik,
Zeminde	:Deri
Diğer	:Kordon
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, balıksırtı, civankaşı
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Siyah
Motif Özellikleri	:Bitkisel
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait siyah deri cüz kesesi dikkörtgen formudur. Kesenin kapağı üç dilim olup, içi tek gözden oluşmaktadır. Çantanın kapağının orta kısmı; bir rozet çiçekten oluşan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon yerleştirilmiş olup, çiçek ve çantanın kenarı balıksırtı tekniğinde işlenmiştir. Çantanın ön yüzü ve kapağı; tamamen civankaşı tekniği ile doldurulmuş olup, deri alttan gözükmemektedir. Bordo kordon ile sap yapılmış olup, çantanın altı iki köşesi ve ortasına üç adet püskül ile tamamlanmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 14

Fotograf No: 21

İnceleme Tarihi	:8Ağustos 2019
Eser Türü	:Çanta
Bulunduğu Kaynak	:Türk ve İslam Eserleri Müzesi
Envanter Numarası	:LT 193
Koleksiyona Gelişi	:Çanta Leyla Turgut Terekesi tarafından Mart 1990 tarihinde müzeye bağışlanmıştır.
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl
Boyutları	:- x 87 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik
Zeminde	:Deri, kadife
Diğer	:Deri şerit
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, yarmalı sarma, applike
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, sarı
Zeminde	:Kahverengi, yeşil
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik, nesneli
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri çanta dikdörtgen formludur. Üst üste sıralanmış beş cepten meydana gelmekte olup, kenarlarında askı takılacak metal parçalar yer almaktadır. Çantanın cepleri ve kapağı; papatyalar, kıvrım dallar ve yapraklardan bitkisel bezeme simetrik ve bağlantılı sıralamalardan oluşan kompozisyon dival işi tekniği ile yapılmıştır. Kompozisyonun ve çantanın kapak kısmının kenarlarında ay nesneli bezemesi düzenli sıralamalarla oluşan kompozisyon applike tekniği ile işlenmiştir. Çantanın kapak kısmı; bir büyük, bir küçük olmak üzere iki adet baklava diliminden geometrik form bir merkezde yer

EK-1. (devam) Bilgi Formları

alan kompozisyon sap işi tekniğinde işlenmiştir. Baklava dilimlerinin içi karelere bölünmüş olup, her karenin içinde bir yaprak dival işi tekniğinde mevcuttur. Çantanın kenarları makine dikişi tekniğinde tamamlanmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 15

Fotoğraf No: 22

İnceleme Tarihi	:30 Temmuz 2018
Eser Türü	:Çanta
Bulunduğu Kaynak	:Ankara Etnografya Müzesi
Envanter Numarası	:1536
Koleksiyona Gelişi	:Çanta müzeye satın alma yolu ile gelmiştir.
Ait Olduğu Yıl	:-
Boyutları	:26,5 cm. x 35 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Deri
Zeminde	:Deri
Diğer	:Dokuma bezi, deri şerit
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Aplike, düz sarma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Krem rengi
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kahverengi krem rengi

çanta dikdörtgen ve torba formudur. Çantanın içi krem rengi dokuma bez ile astarlanmış olup, çantanın ağız kısmına kendi renginde deri şerit geçirilmiş ve büzülerek kapatılmıştır. Çantanın ön ve arka yüzü; yapraklardan oluşan bitkisel bezeme kahverengi deriden simetrik olarak applike edilmiştir.

BİLGİ FORMU 16

Fotograf No: 23

İnceleme Tarihi	:4Temmuz 2019
Eser Türü	:Evrak Çantası
Bulunduğu Kaynak	:Topkapı Sarayı Müzesi
Envanter Numarası	:TMS, 31-264
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl
Boyutları	:38 cm. x 46,5 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, tırtıl,
Zeminde	:Deri
Diğer	:Sim düğme, tırtıl püskül, ipek iplik, kordon, atlas kumaş, pirinç
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, kordon tutturma,
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel, nesneli
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri çanta dikdörtgen formludur. Çantanın kapağı zarf şeklinde olup, dört gözden oluşmaktadır ve mor atlas kumaş ile astarlanmıştır. Kapak sim sırma düğme ve sim ile yapılmış kordonun ucunda tırtıldan bir püskül sarkıtılarak kapatılmıştır. Çantanın ön yüzü, kapağı ve sırt kısmı; fiyonktan nesneli bezeme içinde kıvrım dallar, yıldız çiçekleri, papatyalar, laleler ve yapaklardan oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak dival işi

EK-1. (devam) Bilgi Formları

teknğinde süslenmiştir. Kompozisyonun kenarı; bordür şeklinde kıvrım dalları, yapraklar ve lalelerden oluşan bitkisel bezeme bağlantılı sıralamalarla oluşturulan kompozisyon dival işi tekniğinde süslenmiş ve kenarları verev sarma tekniği ile çevrilmiştir. Çantanın altında silindir şeklinde bir hazne daha bulunmakta olup, silindir pirinç kapaklarla kapatılmış ve uçlarından tırtıl püskül sarkıtılmıştır. Çantanın kenarları suzeni tekniği ile çevrilmiştir. (Bu çanta iki devletin anlaşmada imzaladıkları evrakların bulunduğu, altındaki haznede Osmanlı Devletine ait fermanın, içinde de karşı devletin evrakının olduğu ihtimali Prof. Dr. Önder Küçükerman tarafından açıklanmıştır.) (Küçükerman, kişisel iletişim, tarih: 8.08.2019)

BİLGİ FORMU 17

Fotograf No: 24

İnceleme Tarihi	:27 Temmuz 2019
Eser Türü	:Evrak Çantası
Bulunduğu Kaynak	:Sadberk Hanım Müzesi
Envanter Numarası	:15012
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl
Boyutları	:23,5 cm. x 32,2 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, yarmalı sarma, balıksırtı
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Bordo
Motif Özellikleri	:Bitkisel, nesneli, yazılı
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait bordo deri çanta dikdörtgen formludur. Çantanın kapağı zarf şeklinde olup, içi tek gözden oluşmaktadır. Cüzdanın ön yüzü, kapağı ve arka kısmının kenarlarında; yapraklar, kıvrım dallar ve lalardan oluşan bitkisel bezeme bağlantılı sıralamalarla düzenlenmiş kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Ön kısmının ortası; Osmanlıca “Külli ilmünlis fil kırtaszag” yani “Bütün ilimler kâğıt bulunmazsa yok olurlar-onsuz var olamazlar” anlamında yazılı bir bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Kompozisyonun kenarları; balıksırtı tekniği ile çevrelenmiştir.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Çantanın arka ortasında ise bir fiyonktan çıkartılan dallardan oluşan bezeme simetrik olarak dival işi tekniğinde işleme yer almıştır. Bu kompozisyonun ortasında ise “C” kıvrımlı dalın üzerine yapraklardan oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak yerleştirilmiş olup ortasına J ve C harfleri dival işi tekniğinde işlenmiştir. Çantanın kenarı ise makine dikiş tekniği ile tamamlanmıştır. Ayrıca çanta müzenin “Eser El Emeği Göz Nuru” kataloğunun 344-345. sayfalarında bulunmaktadır.

BİLGİ FORMU 18

Fotograf No: 25

Fotograf No: 26

İnceleme Tarihi	:27 Temmuz 2019
Eser Türü	:Mektup Çantası
Bulunduğu Kaynak	:Sadberk Hanım Müzesi
Envanter Numarası	:15112
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:18. yüzyıl başı(1731)
Boyutları	:9,5 cm. x 16,5 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, verev pesent
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, gümüş beyazı, pembe, yeşil
Zeminde	:Bordo
Motif Özellikleri	:Bitkisel, yazılı
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait bordo deri çanta dikdörtgen formudur. Çantanın kapağı zarf şeklinde olup, iki gözden oluşmaktadır. Çantanın ön yüzü ve kapağı; üçer adet lotus çiçeğinden oluşan bitkisel bezeme düzgün sıralamalarla oluşan kompozisyon ile dival işi tekniğinde işlenmiştir. Çiçeklerin bazı yerlerinde pembe ve yeşil ipek iplik ile renk katılarak bezenmiştir. Arka kısmı; merkezde bir lotus çiçeği ve etrafı küçük çiçeklerden oluşan bitkisel bezeme bir merkezden yer alan kompozisyon ile dival işi tekniğinde süslenmiştir. Çiçeklerin aralarında ki yerler sim iplik ile deri alttan gözükmeyecek şekilde komple doldurulmuştur. Kapağın altına gelen yerine “Costantinople 1731”, kapağın altında kalan ön yüzüne gelen kısmına ise “William Congreve” yazıları işlenmiştir. Ayrıca çanta müzenin “Eser El Emeği Göz Nuru” kataloğunun 346-347. sayfalarında bulunmaktadır.

BİLGİ FORMU 19

Fotograf No: 27

İnceleme Tarihi	:30 Temmuz 2018
Eser Türü	:Mektup Çantası
Bulunduğu Kaynak	:Ankara Etnografya Müzesi
Envanter Numarası	:17910
Koleksiyona Gelişi	:Çanta müzeye 22.10.1964 tarihinde devir olma yolu ile gelmiştir.
Ait Olduğu Yıl	:-
Boyutları	:20 cm. x 22 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Pamuk iplik, sıırım
Zeminde	:Deri
Diğer	:Deri şerit
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Düz sarma, sap işi
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Bordo, sarı, yeşil, beyaz
Zeminde	:Sarı (boyanarak siyah renk olmuştur)
Motif Özellikleri	:Geometrik
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait sarı deri çanta dikdörtgen formudur. Çantanın kapağı; yuvarlak, çizgi ve baklava dilimlerinden oluşan geometrik bezeme ile atlamalı sıralamalarla düzenlenen kompozisyon sarma tekniğinde işlenmiştir. Motiflerin ince sıırımdan etrafı sap işi tekniği ile gözenmiştir. Çantanın ucundan üç kalın deri parçası sarkıtılmış ve bunların arasına ince deri renginde sıırımlarla saçaklar eklenmiştir.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 20

Fotograf No: 28

Fotograf No: 29

İnceleme Tarihi

:30 Temmuz 2018

Eser Türü

:Hecin (Deve) (Mektup) Çantası

Bulunduğu Kaynak

:Ankara Etnografya Müzesi

Envanter Numarası

:17900

Koleksiyona Gelişi

:Çanta müzeye 22.10.1964 tarihinde devir olma yolu ile gelmiştir.

Ait Olduğu Yıl

:-

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Boyutları	:60 cm. x 61 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Pamuk iplik, sıırım
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Düz sarma, sap işi
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Kırmızı, bordo, yeşil, sarı, krem rengi
Zeminde	:Sarı (boyanarak siyah renk olmuştur)
Motif Özellikleri	:Geometrik
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait sarı deri çanta dikdörtgen formudur. Çantanın kapağı üç uzun dilimden, kenarları ise iki küçük dilimden oluşmaktadır. Çantanın kapağı; yuvarlak, çizgi ve baklava dilimlerinden oluşan geometrik bezeme ile atlamalı sıralamalarla düzenlenen kompozisyon sarma tekniğinde işlenmiştir. Motiflerin ince sıırımdan etrafı sap işi tekniği ile gözenmiştir.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 21

Fotograf No: 30

Fotograf No: 31

İnceleme Tarihi
Eser Türü
Bulunduğu Kaynak
Envanter Numarası
Koleksiyona Gelişi
Ait Olduğu Yıl
Boyutları

:30 Temmuz 2018
:Terhis çantası
:Ankara Etnografya Müzesi
:5940
:Çanta müzeye devir yolu ile gelmiştir.
:-
:31 cm. x 49,5 cm.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kullanılan Gereçler

İşlemede	:Sim iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metal toka, deri astar

Kullanılan Teknik

İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, yarmalı sarma, balıksırtı
----------	---

Kullanılan Renkler

İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Siyah

Motif Özellikleri

:Bitkisel, nesneli

Kompozisyon Özellikleri

:Osmanlı Dönemine ait siyah deri çanta dikdörtgen formludur. Çantanın kapağı zarf şeklinde dilimli olup, içi iki gözden oluşmaktadır ve uzun bir sapı vardır. Çanta içi desenli kahverengi deri ile astarlanmıştır. Çantanın ön yüzü ve kapağı; fiyonktan oluşan nesneli bezemeden çıkartılan kıvrım dallar, papatyalar, yapraklardan oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak dival işi tekniğinde işlenmiştir. Kompozisyonun kenarlarında dal, yaprak ve mine çiçeklerinden oluşan bitkisel bezeme bağlantılı sıralamalarla bordür şeklinde dival işi tekniği ile işlenmiştir. Bu bordür iki sıra ince sarma içinde yer almıştır. Aynı kompozisyon çantanın sapı üzerine de işlenmiştir.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 22

Fotograf No: 32

İnceleme Tarihi	:8 Ağustos 2019
Eser Türü	:Posta Çantası
Bulunduğu Kaynak	:Türk ve İslam Eserleri Müzesi
Envanter Numarası	:ETN 2067
Koleksiyona Gelişi	:Posta çantası eser Mustafa Ergürün'den satın alma yolu ile müzeye gelmiştir.
Ait Olduğu Yıl	:-
Boyutları	:23 cm. x 23 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, deri
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metal toka, deri şerit
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Düz sarma, verev sarma, aplike
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kahverengi (kahverengi ile boyanmış)
Motif Özellikleri	:Yazılı
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri çanta kare formudur. Çantanın kapağı zarf şeklinde olup, uç kısmına doğru sivrilmiş ve deri bir parçası ile kapak kapatılmıştır. Çantanın kapağının orta kısmı; kırmızı deri üzerine Arap harfleri yazılı bezemeden bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniği ile işlenmiştir. İşleme kırmızı deri üzerine işlenmiş ve çantaya makine dikiş tekniği ile aplike edilmiştir. Çantanın kapak ve yan kenarları kırmızı deri biye ile makine dikiş ile birleştirilmiştir.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 23

Fotograf No: 33

Fotograf No: 34

İnceleme Tarihi	:8 Ağustos 2019
Eser Türü	:Posta Çantası
Bulunduğu Kaynak	:Beşiktaş Deniz Müzesi
Envanter Numarası	:AA 3399
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl
Boyutları	:23,5 cm. x 28 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, deri, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metal toka, deri şerit
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Düz sarma, verev sarma, applike
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, kırmızı, krem rengi
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Yazılı
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri çanta dikdörtgen formludur. Çantanın kapağı zarf şeklinde olup, deri parça ve metal toka ile kapak kapatılmıştır. Çantanın kapağının orta kısmı; Arap harfleri kırmızı deri üzerine yazılı bezemeden bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniği ile işlenmiştir. İşlenmiş kırmızı deri parçası makine dikişi tekniği ile çantaya applike edilmiştir. Çantanın yan körüklerine kırmızı deri eklenmiş olup, çantanın kenarlarına kırmızı deri

EK-1. (devam) Bilgi Formları

biye olarak makine dikişi ile tamamlanmıştır. Ön kısmında; Medine-i Münevverede Hüseyin Ağa Medrese-i Müderrisli Yozgatlı Haluk Efendi'ye vusul bula, sene 1307, Arka kısmında: Beminne Teala: Der Aliye'de Kızıltoprak'ta İstasyon civarında Bahriye Ferikalarından müteakit merhum Hacı Hüsnü Paşa'nın Köşküne vusul bula, sene 1310 yazmaktadır. Çanta Malat inşaat reisi inşiaye Feriki Koramiral Hacı Hüznü Paşa'ya ait olup, içinde 54 adet vesika mevcuttur.

BİLGİ FORMU 24

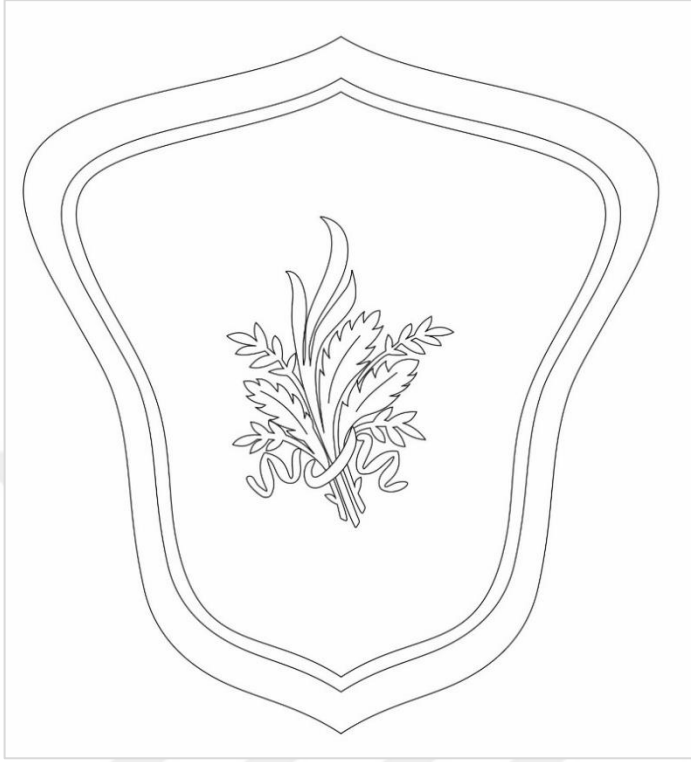
Fotograf No: 35

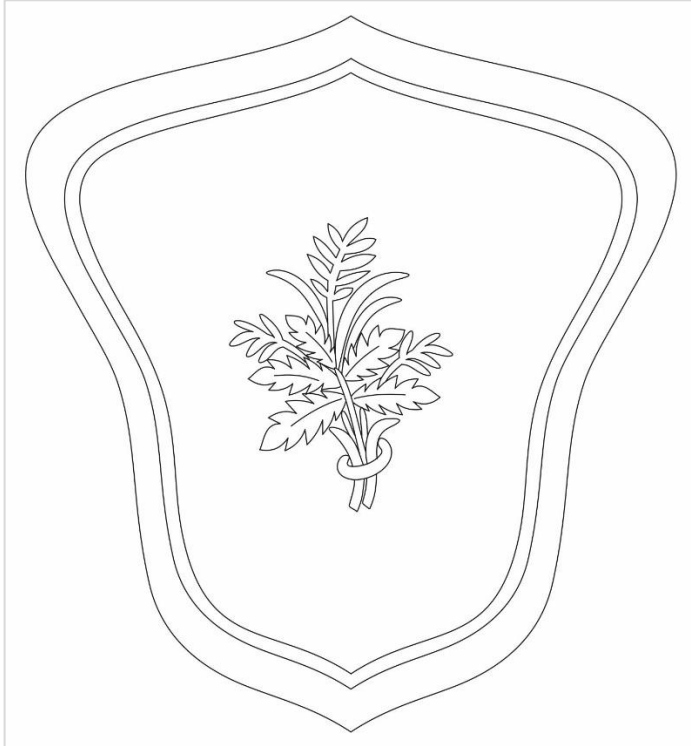
Fotograf No:36

İnceleme Tarihi	:30 Temmuz 2018
Eser Türü	:Çanta Muhafazası
Bulunduğu Kaynak	:Ankara Etnografya Müzesi
Envanter Numarası	:5885
Koleksiyona Gelişi	:Çanta muhafazası müzeye 10.12.1927 tarihinde devir yolu ile gelmiştir.
Ait Olduğu Yıl	:-
Boyutları	:19,5 cm. x 21,5 cm
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, pul
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev, balıksırtı,
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Gümüş beyazı
Zeminde	:Siyah
Motif Özellikleri	:Bitkisel, nesneli
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait siyah deri muhafaza lale formudur. Muhafazanın ön yüzü ve kapağı; kurdeleden nesneli bezemenin içine kurdeleden buket nesneli bezemenin içinden çıkartılan şekilde kıvrım dallar ve yapraklardan oluşan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan düzenleme olarak dival işi tekniğinde işlenmiştir. Muhafazanın kenarı ince sarma ile çevrenmiş ve kenarı suzeni tekniği ile tamamlanmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Çizim 12: Çanta muhafazası desen çizimi

Çizim 12.a.: Çanta muhafazası desen çizimi

BİLGİ FORMU 25

Fotoğraf No: 34

İnceleme Tarihi	:8 Ağustos 2019
Eser Türü	:Silahlık
Bulunduğu Kaynak	:Türk ve İslam Eserleri Müzesi
Envanter Numarası	:ETN 2028
Koleksiyona Gelişi	:Silahlık müzeye 1986 yılında Esat Uludağ'dan satın olma yolu ile gelmiştir.
Ait Olduğu Yıl	:-
Boyutları	:12 cm. x 32 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, deri iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metal toka
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, applike, sap işi
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, kahverengi
Zeminde	:Siyah
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait siyah deri silahlık dikkörtgen formudur. Uzun taşıma kayışı vardır. Silahlığın ön yüzü; yapraklardan oluşan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğinde süslenmiştir. Bu kompozisyonun kenarına ince deri şeritler baklava dilimi şeklinde geometrik bezeme bir merkezde düzenlenmiş kompozisyon deri iplikler ile sap işi tekniğinde applike edilmiştir. Silahlığın ölçüsü envanter kayıtlarında bulunamamaktadır. Resim üzerinde bulunan ölçüm cetveline göre yaklaşık olarak araştırmacı tarafından alınmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 26

Fotograf No: 38

İnceleme Tarihi	:8 Ağustos 2019
Eser Türü	:Silahlık
Bulunduğu Kaynak	:Türk ve İslam Eserleri Müzesi
Envanter Numarası	:LT 222
Koleksiyona Gelişi	:Silahlık müzeye 1986 yılında Esat Uludağ'dan satın olma yolu ile gelmiştir.
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl
Boyutları	:15 cm. x 37 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Kordon
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, susma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, krem rengi
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri silahlık dikdörtgen formludur. Üç bölümden, tek kapaktan oluşmaktadır ve uzun taşıma kayışı vardır. Silahlığın ön yüzü; üçgenlerden oluşan geometrik bezeme düzgün sıralamalarla düzenlenen kompozisyon susma tekniğinde işlenmiştir. Bu kompozisyonun iki kenarına ve silahlığın üç bölümünün kenarlarına verev sarma yapılmıştır. Silahlığın üst kısmı; yapraklardan oluşan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğinde ve kenarına üçgenlerden oluşan geometrik bezeme bağlantılı sıralamalarla düzenlenmiş kompozisyon susma tekniğinde işlenmiştir. Silahlığın en ölçüsü envanter kayırlarında bulunamamaktadır. Resim üzerinde bulunan ölçüm cetveline göre yaklaşık olarak araştırmacı tarafından alınmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 27

Fotograf No: 39

Fotograf No: 40

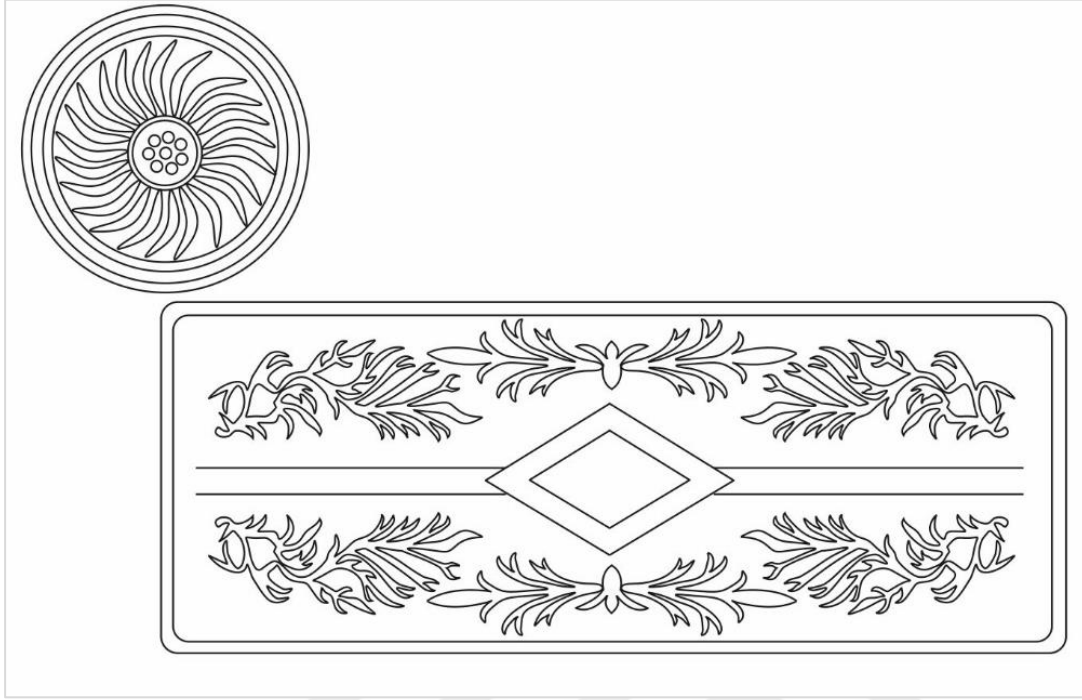
İnceleme Tarihi
Eser Türü
Bulunduğu Kaynak
Envanter Numarası
Koleksiyona Gelişi

:8 Ağustos 2019
:Silahlık
: Beşiktaş Deniz Müzesi
:AA 972
:-

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Ait Olduğu Yıl	:19. yūzyıl
Boyutları	:25,5 cm. x 47 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metal toka
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, yarmalı sarma, makine dikiş
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, sarı
Zeminde	:Siyah
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait siyah deri silahlık dikdörtgen formudur. Uzun taşıma kayışı vardır. Silahlığın ön yüzü; yapraklar, kıvrım dallardan oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak dival işi tekniğinde işlenmiştir. Silahlığın üst kısmında bulunan geniş bölmeye yuvarlak geometrik bir bezemenin içinde çarkıfelekten bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Silahlık manken üzerinde ve sergi bölümünde bulunduğu için ölçüsü görevliler tarafından yapılmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Çizim 13: Silahlık desen çizimi

BİLGİ FORMU 28

Fotograf No: 41

İnceleme Tarihi	:8 Ağustos 2019
Eser Türü	:Silahlık
Bulunduğu Kaynak	:Beşiktaş Deniz Müzesi
Envanter Numarası	:AA 3849
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl
Boyutları	:40 cm. x 47 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metal toka, metal zımba
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, aplike
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, sarı
Zeminde	:Siyah
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait siyah deri silahlık dikdörtgen formudur. Silahlık dört cepten oluşmakta olup, uzun kayışı vardır. Silahlığın ön yüzünün ortası; ince deri şerit ile baklava dilimi geometrik bezeme şekli verilmiş olup, kenarlara doğru incelerek makine dikişi tekniği ile aplike edilmiş ve uç kısımları zımba ile tutturulmuştur. Bu kompozisyonun kenarlarına yapraklar, kıvrım dallardan oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak yerleştirilmiştir. Silahlığın üst kısmında bulunan geniş yere; yuvarlak geometrik bir bezemenin içinde çarkıfelekten bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Silahlığın ölçüsü araştırmacı tarafından alınmıştır.

BİLGİ FORMU 29

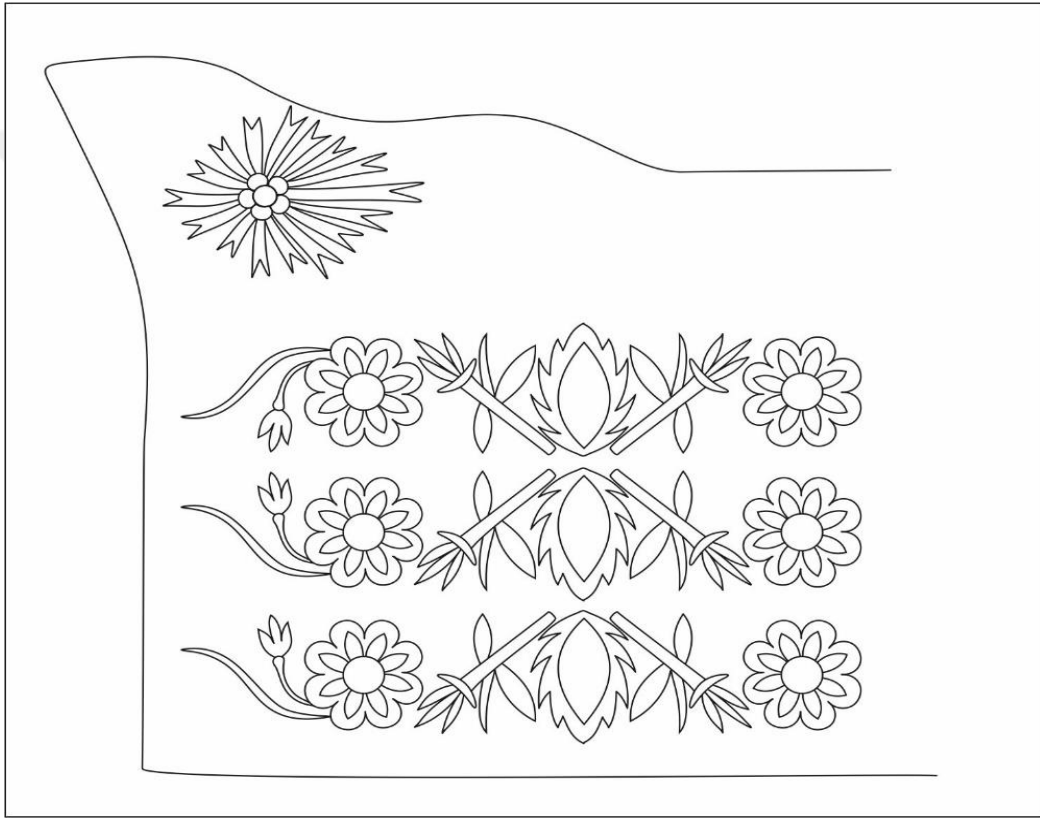

Fotograf No: 42

İnceleme Tarihi	:8 Ağustos 2019
Eser Türü	:Silahlık
Bulunduğu Kaynak	:Beşiktaş Deniz Müzesi
Envanter Numarası	:AA 3898
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl sonu
Boyutları	
Boy	:41 cm.
En	:27 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, pul, kurt, tırtıl
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metal toka
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, yarmalı sarma, verev pesent, balıksırtı, suzeni, kurt tutturma, tırtıl tutturma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri silahlık dikdörtgen formudur. Silahlık dört gözden oluşmuş olup, uzun taşıma kayışı vardır. Silahlığın ön yüzü üç bölüme ayrılmış ve oluşan kompozisyon üç bölümde işlenmiştir. Her bölümün ortasına lale gelecek şekilde rozet çiçekler, kıvrım dallar, tomurcuklar ve yapraklardan oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak dival işi tekniğinde işlenmiştir. Lalelerin ortası kabartılarak tırtıl ve kurt ile süslenmiştir. Silahlığın üst kısmında bulunan geniş yere yıldız çiçeğinden oluşan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Silahlığın üst kısmında bulunan

EK-1. (devam) Bilgi Formları

bölmelere ise lalelerden oluşan bitkisel bezeme atlamalı sıralamalarla düzenlenmiş kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Silahlığın alt kısmında bulunan bölümlerin görünen yerlerine kıvrım dal ve yapraklardan oluşan bitkisel bezeme bağlantılı sıralamalarla düzenlenmiş kompozisyon dival işi tekniğinde süslenmiştir. Her bölümün kenarlarına suzeni tekniği yapılmıştır. Bele bağlanacak kemer kısmında ise kıvrım dal ve yaprak ile oluşan bitkisel bezeme mevcuttur. Kompozisyonun araları verev pesent tekniğinde deri alttan gözükmeyecek şekilde işlenmiştir. Silahlığın ölçüsü araştırmacı tarafından alınmıştır.

Çizim 14: Silahlık desen çizimi

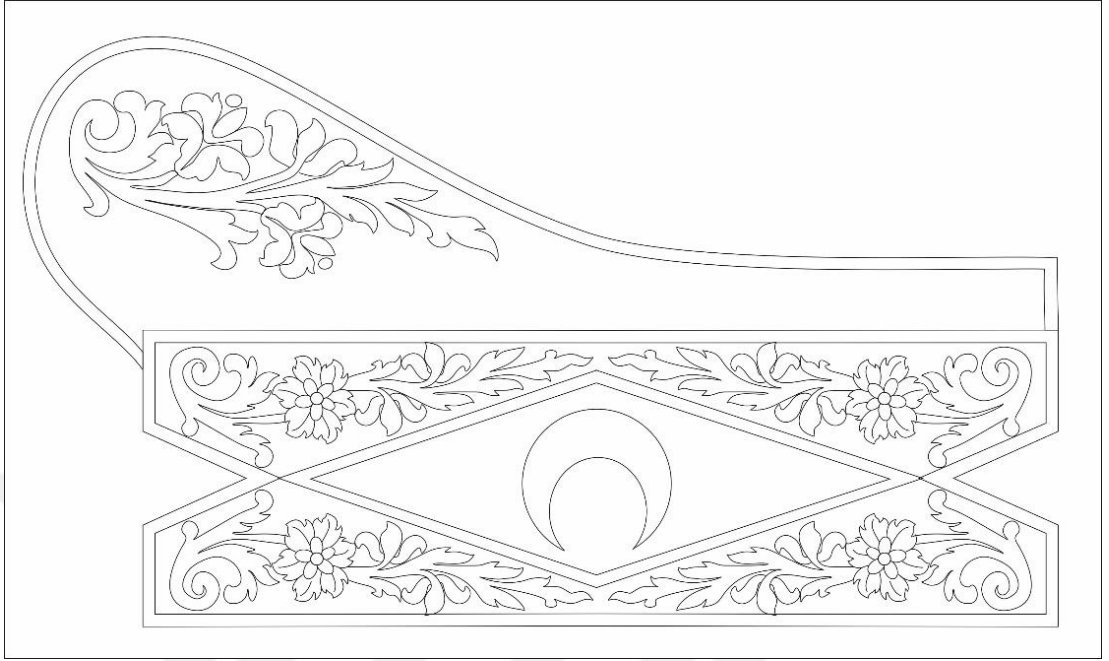
BİLGİ FORMU 30

Fotograf No: 43

İnceleme Tarihi	:2 Temmuz 2019
Eser Türü	:Silahlık
Bulunduğu Kaynak	:Harbiye Askeri Müzesi
Envanter Numarası	:517-245
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	: 19. yüzyıl
Boyutları	:26 cm. x 33 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metalik toka
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, kabartmalı sarma, balıksırtı, tohum işi, sap işi
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Bordo
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik, nesneli
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait bordo deri silahlık dikdörtgen formudur. Silahlık üç gözden, tek kapaktan oluşmaktadır ve uzun taşıma kayışı bulunmaktadır. Silahlığın ön yüzünün ortası; hilalden oluşan nesneli bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon ve bu motifi çevreleyen baklava dilimi geometrik bezeme dival işi tekniğini yapılmıştır. Silahlığın dört köşesi; kıvrım dallar, yapraklar ve güllerden bitkisel bezeme simetrik olarak dival işi tekniğinde işlenmiştir. Kompozisyon iki dar kenarda üçgen şeklinde içe doğru girinti yapan çerçeve ile tamamlanmıştır. Silahlığın en üs bölümünün geniş kısmı; spiral bir dal üzerinde yapraklar ve lalelerden oluşan bitkisel bezemeden oluşan bir merkeze yönlendirilmiş kompozisyon dival işi tekniğinde süslenmiştir. Silahlığın dörtkenarı suzeni ile tamamlanmıştır. Silahlığın ölçüsü araştırmacı tarafından alınmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Çizim 15: Silahlık desen çizimi

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 31

Fotograf No: 44

İnceleme Tarihi	:2 Temmuz 2019
Eser Türü	:Silahlık
Bulunduğu Kaynak	:Harbiye Askeri Müzesi
Envanter Numarası	:517-137
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl
Boyutları	:15 cm. x 35 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Pamuk iplik, hazır harç
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metal toka
Kullanılan Teknik	
İşlemede	: Verev sarma, balıksırtı, sap işi, harç tutturma, makine dikişi
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Pembe, krem rengi, yeşil
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri silahlık dikdörtgen formludur. Silahlık üç gözden, tek kapaktan oluşmakta olup, uzun taşıma kayışı bulunmaktadır ve arkasında fişek konulacak gözleri mevcuttur. Silahlığın ön yüzünün ortası; yıldız çiçeğinden oluşan nesneli bezeme bir merkezden yer alan kompozisyon sarma tekniği ile işlenmiştir. Bu motifi çevreleyen baklava dilimi geometrik bezeme balıksırtı, verev sarma, sap işi, kordon tutturma tekniği yapılmıştır. Silahlığın dört köşesi; iki yaprak ve ortada bir adet yıldız çiçeğinden oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak balıksırtı tekniğinde işlenmiştir. Bele bağlanacak kemer kısmı; balıksırtı kenarına sap işi en dış kısmında verev sarma tekniğinde süslenmiştir. Kemerin kenarları ise makine dikişi ile tamamlanmıştır. Silahlığın ölçüsü araştırmacı tarafından alınmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 32

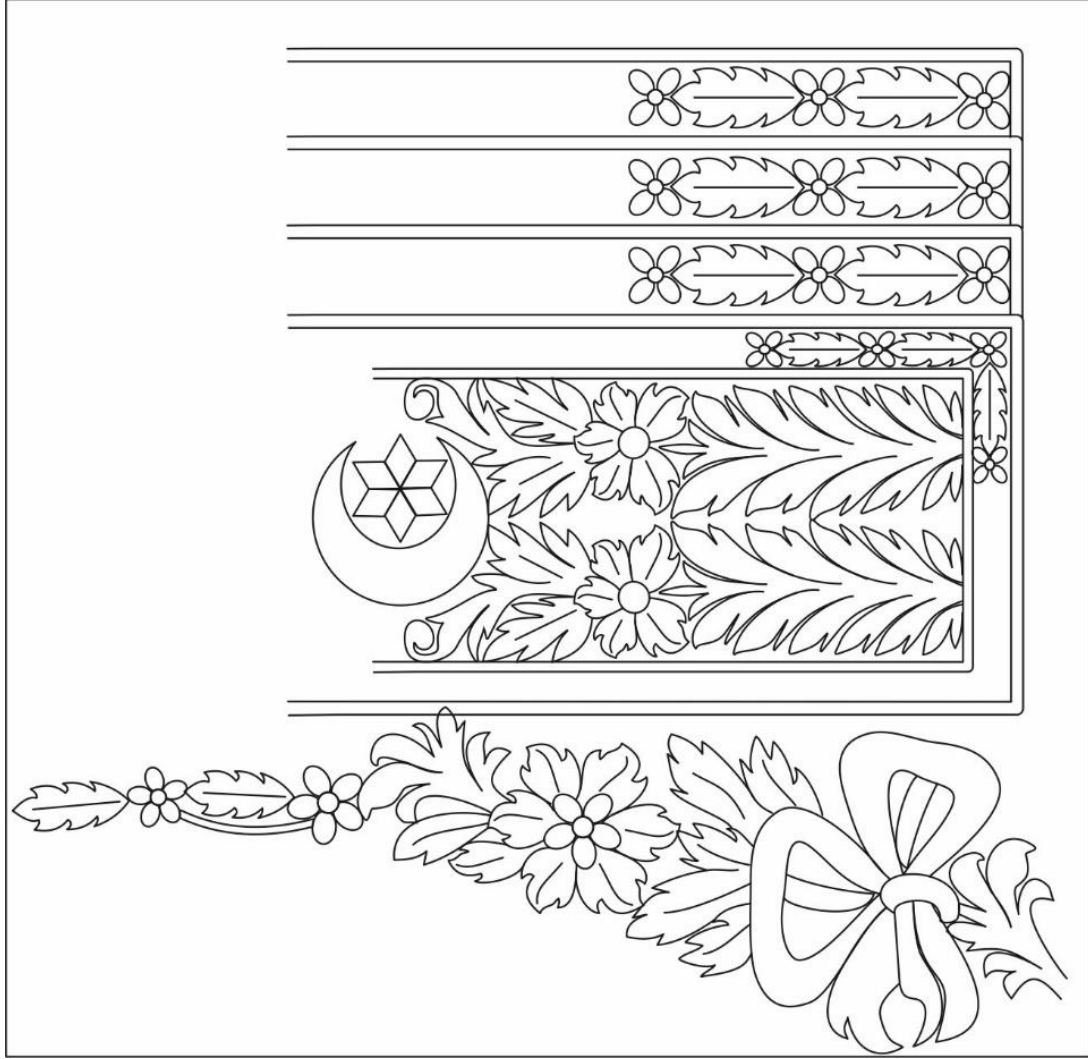
Fotograf No: 45

İnceleme Tarihi	:7 Ağustos 2019
Eser Türü	:Silahlık
Bulunduğu Kaynak	:Harbiye Askeri Müzesi
Envanter Numarası	:517-123
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl
Boyutları	:-
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, kurt
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metal toka
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, yarmalı sarma, kabartmalı sarma, kurt tutturma, tırtıl tutturma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel, nesneli

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri silahlık dikdörtgen formludur. Silahlık üç gözden oluşmuş olup, tek kapaklıdır ve uzun taşıma kayışı bulunmaktadır. Silahlığın ön yüzünün ortası; hilal ve yıldızdan oluşan nesneli bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Silahlığın ön yüzü; bir dalın üzerinden yapraklar, güller ve spirallerden oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak dört adet dival işi tekniğinde işlenmiştir. Bu kompozisyonun kenarında dikdörtgen formunda iki sıra ince düz sarma işlenmiştir. Bu iki sarma arasında bir yaprak ve bir mine çiçeğinden oluşan bitkisel bezeme atlamalı sıralamalarla oluşan kompozisyon dival işi tekniğinde süslenmiştir. Silahlığın alt kısmında bulunan geniş bölümde ise fiyonk nesneli bezemenin içinden çıkartılan dallar, yapraklar, mine çiçekleri ve güllerden oluşan bitkisel bezeme bir merkeze yönlendirilmiş kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Bu kompozisyonun kenarları ince sarma ile tamamlanmıştır. Her bölümün kenarı suzeni tekniği işlenmiştir. Silahlığın envanter kayıtlarında ölçüsü bulunmamaktadır ve sergi bölümünde bulunduğu için ölçüsü alınamamıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Çizim 16: Silahlık desen çizimi

BİLGİ FORMU 33

Fotograf No: 46

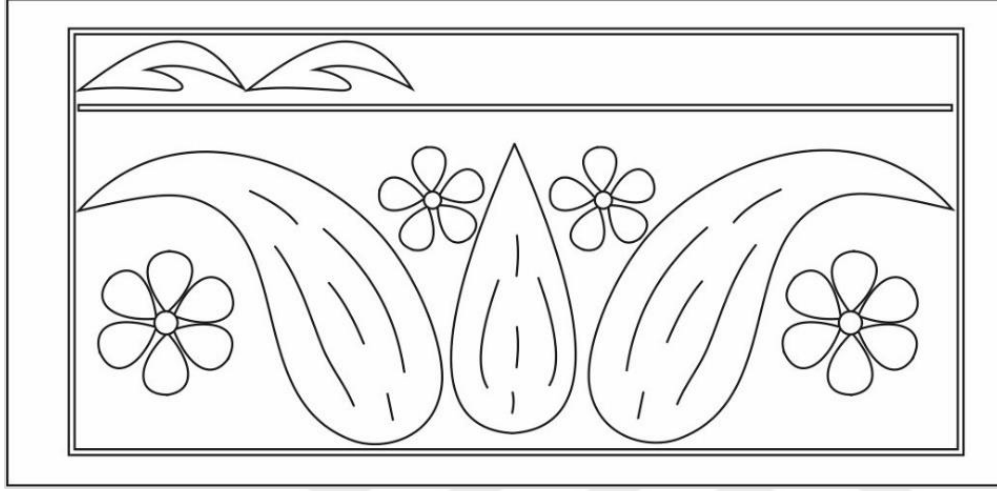
İnceleme Tarihi :2 Temmuz 2019
Eser Türü :Fişeklik
Bulunduğu Kaynak :Harbiye Askeri Müzesi
Envanter Numarası :517-65
Koleksiyona Gelişi :-
Ait Olduğu Yıl :19. yüzyıl
Boyutları :Büyük 9 cm. x 16 cm. küçük: 9 cm. x 10 cm.

Kullanılan Gereçler
İşlemede :Sim iplik, ipek iplik
Zeminde :Deri
Diğer :Metal toka, püskül, pamuk iplik, kordon
Kullanılan Teknik
İşlemede :Dival işi: düz sarma, verev sarma, yarmalı sarma

Kullanılan Renkler
İşlemede :Altın sarısı, bordo
Zeminde :Siyah
Motif Özellikleri :Bitkisel
Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait siyah deri fişeklik dikdörtgen ve yukarı doğru daralan formudur. Fişeklik iki büyük, iki küçük toplam dört adetten oluşmaktadır ve uzun taşıma kayışı bulunmaktadır. Büyük fişekliğin ön yüzü; lale ve dört adet mine çiçeğinden oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak dival işi tekniğinde işlenmiştir. Büyük fişekliğin üst kısmı; yapraklardan oluşan bitkisel bezeme düzgün sıralamalarla düzenlenen kompozisyon bordür şeklinde dival işi

EK-1. (devam) Bilgi Formları

teknğinde işlenmiştir. Kompozisyonun kenarına ince verev sarma yapılmış olup, kenar temizliği deri kıvrılıp makine dikişi yapılmıştır. Bordo pamuk iplik ve altın sarısı ipek iplilerle püskül yapılarak tamamlanmıştır. Fişekliğin ölçüsü araştırmacı tarafından alınmıştır.

Çizim 17: Fişekliik desen çizimi

BİLGİ FORMU 34

Fotograf No: 47

İnceleme Tarihi	:7 Ağustos 2019
Eser Türü	:Sadak (Yay kılıfı)
Bulunduğu Kaynak	:Harbiye Askeri Müzesi
Envanter Numarası	:25707 eski – 258-325 yeni
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:18. yüzyıl
Boyutları	:36 cm. x 70 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, deri
Zeminde	:Kadife
Diğer	:-
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi: düz sarma, verev sarma, verev pesent, balıksırtı, kordon tutturma, applike
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, gümüş beyazı
Zeminde	:Kırmızı
Diğer	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kırmızı kadife sadak aşağıdan yukarıya doğru genişleyen formdadır. Sadak'ın üst ortasında büyük, alt ucunda küçük birer madalyon şeklinde geometrik bezeme bir merkezde yer alan kompozisyondan verev pesent tekniğinde işlenmiştir. Bu kompozisyonun ortasına mine çiçeklerinden oluşan bitkisel bezeme düz sarma tekniğinde işlenmiştir. Sadak'ın ön yüzü; karelere bölünmüş ve içinde mine çiçeklerinden oluşan bitkisel bezeme atlamalı sıralamalarla düzenlenen kompozisyon simetrik olarak düz sarma tekniğinde

EK-1. (devam) Bilgi Formları

süslenmiştir. Karelerin içi alttan deri görünmeyecek şekilde verev pesent tekniğinde doldurulmuştur. Sadak'ın kenarları palmetlerden oluşan bitkisel bezeme bağlantılı sıralamalar ile düzenlenen kompozisyon bordür şeklinde verev sarma tekniğinde işlenmiştir. Kompozisyonun kenarları kordon tutturma tekniğinde ile tamamlanmıştır. Kompozisyon kahverengi deriye işlenmiş ve kırmızı kadife üzerine applike edilmiştir. Sadakın ölçüsü araştırmacı tarafından alınmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 35

Fotograf No: 48

İnceleme Tarihi

:7 Ağustos 2019

Eser Türü

:Kubur (Tirkeş-Ok kılıfı)

Bulunduğu Kaynak

:Harbiye Askeri Müzesi

Envanter Numarası

:28263eski –258-313 yeni

Koleksiyona Gelişi

:-

Ait Olduğu Yıl

:19. yüzyıl

Boyutları

:14,5 cm. x 74 cm.

Kullanılan Gereçler

İşlemede

:Sim iplik

Zeminde

:Deri

Diğer

:Deri şerit, metal toka

Kullanılan Teknik

İşlemede

:Dival işi: düz sarma, verev sarma, yarmalı sarma

Kullanılan Renkler

İşlemede

:Altın sarısı

Zeminde

:Siyah

Motif Özellikleri

:Bitkisel, geometrik, nesneli

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait siyah deri kubur silindir formudur. Kubur aşağıdan yukarı doğru genişlemiş olup, kapağı gövdeye rapteden bağlar bulunmaktadır ve arka tarafta taşıma kayısı vardır. Kuburun kapak ön yüzü; buket şeklinde bir kurdeleden nesneli bezemenin içinde kıvrım dallar, yapraklar ve rozet çiçeklerinden oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak dival işi tekniğinde işlenmiştir. Kapağın üstü; yuvarlak geometrik bezemenin içinde rozet çiçeğinden oluşan bitkisel bezeme yer almış ve etrafında yıldız çiçeğinden oluşan madalyon şeklindeki bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğinde süslenmiştir. Kapağın kenarları suzeni tekniği ile tamamlanmıştır. Kuburun ölçüsü araştırmacı tarafından alınmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 36

Fotograf No: 51

Fotograf No: 52

İnceleme Tarihi	:7 Ağustos 2019
Eser Türü	:Kubur (Tirkeş-Ok kılıfı)
Bulunduğu Kaynak	:Harbiye Askeri Müzesi
Envanter Numarası	:1270 eski – 258-323 yeni
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl
Boyutları	:-
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Deri şerit, metal toka, sim düğme
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi: düz sarma, verev sarma, yarmalı sarma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel, nesneli

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait siyah deri kubur silindir formudur. Kubur aşağıdan yukarı doğru genişlemiş olup, kapağı gövdeye rapteden bağlar bulunmaktadır ve arka tarafta taşıma kayısı vardır. Kuburun kapak ön yüzü; kurdeleden nesneli bezeme içinde kıvrım dallar ve yapraklar oluşan bitkisel bezemeden simetrik bir kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Bu kompozisyonun ortasında içinden ok geçmiş yay olan nesneli bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğinde süslenmiştir. Kompozisyonun kenarı yarım dairelerden oluşan geometrik bezeme bordür şeklinde bağlantılı sırlamalarla düzenlenen kompozisyon ile çevrilmiş dival işi tekniğinde işlenmiştir. Kapağın kenarları suzeni tekniği ile tamamlanmıştır. Eserin envanter kayıtlarında ölçüsü bulunmamaktadır ve sergi bölümünde bulunduğu için ölçüsü alınamamıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 37

Fotograf No: 53

İnceleme Tarihi	:7 Ağustos 2019
Eser Türü	:Ok Hedefi
Bulunduğu Kaynak	:Harbiye Askeri Müzesi
Envanter Numarası	:2440
Koleksiyona Gelişi	:Ok hedefi müzeye 1964 yılında gelmiştir.
Ait Olduğu Yıl	:18-19. yüzyıl
Boyutları	:77 cm. x 107 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Deri, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metal halka, zil
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Aplike
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Kahverengi, siyah
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Geometrik

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri ok hedefi yassı ve armut formludur. İki kat deriden oluşan ok hedefi birbirine makine dikişi birleştirilmiş olup, üst kısmında asmaya yarayan kayışı bulunmaktadır. Ok hedefin içi pamuk çekirdeği (çiğit) ve hızar talaşı doldurulmuş, ok saplanınca çanlar sarsılıp ses versin diye etek kısmında eşit aralıklı olarak tutturulmuş madeni halkalardan zincirler geçirilerek küçük çanlar asılmıştır. Ok hedefinin ön yüzü; altında ve üstünde madalyon şeklinde iki yuvarlak ve içinde üçgenlerden oluşan geometrik bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon applike tekniğinde süslenmiştir. Üstteki madalyonun altında bir yaprak eklenmiş olup, iki madalyonun etrafında küçük yuvarlaklardan oluşan geometrik bezemeler serpiştirilerek applike tekniğinde işlenmiştir. Kenarları zemin renginde deri biye ile temizlenmiştir.

BİLGİ FORMU 38

Fotograf No: 54

İnceleme Tarihi	:7 Ağustos 2019
Eser Türü	:Barutluk
Bulunduğu Kaynak	:Harbiye Askeri Müzesi
Envanter Numarası	:1287
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:18. yüzyıl
Boyutları	:-
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, deri
Zeminde	:Kadife
Diğer	:Kordon, metal halka, fildişi
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi: düz sarma, verev sarma, yarmalı sarma, applike
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, gümüş beyazı, kahverengi, mavi
Zeminde	:Kırmızı, lacivert
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kırmızı ve lacivert kadife barutluk; toz şişesi ve mermi kılıfından olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Mavi ve sarı renklerden bir kordon ile metal yuvarlaklarla birbirlerinde bağlanmaktadır. Toz şişenin ağzı fildişi bir tıpa ile mermi kılıfının ağzı ise kenar kısmında geçirilen kordon

EK-1. (devam) Bilgi Formları

ile büzülerek kapılmaktadır. İki parçanın üzeri; lale, karanfil, kıvrım dal, yapraklardan oluşan bitkisel bezeme düzgün sıralamalarla oluşan kompozisyon simetrik olarak dival işi tekniğinde süslenmiştir. Bitkisel bezemelerin ortasında; yuvarlaklardan oluşan geometri bezeme düzgün sıralamalarla düzenlenen kompozisyon dival işi tekniğinde süslenmiştir. Bu kompozisyon kahverengi deri üzerine işlenip kadife üzerine applike edilmiştir. Eserin envanter kayıtlarında ölçüsü bulunmamaktadır ve sergi bölümünde bulunduğu için ölçüsü alınamamıştır.

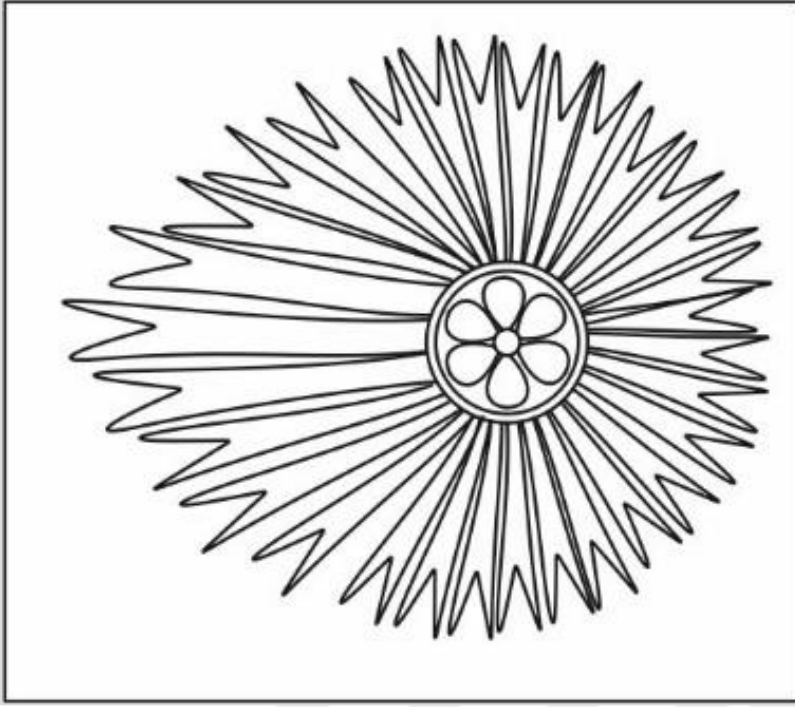
BİLGİ FORMU 39

Fotograf No: 55

İnceleme Tarihi	:7 Ağustos 2019
Eser Türü	:Kuburluk
Bulunduğu Kaynak	:Harbiye Askeri Müzesi
Envanter Numarası	:21230
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl sonu
Boyutları	:-
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; verev sarma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Siyah
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait siyah deri silahlık, kese formudur. Silahlık alt kısmı geniş ve yuvarlak olup, ağız kısmına doğru giderek daralmaktadır. Kesenin ön yüzü; yuvarlak geometrik bezemenin içinde rozet çiçeğinden oluşan bitkisel bezeme yer almış ve etrafında yıldız çiçeğinden oluşan madalyon şeklindeki bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğinde süslenmiştir. Silahlığın kenarı verev sarma yapılmış ve kenarına kendi renginde deri biye yapılarak makine dikişi ile tamamlanmıştır. Eserin envanter kayıtlarında ölçüsü bulunmamaktadır ve sergi bölümünde bulunduğu için ölçüsü alınmamıştır. Silahlık dört parçadan oluşmakta olup, eyer takımı içinde yer almaktadır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Çizim 18: Kuburluk desen çizimi

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 40

Fotograf No: 56

Fotograf No: 57

EK-1. (devam) Bilgi Formları

İnceleme Tarihi	:02 Temmuz 2019
Eser Türü	:Eyer
Bulunduğu Kaynak	:Harbiye Askeri Müzesi
Envanter Numarası	:21226
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl başı
Boyutları	:İki kaş arası 50 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, yün iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metal toka, yün sağa örtüsü
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Suzeni
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, turuncu, sarı
Zeminde	:Siyah
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait siyah deri eyerin arkasında, atın kuyruk kısmına gelen yerde (sağa örtüsü), altında keçe üzerinde bordo yünden oluşmaktadır. Eyerin kenarları; bordür şeklinde turuncu iplikten baklava diliminden oluşan geometrik bezeme bağlantılı sıralamalarla düzenlenen kompozisyon suzeni tekniğinde çevrelenmiştir. Baklava dilimlerinin içi krem rengi iplik ile suzeni tekniğinde alttan deri gözükmek şekilde doldurulmuştur. Bu kısımlar çok yıpranmış ve iplikleri dökülmüş durumdadır. Bu bordürün üzerine dalga motifinden oluşan bitkisel bezeme bağlantılı sıralamalarla düzenlenen kompozisyon zincir iş tekniğinde işlenmiştir. Eyer örtüsünün sağ, sol ve arka kısmında üzerine üçgen ve damla yapraklardan oluşan geometrik ve bitkisel bezeme bir merkezde yer alan düzenlenen kompozisyon simetrik olarak suzeni tekniğinde yer almaktadır. Eyerin ölçüsü araştırmacı tarafından alınmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 41

Fotograf No: 58

Fotograf No: 59

EK-1. (devam) Bilgi Formları

İnceleme Tarihi	:7 Ağustos 2019
Eser Türü	:Eyer
Bulunduğu Kaynak	:Harbiye Askeri Müzesi
Envanter Numarası	:21230
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl sonu
Boyutları	:-
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Pamuk iplik, metal zımba, deri
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metal halka
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Aplike, suzeni
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, sarı, bordo
Zeminde	:Siyah
Motif Özellikleri	:Geometrik
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait siyah deri eyerin sağ, sol ve alt kısmı; üç adet üçgenden ve üst ortası; büyük bir üçgenden oluşan geometrik bezeme bir merkeze yönlendirilmiş kompozisyonun kenarları suzeni tekniğinde applike edilmiştir. Bu üçgenlerin içinde üç adet zımba çakılmıştır. Eyerin kenarı; yarım dairelerden oluşan bordür şeklinde geometrik bezeme bağlantılı sıralamalarla düzenlenen kompozisyon zincir iş tekniğinde çevrelenmiştir. Eyer, eyer takımı içinde yer almakta olup, dört adet silahlıkla birlikte sergilenmektedir. Eyerin envanter kaydında ölçüsü bulunmamaktadır ve sergi bölümünde bulunduğu için ölçüsü alınamamıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 42

Fotograf No: 60

İnceleme Tarihi	:8 Ağustos 2019
Eser Türü	:Eyer
Bulunduğu Kaynak	:Türk ve İslam Eserleri Müzesi
Envanter Numarası	:ENT 2297
Koleksiyona Gelişi	:Eyer müzeye 01.08.1990 yılında Yaşar Kaya'dan satın olma yolu ile gelmiştir.
Ait Olduğu Yıl	:-
Boyutları	:-
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metal toka, hazır harç, kordon,
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, applike
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kahverengi, yeşil
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri eyerin oturtmalıkları ve etek uçları; üçgenlerden oluşan geometrik bezeme ve yapraklardan oluşan bitkisel bezeme bağlantılı sıralamalarla düzenlenen kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Kompozisyonun kenarları vev sarma ile tamamlanmıştır. Bu kompozisyon yeşil deri üzerine işlenmiş ve eyere applike edilmiştir. Eyerin kenar temizliği ise kordon ve hazır harç ile tamamlanmıştır.

BİLGİ FORMU 43

Fotoğraf No: 61

İnceleme Tarihi	:8 Ağustos 2019
Eser Türü	:Oturma Yeri Kemer (Eyerin bir parçası)
Bulunduğu Kaynak	:Türk ve İslam Eserleri Müzesi
Envanter Numarası	:ETN 222
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl
Boyutları	:17 cm. x 100 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, delikli sarma, hasır iğne
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metal toka, hazır harç, kordon
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kahverengi, kırmızı, yeşil
Motif Özellikleri	:Bitkisel, nesneli
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri kemer eyer ile bağlanması için iki kenarında metal toka vardır. Kemerin ön yüzü; kıvrım dal, spiraller, yaprak ve rozet çiçeklerden oluşan bitkisel bezemeden oluşan simetrik kompozisyon dival işi tekniği ile işlenmiştir. Eyerin alt kısmı; iki verev sarma arasına kıvrım dal, spiraller ve yapraklardan oluşan bitkisel bezeme bordür şeklinde bağlantılı sıralamalarla düzenlenen kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Kemer tokası bir parça deri ile birleştirilmiş, bu derinin üzeri ise hasır iğne tekniği ile komple kapatılmış olup, kemerin kenar temizliği kordon ve hazır harç ile tamamlanmıştır. Kemerin ölçüsü envanter kaydında bulunmamaktadır. Resim üzerinde bulunan ölçüm cetveline göre yaklaşık olarak araştırmacı tarafından alınmıştır.

BİLGİ FORMU 44

Fotograf No: 62

İnceleme Tarihi	:7 Ağustos 2019
Eser Türü	:Muhafaza
Bulunduğu Kaynak	:Beşiktaş Deniz Müzesi
Envanter Numarası	:AA 3864
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:18.yüzyıl
Boyutları	:35,5 cm. x 54 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, pul
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metal toka
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, balıksırtı
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Siyah
Motif Özellikleri	:Bitkisel, nesneli
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait siyah deri muhafaza tenis raketi formudur. İçine erzak ve gereç koymak için yapılmıştır. Muhafazanın ortası; kurdeleden nesneli bezemenin içinden kıvrım dallar, asma yaprakları, başak yaprakları ve damla yapraklardan oluşan bitkisel bezemeden bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Muhafazanın kenarı ince sarma ile çevrelenmiş ve kenarına iki sıra suzeni tekniği yapılmıştır. Pul ile işleme süslenmiştir.

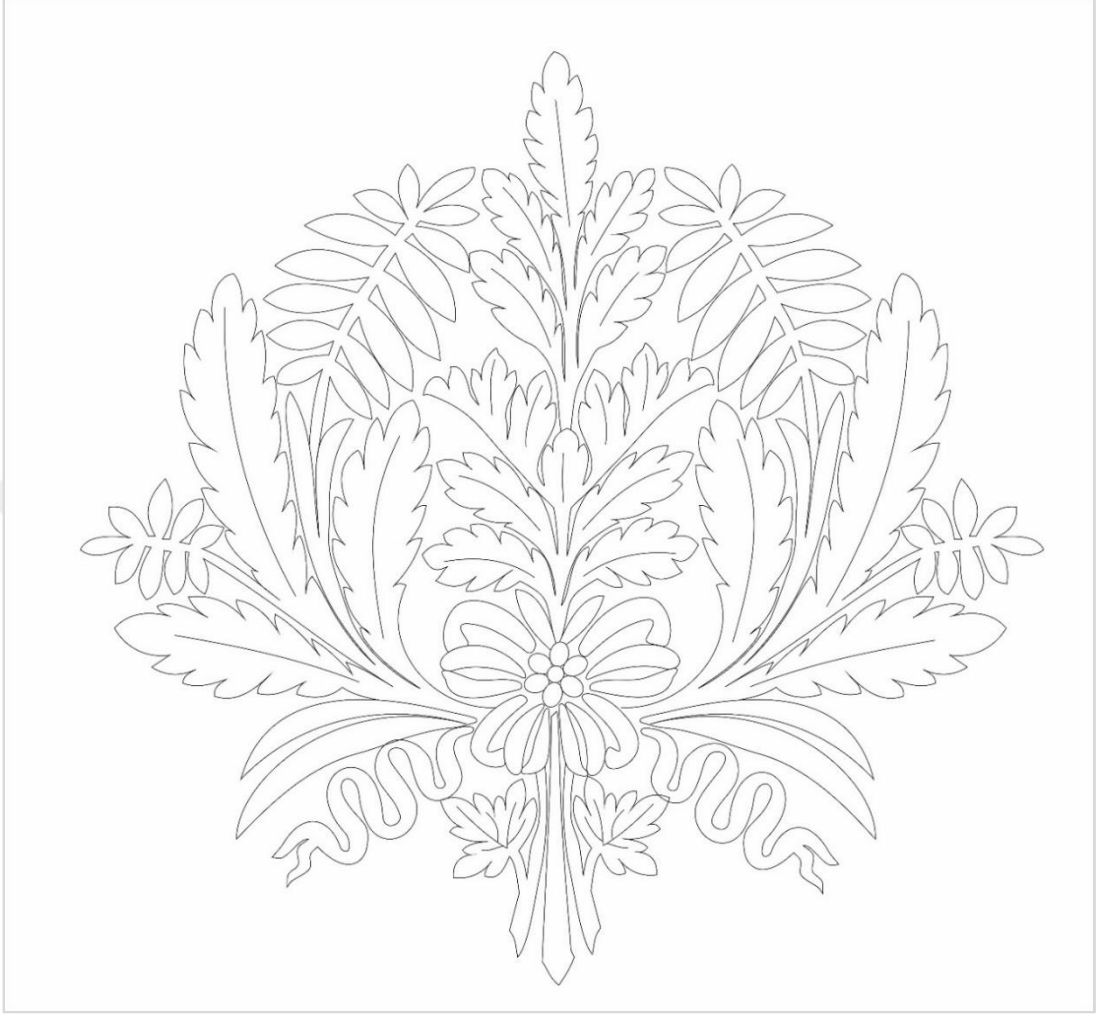
BİLGİ FORMU 45

Fotoğraf No: 63

İnceleme Tarihi	:7 Ağustos 2019
Eser Türü	:Muhafaza
Bulunduğu Kaynak	:Beşiktaş Deniz Müzesi
Envanter Numarası	:AA 3863
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:18.yüzyıl
Boyutları	:41 cm. x 56 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, pul
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metal toka
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, balıksırtı, pul tutturma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Gümüş beyazı
Zeminde	:Siyah
Motif Özellikleri	:Bitkisel, nesneli
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait siyah deri muhafaza tenis raketi formudur. İçine erzak ve gereç koymak için yapılmıştır. Muhafazanın ortası; kurdeleden nesneli bezemenin içinden kıvrım dallar, asma yaprakları, başak yaprakları ve damla yapraklardan oluşan bitkisel bezemeden bir merkezde yer alan kompozisyon simetrik olarak kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Muhafazanın kenarı ince sarma ile çevrelenmiş ve kenarına iki sıra suzeni tekniği yapılmıştır. Pul ile işleme süslenmiştir.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Çizim 19: Muhafaza desen çizimi

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 46

Fotoğraf No: 64

İnceleme Tarihi	:7 Ağustos 2019
Eser Türü	:Süngülük
Bulunduğu Kaynak	:Beşiktaş Deniz Müzesi
Envanter Numarası	:AA 4899
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19-20.yüzyıl (1863-1908)
Boyutları	:7 cm. x 20 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Hazır harç, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Makine dikişi, harç tutturma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, kırmızı, sarı
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:-
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri süngülük dikdörtgen formudur. Silah ucuna takılan sivri demir takmak için yapılmıştır. Süngülüğün üzeri; içinde kırmızı iplikler geçen altın sarısı hazır harç ile kaplanmış ve makine dikiş tekniği ile tutturulmuştur. Süngülük Bahriye Nazırı Hasan Rahmi Paşa'ya aittir.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 47

Fotograf No: 65

Fotograf No: 66

İnceleme Tarihi	:7 Ağustos 2019
Eser Türü	:Kılıç Kayışı
Bulunduğu Kaynak	:Beşiktaş Deniz Müzesi
Envanter Numarası	:AA 2651
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19-20.yüzyıl
Boyutları	:-
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Hazır harç, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metal toka
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Makine dikişi, harç tutturma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, gümüş beyazı
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:-

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri kılıç kayışı üzeri; içinde altın sarısı ve gümüş beyazı simlerin geçtiği hazır harç ile kaplanmış ve makine dikiş tekniği ile tutturulmuştur. Metal toka ile kayışın uçların birbirine bağlanmaktadır. Kılıç kayışı Milli Müdafaa Cemiyeti Kasımpaşa Şubesi Kurucusu ve Başkanı Muhittin Binbaşı 'ya aittir. Kayışın envanter kaydında ölçüsü bulunmamaktadır ve sergi bölümünde bulunduğu için ölçüsü alınamamıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 48

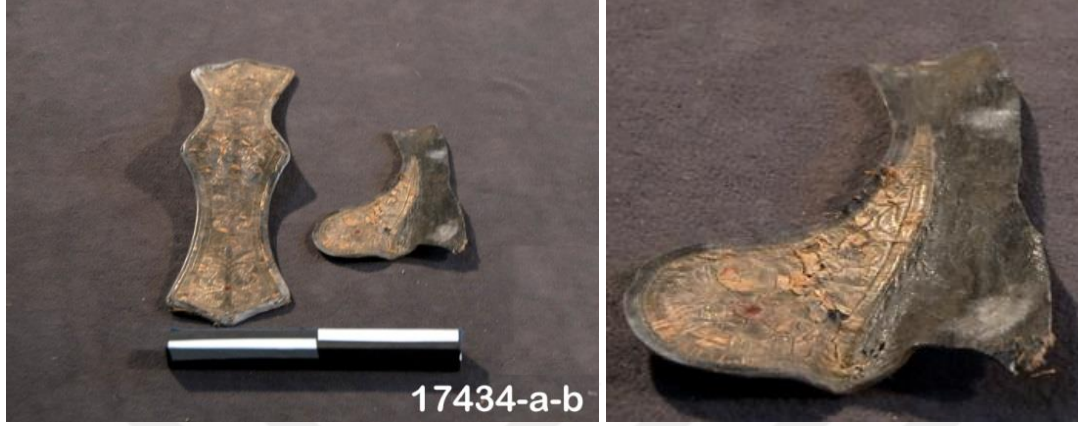
Fotograf No: 67

Fotograf No: 68

İnceleme Tarihi	:7 Ağustos 2019
Eser Türü	:Palaska
Bulunduğu Kaynak	:Beşiktaş Deniz Müzesi
Envanter Numarası	:AA 2650
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19-20.yüzyıl
Boyutları	:-
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:İpek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metal toka, metal halka
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Makine dikişi
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Krem rengi
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Geometrik
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri palaskanın üzeri; geometrik bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon makine dikişi tekniği ile işlenmiştir. Metal toka ile kayışın uçların birbirine bağlanmaktadır. Palaska Milli Müdafaa Cemiyeti Kasımpaşa Şubesi Kurucusu ve Başkanı Muhittin Binbaşı'ya aittir. Palaskanın envanter kaydında ölçüsü bulunmamaktadır ve sergi bölümünde bulunduğu için ölçüsü alınamamıştır.

BİLGİ FORMU 49

Fotograf No: 69

Fotograf No: 70

İnceleme Tarihi	:30 Temmuz 2018
Eser Türü	:Eyer Parçaları
Bulunduğu Kaynak	:Ankara Etnografya Müzesi
Envanter Numarası	:17434
Koleksiyona Gelişi	:Parçalar müzeye 05.06.1964 tarihinde satın alma yolu ile gelmiştir.
Ait Olduğu Yıl	:-
Boyutları	:Büyük: 36cm., küçük: 17 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, yassı tel
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, yarmalı sarma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Siyah
Motif Özellikleri	:Bitkisel
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait siyah deri iki adet parçadan biri uzun diğeri ayakkabı formudur. Uzun parçanın kenarları dilimden oluşmaktadır. Parçaların üzeri; kıvrım dallar, spiraller, yapraklar ve rozet çiçeklerinden oluşan bitkisel bezeme simetrik bir kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Kompozisyonun kenarları ince sarma tekniğinde süslenmiştir. Parçaları yıpranmış ve işlemeleri sökülmüş durumdadır. Bunların kemer parçası veya eğer takımına ait olması düşünülmektedir.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 50

Fotograf No: 71

Fotograf No: 72

İnceleme Tarihi	:7 Ağustos 2019
Eser Türü	:Matarası
Bulunduğu Kaynak	:Beşiktaş Deniz Müzesi
Envanter Numarası	:AA 3859
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:18.yüzyıl
Boyutları	: 29 cm. x 37 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, balıksırtı
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Siyah
Motif Özellikleri	:Bitkisel, nesneli, geometrik, yazılı, hayvansal
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait siyah deri matarası koni formudur. Arkasında taşıma kemeri mevcuttur. Mataranın alt kısmı; kayıktan oluşan nesneli bezeme, üzerinde kuştan oluşan hayvansal bezeme bir merkezde yer alan

EK-1. (devam) Bilgi Formları

kompozisyon dival işi tekniğinde süslenmiştir. Kayığın alt kısmında ise kıvrım dallar ve yapraklardan oluşan bitkisel bezeme bağlantılı sıralamalarla düzenlenen kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Kayığın hemen üzerinde Osmanlıca “Tebdili Hümayun Kayığı Matarasıdır, sene 175” yazan yazılı bezeme, geometrik bezemeden olan yuvarlak içine bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğinde süslenmiştir. Yazılı bezemenin üzerinde ise Abdülaziz’in tuğrası olan nesneli bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğinde yer almıştır. Mataranın sağ ve sol yan kısımları; kurdeleden bir buketten dallar, yapraklar, çiçekler ve tomurcuklardan oluşturulan kompozisyon mevcut olup mataranın üst kısmında birleştirilmiştir. Mataranın etrafı; yapraklardan oluşan bitkisel bezeme bordür şeklinde bağlantılı sıralamalarla düzenlenen kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiş olup, eserin kenarları oyulgama dikişi tekniği ile tamamlanmıştır. Matara Tebdil-i Hümayün kayağının matarasıdır. Yapım tarihi 1756’dır. Deri askı uzunluğu: 21cm., taban çevresi: 93cm., kalınlık: 0.7cm. dir.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 51

Fotograf No: 73

Fotograf No: 74

İnceleme Tarihi
Eser Türü
Bulunduğu Kaynak
Envanter Numarası
Koleksiyona Gelişi
Ait Olduğu Yıl
Boyutları
Kullanılan Gereçler
İşlemede
Zeminde
Diğer
Kullanılan Teknik
İşlemede
Kullanılan Renkler
İşlemede
Zeminde
Motif Özellikleri

:27 Temmuz 2019
:Matara
:Sadberk Hanım Müzesi
:17581
:-
:17.yüzyıl
:- x 26,7 cm.
:Sim iplik
:Deri
:-
:Türk işi; düz sarma, verev sarma, civankaşı
:Altın sarısı, gümüş beyazı
:Kahverengi
:Bitkisel

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri matara koni formudur. Mataranın ön alt kısmı; kıvrım dal ve yaprakların üzerinde yer alan bir laleden oluşan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon sarma tekniğinde işlenmiştir. Mataranın ön yüzü; rozet çiçekler, güller, tomurcuklar, kıvrım dal ve yapraklardan oluşan bitkisel bezeme simetrik kompozisyon sarma tekniğinde işlenmiştir. Kompozisyonun kenarları vev sarma tekniği yapılmıştır. Mataranın arka yüzü; selvi motifi içine lale, yaprak ve kıvrım dallardan oluşan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon sarma tekniğinde işlenmiştir. Mataranın kenarları makine dikiş tekniğinde biye yapılmıştır. Ayrıca matara müzenin “Eser El Emeği Göz Nuru” kataloğunun 334. sayfasında bulunmaktadır.

BİLGİ FORMU 52

Fotograf No: 75

Fotograf No: 76

İnceleme Tarihi	:7 Ağustos 2019
Eser Türü	:Tas Muhafazası
Bulunduğu Kaynak	:Harbiye Askeri Müzesi
Envanter Numarası	:-
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:-
Boyutları	:-
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:İpek iplik, deri iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Deri şerit
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Makine dikişi
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Kahverengi
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Geometrik
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri tas

muhafaza yuvarlak formudur. Muhafaza beş üçgen deri parçasından oluşturulmuş olup, orta kısmından deri şeritler sarkıtılmıştır. Uzun bir sapı bulunmaktadır olup, iki kattan meydana gelmiş ve iki parça eşit aralıklarla ince deri parça ile bağlanarak birleştirilmiştir. Muhafazanın ön yüzünde bulunan üçgen parçaların her birinin üzeri

EK-1. (devam) Bilgi Formları

ve sapı; üçgenlerle oluşan geometrik bezeme düzgün sıralamalarla düzenlemelerle kompozisyon susma tekniğinde işlenmiştir. Muhafazanın kenarları makine dikişi ile tamamlanmıştır. Muhafaza ölçüsü envanter kaydında bulunamamaktadır. Ayrıca sergi bölümünde bulunduğu için ölçüsü ve envanter numarası alınamamıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 53

Fotograf No: 77

İnceleme Tarihi	:30 Temmuz 2018
Eser Türü	:Tas Muhafazası
Bulunduğu Kaynak	:Ankara Etnografya Müzesi
Envanter Numarası	:1548
Koleksiyona Gelişi	:Muhafaza müzeye satın alma yolu ile gelmiştir.
Ait Olduğu Yıl	:-
Boyutları	:Çapı 14 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; verev sarma, sap işi
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik, nesneli
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri muhafaza yuvarlak formudur. Arkasında uzun tutturma kayışı mevcuttur, iki kattan meydana gelmiş ve iki parça eşit aralıklarla ince deri parça ile bağlanarak birleştirilmiştir. Muhafazanın ortası; yuvarlak geometrik bezemen, içine bitkisel

EK-1. (devam) Bilgi Formları

bezemeden oluşan rozet çiçeğin etrafı yıldız çiçeğinden oluşan nesneli bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Kompozisyonun kenarlarına üç yapraktan oluşan bitkisel bezeme bir merkeze yönlendirilmiş dört adet kompozisyon dival işi tekniğinde yerleştirilmiştir. Muhafazanın kenarlarına sap işi tekniği ile tamamlanmıştır. Sap uzunluğu: 42 cm.'dir.

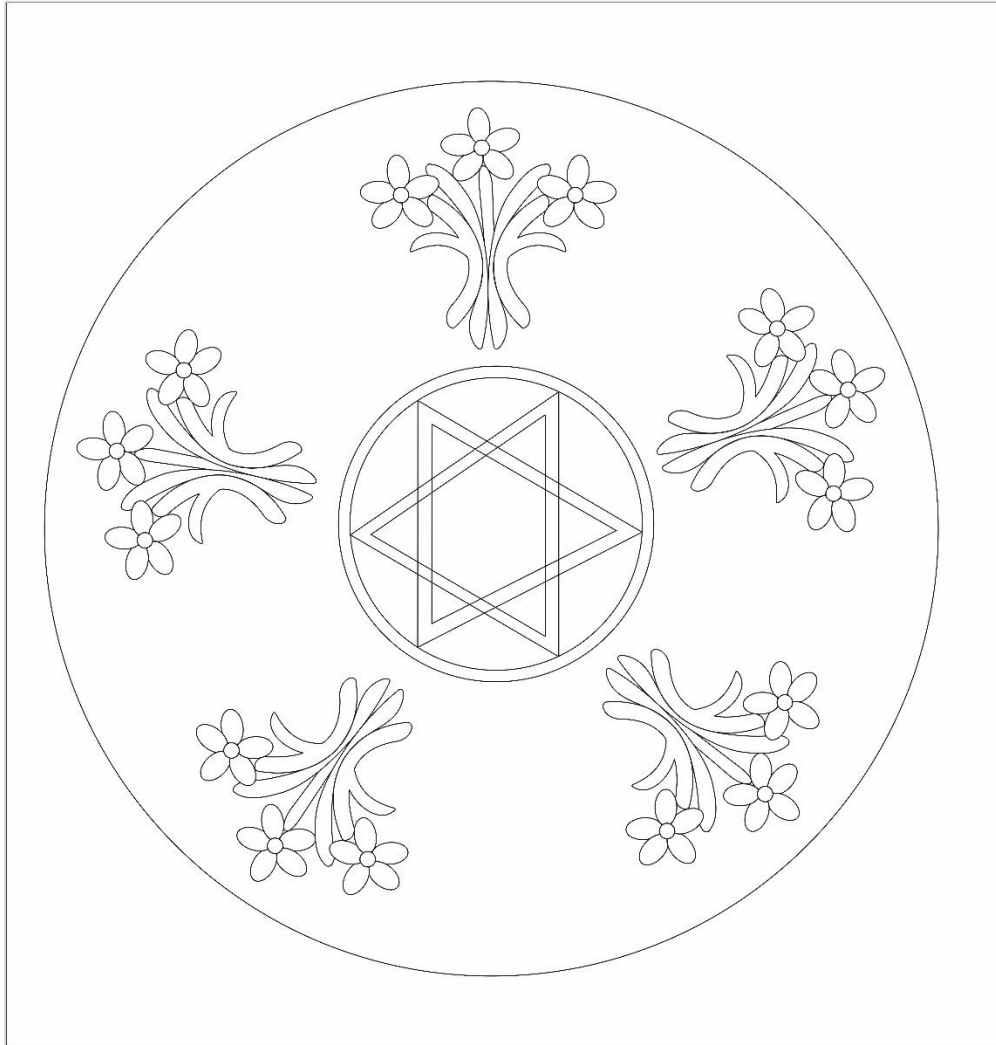
BİLGİ FORMU 54

Fotograf No: 78

İnceleme Tarihi	:30 Temmuz 2018
Eser Türü	:Tas Muhafazası
Bulunduğu Kaynak	:Ankara Etnografya Müzesi
Envanter Numarası	:1549
Koleksiyona Gelişi	:Muhafaza müzeye satın alma yolu ile gelmiştir.
Ait Olduğu Yıl	:-
Boyutları	:Çapı 12 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, sap işi
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, sarı
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik, nesneli
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri muhafaza yuvarlak formudur. Muhafaza dört parçadan oluşmaktadır ve parçalar çırpma dikişi ile birbirine birleştirilmiştir. Parçaların her birinin üzeri; bir buketin içinde dallar, yapraklar ve mine çiçeklerinden oluşan bitkisel bezemeden oluşan simetrik kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Muhafazanın ortası; yuvarlaktan oluşan geometrik bezeme ortasında mine çiçeğinden oluşan bitkisel bezeme ve onun etrafında yıldızdan oluşan nesneli bezemeden bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğinde süslenmiştir. Kompozisyonun kenarları sap işi tekniği ile çevrilmiştir.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Çizim 20: Tas muhafaza desen çizimi

BİLGİ FORMU 55

Fotograf No: 80

İnceleme Tarihi	:30 Temmuz 2018
Eser Türü	:Gözlük Muhafazası
Bulunduğu Kaynak	:Ankara Etnografya Müzesi
Envanter Numarası	:14990
Koleksiyona Gelişi	:Muhafaza müzeye 18.06.1952 tarihinde satın alma yolu ile gelmiştir.
Ait Olduğu Yıl	:-
Boyutları	:7 cm. x 11 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, deri
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, yarmalı sarma, applike
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, taba
Zeminde	:Mor
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri muhafaza dikdörtgen formludur. Ana gövde ve kapaktan olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Muhafazanın ön yüzü; kıvrım dal, yapraklar ve güllerden oluşan bitkisel bezeme simetrik kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Muhafazanın üst kısmı; yaprak ve dallardan bitkisel bezeme ve Osmanlıca “Yadigar Maraş” ibaresi olan yazılı bezemeden oluşan bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Muhafazanın alt ve üst kısmının kenarları üçgen geometrik bezemeden düzenli sıralamalarla kompozisyon susma tekniği ile çevrilmiştir. Kompozisyon taba rengi deriye işlenerek kadife üzerine applike edilmiştir.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 56

Fotoğraf No: 81

İnceleme Tarihi	:4Temmuz 2019
Eser Türü	:Ustura Kesesi
Bulunduğu Kaynak	:Topkapı Sarayı Müzesi
Envanter Numarası	:TMS, 31/1207
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl
Boyutları	:18 cm. x 20 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, kurt
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; verev sarma, kurt tutturma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel, nesneli

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri kese aşağıdan yukarı doru genişleyen, tepede sivri bir şekil almış ve kesenin üstünde birleştirilmiş formdan oluşmaktadır. Kesenin ön ve arka yüzünde cep şeklide bir parça yer almakta ve içinde altı adet alet gözü bulunmaktadır. Kesenin ön yüz ortası; lale formunun içine kurdeleden nesneli bezemenin içinden kıvrım dallar, spiraller, yapraklar, tomurcuklar ve rozet çiçekten oluşan bitkisel bezeme simetrik bir kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Kenarı verev sarma yapılmış, bunun iki yanı; kıvrım bir dalın üzerine yerleştirilmiş yapraklar, tomurcuk ve rozet çiçeklerden oluşan bitkisel bezeme simetrik kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Kenarı verev sarma tekniği yapılmış, en uç kısmı suzeni tekniği ile tamamlanmıştır. Kompozisyonun boş kalan yerleri sarma yapılarak alttan deri görünmeyecek şekilde kesinin üzeri komple doldurulmuştur.

Çizim 21: Ustura kesesi desen çizimi

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 57

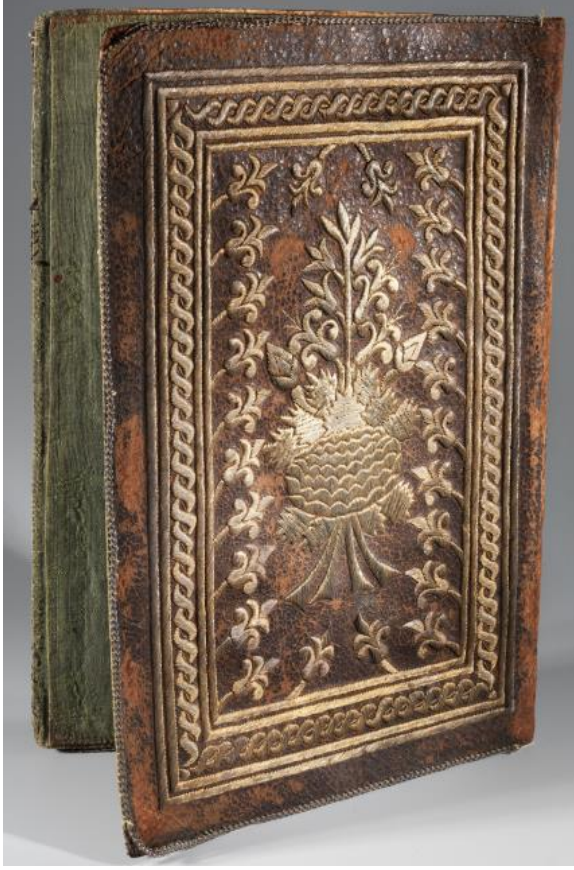
Fotograf No: 82

EK-1. (devam) Bilgi Formları

İnceleme Tarihi	:4 Temmuz 2019
Eser Türü	:Anahtar Kılıfı (Kabe Kilidi)
Bulunduğu Kaynak	:Türk ve İslam Eserleri Müzesi
Envanter Numarası	:312
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:18. yüzyıl başı
Boyutları	:-
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik,
Zeminde	:Deri
Diğer	:Kordon, sim düğme
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Düz sarma, verev sarma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Siyah
Motif Özellikleri	:Bitkisel, yazılı
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait siyah deri anahtarlık dikdörtgen formludur. Çantanın kapağı zarf şeklinde dilimli olup, kırmızı iplik ile örgü yapıp sim düğme takılarak kapatılmıştır. Anahtarlığın kapağı; “Bismillahirrahmanirrahim”, “La İlahe İllallah” ve “Muhammeden Resulullah” yazan üç sıra Arapça yazılı bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon sarma tekniğinde işlenmiştir. Anahtarlığın ön yüzü ikiye bölünmüş her iki kısmında “La İlahe İllallah”, “Muhammeden Resulullah” yazan Arapça yazılı bezemeler arasında tomurcuk, yaprak ve dallardan oluşan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon sarma tekniği işlenmiş olup, kenarı ince verev sarma tekniği ile çevrilmiştir. Anahtarlığın alt kısmında bir üçgen içinde “Sene-i 123” Arapça yazılı bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon sarma tekniğinde işlenmiş olup, anahtarlığın ortası; alt kısmındaki üçgenin iki kenarında ve kapağın üç kenarında suzeni tekniği mevcuttur. Ayrıca anahtarlık müzenin “100 Yıl Önce 100 Yıl Sonra” isimli kataloğunun 284. sayfalarında bulunmaktadır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 58

Fotograf No: 83

İnceleme Tarihi	:4Temmuz 2019
Eser Türü	:Cilbent Kap
Bulunduğu Kaynak	:Topkapı Sarayı Müzesi
Envanter Numarası	:TMS, 31/1209
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl
Boyutları	:19 cm. x 28 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:İpek astar
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, verev pesent, sap işi
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri cilbent dikdörtgen formludur. İç kısmı yeşil ipek ile astarlanmıştır. Cilbendin ön yüzü; ortasında merkezde bir buket içinde sümbül, tomurcuklar, laleler, dallar ve yapraklardan oluşan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon mevcut olup, kenarında lalelerden bitkisel bezeme düzgün sıralamalarla düzenlenmiş kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Kompozisyonun kenarında iki adet içte, iki adet dışta olacak şekilde verev sarma ile çevrelenmiş olup, içinde zencerek geometrik bezeme bordür şeklinde bağlantılı sıralamalarla oluşan kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Arkası yine sarma ile çerçevelenmiş, ortada daha küçük bir çiçekle birlikte, köşelerde sümbül çiçeklerinden bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Cilbendin kenarı suzeni tekniği ile tamamlanmıştır

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 59

Fotograf No: 84

İnceleme Tarihi	:24 Kasım 2017
Eser Türü	:Terlik
Bulunduğu Kaynak	:Prestij Antik (Serkan Kumru: Halitpaşa Mahallesi Yeşil Vadi Evleri No:43/D Blok-Mudurnu)
Envanter Numarası	:-
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl
Boyutları	:- x 25 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, pul, tırtıl
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, yarmalı sarma, kurt tutturma, pul tutturma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait kahverengi rengi deri terlik kapalı uçlu ve ucu üçgen formludur. Terliğin içi; kıvrım dallar, spiraller, yapraklar, yıldız çiçeği ve laleden bitkisel bezeme, baklava diliminden geometrik bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon simetrik olarak dival işi tekniğinde işlenmiştir. Pul ve tırtıl ile süsleme tamamlanmıştır.

BİLGİ FORMU 60

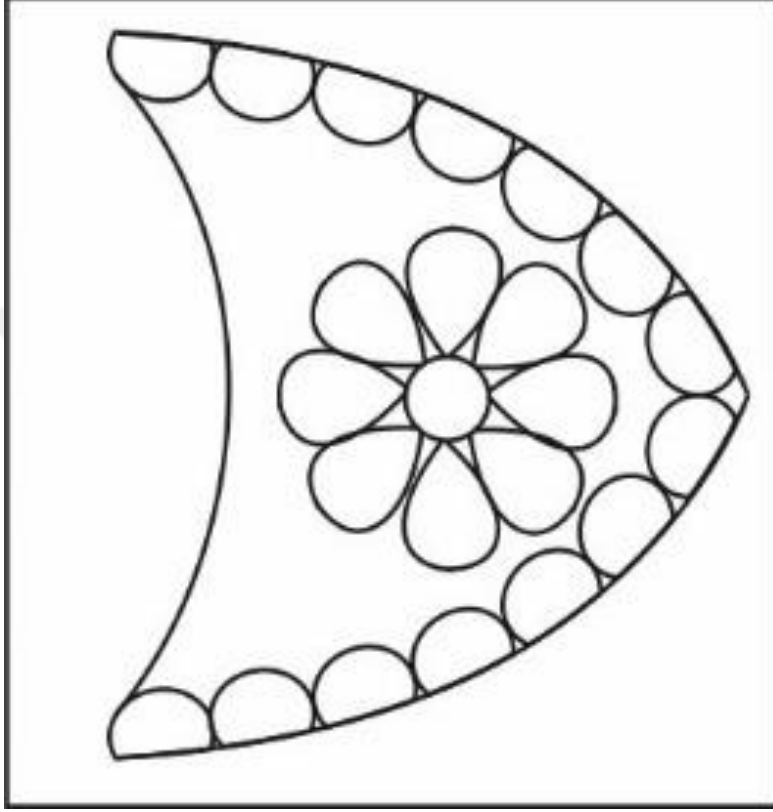

Fotograf No: 85

İnceleme Tarihi	:8Ağustos 2019
Eser Türü	:Terlik
Bulunduğu Kaynak	:Türk ve İslam Eserleri Müzesi
Envanter Numarası	:ETN 1384
Koleksiyona Gelişi	:Robert Kolb tarafından müzeye 20.04.1982 tarihinde bağışlanmıştır. Semertkant'tan gelmedir.
Ait Olduğu Yıl	:-
Boyutları	:- x 25 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik	
İşlemede	: Türk işi; verev pesent, düz sarma, applike
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kahverengi, yeşil
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri terlik kapalı uçlu ve ucu üçgen formudur. Topuk kısmı yeşil deriden yapılmıştır. Terliğin üstü; büyük rozet çiçek ve iki yanına iki adet bir yapraktan bitkisel bezeme bir

EK-1. (devam) Bilgi Formları

merkezde yer alan kompozisyon verev pesent ve ince sarma tekniğinde işlenmiştir. Terliğin kenarı; yarım daireden geometrik bezeme bordür şeklinde düzgün sıralamalarla verev pesent ve ince sarma tekniğinde işlenmiştir.

Çizim 22: Terlik desen çizimi

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 61

Fotograf No: 86

İnceleme Tarihi	:30 Temmuz 2018
Eser Türü	:Terlik
Bulunduğu Kaynak	:Ankara Etnografya Müzesi
Envanter Numarası	:4559
Koleksiyona Gelişi	:Terlik müzeye devir yolu ile gelmiştir.
Ait Olduğu Yıl	:-
Boyutları	:7 cm. x 24 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Yassı tel, deri iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Verev sarma, makine dikişi, Tük işi; düz pesent
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, yeşil, kahverengi
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Geometrik
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri terlik burnu ve topuk kısmı sivri, ortasında daralmış forma sahiptir. Üst kısmında geniş bir

EK-1. (devam) Bilgi Formları

bandı bulunmaktadır. Bandın üzeri; dikdörtgen geometrik bezeme içine bir merkezde yer alan kompozisyon ve tabanın kenarı; tel sarma tekniği tekniğinde işlenmiştir. Orta kısmı; yukardan aşağı doğru bir çizgi içinde tel sarma tekniği mevcut olup, alt kısmı; dalgalanıp yukarı doğru düzleşen bir düzlem doğrultusunda ve hemen yanında üç adet kısa verev çizgilerden geometrik bezeme sarma tekniğinde yer almaktadır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 62

Fotograf No: 87

İnceleme Tarihi	:30 Temmuz 2018
Eser Türü	:Terlik
Bulunduğu Kaynak	:Ankara Etnografya Müzesi
Envanter Numarası	:17921
Koleksiyona Gelişi	:Terlik müzeye 22.10.1964 tarihinde devir yolu ile gelmiştir.
Ait Olduğu Yıl	:-
Boyutları	:- x 24 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Yassı tel
Zeminde	:Deri
Diğer	:İpek iplikten püskül
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Düz sarma, verev sarma, makine dikişi, hristo teyeli
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Geometrik

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri terlik burnu ve topuk kısmı sivri, ortasında daralmış forma sahiptir. Üst kısmında geniş bir bandı bulunmaktadır. Bandın üzeri; dikdörtgen geometrik bezemenin içinde tel sarma yapılmış olup, tabanının kenarında deriden dikişler yer almaktadır. Orda kısmı; terliğin formuna uygun şekilde oyulgama dikişi yapılmış, burun kısmında ve her iki yanına tel sarma tekniği yapılmıştır. Taban ve band kenarında bordo, yeşil, sarı, beyaz renkli ipliklerle püskül mevcuttur.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 63

Fotoğraf No: 88

İnceleme Tarihi	:30 Temmuz 2018
Eser Türü	:Terlik
Bulunduğu Kaynak	:Ankara Etnografya Müzesi
Envanter Numarası	:28412
Koleksiyona Gelişi	:Terlik müzeye 19.07.2012 tarihinde devir yolu ile gelmiştir.
Ait Olduğu Yıl	:-
Boyutları	:10 cm. x 25 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Yassı tel, pul
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Verev sarma, makine dikişi, pul tutturma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Taba
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait taba rengi deri terlik kapalı uçlu ve ucu üçgen formludur. Terliğin ön yüzü; dal ve yapraklardan oluşan bitkisel bezeme ve taban içi; elips geometrik formun içinde lalelerden bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon simetrik olarak tel sarma tekniğinde işlenmiştir. Kompozisyonların kenarları verev sarma tekniği ile çevrelenmiş olup, pul ile süsleme tamamlanmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 64

Fotoğraf No:89

İnceleme Tarihi	:8Ağustos 2019
Eser Türü	:Pabuç
Bulunduğu Kaynak	:Türk ve İslam Eserleri Müzesi
Envanter Numarası	:ETN 2311
Koleksiyona Gelişi	:Seyed Mehdi Azar tarafından 07.05.1992 tarihinde satın alma yolu ile gelmiştir.
Ait Olduğu Yıl	:-
Boyutları	:- x 24,5 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, deri, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Türk iş; düz sarma, verev sarma, applike, makine dikişi
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, yeşil, krem rengi
Zeminde	:Taba, bordo
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik ve hayvansal

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait taba rengi deri pabuç ucu kıvrık forma sahiptir. Pabucun ön yüzü; kıvrım dallar, spirallerden ve çizgilerden bitkisel ve geometrik bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon sarma tekniğinde işlenmiştir. Pabucun içi; balık formundan hayvansal bezeme bordo deri üzerine yeşil deriden applike edilmiştir. Terliğin tabanı ile üst kısmı elde dikiş tekniği ile birleştirilmiştir.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 65

Fotograf No: 90

İnceleme Tarihi	:4 Temmuz 2019
Eser Türü	:Pabuç
Bulunduğu Kaynak	:Topkapı Sarayı Müzesi
Envanter Numarası	:TMS, 31/1819
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:17. yüzyıl
Boyutları	:- x 28 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, deri, kordon
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Aplike, kordon tutturtma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Gümüş beyazı, sarı
Zeminde	:Bordo
Motif Özellikleri	:Bitkisel
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait bordo deri pabuç sivri burunlu foruma sahiptir. Ayakkabının yüzü tek parça deriden yapılmış olup, arka ortalarından dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Pabucun üzeri; büyük bir lale formu içine küçük bir lale bitkisel bezeme yerleştirilmiş olup, spiral dallar, yapraklardan oluşturulan bitkisel bezeme simetrik olarak pabucun üzerine applike edilmiştir. Deseni belirginleştirmek ve derinlik katmak için kenarlarına sim ile kontur geçilmiş, kazayağı şeklinde sarma pabucun üzerine serpiştirilmiştir. Ayakkabının iç kısmına, siyah konturla içleri bulut ve palmet desenli üç benekten bitkisel bezeme çizilerek süslenmiştir. Kompozisyon sarı deriden applike edilmiştir. Pabuçun bir teki eksiktir.

BİLGİ FORMU 66

Fotograf No: 91

İnceleme Tarihi	:8Ağustos 2019
Eser Türü	:Minyatür Çarık
Bulunduğu Kaynak	:Türk ve İslam Eserleri Müzesi
Envanter Numarası	:ETN 2311
Koleksiyona Gelişi	:Leyla Turgut tarafından müzeye Mart 1990 tarihinde bağış yolu ile gelmiştir.
Ait Olduğu Yıl	:-
Boyutları	:- x 15 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik,
Zeminde	:Deri
Diğer	:İpek iplik
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; kabartmalı sarma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Bordo
Motif Özellikleri	:Bitkisel
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait bordo deri çarık sivri burunlu forma sahiptir. Üst kısmında ipek iplik ile bir top yapılmıştır. Çarığın ön yüzü; yıldız çiçeği, yaprak ve dallardan bitkisel bezeme simetrik olarak işlenmiştir. Çarığın bir teki eksiktir.

BİLGİ FORMU 67

Fotoğraf No: 92

İnceleme Tarihi	:27 Temmuz 2019
Eser Türü	:Çocuk Pabucu
Bulunduğu Kaynak	:Sadberk Hanım Müzesi
Envanter Numarası	:SHM 18482
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:20. yüzyıl başı
Boyutları	:9 cm. x 22 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, tırtıl, kurt
Zeminde	:Deri
Diğer	:Deri şerit, ipek iplikten püskül
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, kurt tutturma, tırtıl tutturma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Taba
Motif Özellikleri	:Bitkisel
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait taba rengi deri pabuç sivri kalkık burunlu, bilekten bandlı bir forma sahiptir. Turuncu renkte ipek iplikten bir ponpon ayağın üzerine gelecek şekilde ayakkabının üst kısmına yerleştirilmiştir. Pabucun saya yüzeyi ve bandın üzeri; kıvrım dal, yapraklar ve rozet çiçekten bitkisel bezeme simetrik olarak dival işi tekniğinde işlenmiştir. Tırtıl ve kurtlar ile mine çiçekleri, dallar ve yapraklardan bitkisel bezeme simetrik olarak ana motifin etrafına tutturularak süslenmiştir. Bantlar ince deri şerit ile ayakkabıya bağlanmıştır. Ayrıca pabuç müzenin “Pabuç Shose” kataloğunun 257. sayfasında bulunmaktadır. Topuk yüksekliği 9 cm’dir.

BİLGİ FORMU 68

Fotograf No: 93

İnceleme Tarihi	:27 Temmuz 2019
Eser Türü	:Ayakkabı
Bulunduğu Kaynak	:Sadberk Hanım Müzesi
Envanter Numarası	:SHM 9009
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:20. yüzyıl başı
Boyutları	:9 cm. x 23,5 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Yassı tel, zımba, kurt
Zeminde	:Deri
Diğer	:İpek astar
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Verev sarma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, bakır
Zeminde	:Yeşil
Motif Özellikleri	:Geometrik
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait yeşil deri ayakkabı yuvarlak burunlu, topuklu bir forma sahiptir. Saya üzeri; büyük ve küçük yuvarlak geometrik bezemelerden bir merkezde yer alan kompozisyon tel sarma tekniğinde işlenmiştir. Yuvarlak motiflerdeki tel sarmaların arasına kurt ile süsleme yapılmış olup, kompozisyonun ve ayakkabının kenarlarına zımba basılmıştır. Yeşil derinin altına pembe astar geçirilmiştir. Ayrıca ayakkabı müzenin “Pabuç Shose” kataloğunun 243. sayfasında bulunmaktadır. Topuk yüksekliği 5,5 cm’dir.

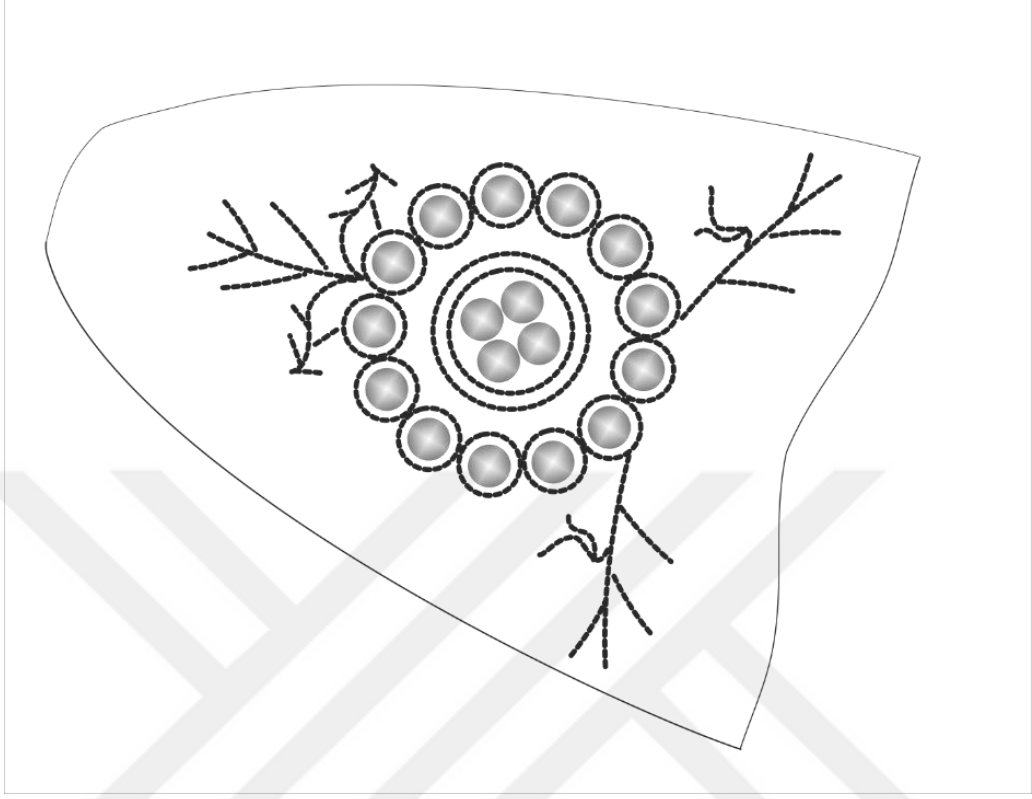
BİLGİ FORMU 69

Fotoğraf No: 94

İnceleme Tarihi	:27 Temmuz 2019
Eser Türü	:Ayakkabı
Bulunduğu Kaynak	:Sadberk Hanım Müzesi
Envanter Numarası	:SHM 17614
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:20. yüzyıl baş
Boyutları	:10 cm. x 28 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Boncuk, taş
Zeminde	:Deri
Diğer	:Bağcık
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Boncuk tutturma, taş dikme
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Beyaz, krem rengi
Zeminde	:Krem rengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kerem rengi deri ayakkabı Sivri uzun burunlu, topuklu bir forma sahiptir. Ayakkabı krem rengi bağcık ile kapatılmıştır. Sayanın üzeri; yuvarlak bezemenin etrafı küçük yuvarlak geometrik bezemelerden, yaprak ve dallardan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon boncuk tutturma tekniği ile işlenmiştir. Ayakkabının iki yanı; damlacık şeklinde dört adet açıklık bırakılmış ve bunların etrafına küçük boncuklardan süsleme yapılmıştır. Ayrıca Eser müzenin “Pabuç Shose” kataloğunun 225. sayfasında bulunmaktadır. Topuk yüksekliği 4 cm’dir.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Çizim 23: Ayakkabı desen çizimi

BİLGİ FORMU 70

Fotograf No: 95

İnceleme Tarihi	:27 Temmuz 2019
Eser Türü	:Ayakkabı
Bulunduğu Kaynak	:Sadberk Hanım Müzesi
Envanter Numarası	:SHM 15342
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:20. yüzyıl baş
Boyutları	:11cm. x 27 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Boncuk, taş
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Boncuk tutturma, taş dikme
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Bakır, mor, kahverengi
Zeminde	:Patlıcan moru
Motif Özellikleri	:Bitkisel, nesneli
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait patlıcan moru deri ayakkabı sivri uzun burunlu, topuklu bir forma sahiptir. Sayanın üzeri; kıvrım dallar arasına küçük evlerden bitkisel ve nesneli bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon boncuk tutturma tekniği ile işlenmiştir. Kompozisyonun araları büyük boncuklarla süslenmiştir. Topuk yüksekliği 4 cm'dir. Ayrıca ayakkabı müzenin "Pabuç Shose" kataloğunun 227. sayfasında bulunmaktadır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 71

Fotograf No: 96

İnceleme Tarihi

:4 Temmuz 2019

Eser Türü

:Çizme

Bulunduğu Kaynak

:Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter Numarası

:TMS, 2/4443

Koleksiyona Gelişi

:-

Ait Olduğu Yıl

:16-17. yüzyıl

Boyutları

:- x 52 cm.

Kullanılan Gereçler

İşlemede

:Kordon

Zeminde

:Deri

Diğer

:-

Kullanılan Teknik

İşlemede

:Kordon tutturma

Kullanılan Renkler

İşlemede

:Kırmızı, mavi

Zeminde

:Sarı

Motif Özellikleri

:Bitkisel

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait sarı deri çizme yuvarlak burunlu, uzun konçlu bir forma sahiptir. Saya ile konç kısmı iki parçadan oluşup birbirlerine dikilerek birleştirilmiştir. Çizmenin üzeri; lale, karanfil, kıvrım dal ve yapraklardan oluşan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon kordon tutturma tekniği ile işlenmiştir.

BİLGİ FORMU 72

Fotograf No: 97

Fotograf No: 98

İnceleme Tarihi

:27 Temmuz 2019

Eser Türü

:Çizme

Bulunduğu Kaynak

:Sadberk Hanım Müzesi

Envanter Numarası

:SHM 10356

Koleksiyona Gelişi

:-

Ait Olduğu Yıl

:18 -19. yüzyıl

Boyutları

:26 cm. x 52 cm.

Kullanılan Gereçler

İşlemede

:Sim iplik

Zeminde

:Deri

Diğer

:-

Kullanılan Teknik

İşlemede

:Dival işi; düz sarma, verev sarma, yarmalı sarma, delikli sarma

Kullanılan Renkler

İşlemede

:Gümüş beyazı, sarı, siyah

Zeminde

:Taba

Motif Özellikleri

:Bitkisel, nesneli

Kompozisyon Özellikleri

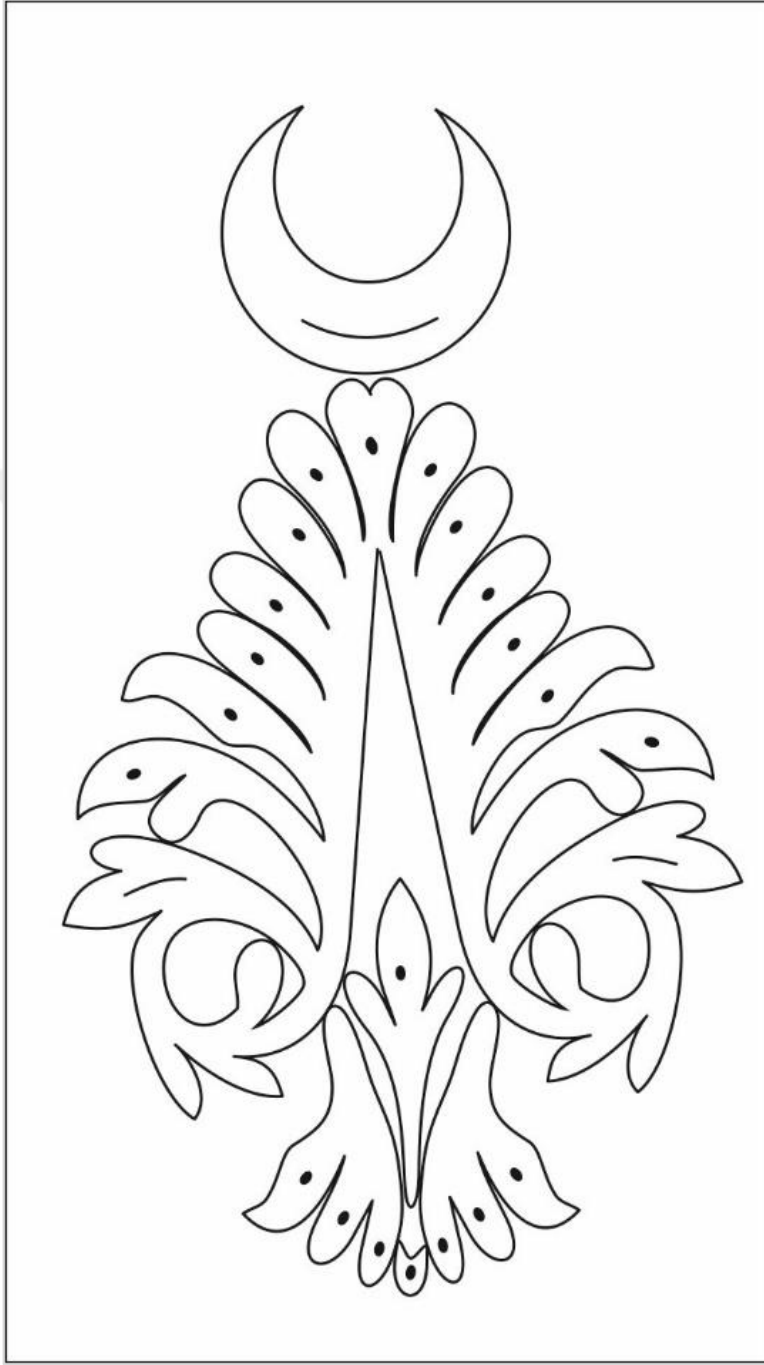
:Osmanlı Dönemine ait taba rengi deri çizme yuvarlak burunlu, uzun konçlu bir forma sahiptir. Saya ile konç kısmı iki parçadan oluşup birbirlerine dikilerek birleştirilmiştir. Sayanın üzeri ve koncun sağ ve sol yanı;

EK-1. (devam) Bilgi Formları

yapraklar, kıvrım dallar ve spirallerden bitkisel bezeme simetrik olarak dival işi tekniğinde işlenmiştir. Konçta bulunan desenin üzeri; aydan nesneli bezeme dival işi tekniğinde işlenmiş olup, desenin yanından koncu çevreleyecek şekilde iki sıra verev sarma yapılmıştır. Sayanın üzerinde bulunan desenin üzerinde ise dört sıra verev sarmanın arasında zencerek motifi, hemen üzerinde renkli iplilerle susmalar ve onların üzerinde ise üç sıra verev sarma mevcuttur. Ayrıca çizme müzenin “Pabuç Shose” kataloğunun 61. sayfasında bulunmaktadır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Çizim 24: Çizme desen çizimi

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 73

Fotograf No: 99

Fotograf No: 100

Fotograf No: 101

EK-1. (devam) Bilgi Formları

İnceleme Tarihi	:8 Ağustos 2019
Eser Türü	:Cepken
Bulunduğu Kaynak	:Beşiktaş Deniz Müzesi
Envanter Numarası	:AA 772
Koleksiyona Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:17-19. yüzyıl
Boyutları	:-
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Kordon
Zeminde	:Deri
Diğer	:Kaytan, boncuk
Kullanılan Teknik	
İşlemede	:Kordon tutturma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Siyah
Motif Özellikleri	:Bitkisel, nesneli
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait siyah deri cepken dik yaka, ek kol ile birleştirilen forma sahiptir. Kol ağzı sivri bir şekilde bitirilmiştir. Cepkenin ön yüzünün köşeleri; saksıdan nesneli bezemenin içinden kıvrım dal, başak ve rozet çiçeklerden bitkisel bezeme çıkartılmış bir merkeze yönlendirilmiş kompozisyon kordon tutturma tekniği ile işlenmiştir. Aynı kompozisyon kolun üst ve alt kısmında mevcut olup, kolun alt kısmı; kıvrım dal, spiral ve başaklardan bitkisel bezeme bağlantılı sıralamalarla oluşturulan kompozisyon bordür şeklinde kordon tutturma tekniği ile işlenmiştir. Yakasında 'S' kıvrım dalın üzerine damlacık yapraklardan bitkisel bezeme bağlantılı sıralamalarla kordon tutturma tekniği ile işlenmiştir. Kolun ve cepkenin çevresi balıksırtı görünümündeki kaytan ile çevrelenmiştir. Sim sırma düğmenin ucuna kırmızı bir boncuk eklenerek kol kenarları süslenmiştir. Cepken kalyoncu çavuşu kıyafetinin bir parçasını oluşturmaktadır. Cepken sergi bölümünde olduğu için ölçüsü alınamamıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 74

Fotoğraf No: 102

İnceleme Tarihi	:19 Kasım 2017
Eser Türü	:Hamam Tası
Bulunduğu Kaynak	:Topkapı Sarayı Müzesi
Envanter Numarası	:TMS 31/1435
Müze Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:18-19. yüzyıl
Boyutları	:13 cm. x 15,5 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Deri kulp
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Dival işi; verev sarma, yarmalı sarma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik, yazılı
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri hamam tası yuvarlak formludur. Tas on parçaya bölünmüş ve her parçada motif tekrarlanmıştır. Tasın dış yüzü; kıvrım dallar, yapraklardan oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak dival işi tekniğinde işlenmiştir. Tasın ortası; yuvarlak geometrik bezemenin içine Arapça yazılardan yazılı bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiş ve kenarı kendi renginde deri ile makine dikiş tekniğinde biye edilmiştir. Aynı zamanda eserler “Atasoy 1992, Çizim ve Metin kitabında sayfa 185”te

kitapta yer almakta ve
“<https://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2012/an-eye-for-opulence-art-of-the-ottoman-empire/lot.281.html>” internet adresinde bulunmaktadır.

BİLGİ FORMU 75

Fotograf No: 103

İnceleme Tarihi	:19 Kasım 2017
Eser Türü	:Hamam Tası
Bulunduğu Kaynak	:Topkapı Sarayı Müzesi
Envanter Numarası	:TMS 31/1435
Müze Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:18-19. yüzyıl
Boyutları	:13 cm. x 15,5 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, deri, tırtıl
Zeminde	:Deri
Diğer	:Deri kulp
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik, yazılı
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kahverengi iki hamam tası yuvarlak formludur. Taslar on parçaya bölünmüş ve her parçada motif tekrarlanmıştır. Tasların dış yüzü; kıvrım dallar, yapraklardan oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak dival işi tekniğinde işlenmiştir. Birinci tasın ortası; yuvarlak geometrik bezemenin içine Arapça yazılardan yazılı bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiş VE kenarı kendi renginde deri ile makine dikiş tekniğinde iye edilmiştir. Aynı zamanda eserler “Atasoy 1992, Çizim ve Metin kitabında sayfa 185”te kitapta yer almakta ve “ https://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2012/an-eye-for-opulence-art-of-the-ottoman-empire/lot.281.html ” internet adresinde bulunmaktadır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 76

Fotoğraf No: 104

İnceleme Tarihi :15 Temmuz 2019
Eser Türü :Cüzdan
Bulunduğu Kaynak :Antikacı

(<https://www.atayantika.com/urun/1286773/cuzdan>)

Envanter Numarası :-
Müze Gelişi :-
Ait Olduğu Yıl :-
Boyutları :7 cm. x 12 cm
Kullanılan Gereçler
İşlemede :Sim iplik, ipek iplik
Zeminde :Deri
Diğer :-
Kullanılan Teknik Özellikler
İşlemede :Dival işi; düz sarma, verev sarma
Kullanılan Renkler
İşlemede :Altın sarısı, gümüş beyazı
Zeminde :Kahverengi
Motif Özellikleri :Bitkisel, geometrik, nesneli
Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri cüzdana dikdörtgen formudur. Çantanın ön yüzü; orta kısmına yazılı bir bezeme ve etrafında yapraklardan oluşan bitkisel bezeme yuvarlak bir form verilerek bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Baklava diliminden geometrik bezemenin içine yaprak ve dallardan oluşan bitkisel bezeme cüzdanın dört köşesine kıvrım dallarla uzatılmış ve simetrik olarak dival işi tekniğinde işlenmiştir. Kompozisyonun kenarı ince sarma ile tamamlanmış olup, kenarlılarına makine dikişi yapılmıştır.

BİLGİ FORMU 77

Fotograf No: 105

Fotograf No: 106

İnceleme Tarihi
Eser Türü
Bulunduğu Kaynak

:22 Aralık 2017
:Cüzdan
:Antikacı
(<https://www.antiquesword101.com/islamic-swords.php#!/Antique-18th-Century-Islamic-Turkish-Ottoman-Leather-Wallet-Embroidered-In-Gilt-Metal/p/87348283>
<https://www.ebay.com/itm/222570217620?rmvSB=true>)

Envanter Numarası
Müze Gelişi
Ait Olduğu Yıl
Boyutları
Kullanılan Gereçler
İşlemede
Zeminde
Diğer

:-
:-
:18. yüzyıl
:8,2 cm. x10,2 cm.
:Sim iplik
:Deri
:Metal toka (telkarı)

Kullanılan Teknik Özellikler
İşlemede

:Dival işi; düz sarma, verev sarma, yarmalı sarma, delikli sarma, sap işi

Kullanılan Renkler
İşlemede
Zeminde

:Altın sarısı
:Kahverengi

Motif Özellikleri
Kompozisyon Özellikleri

:Bitkisel, geometrik, yazılı
:Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri cüzdan dikdörtgen formudur. Cüzdanın kapağı zarf şeklinde olup, dört gözden oluşmaktadır ve metal telkârî toka ile kapak kapatılmıştır. Cüzdanın ön yüzü ve kapağı; yapraklar, kıvrım dallar, spiraller, laleler ve yuvarlaklardan oluşan bitkisel ve geometrik bezeme

EK-1. (devam) Bilgi Formları

simetrik olarak dival işi tekniğinde süslenmiştir. Kompozisyonun kenarlarında dalga motifi bağlantılı sıralamalarla düzenlenmiş olup, onun dışında ise ince sarma yer almıştır. Arka yüzü; “C” kıvrımlı dalların üzerine yerleştirilen yapraklardan oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak yerleştirilmiş ve ortasına J ve B harflerinden yazılı bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Kompozisyonun kenarlarına ve cüzdanın kenarların sap iş tekniği ile çevrilmiştir.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 78

Fotograf No: 1107

İnceleme Tarihi
Eser Türü
Bulunduğu Kaynak

Fotograf No: 108

:19 Aralık 2017
:Cüzdan
:Antikacı
(https://www.antiquesword101.com/?filter_tag=cross&page=2&route=product/search#!/Antique-18th-Century-Islamic-Turkish-Ottoman-Silver-Embroidered-Wallet/p/106842624)

(<https://tr.pinterest.com/pin/589830882420134939/>)
<https://i.pinimg.com/originals/d6/49/da/d649daf40f9676e99f6fcdcb4924ee8.jpg>
(<https://www.ebay.com/itm/Antique-Embroidery-Islamic-Turkish-Ottoman-Silver-Embroidered-Coin-Wallet/183498240174?hash=item2ab958f0ae:g:0~MAAOSwEm1bCXcC>)

Envanter Numarası
Müzeye Gelişi
Ait Olduğu Yıl
Boyutları
Kullanılan Gereçler

:-
:-
:18. yüzyıl
:6,5 cm. x 10 cm.

İşlemede
Zeminde
Diğer
Kullanılan Teknik Özellikler
İşlemede

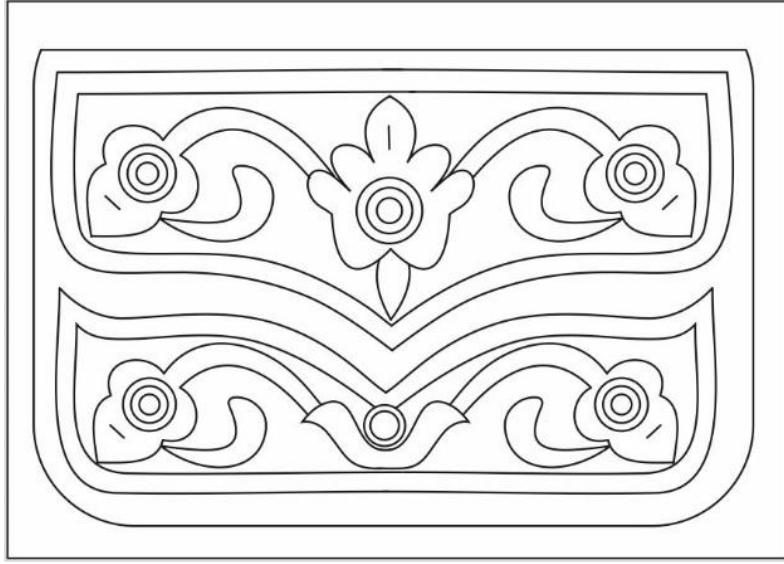
:Sim iplik, deri, kordon
:Kadife
:Kopça

Kullanılan Renkler
İşlemede
Zeminde
Motif Özellikleri

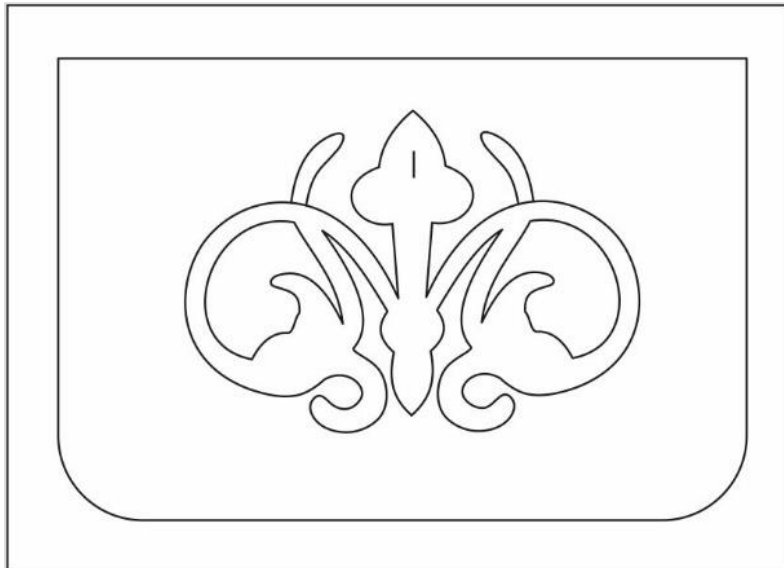
:Dival işi; düz sarma, verev sarma, yarmalı sarma, kordon tutturma
:Altın sarısı
:Yeşil
:Bitkisel

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait yeşil kadife cüzdan dikdörtgen formludur. Cüzdan dört gözden oluşmakta ve kapağı zarf şeklinde olup, ortada sivrilen kısımdan kopça ile kapak katılmıştır. Cüzdanın ön yüzü ve kapağı; “C” kıvrımlı dal, yaprak, tomurcuk ve lalelerden oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak dival işi tekniğiyle süslenmiştir. Cüzdanın arka yüzü; kıvrımlı dal, yaprak ve tomurcuktan oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak dival işi tekniğiyle süslenmiştir. Motiflerin kenarları kordon tutturma tekniği ile çevrilmiştir. Kompozisyon taba rengi deri üzerine işlenmiş ve kadife üzerine applike edilmiştir. Kompozisyonun kenarı sarma tekniğinde işlenmiş olup, cüzdanın kenarı ise kordon ile sarma yapılarak tamamlanmıştır.

Çizim 25: Cüzdan ön yüzü desen çizimi

Çizim 25.a.: Cüzdan arka yüzü desen çizimi

BİLGİ FORMU 79

Fotograf No: 109

İnceleme Tarihi	:14 Aralık 2017
Eser Türü	:Cüzdan
Bulunduğu Kaynak	:Antikacı (https://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2006/arts-of-the-islamic-world-106222/lot.151.html)
Envanter Numarası	:-
Müze Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:18. yüzyıl
Boyutları	:10 cm. x 18 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Bordo, sarı
Motif Özellikleri	:Bitkisel
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kırmızı deri çanta dikdörtgen formudur. Çantanın kapağı zarf şeklindedir. Çantanın kapağı ve ön yüzü; "C" kıvrımlı dal, kıvrım dal, yaprak, spiral ve rozet çiçeklerden oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak dival işi tekniğinde işlenmiştir. Kapağın altına gelen kısmı; "Constantinople 1763" yazılı bezeme sarma tekniğinde yer almaktadır. Kompozisyonun kenarları verev sarma ile çevrilmiş olup, çantanın kenarları makine dikiş tekniği ile tamamlanmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 80

Fotograf No: 110

İnceleme Tarihi	:14 Aralık 2017
Eser Türü	:Cüzdan
Bulunduğu Kaynak	:Antikacı (https://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2006/arts-of-the-islamic-world-106222/lot.151.html)
Envanter Numarası	:-
Müzeye Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:18. yüzyıl
Boyutları	:9,8 cm. x 14,2 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, sarı
Zeminde	:Kırmızı
Diğer	:-
Motif Özellikleri	:Bitkisel, yazılı
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kırmızı deri çanta dikdörtgen formudur. Çantanın kapağı zarf şeklindedir. Çantanın kapağı ve ön yüzü; kıvrım dal, yaprak, spiral ve güllerden oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak dival işi tekniğinde işlenmiştir. Kapağın altına gelen kısmı; "Constantinople 1714" yazılı bezeme sarma tekniğinde yer almaktadır. Kompozisyonun kenarları verev sarma ile çevrilmiş olup, çantanın kenarları makine dikiş tekniği ile tamamlanmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 81

Fotograf No: 111

Fotograf No: 112

İnceleme Tarihi
Eser Türü
Bulunduğu Kaynak

:19 Kasım 2017
:Cüzdan
:Antikacı
(<https://www.bonhams.com/auctions/16776/lot/104/>)

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Envanter Numarası	:-
Müzeye Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:18. yüzyıl sonları (1777)
Boyutları	:8,7 cm. x 13,4 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, balıksırtı, kordon tutturma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, gümüş beyazı
Zeminde	:Kırmızı
Diğer	:-
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik, yazılı
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kırmızı deri çanta dikdörtgen formludur. Çantanın kapağı zarf şeklinde olup, ortada sivrilmiştir. Çantanın kapağı ve ön yüzü; yaprak, kıvrım dal ve yıldız çiçeklerden oluşan bitkisel bezeme ile yuvarlaklardan oluşan geometrik bezeme simetrik olarak dival işi tekniğiyle süslenmiştir. Kapağın altına gelen kısmı; "L: M: Gruys' ve 'Constantinople 1777" yazılı bezemeden oluşan bir merkezde yer alan kompozisyon sarma tekniğinde süslenmiştir. Kompozisyonun kenarlarına verev sarma tekniği yapılmış olup, çantanın kenarı ise sap işi tekniği ile tamamlanmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 82

Fotograf No: 113

İnceleme Tarihi	:19 Kasım 2017
Eser Türü	:Cüzdan
Bulunduğu Kaynak	:Antikacı (https://www.bonhams.com/auctions/20834/lot/103/?category=list&length=10&page=11)
Envanter Numarası	:-
Müzeye Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl
Boyutları	:9,6 cm. x 14 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metal toka (telkari)
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, yarmalı sarma, delikli sarma, sap işi
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Turuncu
Motif Özellikleri	:Bitkisel
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait turuncu deri cüzdan dikdörtgen formudur. Çantanın içi iki gözden oluşmaktadır, kapağı zarf şeklinde olup, ortada metal toka ile kapak kapatılmıştır. Çantanın kapağı ve ön yüzü; yaprak, kıvrım

EK-1. (devam) Bilgi Formları

dal, spiral ve lalelerden oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak dival işi tekniğiyle süslenmiştir. Kompozisyonun dışında kalan yerler komple verev sarma tekniği yapılarak doldurulmuştur. Kompozisyonun kenarlarına verev sarma tekniği yapılmış, çantanın kenarı ise sap işi tekniği ile tamamlanmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 83

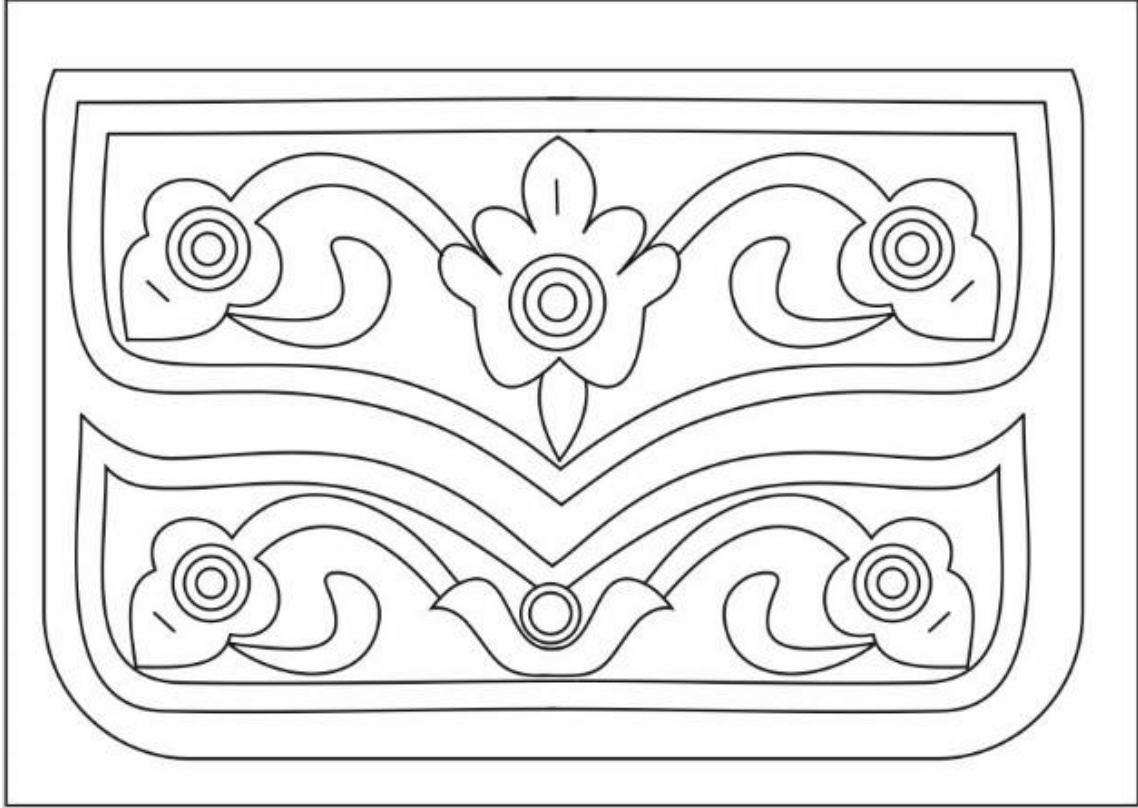

Fotograf No: 114

İnceleme Tarihi	:19 Kasım 2017
Eser Türü	:Cüzdan
Bulunduğu Kaynak	:Antikacı
	(https://www.bonhams.com/auctions/16776/lot/104/)
Envanter Numarası	:-
Müze Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:18. yüzyıl sonları (1777)
Boyutları	:9,6 cm. x 14 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, deri
Zeminde	:Kadife
Diğer	:Kopça
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Aplike, dival işi; düz sarma, verev sarma, yarmalı sarma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, taba
Zeminde	:Kırmızı
Motif Özellikleri	:Bitkisel
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kırmızı kadife cüzdan dikdörtgen formudur. Çantanın içi iki gözden oluşmaktadır, kapağı zarf şeklinde olup,

EK-1. (devam) Bilgi Formları

ortada sivrilmiş ve kopça ile kapak kapatılmıştır. Çantanın kapağı ve ön yüzü; yaprak, kıvrım dal, tomurcuk ve lalelerden oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak dival işi tekniğiyle süslenmiştir. Kompozisyonun ve çantanın kenarları sarma tekniği ile tamamlanmıştır.

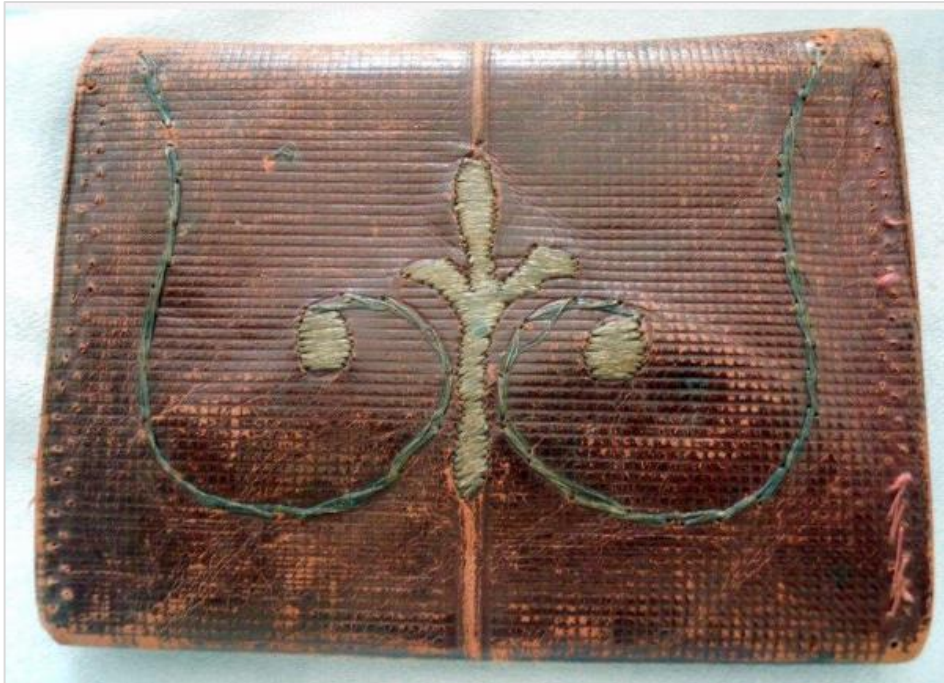
Çizim 26: Cüzdan desen çizimi

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 84

Fotograf No: 115

Fotograf No: 116

İnceleme Tarihi
Eser Türü

:24 Temmuz 2019
:Cüzdan

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Bulunduğu Kaynak	:Antikacı (http://www.madame-soussou.com/sold-items/139-antique-ottoman-bourse-purse-metallic-embroidery-18th-century.html)
Envanter Numarası	:-
Müze Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:18. yüzyıl
Boyutları	:12,7 cm. x 10,16 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metal toka (telkarı)
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, hasır iğne, sap işi
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemi ait kahverengi deri cüzdan dikdörtgen formudur. Cüzdanın kapağı zarf şeklinde olup, ortada sivrilmiş ve metal toka ile kapak kapatılmıştır. Cüzdanın kapağı ve ön yüzü; hasır iğne tekniği ile altından deri gözükmeyecek şekilde tamamen işlenmiştir. Çantanın arka yüzü; dal ve yaprak yerleştirilmiş ve çantanın üst köşeden motife doğru spiral bir dadan oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak sap işi ve sarma tekniğinde işlenmiştir. Kompozisyonun kenarlarına verev sarma tekniği yapılmış olup, çantanın kenarı ise sap işi tekniği ile tamamlanmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 85

Fotograf No: 117

İnceleme Tarihi

:22 Aralık 2017

Eser Türü

:Kese

Bulunduğu Kaynak

:Germanisches National Museum - Almanya
(<http://objektkatalog.gnm.de/objekt/T560>)

Envanter Numarası

:T560

Müze Gelişi

:Friedrich von Praun Ailesi Vakfının tarafından
müzeye verilmiştir.

Ait Olduğu Yıl

:17. yüzyıl

Boyutları

:Üst: 4,5 cm., alt: 10,5 cm. x 15 cm.

Kullanılan Gereçler

İşlemede

:Sim iplik, ipek iplik, deri

Zeminde

:Deri

Diğer

:Kordon, tahta boncuk

Kullanılan Teknik Özellikler

İşlemede

:Aplike, makine dikişi

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kullanılan Renkler

Zeminde :Taba, krem rengi

İşlemede :Altın sarısı, kırmızı

Motif Özellikleri :Bitkisel

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait taba deri kese koni formudur. Kese yukarı doğru daralmaktadır ve üç parçadan mevcut olup, keselerin ağız kısımlarını kapatmak için küçük iki parçası vardır. Kesenin ön yüzü; kıvrım dallar ve yapraklardan, ağız kısmındaki küçük parçanın ön yüzü ise; yaprak, kıvrım dal ve laleden bitkisel bezeme simetrik olarak applike tekniği ile süslenmiştir. Keseler birbirlerine yeşil ve kırmızı kordonun ucuna krem rengi tahta boncuk eklenerek birleştirilmiş olup, kesenin kenarına kırmızı deri makine dikişi tekniği ile biye edilmiştir. Taba rengi deri üzerine kırmızı deri makine dikiş tekniği kullanılarak kompozisyon applike edilmiştir. Ayrıca eser; “Renaissance. Barock. Aufklärung. Kunst und Kultur vom 16. bis zum 18. Jahrhundert. Hrsg. von Daniel Hess und Dagmar Hirschfelder. (Die Schausammlungen des Germanischen Nationalmuseums, Band 3) Nürnberg 2010, S. 438, Abb. 506” kaynakta bulunmaktadır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 86

Fotograf No: 118

İnceleme Tarihi
Eser Türü
Bulunduğu Kaynak

:24 Temmuz 2019
:Cüz Kesesi
:Antikacı
(<https://www.ebay.com/itm/OTTOMAN-TURKISH-EMBROIDERED-JUZ-CASE-19-th-CENTURY/123469197773?hash=item1cbf5671cd:g:FSIAAOSwCi9b3yNo>)

Envanter Numarası
Müze Gelişi
Ait Olduğu Yıl
Boyutları
Kullanılan Gereçler
İşlemede
Kullanılan Teknik Özellikler
İşlemede
Zeminde
Diğer

:-
:-
:19. yüzyıl
:30 cm. x 42 cm.
:Sim iplik,
:Dival işi; düz sarma, verev sarma, yarmalı sarma, verev pesent, balıksırtı
:Deri
:-

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kullanılan Renkler

İşlemede :Altın sarısı

Zeminde :Kahverengi

Motif Özellikleri :Bitkisel, geometrik, nesneli

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri cüz kesesi dikdörtgen formludur. Kesenin arka yüzü; orta kısmında bir vazonun içinde kıvrım dallar, yapraklar, yıldız çiçeği ve karanfillerden oluşan bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Çantanın dört köşesinde ise kıvrım dal ve yapraklardan oluşan bir merkeze yönlendirilmiş kompozisyon ile birlikte aralarda spiraller, yuvarlaklardan bitkisel ve geometrik bezeme serpme olarak dival işi tekniğine yer almaktadır. Kompozisyonun kenarı içte balıksırtı, dışta ince sarma ile çevrilmiş olup, ikisinin arasına zencerek motifi bordür şeklinde bağlantılı sıralamalarla oluşturulan kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir.

BİLGİ FORMU 87

Fotograf No: 119

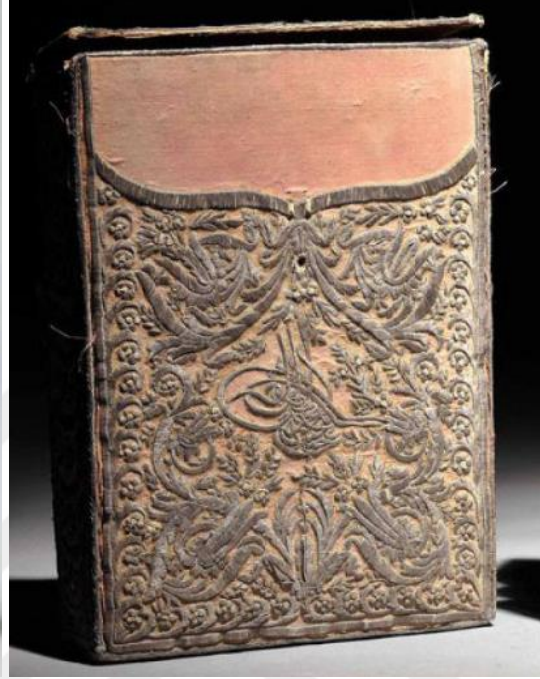
İnceleme Tarihi	:19 Aralık 2017
Eser Türü	:Kur'an Çantası
Bulunduğu Kaynak	:Antikacı (https://rugrabb.it.com/node/50302)
Envanter Numarası	:-
Müzeye Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:18. yüzyıl
Boyutları	:12 cm. x 17 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Yassı tel
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metal halka
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Düz sarma, verev sarma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Gümüş beyazı
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Yazılı
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri çanta dikdörtgen formludur. Çanta tek gözden oluşmakta, deri taşıma kayışı metal halkalarla çantaya tutturulmuş olup, kapağının kapatma kısımları olmadığı için nasıl kapatıldığı bilinmemektedir. Çantanın kapağı; ortada Arapça, kenarlarda Türkçe yazılı bezemelerden simetrik olarak tel sarma tekniğiyle süslenmiştir. Kompozisyonun kenarı iki sıra sarma tekniğinde yapılarak tamamlanmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 88

Fotograf No: 120

Fotograf No: 121

İnceleme Tarihi	:28 Eylül 2019
Eser Türü	:Kur'an Kabı
Bulunduğu Kaynak	:Islamic Arts Museum- Malezya (http://islamicart.museumwnf.org/database_item.php?id=object;EPM;my;Mus21;13;en&pageT=N&cp)
Envanter Numarası	:2011/09/03
Müze Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:18. yüzyıl (1700)
Boyutları	:17,2 cm. x 25,5 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Taba
Motif Özellikleri	:Bitkisel, nesneli
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait taba rengi Kur'an kabı dikdörtgen formudur. Üstte kapa mevcuttur. Kabın ön arka ve yan parçaları komple

EK-1. (devam) Bilgi Formları

işlemelidir. Kabın önü; ortasında Sultan ‘Abd al-Majid I’in (1823-1861) tuğrası olan nesneli bezeme bir merkezde yer alan kompozisyonun etrafında kıvrım dal, yaprak, spiral ve lalelerden oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak dival işi tekniğinde işlenmiştir. Bu kompozisyonun kenarları; mine çiçekleri ve “C” kıvrımlı dallardan oluşan bitkisel bezeme bordür şeklinde bağlantılı sıralamalarla dival işi tekniği ile yer almaktadır. Kabın arkası; kıvrım dallar, yapraklar, başaklar, mine çiçekleri, lale, yıldız çiçeğinden oluşan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan simetrik kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Kabın köşeleri; her köşeye yıldız çiçeğinin dörtte biri gelecek şekilde oluşan bitkisel bezeme merkeze yönlendirilmiş kompozisyon dival işi tekniğinde yer almaktadır. Kabın ön ve arkada bulunan kompozisyonların kenarları ince sarma tekniği ile çevrelenmiştir. Ayrıca Kur’an Kabı müzenin “Kuala Lumpur: IAMM Yayınları, 2004” kataloğunun 190-195. sayfalarında bulunmaktadır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 89

Fotograf No: 122

İnceleme Tarihi	:15 Kasım 2017
Eser Türü	:Hacı Çantası
Bulunduğu Kaynak	:Antikacı (http://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2012/an-eye-for-opulence-art-of-the-ottoman-empire/lot.282.html)
Envanter Numarası	:-
Müzeye Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:18. yüzyılın sonu – 19. yüzyılın başı
Boyutları	:- x 24 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Kordon, şerit, harç
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Türk işi; düz sarma, verev sarma, verev pesent, civankaşı, kordon tutturma, harç tutturma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri çanta aşağı doğru piramit formudur. Çanta dört parçadan, altı üçgen ve üzerinde kareden oluşmaktadır ve ağzı kordon ile büzdürülerek kapatılmaktadır. Parçalar birbirine makine dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Üçgen parçaların içi; baklava diliminden oluşan geometrik bezeme, kare parçaların içi ise dal ve yapraklardan oluşan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon simetrik olarak dival işi tekniğinde işlenmiş, kompozisyonun kenarına kalın sarma yapılmıştır. Çantanın ağız kısmı; spiralden oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak civankaşı tekniği yapılmış, kenarına şerit geçirilmiştir. Motiflerin etrafında üç sıra kordon tutturma tekniği mevcuttur. Çantanın ağız kısmı sim şerit geçirilerek tamamlanmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 90

Fotoğraf No: 123

İnceleme Tarihi	:01 Mayıs 2018
Eser Türü	:Çanta
Bulunduğu Kaynak	:Badisches Landes Museum (Karlsruhe- Almanya)
Envanter Numarası	:D 218
Müzeeye Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:17. yüzyıl sonları
Boyutları	:18,5 cm. x 19 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Kopça, ipek astar
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Türk işi; düz sarma, verev sarma, verev pesent, gözeme
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kırmızı
Diğer	:Kırmızı, altın sarısı, pembe
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait kırmızı deri çanta dikdörtgen formludur. Uzun taşıma askısı mevcuttur, içi pembe ipek astar ile astarlanmış ve kanca ile kapak kapatılmıştır. Çantanın iki yüzü; “C” kıvrımlı dal, yaprak, “S” kıvrımlı yaprak, dal, lalelerden bitkisel bezeme, yıldız çiçeklerinden nesneli bezeme ile simetrik olarak dival işi ve pesent tekniği ile işlenmiştir. Kompozisyonun içinde yuvarlaklardan oluşan geometrik bezemelerden puan tekniğinde yapılmıştır. Kompozisyonun kenarları ince sarma ile çevrelenmiştir. Ayrıca çanta müzenin Petrasch, E. ve diğerleri (1991). Die Karlsruher Türkenbeute, Badisches Landesmuseum Karlsruhe: Munich, Hirmer kataloğunun 295. sayfasında bulunmaktadır.

Çizim 27: Çanta desen çizimi

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 91

Fotograf No: 124

İnceleme Tarihi	:30 Aralık 2017
Eser Türü	:Donanma Çantası
Bulunduğu Kaynak	:Antika Müzayede Kataloğu Sayfa 16
Envanter Numarası	:-
Müze Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl
Boyutları	:- x 26 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:İpek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metal toka, fildişi kulp
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Makine dikişi
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Siyah
Motif Özellikleri	:Geometrik, nesneli
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait siyah deri çanta silindir formudur. Çantanın kapağı zarf şeklinde olup, metal toka ile kapak kapatılmış ve fildişinden bir taşıma kulpu mevcuttur. Çantanın kapak ve ön yüzü; bayrak formu verilen iki adet bezeme üzerine ay ve yıldız nesneli bezemesi bir merkezde yer alan kompozisyon makine dikiş tekniğinde işlenmiştir. Çantanın iki yan köşerinde; yuvarlak geometrik bezemenin içine çapa nesneli bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon dikiş tekniğinde işlenmiştir. Çantanın kenarları makine dikişi ile tamamlanmıştır. Çanta Özel Koleksiyonlar ve Osmanlı Eserleri Karma Müzayedesini, İstanbul Grand Hyatt Hotel de 04.12.2016, Pazar, Saat: 14:30'da düzenlenen müzayede sergilenmiştir.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 92

Fotograf No: 125

İnceleme Tarihi	:14 Aralık 2017
Eser Türü	:Evrak Çantası
Bulunduğu Kaynak	:Antikacı (https://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2003/arts-of-the-islamic-world-103221/lot.71.html https://tr.pinterest.com/pin/589830882420124876/visual-search/?x=16&y=11&w=530&h=365)
Envanter Numarası	:-
Müze Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl sonu (1861-1876)
Boyutları	:- x 29,3 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, yarmalı sarma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel, nesneli
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri çanta dikdörtgen formudur. Çantanın arka yüzü; ortada Sultan Abdül-Aziz tuğrası, altında

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Çapraz olarak mızraklar, flamalardan nesneli bezeme ve dal, yapraklardan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Çantanın kenarı; kıvrım dal, yaprak, mine çiçeklerinden oluşan bitkisel bezeme bordür şeklinde bağlantılı sıralamalarla oluşan kompozisyon dival işi tekniği ile işlenmiştir.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 93

Fotograf No: 126

İnceleme Tarihi	:14 Aralık 2017
Eser Türü	:Evrak Çantası
Bulunduğu Kaynak	:Antikacı (https://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2012/an-eye-for-opulence-art-of-the-ottoman-empire/lot.213.html)
Envanter Numarası	:-
Müzeye Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:17. yüzyıl sonu (1699)
Boyutları	:11 cm. x 19,4 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Türk işi; düz sarma, verev sarma, verev pesent, gözeme
Kullanılan Renkler	
Zeminde	:Kahverengi
İşlemede	:Altın sarısı
Motif Özellikleri	:Bitkisel

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri çanta dikdörtgen formludur. Çantanın kapağı zarf şeklindedir. Çantanın kapağı ve ön yüzü; yaprak, rozet çiçekleri ve karanfillerden oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak sarma ve pesent tekniğiyle süslenmiştir. Motiflerin ve kompozisyonun kenarı kordon tutturma tekniğinde çevrilmiştir. Çantanın kenarları makine dikiş tekniği ile tamamlanmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 94

Fotograf No: 127

İnceleme Tarihi	:14 Aralık 2017
Eser Türü	:Evrak Çantası
Bulunduğu Kaynak	:Antikacı (https://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2012/an-eye-for-opulence-art-of-the-ottoman-empire/lot.215.html)
Envanter Numarası	:-
Müzeye Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:18. yüzyıl sonu (1749)
Boyutları	:10 cm. x 16,3 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Dival işi; verev sarma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri çanta dikdörtgen formludur. Çantanın kapağı zarf şeklindedir. Çantanın kapağı ve ön yüzü; “C” kıvrımlı dal, yaprak ve karanfillerden oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak dival işi tekniğiyle süslenmiştir. Kompozisyonun kenarları sap işi tekniği ile çevrilmiş, çantanın kenarları ise makine dikiş tekniği ile tamamlanmıştır. Çanta Victoria and Albert Museum’da “W.13-1967” envanter numarası ile sergilenmektedir.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 95

Fotograf No: 128

İnceleme Tarihi	:14 Aralık 2017
Eser Türü	:Evrak Çantası
Bulunduğu Kaynak	:Antikacı (https://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2012/an-eye-for-opulence-art-of-the-ottoman-empire/lot.214.html)
Envanter Numarası	:-
Müzeye Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:18. yüzyıl (1714)
Boyutları	:10 cm. x 18,1 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metal toka, kordon
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Türk işi; düz sarma, verev sarma, gözeme
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, gümüş beyazı
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri çanta dikdörtgen formludur. Çantanın kapağı zarf şeklinde ve metal bir toka ile kapak katılmış olup, altın sarısı bir kordon ile taşıma kayışı mevcuttur. Çantanın kapağı ve ön yüzü; “C” kıvrımlı dal, yaprak ve karanfillerden oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak sarma tekniğiyle süslenmiştir. Kompozisyonun kenarı sap işi tekniği ile çantanın kenarı ise makine dikiş tekniği ile tamamlanmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 96

Fotograf No: 129

İnceleme Tarihi	:19 Kasım 2017
Eser Türü	:Evrak Çantası
Bulunduğu Kaynak	:Antikacı https://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2019/arts-of-the-islamic-world-119220/lot.253.html
Envanter Numarası	:-
Müzeye Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:17. yüzyıl
Boyutları	:10,8 cm. x 16,6 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Türk işi; düz sarma, verev sarma, gözeme
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, gümüş beyazı
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik ve yazılı
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri çanta dikdörtgen formudur. Çantanın kapağı zarf şeklindedir. Çantanın ön yüzü ve kapağı;

EK-1. (devam) Bilgi Formları

ortada karanfil, kenarlarda papatya, kıvrım dal, yapraklardan oluşan bitkisel bezeme ve yuvarlaklardan oluşan geometrik bezeme atlamalı sıralamalarla düzenlenen kompozisyon sarma tekniğinde işlenmiştir. Çantanın ön yüzünde bulunan kompozisyonun altı; Harbert Randorh yazılı bezeme sarma tekniğinde işlenmiştir. Kompozisyonun kenarları sap işi tekniğini, çantanın kenarları ise makine dikiş tekniğinde tamamlanmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 97

Fotograf No: 130

İnceleme Tarihi	:19 Kasım 2017
Eser Türü	:Evrak Çantası
Bulunduğu Kaynak	:Antikacı (https://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2019/arts-of-the-islamic-world-119220/lot.244.html)
Envanter Numarası	:-
Müzeye Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:18. yüzyıl sonu
Boyutları	:12 cm. x 19 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, balıksırtı, sap işi
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kırmızı
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometri, yazılı

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait kırmızı deri çanta dikdörtgen formludur. Çantanın kapağı zarf şeklinde olup, ortada sivrilmiştir. Çantanın ön yüzü; kıvrım dal, yapraklardan oluşan bitkisel bezeme simetrik bir kompozisyon sarma ve balıksırtı tekniğinde işlenmiştir. Kompozisyonun içinde yuvarlaklardan oluşan geometrik bezeme puan tekniğinde yer almıştır. Kapağın altına gelen kısım; "Constantinople 1785" yazısı yazılı bezeden oluşan bir merkezde yer alan kompozisyon sarma tekniğinde işlenmiştir. Kompozisyonun kenarları ince verev sarma tekniğinde işlenmiş olup, cüzdanın kenarları ise sap işi tekniğini ile tamamlanmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 98

Fotograf No: 131

Fotograf No: 132

İnceleme Tarihi
Eser Türü

:14 Aralık 2017
:Evrak Çanta

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Bulunduğu Kaynak	:Antikacı (https://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2014/arts-islamic-world-114223/lot.143.html) (https://tr.pinterest.com/pin/589830882420055977/)
Envanter Numarası	:-
Müze Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:18. yüzyıl
Boyutları	:31,4 cm. x 41,3 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:İpek astar, pirinç
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Gümüş beyazı, altın sarısı
Zeminde	:Siyah
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik, yazılı
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait siyah deri çanta dikdörtgen formudur. Çantanın kapağı zarf şeklinde olup, tek gözden oluşmaktadır ve pirinç kilit ile kapak kapatılmıştır. Çantanın içi pembe ipek astar ile astarlanmış. Çantanın kapağı, ön ve arka yüzü; kıvrım dal, yaprak, yuvarlaklardan oluşan bitkisel ve geometrik bezeme simetrik bir kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Kapağın altına gelen kısımda ise "Constantinople 1723" yazılı bezemeden oluşan bir merkezde yer alan kompozisyon sarma tekniğinde yer almaktadır. Çantanın kenarları makine dikiş tekniği ile tamamlanmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 99

Fotograf No: 133

İnceleme Tarihi	:14 Aralık 2017
Eser Türü	:Evrak Çanta
Bulunduğu Kaynak	:Antikacı https://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2013/arts-of-the-islamic-world-113220/lot.276.html
Envanter Numarası	:-
Müzeye Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl
Boyutları	:29 cm. x 42 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:İpek astar, pirinç
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Gümüş beyazı, altın sarısı, pembe
Zeminde	:Siyah
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik, yazılı

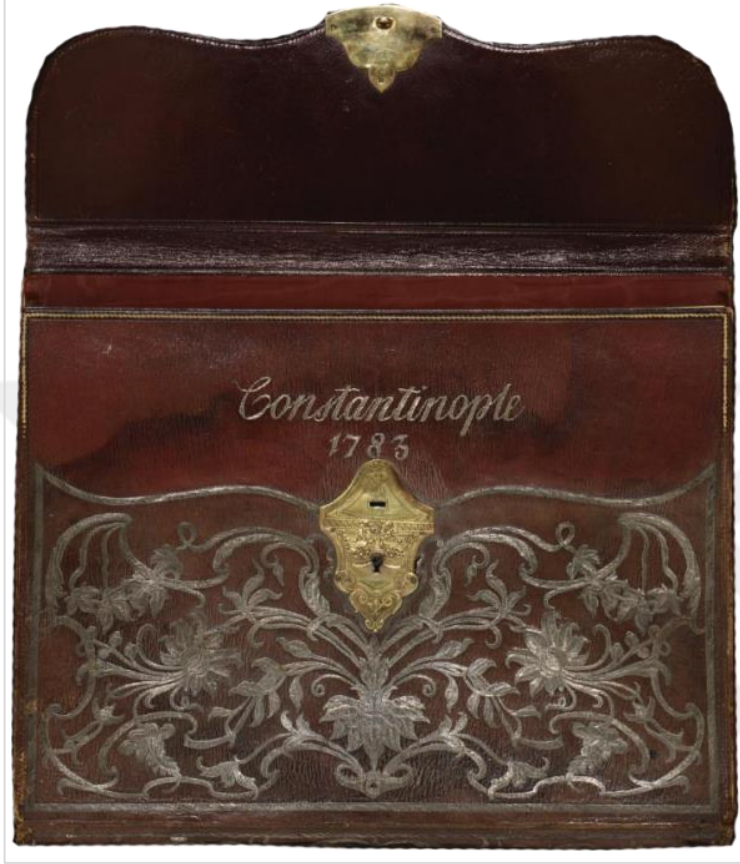
EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait siyah deri çanta dikdörtgen formludur. Çantanın kapağı zarf şeklinde olup, tek gözden oluşmaktadır ve pirinç kilit ile kapak kapatılmıştır. Çantanın içi pembe ipek astar ile astarlanmış. Çantanın ön yüzü; kıvrım dal, yaprak, yuvarlak, çizgilerden oluşan bitkisel ve geometrik bezemeden oluşan simetrik bir kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Kapağın altına gelen kısımda ise "Constantinople 1728" yazılı bezemeden oluşan bir merkezde yer alan kompozisyon sarma tekniğinde yer almaktadır. Çantanın kenarları makine dikiş tekniği ile tamamlanmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 100

Fotograf No: 134

Fotograf No: 135

EK-1. (devam) Bilgi Formları

İnceleme Tarihi	:14 Aralık 2017
Eser Türü	:Evrak Çantası
Bulunduğu Kaynak	:Antikacı (https://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2007/arts-of-the-islamic-world-107220/lot.195.html)
Envanter Numarası	:-
Müze Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:18. yüzyıl sonu
Boyutları	:33,5 cm. x 42 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Pirinç
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, yarmalı sarma, balıksırtı
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Gümüş beyazı, altın sarısı
Zeminde	:Bordo
Motif Özellikleri	:Bitkisel, nesneli, yazılı
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait bordo deri çanta dikdörtgen formudur. Çantanın kapağı zarf şeklinde olup, tek gözden oluşmaktadır ve pirinç kilit ile kapak kapatılmıştır. Çantanın kapağı, alt körük kısmı, ön ve arka yüzü; kıvrım dal, yaprak ve yıldız çiçeklerinden oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Kapağın altına gelen kısmı; "Constantinople 1783" yazılı bezemeden oluşan bir merkezde yer alan kompozisyon sarma tekniğinde yer almaktadır. Çantanın arka yüzünün ortası; rozet biçiminde ve alt kısmında ise püskülden oluşan nesneli bezemeden bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Kompozisyonun kenarları verev sarma ile çevrilmiş olup, çantanın kenarları makine dikiş tekniği ile tamamlanmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 101

Fotograf No: 136

Fotograf No: 137

EK-1. (devam) Bilgi Formları

İnceleme Tarihi	:19 Kasım 2017
Eser Türü	:Evrak Çantası
Bulunduğu Kaynak	:Antikacı (https://www.bonhams.com/auctions/15257/lot/167/)
Envanter Numarası	:-
Müze Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:18. yüzyıl sonu
Boyutları	:12 cm. x 19 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Sim şerit
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Türk işi; düz sarma, verev sarma, gözeme, sap işi
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kırmızı
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometri, yazılı
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kırmızı deri çanta dikdörtgen formludur. Çantanın kapağı zarf şeklinde olup, ortada sivrilen kısmı sim şerit ile kapatılmıştır. Çantanın kapağı ve ön yüzü; kıvrım dal, yapraklar, rozet çiçeklerinden ve zambaktan oluşan bitkisel bezeme simetrik bir kompozisyon sarma tekniğinde işlenmiştir. Çantanın arka yüzü; kenarları spiral ve yapraklardan oluşan bitkisel bezeme bordür şeklinde bağlantılı sıralamalarla düzenlenen kompozisyon yer almakta ve çantanın dört köşesinde zambaktan oluşan bitkisel bezeme bir merkeze yönlendirilmiş kompozisyon sarma tekniğinde işlenmiştir. Çantanın arka ortası ise "Constantinople 1756" yazılı bezeden oluşan bir merkezde yer alan kompozisyon sarma tekniğinde işlenmiştir. Kompozisyonun kenarları ince verev sarma tekniğinde işlenmiş olup, cüzdanın kenarları ise sap işi tekniğini ile tamamlanmıştır. Kompozisyonun kenarları sap işi tekniğinde işlenmiş olup, çantanın kenarları ise makine dikiş tekniğini ile tamamlanmıştır. Çanta 1756 tarihinde Cenevre den Türkiye'yi ziyarete gelen bankacı Pierre Bossier ailesine yapılmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 102

Fotograf No: 138

Fotograf No: 139

Fotograf No: 140

İnceleme Tarihi
Eser Türü
Bulunduğu Kaynak

:23 Aralık 2017
:Evrak Çantası
:The Metropolitan Museum of Art - Paris
(<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/211347?img=0>)

Envanter Numarası

: 2001.653

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Müze Gelişi	:Çanta müzeye 2001 tarihinde Bayan Charles Wrightsman tarafından bağış yolu ile gelmiştir.
Ait Olduğu Yıl	:18. yüzyıl sonu (1763–64)
Boyutları	:33,3 cm. x 45 cm. kapak: 6,3 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Pirinç, metal toka
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, yarmalı sarma, verev pesent
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, kahverengi, mavi, krem rengi, turuncu, yeşil
Zeminde	:Kırmızı
Motif Özellikleri	:Bitkisel, nesneli
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kırmızı deri çanta dikdörtgen formludur. Çantanın kapağı zarf şeklinde ve metal bir toka ile kapak katılmıştır. Çantanın kapağı, ön yüzü, alt ve üst körük kısmı; yapraklar, kıvrımlı dallar, zambaklardan oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak dival işi tekniğiyle süslenmiştir. Çantanın arka yüzü; ortada Fransız dış işleri bakanlığının armasından oluşan nesneli bir bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon verev pesent ve sarma tekniğinde işlenmiştir. Ayrıca arka yüzünün kenarı; alt kısımda püsküllerden oluşan nesneli bezeme ve yapraklar, kıvrımlı dallar, , zambaklardan oluşan bitkisel bezeme bordür şeklinde simetrik olarak dival işi tekniğiyle yer almaktadır. Kompozisyonun kenarı sarma tekniği ile çantanın kenarı ise makine dikiş tekniği ile tamamlanmıştır. Çanta Fransa Dış İşleri Bakanına armağan edilmiştir. Çanta müzenin “ The Wrightsman Galleries For French Decorative Arts” kataloğunun 171. Sayfasında bulunmaktadır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 103

Fotograf No: 141

Fotograf No: 142

EK-1. (devam) Bilgi Formları

İnceleme Tarihi	:30 Aralık 2017
Eser Türü	:Evrak Çantası
Bulunduğu Kaynak	:Uygulamalı Sanatlar Müzesi - Budapeşte (http://collections.imm.hu/gyujtemeny/briefcase/6256?ds=eyJxIjoixLFzbGFtxLFjIn0%3D&i=8)
Envater Numarası	:17883
Koleksiyona Geliş Şekli	:-
Ait Olduğu Yıl	:17. yüzyıl (1673)
Boyutları	: 20,7 cm. x 11,7 cm. derinlik: 0,4 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Türk işi; düz sarma, verev sarma, sap işi,
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, gümüş beyazı
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel, yazılı
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemi ait kahverengi deri çanta dikdörtgen formudur. Çantanın kapağı zarf şeklindedir. Çantanın kapağı ve ön yüzü; kıvrım dal, yaprak, tomurcuk ve rozet çiçeklerden oluşan bitkisel bezeme sarma tekniğinde işlenmiştir. Kapağın alt kısmı; “Johannfridarich V:Srhraft, 1673 Constantinople” yazılı bezmeden oluşan bir merkezde yer alan kompozisyon sarma tekniğiyle işlenmiştir. Kompozisyonun kenarlarına sap işi tekniği yapılmış olup, çantanın kenarı ise makine dikiş tekniği ile tamamlanmıştır.

BİLGİ FORMU 104

Fotograf No: 143

İnceleme Tarihi	:01 Mayıs 2018
Eser Türü	:Evrak Çantası
Bulunduğu Kaynak	:Badisches Landes Museum (Karlsruhe-Almanya)
Envanter Numarası	:Nr 230
Müze Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:17. yüzyıl (1691'den önce)
Boyutları	:-
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, deri
Zeminde	:Atlas
Diğer	:-
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, applike, kordon tutturma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, taba
Zeminde	:Koyu mor, kırmızı
Motif Özellikleri	:Bitkisel
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait koyu mor kadife evrak çantası dikdörtgen formludur. Çantanın kapağı zarf şeklinde, iki gözden oluşmaktadır. Çantanın ön yüzü ve kapağı; kıvrım dal, yaprak ve karanfillerden bitkisel bezeme ile simetrik bir kompozisyon sarma tekniğinde işlenmiştir. Motiflerin kenarları kordon tutturma tekniği ile çevrilmiş olup, çantanın kenarları ince sarma tekniğinde tamamlanmıştır. Kompozisyon taba deri üzerine işlenmiş ve cüzdana applike edilmiştir.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Ayrıca kırmızı derinin üzeri koyu mor atlas kumaş ile kaplanmıştır. Çanta müzenin Petrasch, E. ve diğerleri (1991). Die Karlsruher Türkenbeute, Badisches Landesmuseum Karlsruhe: Munich, Hirmer kataloğunun 345. sayfasında bulunmaktadır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 105

Fotograf No: 144

İnceleme Tarihi
Eser Türü
Bulunduğu Kaynak

:30 Kasım 2017
:Kask Çantası
:Uygulamalı Sanatlar Müzesi-Budapeşte
(<http://collections.imm.hu/gyujtemeny/case-leather-case-for-helmet/17220?ds=eyJxIjojVHVya2V5ICRpDHRvbWFuIEVtcGlyZSkifQ%3D%3D&i=101>)

Envanter Numarası
Müzeye Gelişi
Ait Olduğu Yıl
Boyutları
Kullanılan Gereçler

:52.3841.1
:-
:17. yüzyıl
:33,6 cm. x 28,5 cm.

İşlemede
Zeminde
Diğer
Kullanılan Teknik Özellikler

:Deri, deri iplik, ipek iplik
:Deri
:Deri şerit

İşlemede
Kullanılan Renkler
İşlemede
Zeminde
Motif Özellikleri

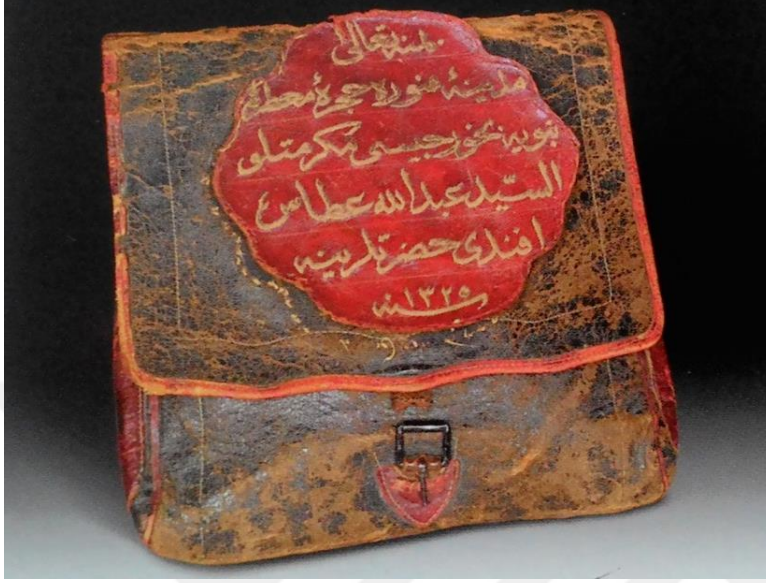
:Aplike, suzeni
:Yeşil, krem rengi, altın sarısı, mavi
:Bordo
:Bitkisel

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait bordo deri çanta koni formudur. Çanta üçgen şeklde dört parçadan olmaktadır. Çantanın her bir parçasının üzeri; selvi motifi içine yaprak ve dallardan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon suzeni tekniği ile applike edilmiştir. Çantanın alt kısmının üçgen biçiminde parçalar makine dikişi ve suzeni tekniği ile applike edilmiş olup, karşılıklı yerleştirilmiştir. Bu parçalar arasında deri şerit geçirilmiş bunların içinden ise kemer görevi gören başka bir deri şerit yürütülmüştür. Çantanın parçaları her birinin kenarında iki sıra suzeni tekniği mevcuttur ve parçalar birbirine makine dikişi tekniği ile birleştirilmiş. Çantanın en alt kenarına kahverengi deri makine dikişi tekniği ile biye edilmiştir.

BİLGİ FORMU 106

Fotograf No: 145

İnceleme Tarihi	:30 Aralık 2017
Eser Türü	:Sürre Alay Çantası
Bulunduğu Kaynak	:Antika Müzayede Kataloğu Sayfa 248
Envanter Numarası	:-
Müze Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl
Boyutları	:-
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metal toka, deri şerit
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Düz sarma, verev sarma, aplike, makine dikişi
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, krem rengi
Zeminde	:Kahverengi, kırmızı
Motif Özellikleri	:Yazılı
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri çanta dikdörtgen formludur. Çantanın kapağı zarf şeklinde olup, deri parça ve metal toka ile kapak kapatılmıştır. Çantanın kapağının orta kısmı; Arap harfleri kırmızı deri üzerine yazılı bezemeden bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniği ile işlenmiştir. İşlenmiş kırmızı deri parçası makine dikişi tekniği ile çantaya aplike edilmiştir. Çantanın yan körüklerine kırmızı deri eklenmiş olup, çantanın kenarlarına kırmızı deri biye olarak makine dikişi ile tamamlanmıştır. Çanta Özel Koleksiyonlar ve Osmanlı Eserleri Karma Müzayedesi, İstanbul Grand Hyatt Hotel de 04.12.2016, Pazar, Saat: 14:30'da düzenlenen müzayede sergilenmiştir.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 107

Fotograf No: 146

Fotograf No: 147

EK-1. (devam) Bilgi Formları

İnceleme Tarihi	:19 Kasım 2017
Eser Türü	:Posta Çantası
Bulunduğu Kaynak	:Antikacı https://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2019/arts-of-the-islamic-world-119220/lot.225.html
Envanter Numarası	:-
Müze Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyılın sonu (1868-69)
Boyutları	:32 cm. x 34 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, deri, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metal toka, deri şerit
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Düz sarma, verev sarma, applike, makine dikişi
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, siyah
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Yazılı
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri çanta dikdörtgen formudur. Çantanın kapağı zarf şeklinde olup, deri parça ve metal toka ile kapak kapatılmıştır. Çantanın kapak ve arka yüzünün orta kısmı; Arap harfleri siyah deri üzerine yazılı bezmeden bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniği ile işlenmiş, kenarına ince sarma yapılmıştır. Çantanın yan körüklerine siyah deri eklenmiş olup, çantanın kenarlarına deri biye olarak makine dikiş tekniği ile tamamlanmıştır. Ön kısmında: Medine'deki Ahmed Esad Efendi'nin dikkatine ulaşması gerektiğini, Aka kısmında: Sultan Abdülaziz Hanına yönelik dilekçe olduğu belirtiliyor. Her iki taraf da 1285 AH yazmaktadır. Çanta ile Sultan Abdülaziz'e dilekçesini, Sultan'ın vekili olan Medine Esnaf Memur Ofisi (Ferashet Vekili) Temsilcisi Ahmed Esad Efendi aracılığıyla iletmek amaçlanmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 108

Fotograf No: 148

İnceleme Tarihi	:19 Kasım 2017
Eser Türü	:Posta Çantası
Bulunduğu Kaynak	:Antikacı (https://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2017/arts-of-the-islamic-world-117220/lot.57.html)
Envanter Numarası	:-
Müze Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:20. yüzyılın başları (1906-07)
Boyutları	:29,5 cm. x 32,5 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Metal toka, deri şerit
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Düz sarma, verev sarma, applike, makine dikişi
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, sarı, kırmızı
Zeminde	:Kahverengi, kırmızı
Motif Özellikleri	:Yazılı
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri çanta dikdörtgen formudur. Çantanın kapağı zarf şeklinde olup, deri parça ve metal toka ile kapak kapatılmıştır. Çantanın kapağının orta kısmı; Arap harfleri kırmızı deri üzerine yazılı bezemeden bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniği ile işlenmiştir.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

İşlenmiş kırmızı deri parçası makine dikiş tekniği ile çantaya aplike edilmiştir. Çantanın yan körüklerine kırmızı deri eklenmiş olup, çantanın kenarlarına kırmızı deri makine dikiş tekniğinde biye ile tamamlanmıştır. Ön kısmında: 'Mayıs'ın lütfu ile yüceltilebilir. [Hazretleri], Hazreti Harem'deki Soylu Süpürme Rehberlerinden biri olan Medine halkından, Peygamber Haremindeki Soylu Süpürme Rehberlerinden biri olan ve Hz. Kutsal Yerler, Aka kısmında: 'Mayıs'ın lütfu ile yüceltilebilir. [Soylu] Arvasi-zade el-Sayyid'e, 'Asil Büyükler Notu' olarak bilinen Efendi, Seyidiler arasından [İki Soylu] kökenli Hakkâri ilçesinde bulunan Başkale İlçesi. Her iki taraf da 1324 Yılı yazmaktadır. Çanta 1324 AH / 1906-07 tarihli Şeyh Hasan Efendi için hazırlanmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 109

Fotograf No: 149

Fotograf No: 150

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kaynak: https://www.tripadvisor.com.tr/Attraction_Review-g295381-d554223-Reviews-or20-Maritime_Museum-Kotor_Kotor_Municipality.html#photos;aggregationId=101&albumid=101&filter=7&ff=194456468

Eser No :109
İnceleme Tarihi :27 Aralık 2017
Eser Türü :Silahlık
Bulunduğu Kaynak :Museum Maritimum-Kotor-Karadağ-Yugoslovy
(<http://www.museummaritimum.com/eng/sala%20oruzje.htm>)

Envater Numarası :-
Koleksiyona Geliş Şekli :-
Ait Olduğu Yıl :17. ve 18. yüzyıl
Boyutları :-

Kullanılan Gereçler
İşlemede :Kordon
Zeminde :Deri
Diğer :Harç

Kullanılan Teknik Özellikler
İşlemede :Kordon tutturma, harç tutturma

Kullanılan Renkler
İşlemede :Altın sarısı
Zeminde :Kahverengi, mor
Diğer :-

Motif Özellikleri :Bitkisel
Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemi ait kahverengi deri silah zırhı dikdörtgen formludur. Zırh üç gözden ve ön yüzü iki dilimden oluşmakta olup, mor atlas kumaş ile astarlanmıştır. Zırhın ön yüzü; kıvrım dallar, spiraller, yapraklar ve rozet çiçeklerden bitkisel bezeme oluşan simetrik bir kompozisyon kordon tutturma tekniği ile işlenmiştir.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 110

Fotograf No: 151

İnceleme Tarihi	:31 Ocak 2019
Eser Türü	:Sadak
Bulunduğu Kaynak	:Badisches Landes Museum (Karlsruhe/Almanya) (https://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2008/arts-of-the-islamic-world-108222/lot.243.html)
Envater Numarası	:-
Koleksiyona Geliş Şekli	:-
Ait Olduğu Yıl	:17. yüzyıl sonu
Boyutları	:36 cm. x 41 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Makine dikişi
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, krem rengi
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemi ait kahverengi deri sadak dikdörtgen formludur. Ön kısmında bir cebi bulunmaktadır. Sadağın ön yüzü; cep ve üst kısmı makine dikişi ile çevrilmiştir. Sadağın üst iki köşesi; mine çiçeği, altında iki adet damla yaprak, her parçanın ortasında ise yapraklardan oluşturulmuş bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon makine dikiş tekniği ile süslenmiştir. Sadağın kenarları makine dikişi ile tamamlanmıştır. Ayrıca eser müzenin Petrasch, E. ve diğerleri (1991). Die Karlsruher Türkenbeute, Badisches Landesmuseum Karlsruhe: Munich, Hirmer kataloğunun 253. sayfasında bulunmaktadır.

BİLGİ FORMU 111

Fotograf No: 152

İnceleme Tarihi	:30 Aralık 2017
Eser Türü	:Sadak
Bulunduğu Kaynak	:Antikacı (https://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2012/arts-of-the-islamic-world/lot.614.html)
Envater Numarası	:-
Koleksiyona Geliş Şekli	:-
Ait Olduğu Yıl	:18. yüzyıl
Boyutları	:- x 70 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, kordon
Zeminde	:Deri
Diğer	:Püskül, metal zımba
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, yarmalı sarma, verev pesent, sap işi
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Gümüş beyazı
Zeminde	:Siyah
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik, nesneli
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait siyah deri sadak silindir formudur. Sadağın ön yüzü; alt iki köşesinde bir kıvrım dalın üzerinde yaprak ve mine çiçeğinden oluşan bitkisel bezeme bir merkeze yönlendirilmiş kompozisyon, biraz üzerinde rozet çiçekten bitkisel bezeme simetrik olarak dival işi tekniğinde işlenmiştir. Sadağın ön yüzü; üst kısmı bir kurdeleden oluşan buketten nesneli bezemenin içinden "C" kıvrımlı dalın üzerinden çıkartılan yapraklardan bitkisel bezeme simetrik olarak dival işi tekniğinde süslenmiştir. Bu kompozisyonun ortasında bir ok ve yay motifi ve hemen üzerinde ay motifi nesneli bezeme simetrik olarak dival işi tekniğinde işlenmiştir. Sadağın ortasına yukardan aşağı doğru sap işi tekniği mevcut olup, sadağın kenarlarında bir sıra ince sarma ve bir sıra yarım daireden geometrik bezeme bağlantılı sıralamalarla dival işi tekniği ile çevrilmiştir. Sadağın ağız kısmına zımba basılmış, kordon bükülerek püskül yapılmış ve ağız kısmına eklenmiştir.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 112

Fotograf No: 154

© Museumslandschaft Hessen Kassel

Fotograf No: 155

EK-1. (devam) Bilgi Formları

İnceleme Tarihi	:19 Kasım 2017
Eser Türü	:Sadak (Ok kılıfı, torbası)
Bulunduğu Kaynak	:Museumslandschaft Hessen Kassel (Almanya) (https://turcica.museum-kassel.de/200370/0/3/0/k12/0/0/objekt.html http://turcica.museum-kassel.de/200370/ , 26.10.2019.)
Envater Numarası	:KP B XVII.355 / 1
Koleksiyona Geliş Şekli	:-
Ait Olduğu Yıl	:17. yüzyılın başı
Boyutları	:18,5 cm. x 45 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, deri
Zeminde	:Kadife
Diğer	:Zincir, metal plaka
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Türk işi; düz sarma, verev sarma, verev pesent, aplike, kordon tutturma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, gümüş beyazı
Zeminde	:Kırmızı, taba
Motif Özellikleri	:Bitkisel, nesneli
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemi ait kırmızı kadife sadak dikdörtgen formudur. Ön kısmında bir cebi, üst ve orta kısmında sırta bağlamak için uzun ince deri ve kadifeden oluşan kemeri mevcuttur. Sadakın ön yüzü; iki büyük karanfilden ve bunların etrafına küçük karanfil, lale ve yapraklardan bitkisel bezeme simetrik ve bir merkezde yer alan kompozisyon verev pesent ve verev sarma tekniğinde işlenmiştir. Kompozisyonun kenarlarında bordür şeklinde nesneli bezemeler bağlantılı sıralamalar düz sarma tekniği ile süslenmiştir. Desenin kenarları kordon tutturma tekniği ile çevrilmiş olup, sadağın kenarları makine dikiş tekniği ile tamamlanmıştır. Kompozisyon taba rengi deri üzerine işlenip kadifeye aplike edilmiştir. Ayrıca müzenin 2012 Osmanlı silahları kataloğunda ve Löwe und Halbmond. Ein Prunkzelt und Waffen aus dem Osmanischen Reich in Schloss Friedrichstein. Petersberg 2012, Kat.Nr. 22, S. 116. K0, kaynağında bulunmaktadır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 113

Fotograf No: 156

Fotograf No: 157

EK-1. (devam) Bilgi Formları

İnceleme Tarihi	:31 Ocak 2019
Eser Türü	:Sadak
Bulunduğu Kaynak	:Museumslandschaft Hessen Kassel-Almanya (https://turcica.museum-kassel.de/200371/0/0/0/3/0/objekt.html) (http://turcica.museum-kassel.de/200371/ , 26.10.2019.)
Envater Numarası	:KP B XVII.357 / 1
Koleksiyona Geliş Şekli	:-
Ait Olduğu Yıl	:17. yüzyıl başı
Boyutları	:18,5 cm. x 44 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik, deri, mercan,
Zeminde	:Kadife
Diğer	:Zincir, örgü şerit, metal plaka, metal toka
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, applike
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, gümüş beyazı, turuncu, taba, kahverengi
Zeminde	:Taba, kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik, nesneli
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemi ait taba kadife sadak dikdörtgen formudur. Ön kısmında bir cebi, üst ve orta kısmında sırta bağlamak için uzun ince deri ve renkli pamuk ipliklerden örgü şerit ve metal plaklardan oluşan kemeri mevcuttur. Sadağın ön yüzünde iki sıra zincir yer almaktadır. Sadağın arka ve ön yüzü; mercanın kenarına çarkifelek bitkisel bezeme yuvarlak geometrik motifin içine yerleştirilmiş olup, bir merkezde yer alan kompozisyon verev ve düz sarma tekniği ile işlenmiştir. Sadak verev sarmalarla karelere bölünmüş ve bunların içinde yıldız çiçekleri nesneli bezemeler düzgün sıralamalarla verev ve düz sarma tekniği ile süslenmiştir. Bu kompozisyonun kenarı verev sarma tekniği ile çevrelenmiştir. Sadağın kenarları kahverengi deri ile biye yapılarak makine dikişi ile tamamlanmıştır. Ayrıca müzenin 2012 Osmanlı silahları kataloğunda ve Löwe und Halbmond. Ein Prunkzelt und Waffen aus dem Osmanischen Reich in Schloss Friedrichstein. Petersberg 2012, Kat.Nr. 20, S. 112-113 kaynağında bulunmaktadır.

BİLGİ FORMU 114

Fotograf No: 158

İnceleme Tarihi	:28 Aralık 2017
Eser Türü	:Sadak
Bulunduğu Kaynak	:Walter B. Denny Islamic Art Slide Collection (Dijital Koleksiyon) (https://digitalcollections.lib.washington.edu/digital/collection/dia/id/7632)
Envater Numarası	:-
Koleksiyona Geliş Şekli	:-
Ait Olduğu Yıl	:18. yüzyıl
Boyutları	:-
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Metal plaka, inci
Zeminde	:Deri
Diğer	:Sim şeri, metal halka
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Metal plaka tutturma, boncuk tutturma, inci tutturma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, beyaz
Zeminde	:Siyah
Motif Özellikleri	:Bitkisel

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait siyah deri sadak dikdörtgen formludur. Sırta takabilmek için kılıfın üst köşesinden karşı kenarının ortasına çapraz şekilde sim şerit eklenmiş olup, bağlanacak kısmında iki adet şerit yer almaktadır. Zırhın ön yüzünün ortası; lale, kıvrım dal ve yapraklardan bitkisel bezeme ile merkezde yer alan kompozisyon boncuk tutturma tekniğinde süslenmiştir. Zırhın alt ve üst kısmı; metal plaklar yerleştirilmiştir. Zırhın kenarları; laleden bitkisel bezeme ile atlamalı sıralamalarla düzenlenen kompozisyon bordür şeklinde boncuk tutturma tekniğinde süslenmiştir. Zırhın kenarları sim şerit geçirilerek tamamlanmıştır. Ayrıca zırhın Topkapı Sarayı Müzesinde sergilenmektedir.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 115

Fotograf No: 159

İnceleme Tarihi

:30 Aralık 2017

Eser Türü

:Kubur

Bulunduğu Kaynak

:Uygulamalı Sanatlar Müzesi - Budapeşte
(<http://collections.imm.hu/gyujtemeny/case-leather-case-for-arm-armor/14872?ds=eyJxIjojVHVya2V5IChPdHRvbWFuIEVtcGlyZSkifQ%3D%3D&i=100>)

Envater Numarası

:52.3840.1

Koleksiyona Geliş Şekli

:-

Ait Olduğu Yıl

:17. yüzyıl

Boyutları

:9,3 cm. x 39,5 cm.

Kullanılan Gereçler

İşlemede

:Sim iplik, ipek iplik, deri

Zeminde

:Deri

Diğer

:Deri şerit

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kullanılan Teknik Özellikler

İşlemede :Aplike, suzeni

Kullanılan Renkler

İşlemede :Yeşil, bej

Zeminde :Bordo

Motif Özellikleri

:Bitkisel, geometrik, nesneli

Kompozisyon Özellikleri

:Osmanlı Dönemi ait bordo deri kubur silindir

formludur. Kubur aşağıdan yukarı doğru genişlemiş olup, ağız kısmından asmak için ince deri şerit geçirilmiştir. Kubur bordo deri üzerine yeşil deriden applike tekniği ile işlenmiş. Kuburun ön yüzü; ortada bir yuvarlağın içine yıldız çiçeğinden geometrik ve nesneli bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon applike edilmiştir. Kuburun alt ve üstü; yapraklardan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon applike edilmiştir. Kuburun kenarları krem rengi iplikten makine dikiş tekniği yapılmış, kahverengi deri ile biye geçirilerek tamamlanmıştır.

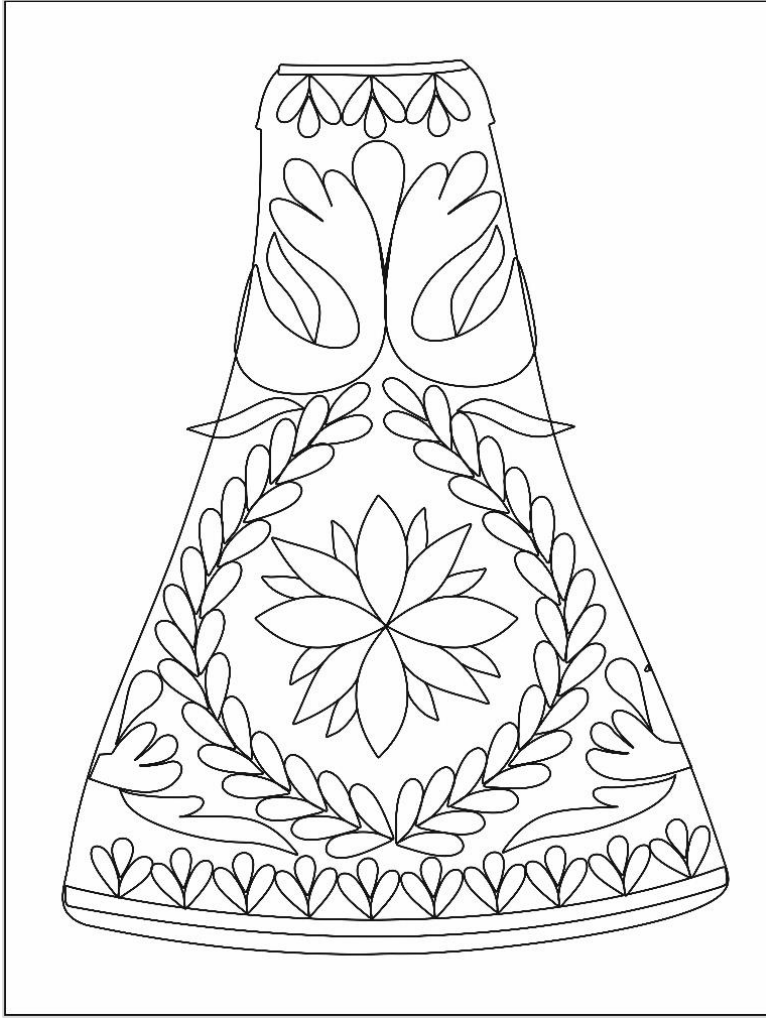
BİLGİ FORMU 116

Fotograf No: 160

İnceleme Tarihi	:9 Kasım 2017
Eser Türü	:Kuburluk
Bulunduğu Kaynak	:Hermitage Museum-Rusya (https://www.hermitagemuseum.org)
Envater Numarası	:B.O.-1880
Koleksiyona Geliş Şekli	:Zırh müzeye_1931 tarihinde Antikvariat Bütün Birlik Derneği tarafından devir yolu ile gelmiştir.
Ait Olduğu Yıl	:18. yüzyıl
Boyutları	:- x 14,4 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, civankaşı
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarı
Zeminde	:Siyah
Motif Özellikleri	:Bitkisel
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönenine ait siyah deri silah zırhı koni formudur. Zırhın ön yüzü; “C” kıvrımlı dalın üzerinde yapraklar yerleştirilmiş bitkisel bezemenin ortasına yıldız çiçeğinden oluşan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon simetrik olarak dival işi tekniğinde işlenmiştir. Bu kompozisyonun etrafına kıvrım dal ve yapraklardan oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak yerleştirilmiş olup, zırhın üst ve altı; üç yapraklı bitkisel bezeme düzgün sıralamalarla dival işi tekniğinde işlenmiştir. Kompozisyonun alt ve üst kısmı ince sarma tekniği ile tamamlanmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Çizim 28: Kuburluk desen çizimi

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 117

Fotoğraf No: 161

İnceleme Tarihi
Eser Türü
Bulunduğu Kaynak

:28 Aralık 2017
:Kuburluk
:Antikacı

(<https://www.bonhams.com/auctions/22113/lot/2341/>)

(<http://www.vikingsword.com/vb/showthread.php?t=20799>)

Envater Numarası
Koleksiyona Geliş Şekli
Ait Olduğu Yıl
Boyutları

:-
:-
:19. yüzyıl (1899 öncesi)
:- x 30 cm.

Kullanılan Gereçler

İşlemede

:Sim iplik

Zeminde

:Deri

Diğer

:-

Kullanılan Teknik Özellikler

İşlemede

:Dival işi; düz sarma, verev sarma, düz sarma

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kullanılan Renkler

İşlemede :Altın sarısı

Zeminde :Kahverengi

Motif Özellikleri :Bitkisel

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dövenine ait kahverengi deri silah zırha dikdörtgen formludur. Zırh iki gözden oluşmakta olup, aşağı doğru genişlemektedir. Zırhın ön yüzü; “S” kıvrımlı dalın üzerinden yapraklar ve rozet çiçekler çıkartılarak bitkisel bezeme ile simetrik bir kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Zırhın alt kısmının ortasına; büyük bir zambaktan oluşan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğinde süslenmiştir. Zırhın kenarına verev sarma yapılmış olup, makine dikişi ile tamamlanmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 118

Fotograf No: 162

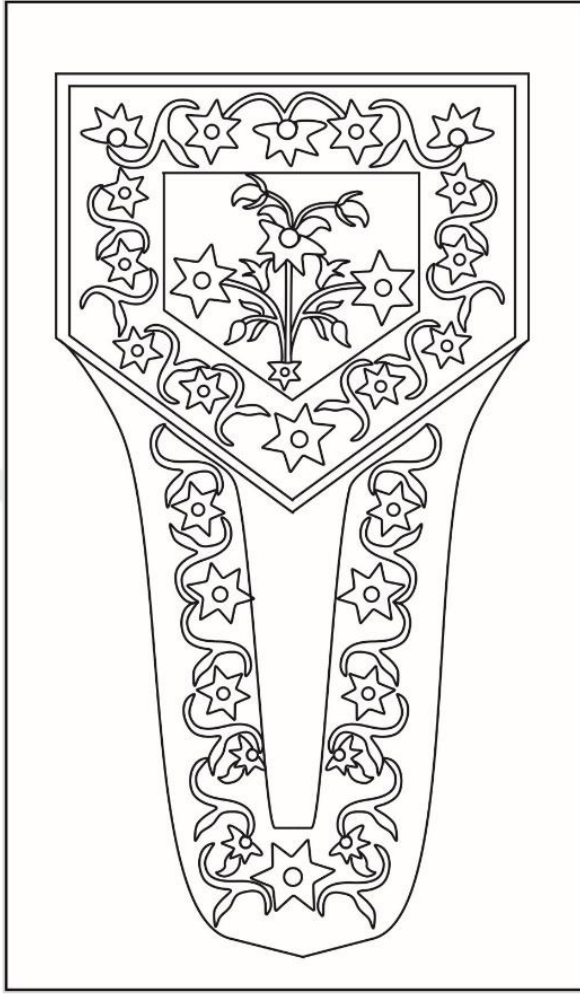

Fotograf No: 163

EK-1. (devam) Bilgi Formları

İnceleme Tarihi	:28 Aralık 2017
Eser Türü	: Kuburluk
Bulunduğu Kaynak	:Antikacı (https://www.bonhams.com/auctions/23437/lot/205/ http://www.vikingsword.com/vb/showthread.php?t=20799)
Envater Numarası	:-
Koleksiyona Geliş Şekli	:-
Ait Olduğu Yıl	:18. yüzyıla
Boyutları	:15 cm. x 38,5 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Boncuk
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Türk işi; Verev pesent, civan kaşı, boncuk tutturma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Beyaz, bordo, yeşil, mavi
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik, nesneli
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönenine ait kahverengi deri silah zırh dikdörtgen formludur. Zırh tek gözden oluşmakta olup, iki adettir, yukarı doğru genişlemektedir. Zırhın ön yüzünün üstü; bir beşgen içine saksı yerleştirilmiş olup bu saksıdan çıkartılan üç adet yıldız çiçeği, en üstte iki tomurcuk, dal ve yapraklardan bitkisel, geometrik ve nesneli bezeme ile bir merkezde yer alan kompozisyon boncuk tutturma tekniğinde işlenmiştir. Zırhın kenarlarına yıldız çiçeği, yaprak, tomurcuk ve dallardan bitkisel bezeme ile bağlantılı sıralamalarla düzenlenen kompozisyon bordür şeklinde boncuk tutturma tekniğinde işlenmiştir. Zırhın kenarı makine dikişi ile tamamlanmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Çizim 29: Kuburluk desen çizimi

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 119

Fotoğraf No: 164

İnceleme Tarihi	:28 Aralık 2017
Eser Türü	: Kuburluk
Bulunduğu Kaynak	: Antikacı (https://www.bonhams.com/auctions/22748/lot/246/ http://www.vikingsword.com/vb/showthread.php?t=20799)
Envater Numarası	:-
Koleksiyona Geliş Şekli	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl başı
Boyutları	:- x 45,5 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Metal zımba, metal plaka, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Metal plaka tutturma

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kullanılan Renkler

İşlemede :Gümüş beyazı, krem rengi

Zeminde :Kırmızı, kahverengi

Motif Özellikleri :Nesneli, geometrik

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı dönemine ait kırmızı ve kahverengi

deri silah zırhı huni formudur. Zırh tek gözden iki adettir, birbirine deri şerit ile tutturulmuştur. Yukarı doğru genişlemekte olup, bel kemerine takılmak üzere tasarlanmıştır. Zırhın ön kısmına kırmızı, arka kısmında kahverengi deri kullanılmıştır. Zırhın ön yüzü; büyük metal zımba ortada olacak şekilde kenarlarına küçük zımbalar ve küçük metal plakalar yerleştirilmiş olup, bunların dışına yaprak şeklinde metal plakalar bitkisel ve geometrik bezeme bir merkezde yer alan bir kompozisyon metal plaka kapama tekniğinde süslenmiştir. Zırhın kenarları kahverengi deri ile makine dikiş tekniğini yapılarak tamamlanmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 120

Fotoğraf No: 165

İnceleme Tarihi	:26 Aralık 2017
Eser Türü	:Barutluk
Bulunduğu Kaynak	:Antikacı (https://www.antiquesword101.com/?filter_tag=cross&page=2&route=product/search#!/SOLD-Antique-18th-century-Turkish-Ottoman-Islamic-gun-cartridge-pouch-embroidered-in-silver/p/18356934 https://i.pinimg.com/originals/d4/0d/d1/d40dd123c806f49899bb7ff85aaa9e76.jpg)
Envater Numarası	:-
Koleksiyona Geliş Şekli	:-
Ait Olduğu Yıl	:18. yüzyıl
Boyutları	:8,4 cm. x 22 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, delikli sarma, sap işi
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Bordo
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait bordo deri barutluk dikdörtgen formudur. Barutluğun içinde 21 adet ahşap delik bloklar vardır. Barutluğun ön yüzü; kıvrım dal, yapraklar ve rozet çiçekten oluşan bitkisel bezeme ve

EK-1. (devam) Bilgi Formları

bu kompozisyonun altına bordür şeklinde baklava dilimlerinden geometrik bezeme simetrik olarak dival işi tekniğinde işlenmiştir. Kompozisyonun kenarları verev sarma tekniği, barutluğun kenarı ise sap işi tekniği ile tamamlanmıştır

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 121

Fotograf No: 165

İnceleme Tarihi	:10 Kasım 2017
Eser Türü	:Barutluk
Bulunduğu Kaynak	:Antikacı (https://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2008/arts-of-the-islamic-world-108222/lot.241.html?locale=en)
Envanter Numarası	:-
Müze Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl (yaklaşık 1800'lü yıllar)
Boyutları	:Toz şişe: 27,4 cm., kese:12 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, deri
Zeminde	:Kadife
Diğer	:Kordon, fildişi tıpa, metal halka
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, yarmalı sarma, delikli sarma, applike

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kullanılan Renkler

Zeminde :Kırmızı, lacivert

İşlemede :Altın sarısı, taba

Motif Özellikleri :Bitkisel, geometrik

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait kırmızı ve lacivert kadife

barutluk(toz şişe) ve mermi kılıfından olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Bordo ve kahverenginden kordon ile deri şerit ve metal yuvarlaklarla birbirlerinde bağlanmaktadır. Toz şişenin ağzı fildişi bir tıpa ile mermi kılıfının ağzı ise kenar kısmında geçirilen kordon ile büzülerek kapılmaktadır. İki parçanın üzeri; lale, kıvrım dal, yaprak ve yuvarlaklardan bitkisel bezeme düzgün sıralamalarla oluşan kompozisyon simetrik olarak ile dival işi tekniğinde süslenmiştir. Toz şişenin alt kısmı; yuvarlardan geometrik bezeme ile düzenli sıralamalarla oluşan kompozisyon dival işi tekniğinde süslenmiştir. Bu kompozisyon taba deriye işlenip kadife üzerine aplike edilmiştir. Ayrıca eserin bir örneği Harbiye Askeri Müzesinde mevcuttur.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 122

Fotograf No: 166

Fotograf No: 167

EK-1. (devam) Bilgi Formları

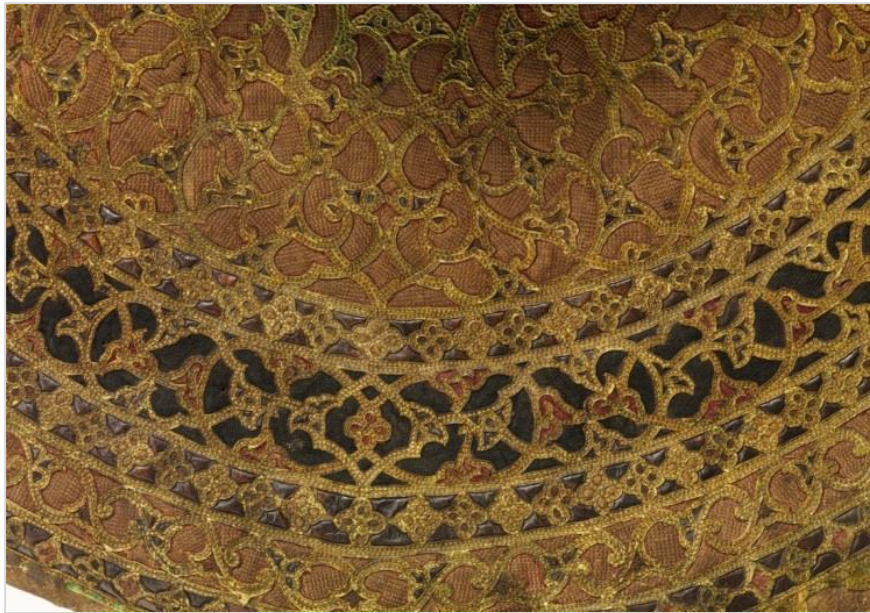
İnceleme Tarihi	:24 Aralık 2017
Eser Türü	:Eyer
Bulunduğu Kaynak	:Uygulamalı Sanatlar Müzesi- Budapeşte (http://collections.imm.hu/gyujtemeny/ceremonial-saddle/2695?ds=eyJxIjoixLFzbGFtxLFjIn0%3D&i=25)
Envater Numarası	:52.2858.1
Koleksiyona Geliş Şekli	:-
Ait Olduğu Yıl	:15. yüzyıl (1625-1650)
Boyutları	:50 cm. x 55 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik, deri
Zeminde	:Kadife
Diğer	:-
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Sarma; düz sarma, verev sarma, applike
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Taba, altın sarısı
Zeminde	:Kırmızı
Motif Özellikleri	:Bitkisel
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait kırmızı kadife eyerin iki köşesi ve kenar ortası kıvrım dallar, yapraklar ve lalelerden bitkisel bezeme bir merkeze yönlendirilmiş kompozisyon sarma tekniğinde işlenmiştir. Her bir desen alt köşelerinden ince sarma tekniği ile birleştirilmiştir. Kompozisyon taba rengi deriye işlenerek kesilmiş ve kırmızı kadife kumaş üzerine applike edilmiş, eyerin kenarı kahverengi deri biye ile makine dikişi tekniğinde tamamlanmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 123

Fotograf No: 168

Fotograf No: 169

EK-1. (devam) Bilgi Formları

İnceleme Tarihi	:24 Aralık 2017
Eser Türü	:Eyer
Bulunduğu Kaynak	:The Metropolitan Museum of Art-Paris (https://www.metmuseum.org/art/collection/search/22398)
Envanter Numarası	:14.25.1651a
Müzeye Gelişi	:1913 tarihinde William H. Riggs tarafından müzeye armağan edilmiştir.
Ait Olduğu Yıl	:16. ve 17. yüzyılın sonları (1625-1650)
Boyutları	:57,8 cm. x 61 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik, deri, keçe
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Aplike, makine dikişi
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Taba, sarı, kırmızı, yeşil, kahverengi, siyah
Zeminde	:Taba
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait taba deri eyerin yan parçaları ve üst kenarı bordür şeklinde; kıvrım dallar, yapraklar, mine çiçekleri ve yuvarlaklardan bitkisel ve geometrik bezemeler simetrik ve bağlantılı sıralamalarla kompozisyon applike tekniğine işlemiştir. Yeşil deriden desen oluşturularak taba rengi deri üzerine, aralarında kahverengi, siyah deri ve kırmızı keçe yeşil deriden makine dikiş tekniği kullanılarak applike edilmiştir. Eyerin kenarlarına yeşil deri makine dikiş tekniği ile biye edilmiştir. Ayrıca eser; “Chaffers, William. Catalogue of the Londesborough Collection of Arms and Armour: with a Descriptive Account of the Antiquities and Works of Art, the Property of Lord Londesborough. London: Harrison and Sons, 1875. p. 40, cat no. 1050” kaynakta bulunmaktadır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 124

Fotograf No: 170

İnceleme Tarihi	:24 Aralık 2017
Eser Türü	:Eyer
Bulunduğu Kaynak	:Uygulamalı Sanatlar Müzesi - Budapeşte (http://collections.imm.hu/gyujtemeny/ceremonial-saddle/1722?ds=eyJxIjoixLFzbGFtxLFjIn0%3D&i=26)
Envanter Numarası	:236/1957
Müze Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:17. yüzyıl ortası
Boyutları	:31 cm. x 51 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, kırmızı
Zeminde	:Siyah
Motif Özellikleri	:Bitkisel

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait siyah deri eyerin yan parçaları; “C” kıvrımlı bir dal üzerine oturtulmuş, lale, yaprakla, spirallerden ve ortada bir nardan oluşan bitkisel bezeme bir merkeze yönlendirilmiş kompozisyon, kenarı; üç yapraklı bitkisel bezeme bir merkeze yönlendirilmiş kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Eyerin kenarına kırmızı deri makine dikiş tekniğini ile biye edilmiştir. Ayrıca eserin yüksekliği 60 cm.’dir.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 125

Fotograf No: 171

Fotograf No: 172

İnceleme Tarihi
Eser Türü
Bulunduğu Kaynak

:03 Eylül 2019
:Matara
: Kunsthistorisches Museum - Viyana
(http://www.museumwnf.org//thematicgallery/thg_galleries/database_item.php?id=leatherwork&itemId=objects;EPM;at;Mus22;1;en)

Envanter Numarası
Müze Gelişi
Ait Olduğu Yıl
Boyutları
Kullanılan Gereçler

:AM_PA_490
:-
:16. yüzyıl
:- x 32 cm.

İşlemede
Zeminde
Diğer
Kullanılan Teknik Özellikler
İşlemede

:Sim iplik
:Deri
:Deri, ahşap tıpa

Kullanılan Renkler
Zeminde
İşlemede
Motif Özellikleri

:Türk işi; düz sarma, verev sarma, verev pesent, civankaşı
:Taba
:Altın sarısı, gümüş beyazı
:Bitkisel

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri matara koni formludur. Mataranın ağız ahşap tıpa kullanılarak kapatılmıştır. Mataranın ön alt kısmı; kıvrım dal ve yaprakların üzerinde yer alan bir laleden oluşan bitkisel bezeme bir merkezde düzenlenen kompozisyon, mataranın ön yüzü; rozet çiçekler, güller, tomurcuklar, kıvrım dal ve yapraklardan oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak kompozisyon sarma tekniğinde süslenmiştir. Kompozisyonun kenarları verev sarma tekniği yapılmıştır. Mataranın arka yüzü ise; selvi motifi içine lale, yaprak ve kıvrım dallardan oluşan bitkisel bezeme bir merkezde düzenlenen kompozisyon sarma tekniğinde işlenmiştir. Mataranın kenarına siyah deri makine dikişi tekniği ile biye edilmiştir. Ayrıca esere “Scheicher, Elisabeth et al. (eds), Kunsthistorisches Museum Sammlungen Schloss Ambras. Die Kunstkammer, Innsbruck: Kunsthistorisches Museum, 1977” kaynaktan bulunmaktadır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 126

Fotograf No: 173

Fotograf No: 174

İnceleme Tarihi

:02 Ağustos 2019

Eser Türü

:Matara

Bulunduğu Kaynak

:The British Museum-Londra

(https://www.britishmuseum.org/research/collection_online/collection_object_details/collection_image_gallery.aspx?partid=1&assetid=1171797001&objectid=3319167)

Envanter Numarası

:As.4248.ab

Müze Gelişi

:1860-1869 tarihler arasında satın alınma yolu ile Afrika'dan Asya koleksiyonlarına transfer (6/1988) olmuştur.

Ait Olduğu Yıl

:18-19. yüzyıl

Boyutları

:14 cm. x 36 cm.

Kullanılan Gereçler

İşlemede

:Sim iplik, sırim

Zeminde

:Deri

Diğer

:Ahşap tıpa, metal kanca

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kullanılan Teknik Özellikler

İşlemede

:Düz sarma, verev sarma

Kullanılan Renkler

İşlemede

:Altın sarısı

Zeminde

:Kahverengi, kırmızı

Motif Özellikleri

:Nesneli

Kompozisyon Özellikleri

:Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri matara

koni formludur. Mataranın ağzı ahşap tıpa kullanılarak kapatılmış olup, taşımak için deri şeridin ucuna metal bir kanca geçirilmiştir. Mataranın ön üst kısmı; Osmanlı tuğrasından nesneli bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Mataranın kenarına kırmızı deri oyulgama dikiş tekniği ile biye edilmiştir.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 127

Fotograf No: 175

Fotograf No: 176

İnceleme Tarihi

:01 Mayıs 2018

Eser Türü

:Matara

Bulunduğu Kaynak

:Uygulamalı Sanatlar Müzesi - Budapeşte
(<http://collections.imm.hu/gyujtemeny/pilgrim-bottle/1816?ds=eyJxIjojVHVya2V5IChPdHRvbWVudEVtcGlyZSkifQ%3D%3D&i=73>)

Envanter Numarası

:51.1295.1

Müze Gelişi

:-

Ait Olduğu Yıl

:17. yüzyıl sonu

Boyutları

:18 cm. x 31 cm.

Kullanılan Gereçler

İşlemede

:Sim iplik, deri

Zemine

:Deri

Diğer

:Kordon, ahşap tıpa

Kullanılan Teknik Özellikler

İşlemede

:Türk işi; düz sarma, verev sarma, balıksırtı, civankaşı

Kullanılan Renkler

İşlemede

:Altın sarısı, gümüş beyazı, taba

Zeminde

:Yeşil

Motif Özellikleri

:Bitkisel

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait yeşil deri matara koni formudur. Mataranın ağzı ahşap tıpa kullanılarak kapatılmış ve bu tıpa bordo kordon ile mataraya tutturulmuştur. Mataranın ön alt kısmı; kıvrım dal ve yaprakların üzerinde yer alan bir laleden oluşan bitkisel bezeme bir merkezde düzenlenen kompozisyon, mataranın ön yüzü; rozet çiçekler, güller, tomurcuklar, kıvrım dal ve yapraklardan oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak kompozisyon sarma tekniğinde süslenmiştir. Kompozisyonun kenarları verev sarma tekniği yapılmıştır. Mataranın arka yüzü ise; selvi motifi içine lale, yaprak ve kıvrım dallardan oluşan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon sarma tekniğinde işlenmiştir. Kenarına yeşil deri makine dikişi tekniği ile biye edilmiştir.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 128

Fotograf No: 177

Fotograf No: 178

İnceleme Tarihi

:01 Mayıs 2018

Eser Türü

:Matara

Bulunduğu Kaynak

:Badisches Landes Museum –

Karlsruhe/Almanya

Envanter Numarası

:D 231

Müze Gelişi

:-

Ait Olduğu Yıl

:17. yüzyıl sonu (1691)

Boyutları

:19 cm. x 26 cm. yan boyu: 8,3 cm.

Kullanılan Gereçler

İşlemede

:Sim iplik

Zeminde

:Deri

Diğer

:Ahşap tıpa, zincir

Kullanılan Teknik Özellikler

İşlemede

:Türk işi; düz sarma, verev sarma, verev pesent

Kullanılan Renkler

İşlemede

:Altın sarısı, gümüş beyazı

Zeminde

:Bordo

Motif Özellikleri

:Bitkisel, geometrik

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait bordo deri matara koni formludur. Mataranın ağız ahşap tıpa kullanılarak kapatılmış ve bu tıpa zincir ile mataraya tutturulmuştur. Mataranın önü ve arkası; kıvrım dal, yaprak, karanfil, tomurcuk ve rozet çiçeklerinden oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak sarma tekniğinde işlenmiştir. Kompozisyonun etrafı üç yapraklı desen ile bordür şeklinde düzgün sıralamalarla kompozisyon sarma tekniğinde çevrilmiştir. Mataranın üzeri verev pesent tekniğinde deri gözükmeyecek şekilde tamamen işlenmiştir. Mataranın kenarına kırmız deri makine dikişi tekniği ile biye edilmiş olup kırmızı derinin üzeri üçgen geometrik bezeme susma tekniğinde işlenmiştir. Ayrıca eser müzenin Petrasch, E. ve diğerleri (1991). Die Karlsruher Türkenbeute, Badisches Landesmuseum Karlsruhe: Munich, Hirmer kataloğunun 296. sayfasında bulunmaktadır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 129

Fotograf No: 179

İnceleme Tarihi	:01 Mayıs 2018
Eser Türü	:Matara
Bulunduğu Kaynak	:Badisches Landes Museum -
Karlsruhe/Almanya	
Envanter Numarası	:G 6
Müze Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:17. yüzyıl
Boyutları	:19 cm. x 27 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, deri
Zeminde	:Kadife
Diğer	:Kordon, ahşap tıpa
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Türk işi; düz sarma, verev sarma, düz pesent, verev pesent, gözeme
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, gümüş beyazı, taba
Zeminde	:Kırmızı, kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait kırmızı kadife matara koni formudur. Mataranın ağız ahşap tıpa kullanılarak kapatılmış ve bu tıpa kordon iplik ile mataraya tutturulmuştur. Mataranın önü ve arkası; kıvrım dal, yaprak, karanfil, tomurcuk, spirallerden oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak sarma ve civankaşı tekniğinde işlenmiştir. Kompozisyonun etrafı tomurcuklardan bitkisel bezeme bordür şeklinde düzgün sıralamalarla sarma tekniğinde işlenmiştir. Mataranın kenarları kahverengi deri makine dikişi tekniğinde biye edilerek tamamlanmıştır. Kompozisyon taba rengi deri üzerine işlenmiş kadife üzerine applike edilmiştir. Ayrıca eser müzenin Petrasch, E. ve diğerleri (1991). Die Karlsruher Türkenbeute, Badisches Landesmuseum Karlsruhe: Munich, Hirmer kataloğunun 297. sayfasında bulunmaktadır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 130

Fotograf No: 180

İnceleme Tarihi	:02 Temmuz 2019
Eser Türü	:Matara
Bulunduğu Kaynak	:National Museum in Warsaw - Varşova (http://masterpieces.asemus.museum/masterpiece/detail.nhn?objectId=10339)
Envanter Numarası	:-
Müze Gelişi	:Matara müzeye 1947 tarihinde satın alma yolu ile gelmiştir.
Ait Olduğu Yıl	:16. yüzyıl sonu
Boyutları	:23 cm. x 24,5 cm. derinlik:14 cm
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Deri, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Aplike, makine dikişi, sap işi
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Kırmızı, kahverengi, taba, altın sarısı
Zeminde	:Yeşil
Motif Özellikleri	:Bitkisel

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait yeşil deri matara koni formludur. Mataranın ön, arka ve yan yüzü; kıvrım dal, yaprak ve palmetlerden oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak applike tekniğinde işlenmiştir. Kompozisyon kırmızı, kahverengi, taba renklerinde deri ile applike edilmiştir. Mataranın ağzında Süleyman Mührü denilen damgalı bir yıldız görülmektedir. Mataranın kenarı sap işi tekniği ile tamamlanmıştır. Ayrıca matara müzenin “Wojna i pokoj (2000)” kataloğunun 297. sayfasında bulunmaktadır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 131

Fotograf No: 181

İnceleme Tarihi	:02 Temmuz 2019
Eser Türü	:Matara
Bulunduğu Kaynak	:Kunsthistorisches Museum-Viyana/Avusturya (http://islamicart.museumwnf.org/database_item.php?id=object;EPM;at;Mus22;16;en)
Envanter Numarası	: HJRK_C_28
Müzeeye Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:16. yüzyıl sonu (1581'den önce)
Boyutları	:26 cm. x 30,5 cm. derinliği:13,5 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Deri, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Kordon, ahşap tıpa, metal halka
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Aplike, makine dikişi, sap işi
Kullanılan Renkler	
Zeminde	:Turuncu
İşlemede	:Krem rengi, beyaz, gri, füme, sarı
Motif Özellikleri	:Bitkisel

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait turuncu deri matara koni formudur. Mataranın ağızı ahşap tıpa kullanılarak kapatılmış olup, tıpa metal parçalardan geçirilen kordon iplik ile mataraya tutturulmuştur. Mataranın ön, arka ve yan yüzü; kıvrım dal, yaprak ve palmetlerden oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak applike tekniğinde işlenmiştir. Mataranın etrafı sap işi tekniği ile tamamlanmıştır. Matara Sultan III. Murad'ın (MS 1546–95), oğlunun sünneti için davet edilmek üzere Rudolf II'ye (MS 1552-1612) gönderdiği hediyeler arasında yer almaktadır. İmparator Rudolf buna karşılık olarak, Türk elçisine Sultan için 4.000 guilders değerinde birkaç kupa ve zincir verdi.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 132

Fotograf No: 182

İnceleme Tarihi	:03Eylül 2019
Eser Türü	:Matara
Bulunduğu Kaynak	:MKG Museum for Art and Industry –Hamburg/ Almanya (http://www.museumwnf.org//thematicgallery/tg_galleries/database_item.php?id=leatherwork&itemId=objects;EPM;de;Mus21;48;en) (http://islamicart.museumwnf.org/database_item.php?id=object;EPM;de;Mus21;48;en&pageT=N)
Envanter Numarası	:1893.196
Müze Gelişi	:Matara müze; Alfred Beit, Londra'dan, müzayede Spitzer'den satın alarak hediye edilme yoluyla gelmiştir.
Ait Olduğu Yıl	:16. yüzyıl
Boyutları	:22 cm. x 24 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Deri, ipek iplik, kordon
Zeminde	:Deri
Diğer	:Kordon, ahşap tıpa, metal halka
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Aplike, makine dikişi, kordon tutturma

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kullanılan Renkler

İşlemede

:Açık kahverengi, altın sarısı

Zeminde

:Siyah

Motif Özellikleri

:Bitkisel

Kompozisyon Özellikleri

:Osmanlı Dönemine ait siyah deri matara koni

formludur. Mataranın ağzı ahşap tıpa kullanılarak kapatılmış olup, tıpa metal parçalardan geçirilen kordon iplik ile mataraya tutturulmuştur. Mataranın ön, arka, yan yüzü ve alt kısmı üzerinde kıvrım dallar ve yapraklardan oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak applike tekniği ile işlenmiştir. Mataranın etrafı kordon tutturma tekniği ile tamamlanmıştır.

BİLGİ FORMU 133

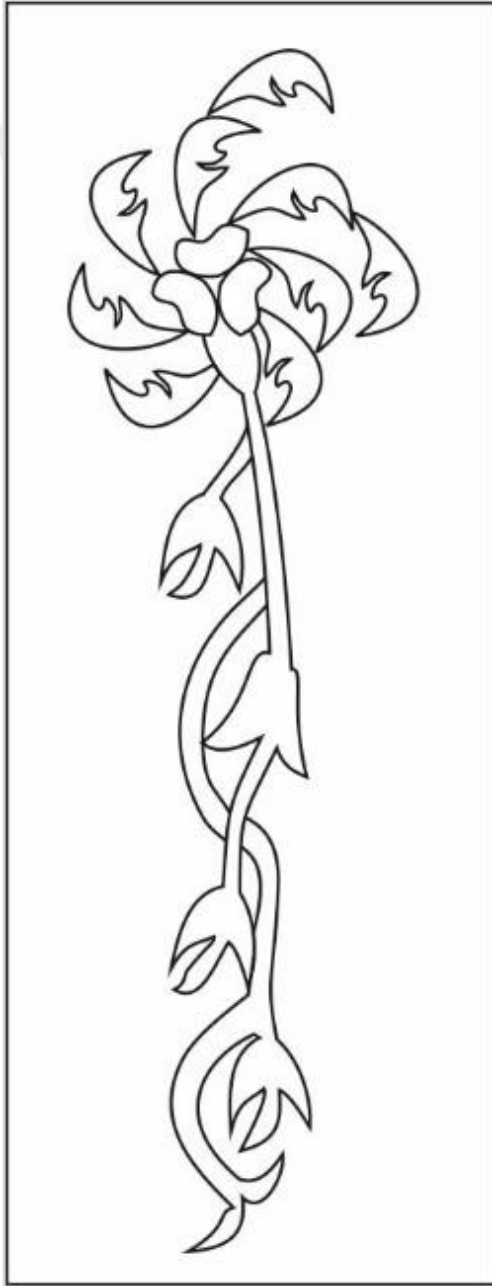

Fotoğraf No: 183

İnceleme Tarihi	:01 Mayıs 2018
Eser Türü	:Kaşık Kılıfı
Bulunduğu Kaynak	:Badisches Landes Museum (Karlsruhe-Almanya)
Envanter Numarası	:D 219
Müze Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:17. yüzyıl sonu
Boyutları	:6,3 cm. x 29,3 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Kordon, püskül, metal zımba
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Siyah
Motif Özellikleri	:Bitkisel

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait siyah deri kaşık kılıfı uzun, alttan ince yukarda geniş bir forma sahiptir. Kaşıklığın ağız kısmına zımba basılmış, içinden kordon geçirilip büzülerek kapatılmıştır ve ucuna püskül yapılmıştır. Kılıfın ön yüzü; altı kısmından yukarı doğru “S” kıvrımlı dalların üzerine yapraklar yerleştirilmiş olup, yukarda bir yıldız çiçekten oluşan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniğinde işlenmiştir. Ayrıca eser müzenin Petrasch, E. ve diğerleri (1991). Die Karlsruher Türkenbeute, Badisches Landesmuseum Karlsruhe: Munich, Hirmer kataloğunun 301. sayfasında bulunmaktadır.

Çizim 30: Kaşık kılıfı desen çizimi

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 134

Fotograf No: 184

İnceleme Tarihi	:19 Kasım 2017
Eser Türü	:Bardak
Bulunduğu Kaynak	:Antikacı (https://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2012/an-eye-for-opulence-art-of-the-ottoman-empire/lot.281.html)
Envanter Numarası	:-
Müze Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:18-19. yüzyıl
Boyutları	:7 cm. x 10 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Sırım
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, yarmalı sarma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel, geometrik, yazılı

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri bardak dikdörtgen formludur ve bir kulpu mevcuttur. Bardağın ön yüzü; suzeni tekniği ikiye bölünmüş ve altı kısmında yine suzeni tekniğinde bir üçgen oluşturulmuştur. Alt kısımda bulunan üçgen içine; kıvrım dal, gül ve yapraklardan oluşan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyona dival işi tekniği ile işlenmiştir. Bardağın ön yüzü; Arapça harflerle yazılı bezeme ve dal, yaprak ve güllerden oluşan bitkisel bezeme simetrik olarak dival işi tekniğinde yer almaktadır. Bardağın ağız kısmı; yapraklardan oluşan bitkisel bezeme bordür şeklinde bağlantılı sıralamalarla dival işi tekniği yapılarak kompozisyon tamamlanmıştır. Aynı zamanda eserler “Atasoy 1992, Çizim ve Metin kitabında sayfa 185”te kitapta yer almaktadır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 135

Fotograf No: 185

İnceleme Tarihi	:19 Kasım 2017
Eser Türü	:Bardak
Bulunduğu Kaynak	:Antikacı (https://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2012/an-eye-for-opulence-art-of-the-ottoman-empire/lot.281.html)
Envanter Numarası	:-
Müze Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:18-19. yüzyıl
Boyutları	:7 cm. x 10,3 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Sırım
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, yarmalı sarma, balıksırtı
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemine ait kahverengi deri bardak dikdörtgen formludur ve bir kulpu mevcuttur. Bardağın ön yüzü; kıvrım dal, yaprak ve güllerden oluşan bitkisel bezeme kurdeleden buket şeklinde nesneli bezmenin içinden çıkartılarak bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniği ile işlenmiştir. Tasın ağız kısmı; zencerekten oluşan geometrik bezeme bordür şeklinde bağlantılı sıralamalarla dival işi tekniği yapılarak kompozisyon tamamlanmıştır. Aynı zamanda eserler “Atasoy 1992, Çizim ve Metin kitabında sayfa 185”te kitapta yer almaktadır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 136

Fotograf No: 186

Fotograf No: 187

EK-1. (devam) Bilgi Formları

İnceleme Tarihi	:25 Eylül 2019
Eser Türü	:Yastık
Bulunduğu Kaynak	:Antikacı (https://www.ebay.fr/itm/Coussin-Broderie-XVIII-eme-Siecle-Ottoman-Perse-Turque-A-Identifieur/113709331373?hash=item1a799ab3ad:g:R7MAAOSw8bdcnjL0)
Envanter Numarası	:-
Müzeye Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:18. yüzyıl
Boyutları	:Çapı 27 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim kordon, deri, ipek iplik
Zeminde	:Kadife
Diğer	:-
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Aplike, düz sarma, verev sarma, suzeni
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, taba
Zeminde	:Mor
Motif Özellikleri	:Bitkisel, nesneli
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemine ait mor kadife yastık yuvarlak formudur. Yastığın ortası; yıldız çiçeğinden oluşan nesneli bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon sarma tekniğinde işlenmiştir. Yastık sekiz parçaya ayrılmış olup, her parçada kıvrım dal, yaprak ve spirallerden oluşan bitkisel bezeme bir merkeze yönlendirilmiş kompozisyon simetrik olarak sarma tekniğinde ilenmiştir. Yastığın kenarı suzeni tekniği ile çevrilmiştir. Kompozisyon taba rengi deriye işlenip kadife üzerine applike edilmiştir.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 137

Fotograf No: 188

İnceleme Tarihi	:2 Nisan 2017
Eser Türü	:Terlik
Bulunduğu Kaynak	:Antikacı (http://www.madame-soussou.com/women-s-accessories/147-ottoman-shoes-bronze-metallic-embroidery-leather.html)
Envanter Numarası	:-
Müze Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl
Boyutları	:- x 25,4 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, verev sarma, yarmalı sarma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel, nesneli

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemi ait kahverengi deri terlik sivri burunlu ve topuklu forma sahiptir. Ayakkabının saya kısmı; “C” kıvrımlı dal, yaprak ve yıldız çiçekten bitkisel bezeme ve aydan nesneli bezemeden oluşan bir merkezde yer alan kompozisyon simetrik olarak dival işi tekniği ile işlenmiştir.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 138

Fotograf No: 189

Fotograf No: 190

İnceleme Tarihi
Eser Türü
Bulunduğu Kaynak

:24 Temmuz 2019
: Çocuk Ayakkabısı
:Antikacı
(<http://www.madame-soussou.com/women-s-accessories/317-ottoman-shoes-red-leather-metallic-embroidery.html>)

Envanter Numarası
Müzeeye Gelişi
Ait Olduğu Yıl
Boyutları

:-
:-
:19. yüzyıl
:- x 16 cm.

Kullanılan Gereçler

İşlemede

:Sim kordon, ipek iplik

Zeminde

:Deri

Diğer

:Deri şerit, metal düğme

Kullanılan Teknik Özellikler

İşlemede

:Düz sarma, verev sarma

Kullanılan Renkler

İşlemede

:Gümüş beyazı

Zeminde

:Kırmızı

Motif Özellikleri

:Bitkisel

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemi ait kırmızı deri ayakkabı sivri burunlu forma sahiptir. Bilek kısmından deri şerit ile bağlanmış ve metal düğme ile birbirine tutturulmuştur. Ayakkabının saya kısmı; papatya, kenarlara doğru kıvrım dallardan oluşan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon sarma tekniği ile işlenmiştir. Ayakkabının etrafı makine dikiş tekniği ile tamamlanmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 139

Fotoğraf No: 191

İnceleme Tarihi	:24 Temmuz 2019
Eser Türü	:Çocuk Ayakkabısı
Bulunduğu Kaynak	: The British Museum-Londra (https://research.britishmuseum.org/research/collection_online/collection_object_details/collection_image_gallery.aspx?assetid=1482905001&objectid=3575440&partid=1)
Envanter Numarası	:2013,6048.1.ab
Müze Gelişi	:Ayakkabı 16 Aralık 2013 tarihinde Covent Garden'dan satın alma yolu ile gelmiştir.
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl sonu (yaklaşık 1850)
Boyutları	:4,8 cm. x 13,5 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Deri şerit
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Zincir işi
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Gümüş beyazı
Zeminde	:Kırmızı
Motif Özellikleri	:Bitkisel

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemi ait kırmızı deri ayakkabı sivri burunlu forma sahiptir. Bilek kısmından deri şerit ile bağlanmıştır. Ayakkabının saya kısmı; kıvrım dallardan oluşan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon suzeni tekniği ile işlenmiştir. Ayakkabının etrafı suzeni tekniği ile tamamlanmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 140

Fotograf No: 192

İnceleme Tarihi	:14 Kasım 2017
Eser Türü	:Ayakkabı
Bulunduğu Kaynak	:Antikacı (https://www.antiquesword101.com/?filter_tag=cross&page=2&route=product/search#!/~/search/keyword=leather)
Envanter Numarası	:-
Müze Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl
Boyutları	:- x 23 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, kumaş
Zeminde	:Deri
Diğer	:-
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Düz sarma, aplike
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, kahverengi
Zeminde	:Taba
Motif Özellikleri	:Bitkisel

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemi ait taba rengi deri ayakkabı sivri burunlu forma sahiptir. Ayakkabının içi mavi rengi astar ile kaplanmıştır. Ayakkabının saya kısmı; dal ve yapraklardan oluşan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon sarma tekniği ile işlenmiştir. Kompozisyon kahverengi kumaş kullanılarak kenarlarına sarma ile applike tekniği yapılmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 141

Fotograf No: 193

İnceleme Tarihi	:2 Nisan 2017
Eser Türü	:Ayakkabı
Bulunduğu Kaynak	:Antikacı (http://www.madame-soussou.com)
Envanter Numarası	:-
Müze Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl sonu
Boyutları	:3 cm. x 25,4 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, kadife
Zeminde	:Deri
Diğer	:Astar
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Düz sarma, aplike
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, yeşil, mor
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemi ait kahverengi deri ayakkabı sivri burunlu forma sahiptir. Ayakkabının içi mavi rengi astar ile kaplanmıştır. Ayakkabının saya kısmı; dal, yaprak ve spirallerden oluşan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon sarma tekniği ile işlenmiştir. Kompozisyon yeşil ve mor renkli kadife kullanılarak kenarlarına sarma ile aplike tekniği yapılmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 142

Fotograf No: 194

İnceleme Tarihi
Eser Türü
Bulunduğu Kaynak

:2 Nisan 2017
:Ayakkabı
:Antikacı
(<http://www.madame-soussou.com/women-s-accessories/174-ottoman-shoes-bronze-metallic-embroidery.html>)

Envanter Numarası
Müzeye Gelişi
Ait Olduğu Yıl
Boyutları
Kullanılan Gereçler

:-
:-
:19. yüzyıl
:- x 22,8 cm.

İşlemede
Zeminde
Diğer

:Sim iplik, kadife
:Deri
:-

Kullanılan Teknik Özellikler

İşlemede

:Düz sarma, aplike

Kullanılan Renkler

İşlemede
Zeminde

:Altın sarısı, yeşil, pembe, mavi
:Kahverengi

Motif Özellikleri

:Bitkisel

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemi ait kahverengi deri ayakkabı sivri burunlu forma sahiptir. Ayakkabının saya kısmı; dal, yaprak ve spirallerden oluşan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon sarma tekniği ile işlenmiştir. Kompozisyon yeşil, pembe ve mavi renkli kadife kullanılarak kenarlarına sarma ile applike tekniği yapılmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 143

Fotograf No: 195

İnceleme Tarihi	:24 Temmuz 2019
Eser Türü	:Ayakkabı
Bulunduğu Kaynak	:Antikacı (https://www.etsy.com/listing/252680177/antiqu-e-turkish-middle-eastern-leather)
Envanter Numarası	:-
Müze Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:17-18. yüzyıl
Boyutları	:5,8 cm. x 22,9 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, kurt
Zeminde	:Deri
Diğer	:İpek iplik
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Dival işi; kabartmalı sarma, kurt tutturma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kahverengi
Motif Özellikleri	:Bitkisel
Kompozisyon Özellikleri	:Osmanlı Dönemi ait kahverengi deri ayakkabı sivri burunlu forma sahiptir. Ayakkabının üst kısmına ipek iplik ile püskül yapılmıştır. Ayakkabının saya kısmı; dal, yaprak ve yıldız çiçekten oluşan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniği ile işlenmiştir. Kompozisyonun etrafı ve çiçeğin içi tırtıl ile süsleme yapılarak tamamlanmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 144

Fotograf No: 196

İnceleme Tarihi	:24 Temmuz 2019
Eser Türü	:Ayakkabı
Bulunduğu Kaynak	:Antikacı (https://www.etsy.com/listing/522795431/antique-slipper-shoes-window-display?ref=search_recently_viewed-1&frs=1)
Envanter Numarası	:-
Müze Gelişi	:-
Ait Olduğu Yıl	:19- 20. yüzyıl
Boyutları	:6 cm. x 26 cm. ağırlık:130 gr.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, kurt
Zeminde	:Deri
Diğer	:İpek iplik
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, kurt tutturma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kırmızı
Motif Özellikleri	:Bitkisel

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemi ait kırmızı deri ayakkabı sivri burunlu forma sahiptir. Ayakkabının üst kısmına ipek iplik ile püskül yapılmıştır. Ayakkabının saya kısmı; dal, yaprak ve yıldız çiçekten oluşan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniği ile işlenmiştir. Kompozisyonun etrafı ve çiçeğin içi tırtıl ile süsleme yapılarak tamamlanmıştır.

BİLGİ FORMU 145

Fotograf No: 197

İnceleme Tarihi	:2 Nisan 2017
Eser Türü	:Ayakkabı
Bulunduğu Kaynak	:Victoria and Albert Museum, - Londra (http://www.madame-soussou.com)
Envanter Numarası	:T.181 ve A-1912
Müze Gelişi	:Ayakkabı müzeye Bayan FL Gilbard tarafından aramağın yolu ile gelmiştir.
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl
Boyutları	:8 cm. x 26 cm. yükseklik: 8 cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, kurt
Zeminde	:Deri
Diğer	:İpek iplik
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Dival işi; düz sarma, kurt tutturma
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı
Zeminde	:Kırmızı
Motif Özellikleri	:Bitkisel
Kompozisyon Özellikleri	: Osmanlı Dönemi ait kırmızı deri ayakkabı sivri burunlu forma sahiptir. Ayakkabının üst kısmına ipek iplik ile püskül yapılmıştır. Ayakkabının saya kısmı; dal, yaprak ve yıldız çiçekten oluşan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniği ile işlenmiştir. Kompozisyonun etrafı ve çiçeğin içi tırtıl ile süsleme yapılarak tamamlanmıştır.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 146

Fotograf No: 198

İnceleme Tarihi	:2 Nisan 2017
Eser Türü	:Ayakkabı
Bulunduğu Kaynak	:Victoria and Albert Museum, - Londra (http://www.madame-soussou.com)
Envanter Numarası	:T.118-1971
Müzeye Gelişi	:Ayakkabı müzeeye Bayan E Mackworth Praed tarafından aramağan yolu ile gelmiştir.
Ait Olduğu Yıl	:19. yüzyıl
Boyutları	:- x 25,5cm.
Kullanılan Gereçler	
İşlemede	:Sim iplik, ipek iplik
Zeminde	:Deri
Diğer	:Deri
Kullanılan Teknik Özellikler	
İşlemede	:Düz sarma, verev sarma, balıksırtı
Kullanılan Renkler	
İşlemede	:Altın sarısı, yeşil, mor, mavi
Zeminde	:Kırmızı
Motif Özellikleri	:Bitkisel

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemi ait kırmızı deri ayakkabı yuvarlak burunlu forma sahiptir. Ayakkabının saya kısmı; dal, yaprak ve papatya oluşan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon simetrik olarak sarma, balıksırtı tekniği ile işlenmiştir. Kompozisyonun etrafı verev sarma tekniği yapılmıştır. Ayakkabının kenarları siyah deri ile biye geçirilmiştir.

EK-1. (devam) Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 147

Fotograf No: 198

İnceleme Tarihi
Eser Türü
Bulunduğu Kaynak

:2 Nisan 2017
:Ayakkabı
:Antikacı
(<https://whitakerauction.smugmug.com/Fall2011-4/Ethnographic-Costume-and/ID-569/i-xSPJf8q>)

Envanter Numarası
Müzeye Gelişi
Ait Olduğu Yıl
Boyutları
Kullanılan Gereçler

:-
:-
:19. yüzyıl
:-

İşlemede
Zeminde
Diğer

:Sim iplik, kurt
:Deri
:İpek iplik, keten astar

Kullanılan Teknik Özellikler
İşlemede

:Dival işi; düz sarma, kurt tutturma

Kullanılan Renkler

İşlemede
Zeminde

:Altın sarısı
:Kırmızı

Motif Özellikleri

:Bitkisel

EK-1. (devam) Bilgi Formları

Kompozisyon Özellikleri :Osmanlı Dönemi ait kırmızı deri ayakkabı sivri burunlu forma sahiptir. Ayakkabının üst kısmına ipek iplik ile püskül yapılmıştır. Ayakkabının saya kısmı; dal, yaprak ve yıldız çiçekten oluşan bitkisel bezeme bir merkezde yer alan kompozisyon dival işi tekniği ile işlenmiştir. Kompozisyonun etrafı ve çiçeğin içi tırtıl ile süsleme yapılarak tamamlanmıştır.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı : ODABAŞI, Emine
Uyruğu : T.C.
Doğum tarihi ve yeri : 10.11.1984, Güdül
Medeni hali : Bekar
Telefon : (0546) 781 81 78
e-mail : emine.odabasi@hbv.edu.tr

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Sanatta Yeterlik Tezi	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi / El Sanatları Anasanat Dalı	Devam Ediyor
Yüksek Lisans	Gazi Üniversitesi / El Sanatları Anasanat Dalı	2011
Lisans	Gazi Üniversitesi / Mesleki Eğitim Fakültesi	2007
Lise	Sincan Kız Meslek Lisesi / Nakış Öğretmenliği	2002

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2012-devam ediyor	Ankara Hacı Bayram Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi El Sanatları Bölümü	Araştırma Gör.
2009-2011	Önem Ajans	Organizatör
2007-2008	Sincan Halk Eğitim Müdürlüğü	Usta Öğretici
2007	Testilsan	Grafiker

Yabancı Dil

İngilizce

Hobiler

Sanat ve Spor

Yayımlar

Uluslararası Sanat ve Tasarım Sempozyumu

- Demirel, Emine (2016). *Kanaviçe ve Assisi: İki Farklı Nakış Türünün İncelenmesi*. Uluslararası Türkiye - Çekya İlişkileri Sempozyumu ve Karma Türk Sanatları Sergisi (10 -14 Temmuz 2016), 380-337.
- Odabaşı, E. ve Kandemir, M . (2018). *Keçiören Belediyesi Estergon Kalesi Türk Kültür Müzesi'nde Bulunan Hesap İşi Tekniği İle Yapılmış Peşkirler*, I. Uluslararası Sanat ve Tasarım Sempozyumu, Elsander, Uluslararası, Tam Metin Bildiri/Sözlü Sunum.
- Kandemir, M. ve Odabaşı, E. (2018). *Konya'nın İşlemeli Turistik Hediyelik Eşya Pazarının Durumu ve İhtiyaçlarının Belirlenmesi*, I. Uluslararası Sanat ve Tasarım Sempozyumu, Elsander, Uluslararası, Tam Metin Bildiri/Sözlü Sunum.
- Kasaplı, H. ve Odabaşı, E. (2019). *İzmir İli Konak İlçesinde Bir Nakış Ustası Birsen Gördüren: Tel Kıрма Nakışları*, 3. Uluslararası SADA Disiplinlerarası Sanat Sempozyumu, Uluslararası, Tam Metin Bildiri/Sözlü Sunum, 43-58.

Uluslararası Hakemli Dergilerde Yayımlanan Makaleler

- Odabaşı, E. ve Kandemir, M . (2018). Kanaviçe İğne Tekniğinin Günümüz Teknolojisinde Tasarım ve Uygulama Süreçleri. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 11 (24) , 435-447 . Doi: 10.12981/Mahder.468538
- Odabaşı, E. ve Özdemir, M. (2018). Deri Yüzey Süslemede Kullanılan Dival İşi Tekniği İle Yapılmış Bazı Deri Ürünler. *Vocational Education*, 13 (3), S. 32-51.
- Ortaç, H. S. ve Odabaşı, E . (2018). Keçiören Belediyesi Estergon Kalesi Türk Kültür Müzesinde Bulunan Hesap İşi Çevre Ürünleri. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 11 (23) , 243-261 . Doi: 10.12981/Motif.485
- Özdemir, M.; Odabaşı, E. ve Eken, Y. (2018). Deri Yüzey Süslemede Kullanılan Aplike Tekniği, *İdil Dergisi*, 7 (50), 1207-1214. Doi: 10.7816/İdil-07-50-01
- Odabaşı, E. ve Özdemir, M. (2019). Dival İşi Tekniği İle Yapılmış Deri Cüzdanlar, *International Social Sciences Studies Journal*, 5 (50), S. 6586-6597.

Kitaplar

- Onuk. T., Akpınarlı, H. F., Baykasoglu, N., Kurt, G., Yılmaz, S., Ersoy, I. P., Yanar A., Karataş, P., Uluişik, Y. P., Kasapoğlu, A., P., Demirel, E., Arslan, P. (2017). *Ankara'nın Kültürel Değerleri I Bölüm Adı: Kalecik Kasnak Böreği*.
- Onuk. T., Akpınarlı, H. F., Baykasoglu, N., Kurt, G., Yılmaz, S., Ersoy, I. P., Yanar A., Karataş, P., Uluişik, Y. P., Kasapoğlu, A., P., Demirel, E., Arslan, P. (2017). *Ankara'nın Kültürel Değerleri I. Bölüm Adı: Ankara Yöresinde Köy Konağı Geleneği*.

Projeler

Demirel, E.. (2017). Digitally Innovative - Unique Ones. Alan Uzmanı,.Uluslararası Destekli, Avrupa Birliği Projesi.

Yürütücü: ÖZDEMİR, M., Araştırmacı: ÜNALDI, V., Araştırmacı: GÖKÇEARSLAN A., Araştırmacı: ODABAŞI, E., Araştırmacı: SÖYÜK, GÜVEN, M. Deri Eşya ve Aksesuarların Tespit Edilmesi ve Üretilmesi, Araştırma Praojesi.

Sergiler

13.12.2016-18.12.2016 Demirel, E. (2016). Gelenekten Gelecege-2 (Sonsuzluk), Gazi Üniversitesi Sanat Ve Tasarım Fakültesi Geleneksel Türk El Sanatları, Ulusal Karma Sergi, Ankara. Eser No: 103302

02.05.2016-06.05.2016 Demirel, E. (2016). Selçuk'tan Bugüne Geometri, Selçuk Üniversitesi, Uluslararası Karma Sergi, Konya. Eser No: 91442

02.06.2016-05.06.2016 Demirel, E. (2016). 1. International The Art Of Authenticity Exhibition, Chios/Yunanistan. Eser No: 91456

10.07.2016-14.06.2016 Demirel, E. (2016). Uluslararası Türkiye-Çek Cumhuriyeti İlişkileri Sempozyumu, Uluslararası Karma Sergi, The Institute For Near Eastern And African Studies Faculty Of Arts, Charles University In Prague, Prag/Çek Cumhuriyeti. Eser No: 91458

23.03.2016-14.04.2016 Demirel, E. (2016). 1. Uluslararası Posta Sanatı Bienali, Namık Kemal Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Tekirdağ. Eser No: 122664

02.03.2017-05.03.2017 Demirel, E. (2017). Polyphony, Uluslararası Karma Sergi, Pinolo Art Gallery, Apo Dec (Project Experience), Selanik/Yunanistan. Eser No: 139981

15.05.2018-22.05.2018 Odabaşı, E. (2018). International Mail Art Exhibition/ Uluslararası Posta Sanatı Sergisi, Kastamonu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Ve Tasarım Fakültesi, Kastamonu. Eser No: 240312

16.10.2018-18.10.2018 Odabaşı, E. (2018). I. Uluslararası Sanat Ve Tasarım Sempozyumu, Uluslararası Karma Sergi, El Sanatları Derneği, Alanya. Eser No: 240557

19.04.2018-21.04.2018 Odabaşı, E. (2018). 2. Uluslararası Sanat, Estetik Sempozyumu, Uluslararası Karma Sergi, Elâzığ. Eser No: 238935

17.12.2018-21.12.2018 Odabaşı, E. (2018). Dün, Bugün, Yarın, Dualite, Uluslararası Karma Sergi, KONYA. Eser No: 236776

11.05.2018-13.05.2018 Odabaşı, E. (2018). II. Uluslararası Balık Festivali, Uluslararası Karma Sergi, Milas Kaymakamlığı, Muğla. Eser No: 211071

- 28.08.2018-28.08.2018 Odabaşı, E. (2018). Atatürk'ün Kastamonu'ya Gelişleri, Kıyafet ve Şapka İnkılabının 93. Yılı Etkinlikleri, Uluslararası Karma Sergi, Kastamonu Valiliği, Kastamonu. Eser No: 236813
- 16.10.2018-18.10.2018 Odabaşı, E. (2018). I. Uluslararası Sanat ve Tasarım Sempozyumu, Jürili Karma Sergi, El Sanatları Derneği, Alanya. Eser No: 236751
- 04.04.2018-07.04.2018 Odabaşı, E. (2018). 2nd International Congress Of Eurasian Social Sciences (Icoess) Sergi Programı, Uluslararası Karma Sergi, Alanya. Eser No: 236767
- 18.04.2019-20.04.2019 Odabaşı, E. (2019). Uluslararası Karma Sergi, El Sanatları Derneği, Giresun. Eser No: 277039
- 20.04.2019-24.03.2019 Odabaşı, E. (2019). II. Uluslararası Yörük Yasamı, Kültürü ve Türk Sanatları Sempozyumu, Uluslararası Karma Sergi, Alanya Belediyesi, Alanya. Eser No: 277036
- 20.11.2019-23.11.2019 Odabaşı, E. (2019). Kilim, Uluslararası Karma Sergi, Uşak Üniversitesi, Uşak. Eser No: 277041
- 11.06.2019-01.07.2019 Odabaşı, E. (2019). Po-Mo Uluslararası Posta Sanatı Sergisi, Uluslararası Karma Bıanel, Selçuk Üniversitesi, Konya. Eser No: 290520
- 21.12.2019-25.12.2019 Odabaşı, E. (2019). Sanat ve Kadın, Uluslararası Karma Sergi, Muğla Olgunlaşma Enstitüsü, Muğla. Eser No: 291240
- 04.03.2019-11.03.2019 Odabaşı, E. (2019). Kadın Emegi, Uluslararası Karma Sergi, Kadem, Kocaeli. Eser No: 277035
- 13.05.2019-24.03.2019 Odabaşı, E. (2019). Türk Anasına Saygı, Ulusal Karma Sergi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Sanat Ve Tasarım Fakültesi, Geleneksel Türk El Sanatları Bölümü, Ankara. Eser No: 277037
- 03.05.2019-05.05.2019 Odabaşı, E. (2019). III. Uluslararası Balık Festivali ve Çocuk Oyunları Şenliği, Uluslararası Karma Sergi, Milas Kaymakamlığı, Muğla. Eser No: 291238
- 03.05.2019-15.05.2019 Odabaşı, E. (2019). El Ele Mutluluğun Resmi, Ulusal Karma Sergi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir. Eser No: 277043
- 11.01.2019-18.01.2019 Odabaşı, E. (2019). II. Uluslararası Posta Sanatı Sergisi, Uluslararası Karma Bıanel, Kafkas Üniversitesi, Kars. Eser No: 277044

Tasarımlar

- 07.11.2018 Odabaşı, E. (2018). Geometri, Endüstriyel Tasarım, Kamu Kurumları ile Özel Hukuk Tüzel Kişileri Bünyesinde Uygulamaya Konulmuş.
- 23.11.2018 Odabaşı, E. (2018). Güz, Endüstriyel Tasarım, Kamu Kurumları ile Özel Hukuk Tüzel Kişileri Bünyesinde Uygulamaya Konulmuş.

- 07.06.2018 Odabaşı, E. (2018). Bahar, Endüstriyel Tasarım, Kamu Kurumları ile Özel Hukuk Tüzel Kişileri Bünyesinde Uygulamaya Konulmuş.
- 18.03.2018 Odabaşı, E. (2018). Sim, Endüstriyel Tasarım, Kamu Kurumları ile Özel Hukuk Tüzel Kişileri Bünyesinde Uygulamaya Konulmuş.
- 13.07.2018 Odabaşı, E. (2018). Nar, Endüstriyel Tasarım, Kamu Kurumları ile Özel Hukuk Tüzel Kişileri Bünyesinde Uygulamaya Konulmuş.
- 09.05.2019 Odabaşı, E. (2019). Selçuk, Endüstriyel Tasarım, Kamu Kurumları ile Özel Hukuk Tüzel Kişileri Bünyesinde Uygulamaya Konulmuş.
- 09.05.2019 Odabaşı, E. (2019). İkonıa, Endüstriyel Tasarım, Kamu Kurumları ile Özel Hukuk Tüzel Kişileri Bünyesinde Uygulamaya Konulmuş.
- 09.05.2019 Odabaşı, E. (2019). Tuva, Endüstriyel Tasarım, Kamu Kurumları ile Özel Hukuk Tüzel Kişileri Bünyesinde Uygulamaya Konulmuş.
- 09.05.2019 Odabaşı, E. (2019). Zenne, Endüstriyel Tasarım, Kamu Kurumları ile Özel Hukuk Tüzel Kişileri Bünyesinde Uygulamaya Konulmuş.
- 09.05.2019 Odabaşı, E. (2019). Mor, Endüstriyel Tasarım, Kamu Kurumları ile Özel Hukuk Tüzel Kişileri Bünyesinde Uygulamaya Konulmuş.
- 09.05.2019 Odabaşı, E. (2019). Döngü, Endüstriyel Tasarım, Kamu Kurumları ile Özel Hukuk Tüzel Kişileri Bünyesinde Uygulamaya Konulmuş.
- 09.05.2019 Odabaşı, E. (2019). Kanava, Endüstriyel Tasarım, Kamu Kurumları ile Özel Hukuk Tüzel Kişileri Bünyesinde Uygulamaya Konulmuş.
- 02.03.2019 Odabaşı, E. (2019). Hercai, Endüstriyel Tasarım, Kamu Kurumları ile Özel Hukuk Tüzel Kişileri Bünyesinde Uygulamaya Konulmuş.

Atıflar

- Odabaşı, E. (2018). Deri Yüzey Süslemede Kullanılan Dival İş Tekniği ile Yapılmış Bazı Deri Ürünler, Derleme Makale, Alan Endexlerindeki=2.
- Odabaşı, E. (2019). Kanaviçe İğne Tekniğinin Günümüz Teknolojisinde Tasarım ve Uygulama Süreçleri, Özgün Makale, Alan Endexlerindeki=1.

